

Titel: Broedvogelinventarisatie terreinen van Staatsbosbeheer Braakman in 2023

Datum: februari 2024

Auteur(s) D. (Dirk) Verroken

Veldonderzoek D. (Dirk) Verroken

Niet uitgegeven document

© Dirk Verroken (2024)

Alles uit dit document mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt, mits onder vermelding van bron

Als volgt citeren: Verroken, D. (2024). Broedvogelinventarisatie terreinen van Staatsbosbeheer Braakman in 2023. Biervliet.

Samenvatting:

In het rapport wordt toelichting gegeven bij de weersomstandigheden in 2023, en de ligging van het onderzoeksgebied. De grootte en de ligging van de deelgebieden op <https://waarneming.nl/index.php> en de verhouding tot de terreinen van Staatsbosbeheer (= SBB) en de proefvlakken in het gebied die ik met de module van SOVON heb geïnventariseerd op broedvogels in 2019, 2020, 2021, 2022 en 2023, zijn nader beschreven in *Broedvogelinventarisatie terreinen van Staatsbosbeheer Braakman in 2021* (D. Verroken, 2022) en worden hier in het kort weergegeven. De onderzoeksmethode van de inventarisatie is dezelfde als die beschreven in *Broedvogelrapport 2019 Braakman Noord BMP plot 27889* (D. Verroken, 2019).

Er volgt een opsomming van de broedvogelsoorten in het gebied met de vastgestelde aantallen territoria per deelgebied en het aantal plaatsen met nest-indicerend gedrag in het broedseizoen 2023, met een korte toelichting over de evolutie van de aantallen in het gebied en een vergelijking met die in de provincie Zeeland of Nederland, eventueel met een verklaring hiervoor.

In het volgend hoofdstukje wordt een evaluatie gegeven van de resultaten van de broedvogelinventarisatie in 2023. Er wordt nader ingegaan op de diversiteit en zeldzaamheidsgraad (status op de Rode Lijst of anderszins) en de algemene trends.

Tenslotte komen er een literatuurlijst (vooral broedvogelrapporten over de Braakman van anderen en mijzelf) en webreferenties (vooral de website van SOVON).

Om het document af te sluiten worden bijlages gevoegd. De deelgebieden van Braakman Noord en Zuid worden gesitueerd op kaart: een luchtfoto met de afbakening van de deelgebieden. Er zijn ook rekenbladen met de vastgestelde aantallen territoria broedvogels in de broedseizoenen 1985 tot en met 2002 en in de jaren 2003-2013-2017-2018-2019-2020-2021-2022-2023 op de terreinen van Staatsbosbeheer gevoegd en rekenbladen met de vastgestelde aantallen territoria broedvogels in de broedseizoenen van 1985 tot en met 2023 in de gehele Braakman. Ook rekenbladen met de vastgestelde aantallen territoria broedvogels in de broedseizoenen van 2018 tot en met 2023 in de proefvlakken (BMP van SOVON). Ten slotte volgen er de kaartjes van de drie proefvlakken met de territoriumstippen van het broedseizoen 2023 die ik heb bekommen met de module van SOVON (BMP-A).

Broedvogelinventarisatie Braakman in 2023:

Weersomstandigheden in 2023: in het einde van de winter en de lente 2023 was het vaak slecht weer, tussen 15 mei en 15 juli was het overwegend droog, in deze zonnige periode was het toch niet altijd ideaal. In de eerste weken ervan was het fris, vanaf midden juni was het dan warm. In de periode 15 mei – 15 juli 2023 was het vaak de matige noord(oost)enwind die het inventariseren (fel) bemoeilijkt. Na 15 juli sloeg het weer om en werd het opnieuw slecht weer (wind, regen, buien, bewolkt) tot en met 1 september. In de tweede helft van augustus was er een intermezzo van een goede week goed weer. September en de eerste helft van oktober kenden nog vaak warm weer, begin september zelfs een heuse hittegolf. Erna werd het bijna alle dagen herfstweer tot 7 januari 2024: regen, weinig zon, normale temperaturen en af en toe veel wind, met een ware storm op 2 november.

De invloed van het weer op de broedvogelinventarisatie:

De aanhoudende droogte in juni-juli kan de aantallen hebben verminderd door het uitdrogen (en soms droogvallen) van kreken, plassen, poelen en geulen, maar vooral door een verminderde waterkwaliteit, omdat de waterlichamen in het onderzoeksgebied worden gevoed door afvalwater uit de polder en hemelwater en niet door bronnen.

Het slechte weer in het eerste deel van het broedseizoen heeft de inventarisatie buiten de proefvlakken sterk bemoeilijkt, vooral in Zuid.

De ligging van het onderzoeksgebied:

Bij de lectuur van dit rapport dient te worden rekening gehouden met de volgende begrippen: de Braakman zoals op waarneming.nl. (= de hele Braakman), de terreinen van Staatsbosbeheer (= SBB) in de Braakman en ten slotte de drie proefvlakken (met BMP-A van SOVON onderzocht) in de Braakman die grotendeels op de terreinen van Staatsbosbeheer zijn gesitueerd en die ik heb geïnventariseerd in 2021 en 2022 en 2023.

Hieronder een aangepast uittreksel uit mijn ‘Broedvogelrapport over Braakman Noord in 2013-2020’:

Braakman Noord bedraagt 341 ha : 337,1 ha SBB-terreinen en 3,8 ha privé-woningen.

Braakman Noord bedraagt op waarneming.nl echter 629,81 ha incl. Braakmankreek, camping e.o., bedrijventerrein en Spuikom (DOW), hiervan bedraagt SBB (= de terreinen van Staatsbosbeheer) slechts 337,1 ha (= 55 %).

De Braakmankreek is ca 135 ha groot. In het gebied ‘Braakmankreek’ op waarneming.nl. is ook de oostelijke oever ervan inbegrepen (ca. 12 ha), dat laatste eigendom van Staatsbosbeheer. De westelijke arm van de Braakmankreek ligt op waarneming.nl. begrepen in het gebied ‘Braakman - camping e.o.’. Ook de westelijke oever van de Braakmankreek is grotendeels eigendom van SBB en maakt deel uit van het gebied ‘Braakmankreek’.

Het Valuepark (Bedrijventerrein) ligt ingesloten in Braakman Noord en is 27,5 ha groot: al 19,3 ha is ingenomen door bedrijven: Katoennatie, Ravago Logistics Terneuzen, Trans-Logipark B.V. . Het gebied 'Braakmanpolder' bedraagt: 46,16 ha, het recreatie-eiland (met vakantiedorp op een schiereiland in de Braakmankreek) 59 ha, de Spuikom (DOW) bedraagt 4,94 ha.

De noordelijke punt van het schiereiland in de Braakmankreek met bos (2,6449 ha) en open terrein (6,0983 ha vochtig schraalland), dus niet bebouwd, bedraagt 8,7432 ha, dus grenzend aan het recreatieterrein, vakantiedorp, dat in 1960 is aangelegd. Die punt werd tot en met 1983 ook beheerd door SBB, daarna kreeg een particulier daarvoor subsidie. Het is natuurgebied.

Op het recreatie-eiland staan 100 gebouwen waarvan 91 verblijfsobjecten (reguliere bewoning in het noorden) aan de Gruttolaan, Wulpenlaan, Fazantenlaan, Konijnenlaan, Pluvierlaan, en nog min. 350 vakantiehuisjes (cottages, bungalows, chalets, mobilehomes) (in het zuiden van het eiland), en nog min. 100 kampeerplaatsen, enz.

Van 2004 tot en met 2017 is SBB bijkomend in bezit gekomen (= natuurontwikkeling) van 271,3 ha, voorheen akkerland. Na de broedvogelinventarisatie in de lente van 2017 is SBB in de periode tot november 2019 in bezit gekomen van bijkomend 29,28 ha in Braakman Noord.

Hieronder op basis van mijn 'Broedvogelrapport 2013-2020 over Braakman Noord':

Het gaat in de eerste plaats om 341 ha (terreinen van Staatsbosbeheer) in Terneuzen: de Savoyaardskreek, de Westgeul, de Noorderbossen (ouder bos) en 'de Braakmanpolder' ten zuidoosten hiervan en de weides ten (zuid)westen van de Westgeul, allemaal gelegen op grondgebied van Hoek, en de natuurontwikkelingsgebieden noord en zuid, grotendeels ten westen van de Braakmanweg en ten oosten van de Oostzeedijk en afwateringskanaal Nol Zeven, in Biervliet gelegen. Voor de beschrijving van het gebied zie de rapporten Castelijns et alii (1986), van Jan-Willem Vergeer (SOVON, 2004), de onderzoeksbureaus ecogroen advies door Marco van der Sluis (2013) en van het onderzoeks- en adviesbureau Van der Goes en Groot door Minne Feenstra (2017). Beide laatste rapporten werden mij door Henk Castelijns opgestuurd, dat uit 1986 en 1961 onlangs in beter leesbare versies (niet gecomprimeerde), dat van SOVON door Jeroen van Zuylen en Jan-Willem Vergeer, waarvoor dank.

Hieronder de beschrijving van het gebied in het broedvogelrapport uit 1986 in Word-versie (Henk Castelijns), Peter Maas was behulpzaam bij de biotoopbeschrijving:

HOOFDSTUK 2: BESCHRIJVING GEBIED.

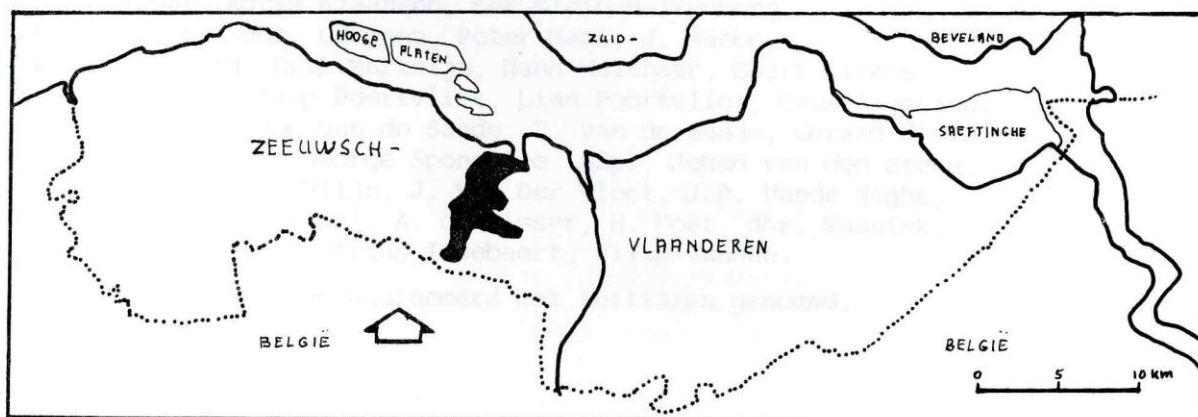
2.1. LIGGING.

Het Braakmangebied ligt in het zuidwesten van Nederland in Midden Zeeuws-Vlaanderen (kaart 1). Het gebied omvat de gehele Braakmanpolder inclusief dijken, het westelijk deel van de Koudepolder (omgeving Riemens I en Riemens II-kreek), de Spuikom in de Koninginnepolder en enkele aan het gebied grenzende erven met bebouwing, nl. Noorddijk 9 en Lovenweg 4 en 5.

De coördinaten van het midden van het gebied zijn: 51°19'N en 3°45'O.

Kaart 1: Ligging van het Braakmangebied in Nederland; respektievelijk Zeeuws-Vlaanderen.

Het gebied ligt in de atlasblokken 54-14, 54-15, 54-24 en 54-25.

De Spuikom in de Braakmanpolder werd aangelegd als overloop voor een der afwateringskanalen in de Lovenpolder. De aanleg gebeurde gelijk met de aanleg van de Wevelswaeldijk (Wilderom, 1973).

2.3. INRICHTING EN BESTEMMING.

Na de bedijking werden onmiddellijk afwateringskanalen gebaggerd: het Isabellakanaal en het Philippinekanaal. Hierna werden wegen aangelegd en werd een begin gemaakt met de ontginning. Voor het in cultuur brengen werd het nodig geacht grote delen van het gebied te egaliseren.

In 1954 werd de ontginning voltooid en werd de landbouwgrond in gebruik genomen. Inmiddels was ook een begin gemaakt met de bouw van boerderijen. De rest van het gebied kreeg de bestemming recreatie, bosbouw en natuurgebied. Het bos werd voor het grootste deel aangeplant in de periode 1953 -1956. Later werden hieraan nog enige kleinere percelen toegevoegd: Bos bij aquaduct (1960) en delen van het bos Isabella Noord en Zuid (1978). Op kaart 5 en 6 is zeer gedetailleerd weergegeven wanneer er wat en waar aangeplant is.

In het noordelijk deel van de Braakmanpolder werd een ca. 40 ha groot reservaat ingesteld: de Westgeul, inclusief de Savoyaards. Dit natuureservaat, alsmede het bos, ca. 15 ha grasland in Zuid, en ca. 1,5 ha grasland in de Koudepolder zijn in beheer bij het Staatsbosbeheer.

Gedurende 1960 en in de winter van 1961 werd het recreatieterrein aangelegd op de landtong. Deze landtong scheidt de oostelijke en westelijke Braakmangeul van elkaar. De noordelijke

punt, toen al een van de waardevolste natuurgebieden in de polder, bleef natuurgebied. Tot en met 1983 werd het terrein, in opdracht van het Recreatieschap de Braakman, beheerd door het Staatsbosbeheer.

Voor 1986 wordt in een nieuw beheersplan voorzien. Op het recreatieterrein werden vakantie-bungalows gebouwd, kampeerplaatsen aangelegd en voorzieningen voor dagrecreanten ingericht. Tussen de vakantiebungalows en kampeerplaatsen werden bomen en struiken aangeplant. Op het centrale deel werd een bos aangelegd. Het recreatieterrein werd geopend op 20 mei 1960. In 1979 werd in het zuidelijk deel van de westelijke Braakmangeul het aantal kampeerplaatsen ten koste van de kreekoever uitgebreid.

In 1960 werd ook begonnen met de aanleg van de Spaarbekken. Deze werden aangelegd in een laaggelegen gedeelte tussen beide afwateringskanalen. In 1960 werd een proef-spaarbekken (Spaarbekken 0) aangelegd. Later volgden de andere bekkens: Spaarbekken 1 in 1961 en Spaarbekken 2 en 3 tussen 1962 en 1967. Voor de aanleg van de Spaarbekken werd zand gebruikt dat vrijkwam bij de verbreding van het Kanaal van Gent naar Terneuzen. Met de aanleg ontstond ten noorden van de Spaarbekken een diepe Zuigput. Later werd nabij Spaarbekken 0 voor de bergging van zuiveringsslib een slibvijver gegraven. Grote delen van de taluds van de Spaarbekken werden aan het eind van de jaren '60 met windsingels beplant.

De Braakmankreek werd in de winter van 1978/'79 ten behoeve van de recreatie uitgebaggerd. Het hierbij vrijkomend zand werd op een grasland nabij de brug van de Middenweg gespoten. Dit terrein, de Opspuiting, ligt er tot op heden. Regelmatig wordt door de eigenaar een deel van het zand afgegraven. Helaas is het sinds enkele jaren als clandestien motorcross-terrein in gebruik.

In het noordelijk deel van de Braakmanpolder, nabij de Spuikom, heeft het Waterschap "De Drie Ambachten" een terrein in gebruik als opslagplaats voor bouwmaterialen, waaronder zand en stenen.

De Wevelswaeldijk werd na de aanleg van de Nieuw-Neuzenpolder II (= huidige 'Mosselbanken') in 1976 met bomen en struiken ingeplant. De westelijke Braakmandijk, de dijken met de Kanaalpolder, de van Wijckhuispolder, de Loozepolder en het zuidelijk deel van de dijk met de Dijkmeesterpolder, zijn niet beplant. Het zuidelijk deel van de westelijke Braakmandijk was tot 1984 deels nog met Canadapopulieren beplant. Dit is tegenwoordig nog het geval met de dijk Klein Isabellapolder/Clarapolder en het grootste deel van de dijk met de Dijkmeesterpolder. Op de Oostdijk was tot voor kort tussen de beschoeiing veel opslag van vooral struiken en in mindere mate bomen. Een groot deel van deze struiken, de meidoorns, zijn in 1983 zéér rigoureuus verwijderd.

De krekken in de Koudepolder en de Spuikom in de Koninginnepolder zijn sinds 1953 veel minder in aanzien veranderd. De belangrijkste veranderingen zijn: de verwijdering van meidoorns in 1982 en 1983, een vooral 's zomers lagere waterstand en een minder gevarieerde vegetatie ten gevolge van zware bemesting en het scheuren van gedeelten van het grasland.

BIOTOOP	Braakman- polder		Koudepolder		Overige		Totaal	
	opp. ha.	%	opp. ha.	%	opp. ha.	%	opp. ha.	%
Akkerland	785,6	49,8	85,9	61,0	2,3	19,8	873,8	50,6
Grasland	131,8	8,4	33,7	24,0	4,0	34,4	169,5	9,8
Ruigten	44,1	2,8	-	-	-	-	44,1	2,6
Dijken	127,2	8,1	-	-	-	-	127,2	7,4
Bos	153,8	9,8	-	-	-	-	154,3	8,9
Rietmoeras	48,1	3,1	2,3	1,6	1,6	13,8	52,0	3,0
Open water	250,7	15,9	4,3	3,1	2,1	18,2	257,1	14,9
Bebouwing	33,7	2,1	14,5	10,3	1,6	13,8	49,1	2,8
Totaal	1575,0	100,0	140,7	100,0	11,6	100,0	1727,1	100,0

Tabel 1: Overzicht van in het Braakmangebied te onderscheiden biotopen.

De verhouding onderling wordt in deze tabel uitgedrukt in procenten.

Op kaart 4 zijn de biotopen ingetekend en in tabel 2 is per deelgebied het oppervlak van elk biotoop weergegeven.

Bij de hiernavolgende beschrijving van de deelgebieden (voor naamgeving zie kaart 3) wordt over het algemeen de huidige situatie beschreven. In sommige gevallen werd het nodig geacht enige aandacht aan het verleden te besteden. Bij de biotoopbeschrijving worden de kenmerkende planten- en broedvogelsoorten genoemd. Tevens worden de voor de vegetatie relevante beheersmaatregelen vermeld. Bij complexe situaties is van het desbetreffende deelgebied een gedetailleerd kaartje opgenomen.

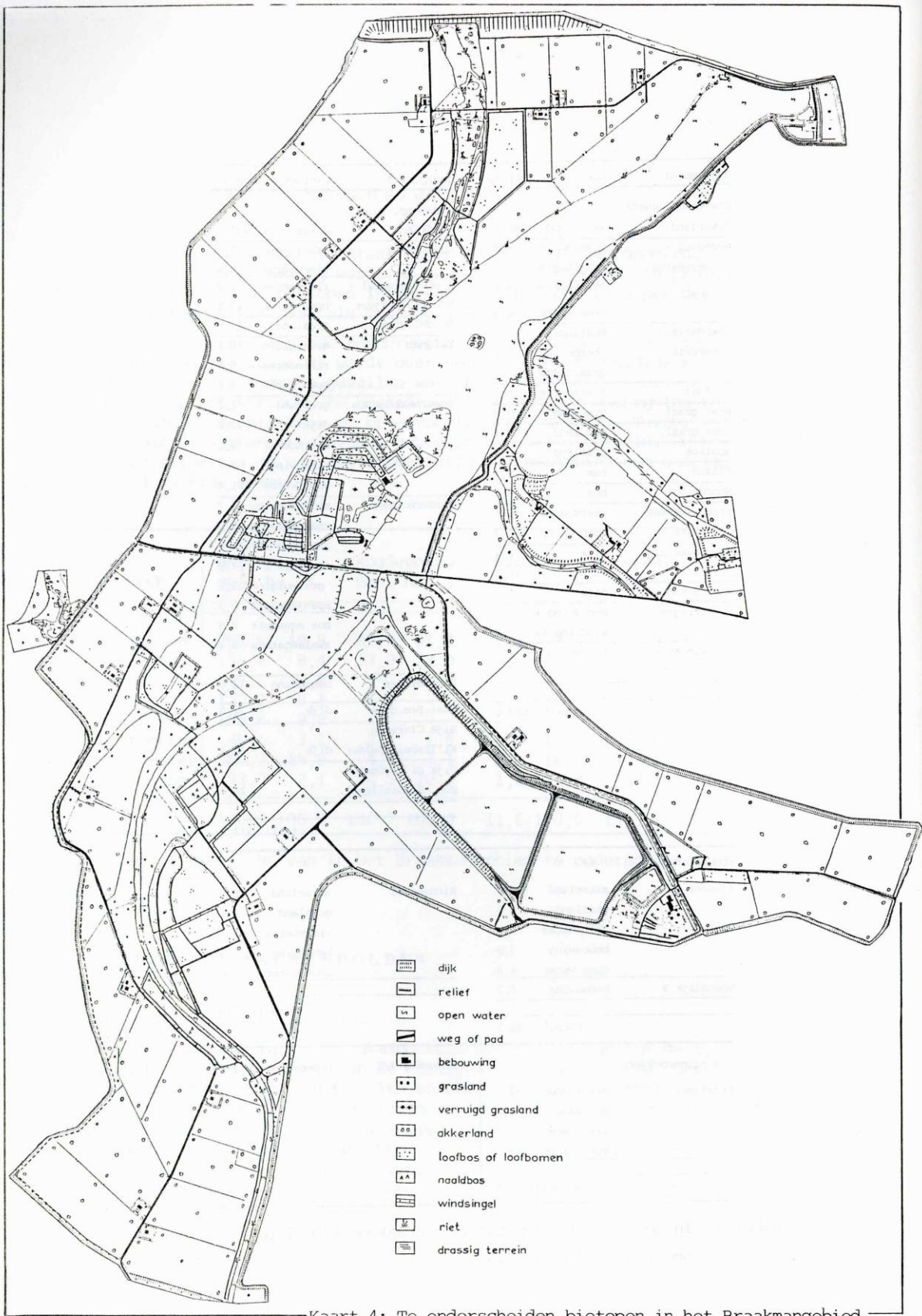
2.4.1. BRAAKMANPOLDER.

Akkerland in Noord en Zuid.

Op de akkers in het Braakmangebied worden voornamelijk de typische Zeeuwse gewassen van de kleigrond verbouwd: Tarwe, Gerst, Suikerbieten, Uien, Aardappelen en Graszaad. Door intensieve grondbewerking tijdens het broedseizoen is het aantal broedvogels beperkt.

De belangrijkste broedvogels zijn: Patrijs, Veldleeuwerik en Gele Kwikstaart, in mindere mate Kievit en Scholekster en soms Kwartel.

De Grauwe Gors is er als broedvogel verdwenen. In sloten en bermen tussen akkers en langs wegen broedt vooral de Graspieper en soms de Wilde Eend.

Kaart 4: Te onderscheiden biotopen in het Braakmangebied.

deelgebied	biotoop	opp.ha	deelgebied	biotoop	opp.ha.
Braakmanp. Noord			Braakmanp. Zuid		
Akkerland	akkerland	292,8	Akkerland	akkerland	492,8
Westgeul + Savoyaards	grasland	4,8	Opspuiting	grasruigte	9,7
	grasruigte	7,4		rietmoeras	4,0
	rietmoeras	18,8	Isabellakanaal + Nonnetjesvijver	rietmoeras	4,0
	open water	4,4	Zuidel.grasl.	open water	13,6
Recreatie-terrein	bos(incl. bebouwing)	35,1	Zuidel.grasl.	grasland	103,8
	grasruigte	13,8	Zuigput	grasruigte	10,1
de Punt	rietmoeras	18,1		rietmoeras	0,5
West.grasl.	grasland	9,9		open water	3,6
Oost.grasl.	grasland	9,4	Spaarbekkens e.o.	grasland	1,2
Spuikom	grasland	2,7		dijk	22,8
Eiland	bos	0,4		rietmoeras	4,6
Noorderbos	bos	33,9		bebouwing	9,6
Kreek + Kreek-oever	rietmoeras	6,1		open water	91,4
	open water	137,7	Zuiderbossen	midderwegbos	7,7
Wevelswaeldijk	dijk	22,4		spanjaards N	9,0
Oostdijk	dijk	18,5		isabella N	27,6
West.Brm.dijk	dijk	8,3		isabella Z	24,9
Boerderijen	bebouwing + windsingels	7,8		grasruigten	3,1
Terrein Waterschap	bebouwing	3,3		spanjaards Z	6,3
				bos aquadukt	2,5
				axelsegatbos	6,4
		totaal: 647,6	Boerderijen	bebouwing	13,0
			West.Brm.dijk	dijk	14,0
			Dijk Clara en Kl.Isabellapolder	dijk	14,9
			Dijk Dijkmeesterpol.+Kl.Stellepol.		26,3
					totaal: 927,4
Koudepolder:			Riemens II		
Riemens I	akkerland	27,2	Riemens II	akkerland	58,7
	grasland	10,6		grasland	23,1
	rietmoeras	1,2		rietmoeras	1,1
	bebouwing	3,9		bebouwing	9,9
	open water	1,3		open water	3,0
Noorddijk 9	bebouwing	0,7			totaal: 95,8
		totaal: 46,3			
Koninginnepolder:			Lovenweg 4/5	bebouwing	1,6
Spuikom	akkerland	2,3			
	grasland	4,0			
	rietmoeras	1,6			
	open water	2,1			
		totaal: 10,0			

tabel 2: In de deelgebieden van het Braakmangebied te onderscheiden biotopen.

Westgeul en Savoyaards. (kaart 5)

De Westgeul wordt omgeven door het Noorder Braakmanbos. De Savoyaards grenzen deels aan akkerland en deels aan grasland.

Dit grasland wordt gemakshalve tot dit deelgebied gerekend. De Westgeul en de Savoyaards (kaart 4) zijn voor het publiek gesloten.

Het gebied bestaat uit overgangen van open water naar rietmoeras, grasland, struiken en bomen. In de directe omgeving van het water is er zoute invloed. Hier groeien o.a. Melkkruid (*Glaux maritima*), Zilte rus (*Juncus gerardii*), Zeerus (*Juncus maritimus*), Zilte zegge (*Carex distans*), Zeekraal (*Salicornia spec.*), Zeeaster (*Aster tripolium*) en Lamsoor (*Limonium vulgare*).

Sinds 1976 is de zilte invloed afgenomen. Dit als gevolg van het opspuiten en inpolderen van de Mosselbanken waardoor er minder zoute kwel optreedt. Het chloridegehalte is sinds 1975 gedaald van 11.000 mg/l (de Munck et al, 1978) tot 7.000 mg/l (HC) in 1985.

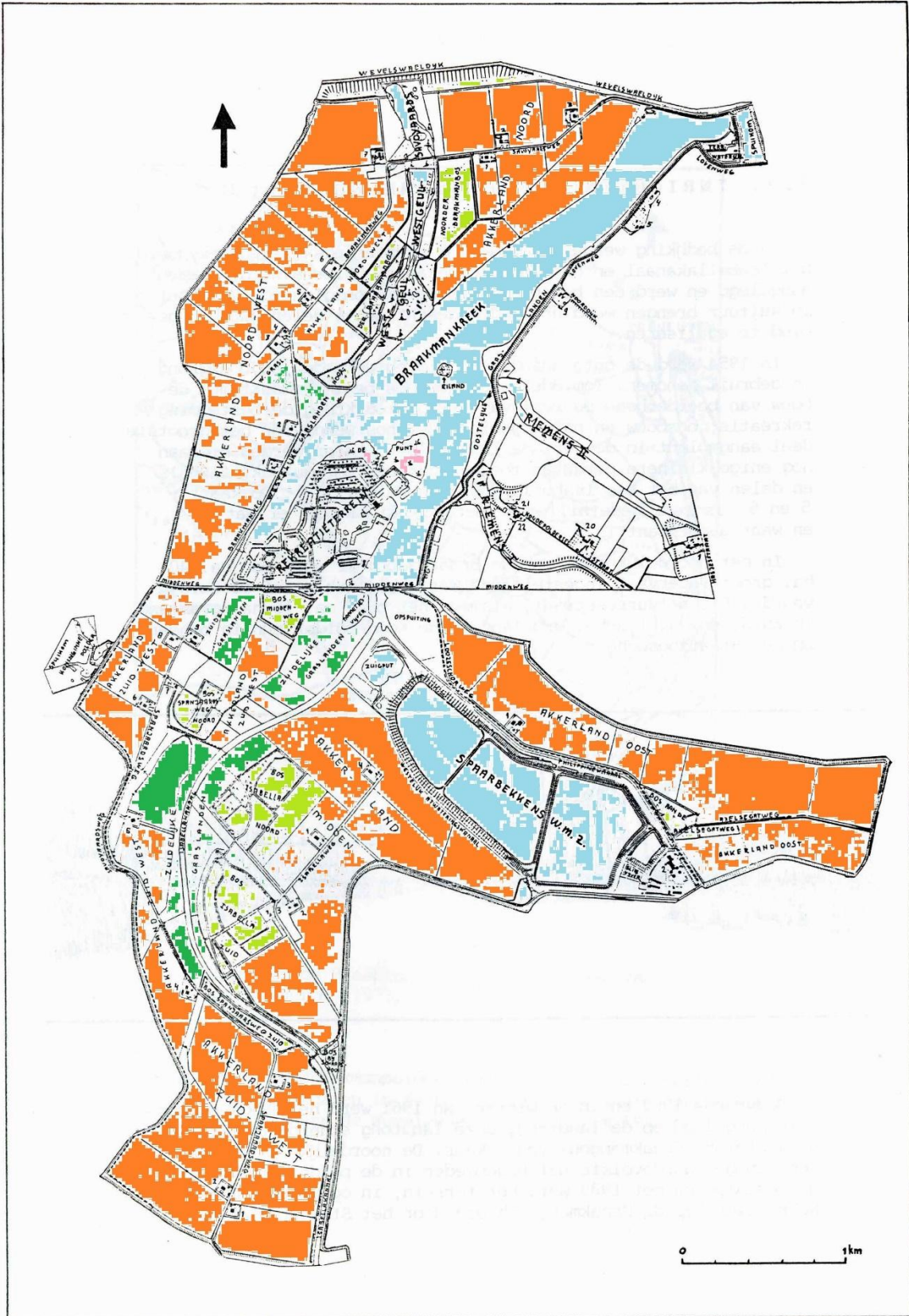
De wat hoger gelegen, zanderige delen, zijn de laatste jaren steeds verder verzoet. Hierdoor zet de successie sterker door, hetgeen zich manifesteert in veel opslag van Kruiwilg (*Salix repens*), Zwarte Els (*Alnus glutinosa*) en Berk (*Betula spec.*). Men tracht deze successie terug te dringen door ieder jaar in de nazomer de vegetatie te maaien en het maaisel af te voeren. Door dit beheer is een op natte duinvalleien gelijkende vegetatie ontstaan, waarin o.a. Moeraswespenorchis (*Epipactis palustris*) en Parnassia (*Parnassia palustris*) massaal voorkomt, naast o.a. Waterpunge (*Samolus valerandi*), Zeegroene Zegge (*Carex flacca*), Pluimzegge (*C. paniculata*) en Zomprus (*Juncus articulatus*). Soorten als Kale Jonker (*Cirsium palustre*), Wolfspoot (*Lycopus europaeus*), Heelblaadjes (*Pulicaria dysenterica*) en Watermunt (*Mentha aquatica*) duiden op plaatselijke verzuuring.

In het zuidelijk deel van de Westgeul is een hoger gelegen stuk schraal grasland te vinden, waar zich enige jaren achtereenvolgend het territorium van de Waaiersaarrietzanger bevond. De vegetatie wordt gekarakteriseerd door het voorkomen van onder meer Zandmuur (*Arenaria serpyllifolia*), Schapezuring (*Rumex acetosella*), Langbaardgras (*Vulpia myuros*), Zilverhaver (*Aira caryophylla*) en Duinriet (*Calamagrostis epigejos*).

Het aan de Savoyaards grenzende grasland is tegenwoordig een zwaar bemest cultuurgrasland. Het wordt intensief beweid met mestvee. Tot ongeveer 1978 kon dit grasland nog getypeerd worden als reliëfrijk grasland met zilte invloed.

Aan de Westgeul en Savoyaards broeden vooral Kleine Karekiet, Rietzanger, Meerkoet, Waterhoen, Kievit en Tureluur. Typisch voor het gebied zijn Snor en Blauwborst.

Vroeger broedden er in het gebied geheel andere soorten. Onmiddellijk na de inpoldering bestond het vooral uit kale zand- en schelpenbanken waarop zich broedvogels vestigden welke kenmerkend voor de kust zijn: Dwergstern, Visdief, Kluut en Strandplevier en op de ruigere delen Tureluur en Kokmeeuw. Geleidelijk aan raakte het gebied meer begroeid. Andere broedvogels verschenen, w.o. Kievit, Grutto en Slobeend, terwijl de kustgebonden soorten weer verdwenen. In de jaren '60 trad er een stabilisatie van de vegetatie en het broedvogelbestand op. Zoute kwel gaf de vegetatie een sterk zilt karakter. In het gebied broedden toen vooral weidenmoerasvogels. De weidevogels zijn echter door de voortgaande successie afgenomen: Tureluur en Kievit broeden er nu in veel geringer aantal; Grutto en Slobeend zijn verdwenen.

Kaart 3: Deelgebieden, straatnamen en huisnummers in het Braakmangebied.

Door mijzelf wat ingekleurd.

Westelijke graslanden.

Naar de kreek toe aflopende zwaar bemeste en intensief beweide cultuurgraslanden met enig reliëf. De vegetatie is zeer soortenarm en wordt gedomineerd door enkele cultuurgrassen. Meer naar de kreek toe zijn echter enige vochtige invloeden herkenbaar, onder andere aan het voorkomen van Fioringras (*Agrostis stolonifera*) en Geknikte Vossestaart (*Alopecurus geniculatus*).

De belangrijkste broedvogelsoorten zijn Graspieper, Scholekster, Kievit en sinds enkele jaren Roodborsttapuit. Tureluur en Grutto zijn er als broedvogel verdwenen.

De Punt van het recreatieterrein.

Momenteel sterk verruigd graslandcomplex omzoomd door plaatselijk een brede rietkraag. Vooral in het westelijk deel is er veel opslag van Zwarte Els en wilg. In het noordoostelijk deel bevindt zich sinds 1961 een Kokmeeuwen-kolonie, welke een sterk verruigend effect heeft op de vegetatie. Behalve Riet groeit er veel Kleefkruid (*Galium aparine*), Grote Brandnetel (*Urtica dioica*), Harig Wilgenroosje (*Epilobium hirsutum*) en Oeverzegge (*Carex riparia*).

Tot en met 1983 werd dit gebied ieder jaar in de herfst gemaaid.

Ondanks dit beheer was er ook toen al veel opslag. In het zuidoostelijk deel is het effect van een goed beheer aan de vegetatie nog zichtbaar. Hier treft men o.a. aan: Parnassia, Echt Duizendguldenkruid (*Centaurium erythraea*), Breedbladige Orchis (*Dactylorhiza majalis*), Gevlekte Orchis (*D. maculata*) en Vleeskleurige Orchis (*D. incarnata*). Om de sterk optredende successie tegen te gaan is er in de winter van '85/'86 begonnen met het terrein opnieuw in maaibeheer te nemen.

Op de lageregelegen delen is er plaatselijk zilte vegetatie herkenbaar. Hier groeien o.a. Zilte Rus, Spiesmelde (*Atriplex prostrata*), Selderij (*Apium graveolens*), Zeerus en Zilte Zegge. De belangrijkste broedvogel is de Kokmeeuw, naast moerasvogels als Kleine Karekiet, Rietzanger en Bosrietzanger.

Aan het begin van de jaren '80 verdwenen de laatste weidevogels als broedvogel. Vooral in de jaren '60 en '70 was, vanwege de toen nog laagblijvende vegetatie, het gebied voor deze vogels van belang. Zo broedden er enige jaren achtereen Pijlstaart en Kempshaan en waren Scholekster, Kievit, Tureluur en Grutto jaren achtereen onafgebroken als broedvogel aanwezig. In dezelfde tijd was er een kleine kolonie Visdieven. Aan het eind van de jaren '50 en het begin van de jaren '60 broedde er een belangrijk aantal Kluten.

Eiland.

Het Eiland is tegenwoordig geheel begroeid met hoog opgaande Schietwilgen (*Salix alba*), plaatselijk omgeven door een smalle strook Riet. De onderbegroeiing is er sterk verruigd.

De Grauwe Gans is er sinds enige tijd een jaarlijkse broedvogel.

Aan het eind van de jaren '50 en het begin van de jaren '60 was het Eiland onbegroeid en broedden er o.a. veel Kluten en Visdieven.

Oostelijke graslanden.

Vrij smalle stroken langs de kreek gelegen grasland. Plaatselijk is er een vrij zilte vegetatie aanwezig, met soorten als Melkkruid, Schorrenzoutgras (*Triglochin maritima*) en Rietzwenkgras (*Festuca arundinacea*). Op andere plaatsen vertoont de vegetatie zoet-vochtige invloeden: Zomprus en Wolfspoot. Plaatselijk is deze zoet-vochtige vegetatie zeer soortenrijk. Vooral een schiereiland valt in dit opzicht op. Hier groeien soorten als Kleine Ratelaar (*Rhinantus minor*), Grote Ratelaar (*R. angustifolius*), Gevlekte Orchis, Vleeskleurige Orchis en Breedbladige Orchis.

In dit gebied foerageren vaak de in de Koudepolder broedende weidevogels.

Spuikom in de Braakmanpolder.

Grasland met enig reliëf. Ongeveer de helft van het gebied kan gekarakteriseerd worden als cultuurgrasland, terwijl de andere helft een zilte invloed vertoont met soorten als Zeeaster, Zeekraal en Zeebies.

Het gebied is o.a. van belang als broedgebied voor de Tureluur. Op het naast de Spuikom gelegen opslagterrein broedt in sommige jaren de Oeverzwaluw. In de jaren '70 broedden er regelmatig Kluten.

Kreekoever.

Smalle stroken Riet langs de westelijke zijde van de Braakmankreek. In het noorden deels grenzend aan een smalle strook grasland met wat bomen en struiken, en deels aan akkerland. In het zuiden grenzend aan grasland. Ook hier in de Rietkraag enkele bomen en struiken (overwegend Schietwilg). Tot dit deelgebied wordt ook een klein stuk verruigd Rietland aan de oostzijde van de kreek gerekend.

De belangrijkste broedvogels zijn Kleine Karekiet en Rietgors.

Braakmankreek.

Tot ca. tien meter diepe kreek met voedselrijk water. Het chloridegehalte varieert van 1.500 mg/l 's winters tot 7.000 mg/l 's zomers (de Munck et al 1978; Technologische Dienst Zeeuwse Waterschappen 1985).

Noorder Braakmanbos.

Op kaart 5 is gedetailleerd weergegeven welke soorten bomen er in het Noorderbos zijn aangeplant. De percelen 7a, 7e, 7g, 7m en 7o hebben weinig onderbegroeiing. De percelen 7f, 7h en 7d zijn enigszins verruigd.

In het bos broeden vooral veel zangvogels, w.o. Matkop, Goudhaantje en Wielewaal. Maar ook broedt er b.v. Ransuil, Vlaamse Gaai, Ekster, Zwarte Kraai, Houtduif en Tortelduif.

In de jaren 1982 t/m 1985 werden de windsingels aan de randen van het bos grotendeels verwijderd. Deze windsingels bestonden voornamelijk uit Meidoorn. Het aantal broedparen van o.a. Heggemus, Braamsluiper, Spotvogel en Groenling is hierdoor belangrijk afgenomen.

Recreatieterrein.

De inrichting van dit gebied werd uitvoerig behandeld in 2.3.

De belangrijkste bomen en struiken tussen de kampeerplaatsen aangeplant zijn Meidoorn, Zwarte Els en Canadapopulier.

Het bos op het centrale deel bestaat voornamelijk uit Canadapopulier; soortenarm en van een verruigd karakter.

Plaatselijk zijn er langs het recreatieterrein smalle stroken Riet. Op het recreatieterrein broeden naast de aan bebouwing gebonden soorten zoals Huismus en Turkse Tortel, opvallend veel zangvogels. Hiervan zijn de vinkachtigen: Vink, Kneu en Groenling het meest opvallend.

Wevelswaeldijk.

Deze dijk is in 1976 met bosplantsoen en Canadapopulieren beplant.

De struikvegetatie bestaat o.a. uit Gewone Vlier (*Sambucus nigra*), Hondсроos (*Rosa canina*), Meidoorn en Sleedoorn (*Prunus spinosa*).

Op deze dijk broeden voornamelijk zangvogels, w.o. Tuinfluiter en Fitis.

Westelijke Braakmandijk (noordelijk deel).

Onbeplante dijk met plaatselijk opslag van Meidoorn. De dijk wordt intensief beweide met mestvee en schapen. Hierdoor is de vegetatie soortenarm.

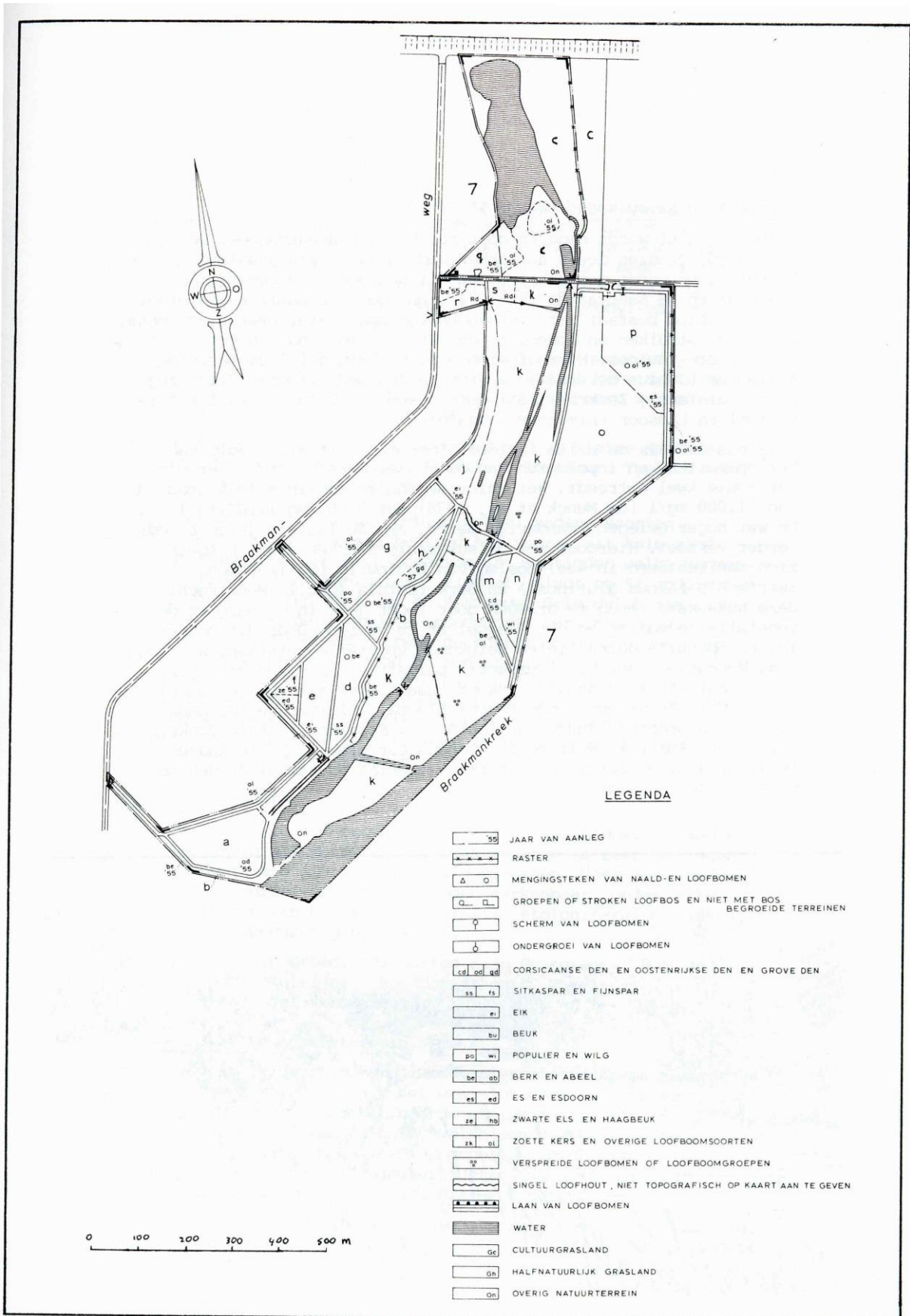
De algemeenste broedvogel is de Graspieper.

Oostdijk.

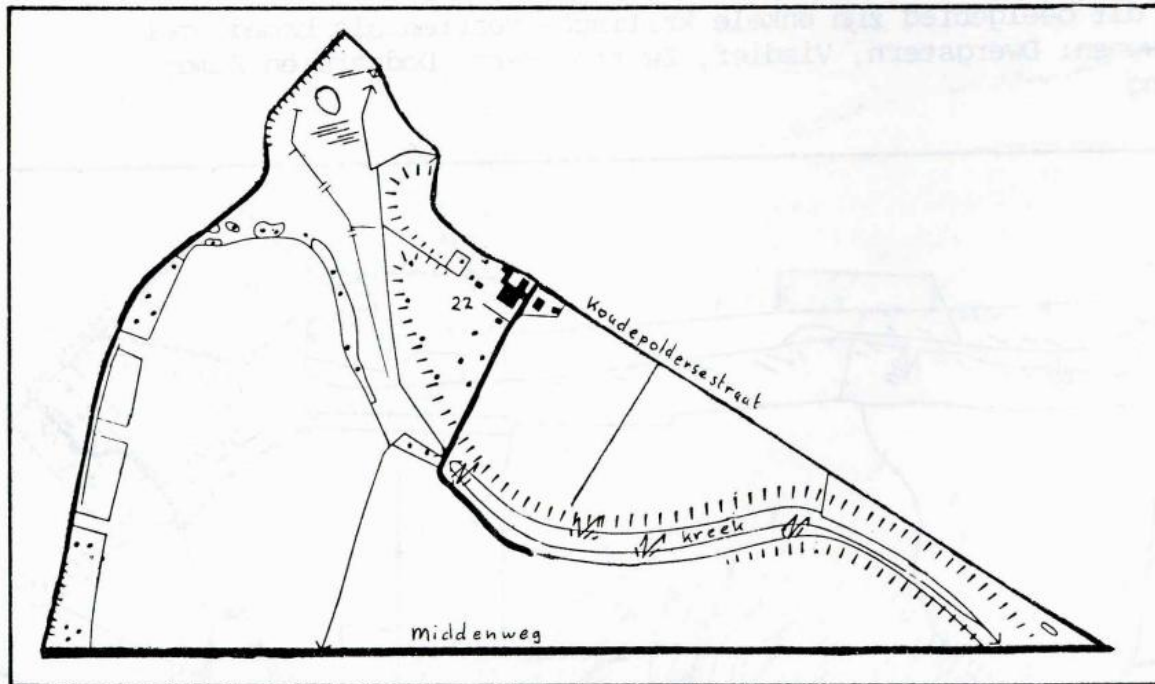
Bovenop de dijk zijn deels nog de zogenaamde Muralt-muurtjes aanwezig, terwijl onderaan het talud aan de kreekzijde er een oude stenen glooiing is. Beiden herinneren ze eraan dat deze dijk tot voor kort nog een echte zeedijk is geweest.

Tot aan 1983 was dit talud met struiken begroeid, vooral Meidoorn. Deze Meidoorns werden in de winter van 1982/'83 rigoureuз verwijderd. Tegenwoordig groeit er op het talud nog Braam (*Rubus spec.*), Gewone vlier, Peterselievlier (cv. 'Laciniata') en Gewone Es (*Fraxinus excelsior*). Met uitzondering van het talud wordt de dijk intensief door melkvee begraaзд. Toch is deze dijk nog vrij soortenrijk. Er groeien planten als Kattendoorn, Veldlathyrus (*Lathyrus pratensis*), Aardaker (*L. tuberosus*), Gewone Agrimonie (*Agrimonia eupatoria*), Kleine Klaver (*Trifolium dubium*) en IJzerhard (*Verbena officinalis*).

In de struiken broeden verschillende soorten zangvogels, waarvan Grasmus en Kneu de opvallendste zijn.

Kaart 5: Westgeul (7k), Savoyaards (7c, 7q) en Noorderbos, naar A.C. la Rivière (SBB).

kaart 7: Riemens I kreek, Koudepolder (schaal 1:10.000)

Zuidelijke graslanden.

Voor het overgrote deel cultuurgraslanden met weinig reliëf, intensief beweid met melkvee. Het gebied wordt doorsneden door het Isabellakanaal. Nabij de Middenweg ligt de zogenaamde Nonnetjesvijver; een plas met smalle slikstranden omgeven door een ca. 3,5 ha groot stuk grasland met enige zoet-vochtige invloeden. Onder meer de Pinksterbloem (*Cardamine pratensis*) groeit hier.

Een deel van het cultuurgrasland (ca. 15 ha) is in beheer bij het Staatsbosbeheer. Door té intensieve beweiding en overbemesting heeft dit stuk grasland niet (meer) de betekenis voor weidevogels, die het bij een goed beheer wel zou kunnen hebben.

De meest kenmerkende broedvogelsoorten, welke vrijwel uitsluitend rondom de Nonnetjesvijver broeden, zijn Grutto en Tureluur.

Spaarbekkens en omgeving.

Bedrijfsterrein van de N.V. Watermaatschappij Zuid-West-Nederland. Het grootste deel wordt in beslag genomen door de Spaarbekkens. Dit zijn ca. tien meter diepe bassins met een asfaltbekleding. Het in de Spaarbekkens opgeslagen water is voedselrijk met een gemiddeld chloridegehalte van 75 mg/l (W.M.Z.).

De om de Spaarbekkens heen gelegen dijken zijn zanderig (zie 2.3.). Op de taluds zijn aan het eind van de jaren '60 windsingels aangeplant met o.a. Zomereik (*Quercus robur*) en Meidoorn. De rest van de dijken wordt voor de helft beweid met schapen, terwijl de andere helft regelmatig gemaaid wordt. Kenmerkende planten zijn hier o.a. Kleine klaver en Gevlekte Rupsklaver (*Medicago arabica*).

Op het zuiden van het terrein bevinden zich de bedrijfsgebouwen van de W.M.Z. waaromheen relatief schraal grasland gelegen is.

Een deel wordt door schapen begraasd. De rest wordt regelmatig gemaaid. Op het noorden van het terrein bevindt zich een 7 tot 11 meter diepe Zuigput met eromheen een reliëfrijk zanderig terrein met eveneens een relatief schrale grasvegetatie.

Aan de oostelijke en westelijke zijde van het terrein bevinden zich afwateringskanalen. Het westelijk kanaal is grotendeels dichtgegroeid met Riet; het oostelijk kanaal (Philippine-kanaal) heeft een slibrijke bodem met een smalle Rietkraag waarin plaatselijk opslag van Schietwilg. Tussen dit afwateringskanaal en de Loozeschorweg is in 1982 een rij Gewone Platanen (*Platanus x hybrida*) geplant.

De meest kenmerkende broedvogels op de dijken zijn Bergeend, Graspieper en Holenduif. In de windsingels broeden diverse zangvogels, w.o. Heggemus, Tortelduif en Houtduif; in de afwateringskanalen Rietgors, Kleine Karekiet en Waterhoen. Rondom en op de Zuigput komen Meerkoet, Kleine Karekiet en Veldleeuwerik en op het grasland Kievit en Scholekster tot broeden. Tenslotte komen aan en in de bedrijfsgebouwen Huiszwaluw, Witte Kwikstaart en Zwarte Roodstaart tot broeden. De Kleine Plevier broedt jaarlijks in de omgeving van het inlaatwerk aan de Stelleweg.

Vlak na de aanleg van de bekkens in 1964 tot en met het midden van de jaren '70 broedde rondom de Zuigput jaarlijks de Kleine Plevier, Kluut en Visdief. Vanaf 1977 zijn deze soorten t.g.v. verruiging verdwenen. In diezelfde tijd broedden er in de oever van de Zuigput jaarlijks vele tientallen Oeverzwaluwen. Dit was ook het geval in de dijken van de Spaarbekkens vlak na de aanleg ervan.

Isabellakanaal en Nonnetjesvijver.

Een 5,0 km lang, 2 -3 m diep en ca. 6 m (? , veeleer 46 m) breed afwateringskanaal welk uitmondt in de kreek. Via het kanaal watert een in België gelegen poldergebied af. Het water is voedselrijk en heeft een chloridegehalte dat ligt tussen 1.000 en 5.000 mg/l (Technologische Dienst Zeeuwse Waterschappen 1985). Het kanaal wordt omzoomd door smalle Rietstroken met plaatselijk enkele struiken.

Dit gebied vormt een belangrijk broedgebied voor o.a. Kleine Karekiet, Grauwe Gans, Meerkoet, Kuifeend en Fuut.

Zuider Braakmanbossen

Dit gedeelte bos bestaat uit zeven van elkaar gescheiden percelen. Op kaart 6 is gedetailleerd weergegeven welke boomsoorten er zijn aangeplant en hoe oud deze aanplant is. De percelen 1a, 2j, 3c, d, en e, 4b, 5d en 8b hebben weinig onderbegroeiing. De percelen 3j, 4c en 5b zijn enigszins verruigd.

In het Zuider Braakmanbos broeden dezelfde vogelsoorten als in het Noorder Braakmanbos. Omdat echter de windsingels minder rigoreus werden gekapt is o.a. de dichtheid van Heggemus, Spotvogel, Nachtegaal en Groenling er beduidend hoger en broeden er op enkele plaatsen Braamsluipers.

Westelijke Braakmandijk.

Sinds 1985 is dit een boomloze dijk welke intensief met schapen en melkvee beweid wordt. Kenmerkende planten zijn er onder meer Agrimonie, Heggendoornzaad (*Torilis japonica*) en Wilde Marjolein (*Origanum vulgare*).

De belangrijkste broedvogel is de Graspieper. In sommige jaren broedt de Roodborsttapuit. Savoyaardsweg in Zuid.

Langs de Westelijke Braakmandijk gelegen weg met een imposante rij knotpopulieren, waarin o.a. Ringmus, Holenduif en Steenuil broeden.

Dijk met Clarapolder en Kleine Isabellapolder.

Een met Canadapopulieren beplante dijk. Voor vogels en planten is deze dijk van gering belang.

Dijk met Dijkmeesterpolder en Kleine Stellepolder.

Voor ongeveer de helft is deze dijk beplant met Platanen en wordt de dijk beweid met schapen. Voor het overige een vrijwel kale dijk eveneens voornamelijk door schapen begraasd. Op dit onbeplante deel zijn de meest kenmerkende planten: Kattendoorn (*Ononis spinosa*), Blauw Walstro (*Sherardia arvensis*) en Margriet (*Leucanthemum vulgare*). Op een onbeweid gedeelte groeit voorts de Wilde Kruisdistel (*Eryngium campestre*).

In de Platanen broeden o.a. Ekster en Grote Lijster. Op de niet begroeide delen veel Graspiepers en soms de Roodborsttapuit. Tot dit gebied wordt ook een klein grasland gerekend. Dit grasland is de voormalige Isabellahaven.

Zuider Braakmanbossen.

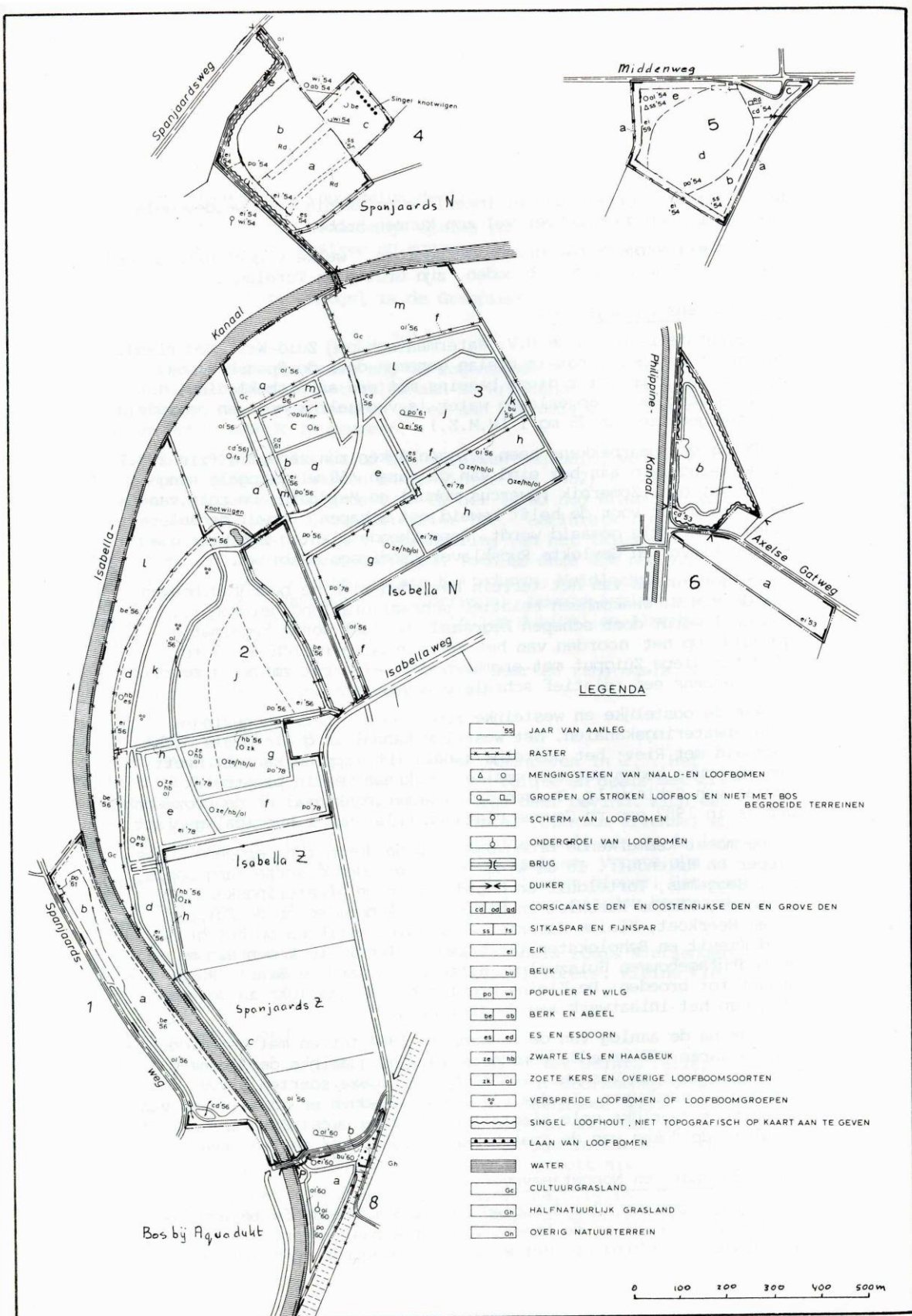
Dit gedeelte bos bestaat uit zeven van elkaar gescheiden percelen. Op kaart 6 is gedetailleerd weergegeven welke boomsoorten er zijn aangeplant en hoe oud deze aanplant is. De percelen 1a, 2j, 3c, d, en e, 4b, 5d en 8b hebben weinig onderbegroeiing. De percelen 3j, 4c en 5b zijn enigszins verruigd.

In het Zuider Braakmanbos broeden dezelfde vogelsoorten als in het Noorder Braakmanbos. Omdat echter de windsingels minder rigoureuus werden gekapt is o.a. de dichtheid van Heggemus, Spotvogel, Nachtegaal en Groenling er beduidend hoger en broeden er op enkele plaatsen Braamsluipers.

Oostelijke Braakmandijken: dijk met de Kanaalpolder, de van Wuijckhuisepolder en de Loozepolder.

Vrijwel onbegroeide dijken welke veelal intensief met mestvee of schapen beweid worden. Kenmerkende planten zijn o.a. Kattendoorn, Kleine Klaver, Agrimonie, Veldlathyrus en Wilde Kaardebol (*Dipsacus fullonum*).

De algemeenste broedvogel is de Graspieper. De Roodborsttapuit is in de omgeving van de dijk met de Kanaalpolder een regelmatige broedvogel. De soort broedt soms op de dijk en soms in de Kanaalpolder.

Kaart 6: Zuiderbossen, naar A.C. la Rivière (SBB).

Bebouwing.

Behalve de in de andere deelgebieden genoemde bebouwing zijn er in de Braakmanpolder nog 24 boerderijen en één woonhuis. Allen zijn ze omgeven door windsingels waarin meestal Canadapopulieren met ondergroei van Meidoorn, Iep (*Ulmus spec.*) en Spaanse Aak (*Acer campestre*).

De kenmerkende broedvogelsoorten in, op en aan de gebouwen zijn Witte Kwikstaart, Huismus, Ringmus, Huiszwaluw en Boerenzwaluw. In de windsingels broeden vooral zangvogels als Merel en Zanglijster.

2.4.2. Koudepolder.

Riemens I.

Een zeer waardevolle kreekrestant, bestaande uit open water overgaand in moerasvegetaties welke omzoomd zijn door reliëfrijk grasland. Het chloridegehalte varieert van ca. 2.500 mg/l in het voorjaar tot ca. 8.000 mg/l in de zomer (de Munck et al 1978).

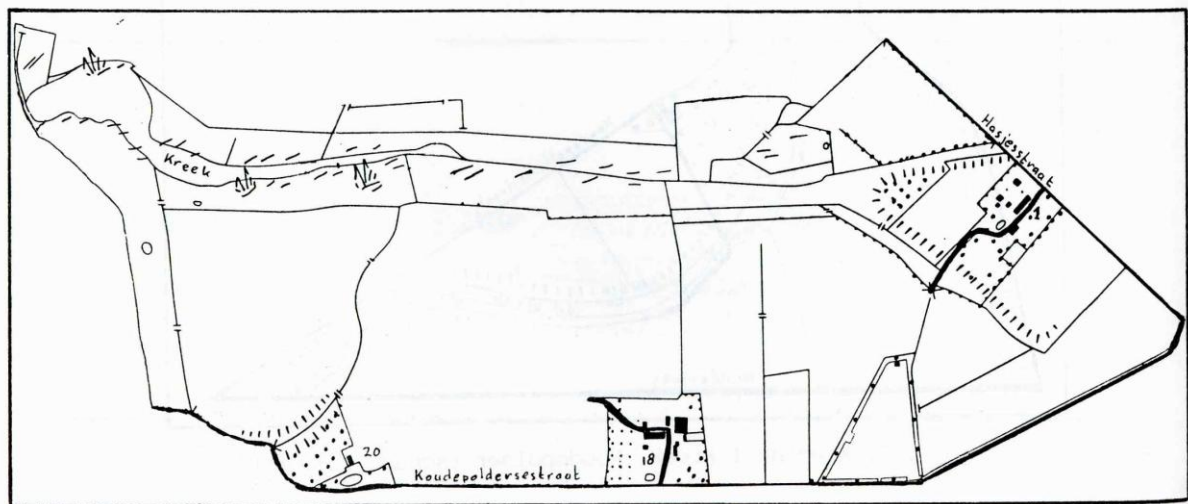
Plaatselijk zijn slikstrandjes aanwezig. Het reliëfrijk grasland kent overgangen van zout naar zoet. Het laaggelegen deel wordt relatief extensief beweid; hogerop is de begrazing intensiever, waardoor de vegetatie dan ook meer doet denken aan cultuurgrasland.

Zowel mest-als melkvee wordt hier geweid. Ongeveer 1/3 deel van het grasland kent zilte invloeden, herkenbaar aan soorten als Zeekraal, Engels Slijkgras (*Spartina anglica*), Zeebies, Melkkruid en Gewoon Kweldergras (*Puccinellia maritima*). De zoet-vochtige graslandvegetaties zijn plaatselijk zeer soortenrijk en bijzonder.

Onder andere Addertong (*Ophioglossum vulgatum*) en Harlekijn (*Orchis morio*) geven de waarde van het gebied goed weer. Langs een uitloper van de kreek zijn smalle Rietkragen. Aan de zuidzijde van de kreek zijn er spontaan ontstane bosjes voornamelijk bestaande uit Boswilg (*Salix caprea*) en Geoorde wilg (*S. aurita*). In de bermen langs de Koudepoldersestraat groeit o.a. Wilde Bertram (*Achillea ptarmica*), Harig Wilgeroosje (*Epilobium hirsutum*), Heelblaadjes en Smeerwortel (*Symphytum officinale*).

Voorts is er een boerenerf, Koudepoldersestraat nr. 22, waarop een woonhuis en verschillende oude boerenschuren. Op het erf staan enkele hoogstamfruitbomen en Canadapopulieren. Aan het kreekrestant is een kleine Kokmeeuwenkolonie gevestigd. Voorts broeden er onder andere Kuifeend en Kluut. In het grasland zijn de voornaamste broedvogels Tureluur, Kievit en Gele Kwikstaart. In de wilgenbosjes broeden zangvogels als Spotvogel en Bosrietzanger en in de Rietkragen Kleine Karekiet, Rietgors en Bosrietzanger. Op het boerenerf broeden o.a. Putter, Grote Lijster, Huismus, Huiszwaluw en Boerenzwaluw. Tot voor kort was ook de Steenuil broedvogel.

Tot dit gebied wordt ook gerekend het ten zuiden van Riemens I gelegen akkerland. Op dit akkerland worden vooral de eerder, onder de Braakmanpolder genoemde, gewassen geteeld. De belangrijkste broedvogels zijn Veldleeuwerik en Patrijs.

kaart 8: Riemens II kreek, Koudepolder (schaal 1:10.000)

Riemens II.

Een uiterst waardevolle kreekrestant met relatief brede slikstranden en een gering oppervlak aan open water. Het chloridegehalte varieert van ca. 2.000 mg/l in het voorjaar tot ca. 5.500 mg/l in de zomer (de Munck et al, 1978). Het is omgeven door reliëfrijk grasland dat voor ongeveer de helft zilt is, terwijl de andere helft zoet-vochtige invloeden kent. Het grasland wordt vrij extensief beweid met mestvee. Plaatselijk is er een smalle Rietkraag.

In het grasland zijn drie veedrinkputten aanwezig, waarin o.a. Schedefonteinkruid (*Potamogeton pectinatus*) groeit.

Het grasland met zilte vegetatie wordt gekenmerkt door soorten als Zeekraal, Lamsoor, Zeeaster, Zeewegbree (*Plantago maritima*) en Melkkruid. De zoet-vochtige invloeden zijn vergelijkbaar met die van Riemens I, doch iets minder uitgesproken.

Voorts zijn er enige boerenerven: Koudepoldersestraat 18 en 20; Hasjestraat 1 en Noorddijk 9. Op alle erven is er een vrij gevarieerde beplanting met o.a. knotwilgen, Canadapopulieren en fruitbomen. Behalve aan de Koudepoldersestraat 20 zijn er op elk erf wel een of meerdere boerenschuren.

Aan de Riemenskreek broeden verschillende soorten moerasvogels zoals Kleine Karekiet, Slobeend, Meerkoet en Waterhoen. Op de slikstranden broeden Kluut en Kleine Plevier en op het grasland weidevogels als Grutto, Tureluur en Gele Kwikstaart. Op en rondom de boerderijen broeden o.a. Huismus, Ringmus, Steenuil en Witte Kwikstaart.

Tot dit deelgebied wordt ook het akkerland ten noorden van de Koudepoldersestraat en ten zuiden van de Riemens II gerekend. Ook hier worden de eerdergenoemde typische Zeeuwse gewassen geteeld. Op een klein deel van dit akkerland wordt biologische landbouw bedreven. Dit perceel is omgeven door een windsingel, waarin o.a. Grasmus en Groenling broeden. Op het overige akkerland broeden Patrijs en Veldleeuwerik en vooral dicht bij de kreek ook Kluut. Uit dit deelgebied zijn enkele kritische soorten als broedvogel verdwenen: Dwergstern, Visdief, Zwarte stern, Dodaars en Zomertaling

2.4.3. Spuikom Koninginnepolder.

Een erg waardevolle kreekrestant omgeven door reliëfrijk grasland. Ook hier komen overgangen voor van zilt naar zoetvochtig. Het grasland wordt relatief extensief beweid met melkvee. Aan de zuidzijde is er veel Riet wat overgaat in struiken en bomen. Ook aan de oostzijde is er Riet.

De zilte vegetatie kenmerkt zich o.a. door het voorkomen van Melkkruid en Zeebies; de zoetvochtige vegetatie door soorten als Zomprus en Pinksterbloem.

Het chloridegehalte van het water in de kreek varieert van ca. 2.500 mg/l tot ca. 6.000 mg/l (de Munck et al, 1978).

Kenmerkende broedvogels zijn hier moerasvogels als Waterhoen, Slobeend, Meerkoet, Wilde Eend en Kleine Karekiet, naast weidevogels als Grutto, Kievit, Scholekster, Tureluur en in 1985 eveneens Watersnip.

Op het aangrenzende bouwland broeden jaarlijks enkele paartjes Kluten.

2.4.4. Lovenweg 4/5 (Lovenpolder).

Twee boerenerven met hoogstamfruitbomen, knotwilgen en een meidoornhaag. Op het ene erf is nog een veedrinkput. De kenmerkende broedvogels zijn o.a. Boerenzwaluw, Steenuil en Huismus.

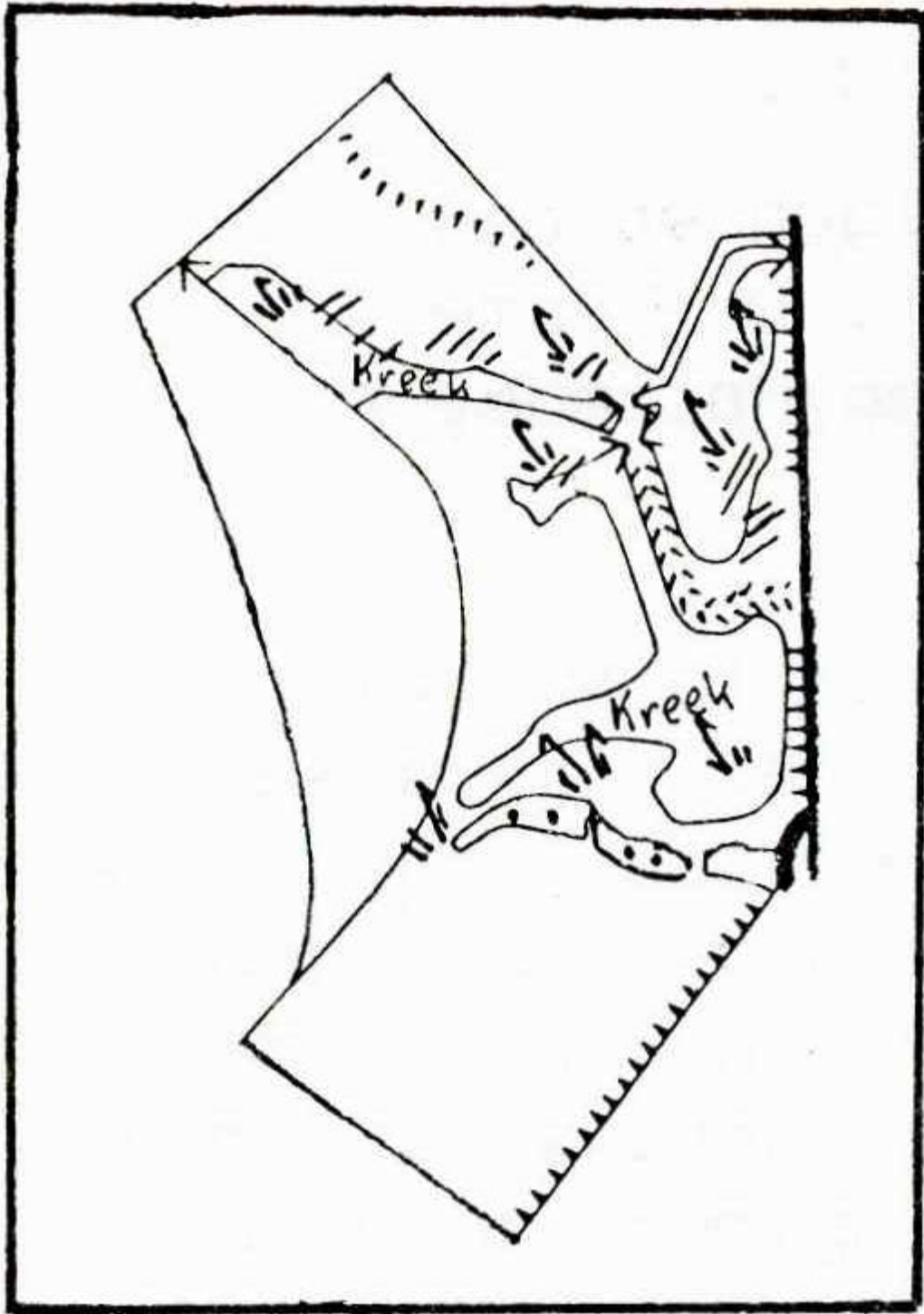

Wie de bovenstaande beschrijving leest, merkt dat een groot deel van de soorten in 1985 in 2023 nog altijd op dezelfde plaatsen voorkomt als zij min of meer dezelfde biotoop behielden. De zilte invloed is wel verminderd. De meeste delen van de Braakmanpolder zijn meer begroeid, minder kaal. De bossen zijn veel ouder, de bomen groter en deels gekapt. Het aandeel landbouw in de Braakmanpolder is sterk geslonken, de voormalige opspuiting, de punt van het recreatie-eiland en de Spuikom zijn compleet gedegradeerd en in Zuid en Noord heeft natuurontwikkeling plaatsgevonden op vroegere landbouwgrond (vooral door aanplant van struiken en bomen, er zijn ook enkele geulen en poelen gegraven, er wordt verder aan biologische landbouw gedaan door begrazing op weides).

Naast de twee proefvlakken met de module van SOVON door mij onderzocht (= 2 en 6) en drie gebieden (= 8, 11 en 12) op waarneming.nl heb ik in 2021 negen gebruikerslocaties aangemaakt op waarneming.nl als deelgebieden, terreinen van Staatsbosbeheer, in Braakman Noord, het doel hiervan is een fijnmaziger beeld te krijgen van (vrij) algemene broedvogels:

- 1) natuurontwikkeling S 2017: 22,73 ha (227.277 m²)
- 2) Het proefvlak door mij onderzocht met de module van SOVON (BMP-A): Braakman Noord-natuurontwikkeling zuid_speelweide: 53,3 ha
- 3) natuurontwikkeling W fietspad: 54,19 ha (= 541.854 m²)
- 4) natuurontwikkeling N Grote Plas: 65,27 ha (= 652.656 m²)
- 5) natuurontwikkeling N fietspad: 23,35 ha (= 233.536 m²)
- 6) Het proefvlak door mij onderzocht met de module van SOVON (BMP-proefvlak): Westgeul-Savoyaardskreek: 66 ha
- 7) ten E van de Savoyaardskreek: 13,47 ha (134.673 m²)
- 8) Braakmanpolder: 46,16 ha (461.572 m²)
- 9) recreatie-eiland: 59,02 ha
- 10) Braakmankreek-geheel: 158 ha
- 11) Spuikom: 4,94 ha
- 12) Bedrijventerrein: 35,57 ha
- 13) Wevelswaaldijk bos tegenover Braakman: 17,68 ha
- 14) natuurontwikkeling S aalscholver: 10,37 ha (= 103.698 m²)

kaart 9: Spuikom
schaal 1:10.000

Naast de twee proefvlakken met de module van SOVON door mij onderzocht (= 2 en 6) en drie gebieden (= 8, 11 en 12) op waarneming.nl heb ik in 2021 negen gebruikerslocaties aangemaakt op waarneming.nl als deelgebieden, terreinen van Staatsbosbeheer, in Braakman Noord, het

doel hiervan is een fijnmaziger beeld te krijgen van (vrij) algemene broedvogels:

- 1) natuurontwikkeling S 2017: 22,73 ha (227.277 m²)
- 2) Het proefvlak door mij onderzocht met de module van SOVON (BMP-A): Braakman Noord-natuurontwikkeling zuid speelweide: 53,3 ha
- 3) natuurontwikkeling W fietspad: 54,19 ha (= 541.854 m²)
- 4) natuurontwikkeling N Grote Plas: 65,27 ha (= 652.656 m²)
- 5) natuurontwikkeling N fietspad: 23,35 ha (= 233.536 m²)
- 6) Het proefvlak door mij onderzocht met de module van SOVON (BMP-proefvlak): Westgeul-Savooyaardskreek: 66 ha
- 7) ten E van de Savooyaardskreek: 13,47 ha (134.673 m²)
- 8) Braakmanpolder: 46,16 ha (461.572 m²)
- 9) recreatie-eiland: 59,02 ha
- 10) Braakmankreek-geheel: 158 ha
- 11) Spuikom: 4,94 ha
- 12) Bedrijventerrein: 35,57 ha

- 13) Wevelswaaldijk bos tegenover Braakman: 17,68 ha

- 14) natuurontwikkeling S aalscholver: 10,37 ha (= 103.698 m²)

Zie de kaartjes in de bijlages achteraan voor de exacte lokalisatie ervan, idem voor Zuid.

Hieronder op basis van mijn 'Broedvogelrapport 2013-2020 over Braakman Zuid':

De terreinen van Staatsbosbeheer bedragen 226,2 ha. Het Isabellakanaal is er om praktische redenen telkens bijgeteld (zoals in 2003) en dat maakt bij een reeks soorten een wezenlijk verschil uit en meet 20,5 ha vanaf de Hoofdweg tot de zuidelijke punt van het bos Aquaduct.

Braakman Zuid meet 616,48 ha op waarneming.nl, en omvat allerlei soorten landgebruik: natuurgebied al dan niet eigendom van Staatsbosbeheer, enkele hoeses en woningen, akkers, weilanden, een 410,8 ha is dus (nog) geen eigendom van Staatsbosbeheer, de terreinen van Staatsbosbeheer (= SBB) bedragen slechts 205,7 ha (= 33,4 %). Er ligt nog 61,1 ha natuurgebied aansluitend op deze terreinen van Staatsbosbeheer (9 percelen). Zij zijn nu SKNL subsidiabel, de zognaamde nieuwe natuur: kruiden- en faunarijk grasland en vochtig hooiland.

Welke percelen eigendom zijn van Staatsbosbeheer, verschilt wel afhankelijk van de openbaar toegankelijke bron die men raadpleegt: de kaarten van de provincie Zeeland ('werkgebied natuurbeheerders: Staatsbosbeheer') of de natuurgebieden op kaart van Staatsbosbeheer in Zeeuws-Vlaanderen (Zeeland). *Ik heb gekozen voor de versie van de eigenaar, Staatsbosbeheer.* De 'betwiste percelen' worden hoe dan ook door Staatsbosbeheer beheerd als 'SKNL tbv het programma natuur', of ze nu eigendom zijn van Staatsbosbeheer of niet.

Na de broedvogelinventarisatie in de lente van 2013 is SBB in de periode tot juli 2020 in bezit gekomen van bijkomend 82 ha in Braakman Zuid. Het betrof akkers en weides.

Op de grens van Philippine en Biervliet ligt een smalle strook langs de Spuikomweg en Savooyaardsweg met het kenmerk 'agrarisch gebied van ecologische betekenis' op het

grondgebied van Biervliet (gemeente Sluis), dit is SKNL tbv het programma natuur, en ligt in 'Braakman Zuid' op waarneming.nl.

De terreinen van Staatsbosbeheer bestaan in Braakman Zuid uit 3 zones die wel met elkaar in verbinding staan, maar enigszins uit elkaar liggen en dus een lappendeken vormen.

De natuurgebieden liggen allemaal ten zuiden van de Hoofdweg (N61) op het grondgebied van Philippine (gemeente Terneuzen) rond het Isabellakanaal. De meeste gebieden liggen ten oosten van de Spanjaardsweg en ten westen / noorden van de Isabellaweg. Verder ten oosten ervan liggen de Spaarbekkens van Evides (125 ha water en groen). Ten westen ervan liggen ook natuurgebiedjes: Koninginnehaven (6,13 ha), deels eigendom van Staatsbosbeheer. De opgegeven oppervlaktes komen van waarneming.nl (incl. het Isabella- en Philippinekanaal).

Het doel van het maken van gebruikerslocaties is een fijnmaziger beeld te krijgen van (vrij) algemene broedvogels.

De vier noordelijkste gebieden (= gebruikerslocaties) liggen grotendeels tegenover (het recreatie-eiland in) de Braakmankreek en sluiten op elkaar aan. Van west naar oost betreft het

1: 'de dolfijnkreek en uitbreiding' (zelf uitgevonden naam): de dolfijnkreek was pas in 2017 uitgegraven: in totaal 18,15 ha

2: bosje Middenweg: 8,15 ha

3: Nonnetjesvijver e.o.: 50,56 ha (opp. inclusief het Isabellakanaal) waaronder de in 2019 gegraven plas op de akker ten zuiden van het bos Spanjaardsweg Noord

4: voormalige opspuiting, ten oosten van de Nonnetjesvijver en het Philippinekanaal en ten westen van de Lozeschorweg: 13,3 ha

Ten zuiden van de Spanjaardshoeve en de 'dolfijnkreek', maar ten noorden van het Isabellakanaal ligt

5: het bos Spanjaardsweg Noord e.o.: 18,26 ha: een hondenloopgebied,

Ten zuiden hiervan liggen de iets grotere bossen ten (zuid)oosten van het Isabellakanaal, met aangrenzend open land, te bereiken via een afslag van de Spanjaardsweg aan huis nr. 7 naar het zuid(oost)en en vervolgens over het brugje over het Isabellakanaal:

6: bos Isabella Noord e.o.: 48,19 ha en 7: bos Isabella Zuid: 26,98 ha

8: graslanden Isabellakanaal: 16,36 ha (opp. inclusief het Isabellakanaal)

Ten zuiden hiervan liggen kleinere bosjes met aangrenzend open land nabij het Isabellakanaal tot tegen de Isabellahaven nabij de grens met België (deze laatste locatie hier buiten beschouwing gelaten omdat dit ook gebeurde in de inventarisaties van 2003, 2013 en 2017)

9: bos Spanjaardsweg Zuid e.o.: 32,56 ha waarvan 6,1 ha bos ten westen van het Isabellakanaal en 1,5 ha bos ten oosten van het Isabellakanaal (opp. inclusief het Isabellakanaal).

10: bos Aquaduct: 6,49 ha: langs het Isabellakanaal naar het zuiden (opp. exclusief het Isabellakanaal)

In Braakman Zuid ligt er 189 ha (op de 616,48 ha) sinds langer gesubsidieerd natuurgebied.

Buiten de terreinen van Staatsbosbeheer heb ik nog 4 gebruikerslocaties aangemaakt: het betreft akkers ten westen van de Spanjaardsweg en ten oosten van de grens met de gemeente Sluis (deelgemeente = kern Biervliet) en grotendeels akkers ten oosten en zuiden van de Isabellaweg en ten NW van de hoeve Woeste Kop, ik heb de naamgeving tegenover mijn vorige rapporten gewijzigd in die gebruikt in het rapport van 1986 door Henk Castelijns, met toevoeging van het huidige statuut van subsidiëring door de Provincie Zeeland:

11: Zuidelijke graslanden – SKNL: 50,21 ha

12: Akkerland midden geen SNL: 109 ha en 13: Akkerland Zuid-West geen SNL: 198 ha

14: Zuigput Evides: 14,2 ha

Buiten het gebied Braakman Zuid zoals op waarneming.nl ingetekend, liggen nog 2 gebieden die in de oorspronkelijke in 1952 ingepolderde Braakman lagen en dijken zoals die langs de Nieuwe Stelleweg en de Oude Zeekering, en begrepen in de tellingen door HC, maar niet in die door andere karteerders vanaf 2003:

15: Braakman – Spaarbekkens: 130 ha

16: Braakman Zuid: Akkerland Oost (naam zoals in het broedvogelrapport van 1986): het westelijk twee derde deel van het gebied ‘Hoek – Axelsegatweg e.o.’ op waarneming.nl: 145 ha, waarvan 5,93 ha eigendom van Staatsbosbeheer (Axelsegatbos, onderzocht met BMP),

---

Op termijn zou het deel van de Braakman dat eigendom wordt van SBB, 610 ha in totaal bedragen (337 N + 212 Z + 61 SKNL) van wat in 1953 1575 ha bedroeg (= de Braakmanpolder).

Ter info: de landoppervlakte van de provincie Zeeland bedraagt 1780 km², de oppervlakte natuur ervan: 8% (= 145,32 km²): 41,49 km² bos en 103,83 km² natuur dat geen bos is (schor, moeras, ..), agrarisch gebied 76,5 %, de rest (= 15,5 %): bebouwing, wegen of recreatieterrein. Voor de gemeente Terneuzen: 1216 ha (= 4,87 % van het landoppervlak) natuur van de 31776 ha: 800 ha bos, 416 ha natuur dat geen bos is ([CBS, 2017](https://www.cbs.nl/2017/17/landbouw)): Braakman, Paulinaschor, Riemenskreken, Margarethapolder, Otheensche Kreek, Eiland van de Meijer, Gat van Pinte, Papeschor, Autrichepolder, Canisvliet, Van Wijckhuisepolder, Axelsche Kreek, Zwartenhoekse Kreek, Smitsschorre, Pielenput, Put van Emmery, Reuzenhoekse kreek, Moerspuipolder, De Ratte, Groote Gat, Kloosterbos, Plasschaertbos, Boschkreek, Pereboomsgat, Nieuwe Karnemelkpolder ...

Ik kan de lezer ook aanraden om de kaarten te raadplegen op verschillende webpagina's over zeer veel verschillende onderwerpen (10tallen), waaronder natuur en milieu. Eerst en vooral kaarten op Google Maps (hybride, streets, ...) en Bing Maps, maar vooral die van de Provincie Zeeland (natuurnetwerk, subsidiekaart, enz.), <https://kaarten.zeeland.nl/map/atlasvanzeeland>, maar ook die van het Rijk: de atlas leefomgeving (vb. die met boomhoogtes, die met dichtheid bomen, enz.), de Topografische Kaart Nederland (topokaartnederland.nl), de kaarten van Staatsbosbeheer, van Scheldestromen, die van het Kadaster, enz. Op deze laatste luchtfoto's van 2023 van Nederland waar je diep kan inzoomen.

In maart 2021 heeft Jan-Willem Vergeer van SOVON het mogelijk gemaakt om van drie deelgebieden van de terreinen van SBB in de Braakman twee bijkomende proefvlakken te maken die ik kon inventariseren met de module van SOVON (BMP-A).

1) Het ene gebied is gesitueerd in Biervliet in Braakman Noord in het zuidelijk deel van het natuurontwikkelingsgebied gelegen tussen:

in het oosten de Braakmanweg, in het westen de Oostzeedijk, een denkbeeldige lijn van ca. 125 m ten zuiden van het fietspad tussen de Braakmanweg en de Oostzeedijk in het zuiden, in het noorden een denkbeeldige lijn vertrekkend aan de Oostzeedijk nabij de ingang bij Equus (waar het afwateringskanaal Nol Zeven niet meer langs de Oostzeedijk loopt maar naar het zuidwesten afbuigt), tot de zuidelijke grens van het erf (= een sloot) van de woning aan de Braakmanweg nr. 3- 1.

Dit gebied heeft als centrum de speelweide en meet in het geheel 53,2 ha.

---

2) Het andere gebied is gesitueerd in Philippine in het noordoostelijk deel van Braakman Zuid en omvat deelgebieden die op elkaar aansluiten:

het bosje Middenweg met de aanplanting errond (8,9 ha),

de weides ten zuiden ervan (7 ha),

de Nonnetjesvijver (die eigenlijk een uitbreiding van de Braakmankreek is, 10 ha)

en het natuurontwikkelingsgebied (18,6 ha) gelegen ten westen en zuiden ervan, dat ten noordwesten van het Isabellakanaal ligt,

en het Isabellakanaal zelf met zijn oevers dat eraan grenst (4,6 ha),

maar ook de akker (7,9 ha) met de erin in 2019 gegraven plas net ten zuiden van het bos Spanjaardweg Noord, tot aan het Isabellakanaal en eindigend aan het bruggetje erover.

In totaal meet dit proefvlak 57,1 ha.

Op die manier kunnen bijkomend 110 ha op broedvogels worden geïnventariseerd via de module van BMP-A (SOVON), wat vooral voor de talrijkere soorten de gelegenheid biedt een nog preciezer aantal te verkrijgen.

Het moet gezegd worden dat ik om praktische redenen (kleine) percelen die geen eigendom van Staatsbosbeheer zijn, in die twee proefvlakken heb gelaten.

In dat van Braakman Noord natuurontwikkeling zuid – speelweide betreft het 2 woningen met hun erf (Braakmanweg nrs 1 en 2: 5735 m², resp. 6795 m² = 1,253 ha in totaal),

in dat van Braakman Zuid: het Isabellakanaal met zijn oevers (= ca. 4,6 ha),

maar ook een weide van 4,08 ha tussen het bosje Middenweg en de weide ten westen van de Nonnetjesvijver (= SKNL, nieuwe natuur),

en een aanplanting langs de N61 (ca. 4700 m², behorend bij de provinciale weg).

Uiteindelijk gaat het om 52 ha resp. 48 ha (= 100 ha in totaal) eigendom van SBB in die twee bijkomende proefvlakken, maar het onderscheid met terrein dat niet aan SBB toebehoort, wordt niet altijd gemaakt in de broedvogelrapporten, maar het kan wel zichtbaar zijn op de kaartjes met de territoriumstippen.

De weide van 4 ha (nieuwe natuur) en de aanplanting langs de N61 waarvan hierboven sprake, herbergen zover ik weet, weinig territoriums, de overige gebieden die niet van SBB zijn, wel een stuk meer, vooral het Isabellakanaal, maar ook de twee woningen met hun respectieve erf.

Samengevat bedraagt de Braakman op waarneming.nl 1246,29 ha. Hiervan bedragen de terreinen van Staatsbosbeheer 543 ha (= 43,6 %). Er ligt nog 61 ha natuurgebied (SKNL) aansluitend op deze terreinen van Staatsbosbeheer in Braakman Zuid. De drie proefvlakken (BMP van SOVON) in de Braakman die voor 94,3 % op de terreinen van Staatsbosbeheer zijn gesitueerd, zijn (66 ha + 53,2 + 56,8 ha =) 176 ha groot (= 32,4 % van SBB).

Ter informatie: op het plot van 66 ha in Braakman Noord Westgeul-Savoyaardskreek-Noorderbossen heb ik in 2023 ca. 10,25 'bezoekrondes' (februari-15 augustus) verricht (in ca. 154 u.): 22 bezoeken van > 20 %, waarvan 18 >40% van het proefvlak, = ca. 8,75 bezoekrondes in februari-juni. Ca. 1,5 bezoekrondes juli-15 augustus.

Op het plot van 53,2 ha in Braakman Noord natuurontwikkeling zuid – speelweide heb ik in 2023 ca. 11,5 'bezoekrondes' (februari-10 augustus) verricht (in ca. 59 u.): 10,25 bezoekrondes in februari-juni 2023. Ochtend: 9 juli volledig, 22 juli deels.

Op het plot van 56,8 ha in Braakman Zuid bosje Middenweg en Nonnetjesvijver en omgeving en plas Spanjaardsweg N heb ik 10,525 'bezoekrondes' (februari-10 augustus) in 2023 verricht (ca. 67 1/3 u.): 9,175 bezoekrondes in februari-juni, juli-10 augustus: 1,35 bezoekrondes.

In totaal heb ik in >280 u. 32,275 bezoekrondes verricht (gem. 8 2/3 u. per bezoekronde).

In totaal heb ik 24462 vogelwaarnemingen verricht in de Braakman in de periode 25 januari – 10 augustus 2023 tijdens 361 uren (16611 waarnemingen in Noord, 7851 waarnemingen in Zuid). In totaal was er ca. 380 uur kantoorwerk nodig om uiteindelijk tot dit rapport te komen.

De meeste waarnemingen van 2023 zijn door mijzelf verricht. Bij een klein deel gaat het om losse waarnemingen door andere waarnemers en op waarneming.nl. ingevoerd. Drie elementen bepalen of ik met de waarnemingen die binnen het gebied zijn ingevoerd tijdens de broedperiode (1 februari tot en met 31 juli) door andere waarnemers, heb rekening gehouden. 1) de betrouwbaarheid, de meeste leken mij betrouwbaar, 2) Data van verborgen soorten of met een embargodatum worden niet getoond, vaak betreft het de zeldzaamste soorten, soms worden waarnemingen vervaagd, om onduidelijke redenen. Met al deze waarnemingen kan ik geen rekening houden. Ook met waarnemingen van waarnemers die hun identiteit niet bekend maken door het gebruik van initialen, een pseudoniem, mag ik geen rekening houden, tenzij zij hun waarnemingen documenteren. Hier botst het recht op privacy met dat van de verplichting om een waarneming aanvaardbaar te maken voor de wetenschap, waarvoor de juiste lokalisatie en de echte, volledige naam van de waarnemer vereisten vormen. 3) de juiste lokalisatie van de ingevoerde waarnemingen vormt soms een probleem. Vaak voeren waarnemers op het terrein waarnemingen in via ObsMapp zonder de functie 'wijzigen van de plaats via het kaartje' te gebruiken. Toch kon ik van de meeste waarnemingen raden of zij werkelijk betrekking hadden op (mogelijke) broedvogels binnen de terreinen van SBB in Braakman.

Bij het veldwerk ligt de nadruk in de periode eind januari – begin april op de delen met de biotoop 'bos', in de rest van het broedseizoen op de andere biotopen (moeras, struweel, plas).

Het kantoorwerk kent verschillende fases. 1. Nazien van de ingevoerde waarnemingen, zowel via BMP als LiveAtlas, maar allemaal via de app Avimap op de smartphone, erna automatisch doorgestuurd naar waarneming.nl, dit is zo snel als mogelijk gebeurd na de excursie.

2. berekenen van het aantal territoria, dit op grond van de ingevoerde 'geldige waarnemingen' en fusie-afstanden hiertussen, hierbij rekening houdend met de telrichtlijnen die op de webpagina van SOVON staan. Voor de proefvlakken gebeurt de berekening via automatische clustering, maar waarnemingen in juli/ begin augustus of van andere waarnemers kunnen de bekomen aantallen aanvullen.

3. Vergelijken van het aantal territoria met dan van vroegere tellingen, (proberen) een trend (te) vinden en een verklaring voor deze trend, deze trend vergelijken met die in Zeeland/ Nederland,

zoals wij die op de webpagina van SOVON vinden. De resultaten van de vroegere tellingen vond ik vooral terug in de rapporten over 1985, 2003, 2013, 2017 en mijn rapporten over de jaren 2019, 2020, 2021 en 2022 en natuurlijk de tellingen door HC in de periode 1985-2018.

4. Ten slotte meer algemene beschouwingen over de evolutie van aantallen in de Braakman, Rode Lijst-soorten, zeldzame soorten, schattingen van de gehele vogelpopulatie, belang van het gebied enz.

In 2023 heb ik >670 ha onderzocht op broedvogels in de Braakman: de terreinen van Staatsbosbeheer (ca. 530 ha van de 545 ha), een groot deel van de Braakmankreek (ca. 100 ha van de 125 ha) en een klein deel van de Braakman buiten de terreinen van SBB: in Noord 18 ha bos aan de Wevelswaeldijk (= singel) en het bomenscherm meer naar het oosten, in Zuid o. a. langs de Spanjaardsweg, in totaal ca. 20 ha.

SOVON wil(de) dat ‘Braakman Zuid’ in 2022 en 2023 met BMP-B werd onderzocht. In dat gebied liggen 3 gebieden die ik in 2018-2019-2020-2021-2022-2023 niet heb onderzocht, met name 1) de Isabellahaven, 2) de akkers ten NW van de hoeve Woeste Kop tussen het bos Isabella Noord en de terreinen van Evides aan het eind van de Isabellaweg en 3) de Zuigput van Evides, de rest van dat ‘Braakman Zuid’ met BMP-B te onderzoeken gebied heb ik in 2023 wel onderzocht. De drie gebieden werden niet onderzocht bij de inventarisaties van 2013, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022 én 2003. 1) De Isabellahaven (18 ha) is eigendom van SBB, vereist een toelating van SBB en heeft nooit volledig deel uitgemaakt van de inventarisaties van de Braakman, op het deel van 1,3 ha ervan na dat ten westen ligt van de Oude Zeekering, en sinds 1985 is onderzocht door HC tot 2003. 2) De akkers (ca. 33 ha) ten NW van de hoeve Woeste Kop tussen het bos Isabella Noord en de terreinen van Evides aan het eind van de Isabellaweg zijn gewone akkers en zullen dat waarschijnlijk voor lange tijd ook zo blijven en hebben dus geen deel uitgemaakt van de inventarisaties van de Braakman sinds 2003. 3) De Zuigput van Evides (ca. 15 ha) is niet vrij toegankelijk en vereist een toelating van Evides en die zou quasi onmogelijk te verkrijgen zijn (dixit HC). In totaal dus 66 ha waarvan de Zuigput van Evides soms door HC wordt bezocht, zodat de zeldzame soorten er allicht wel worden opgespoord. Op de akkers komt allicht niets bijzonders voor, alleen de Isabellahaven wordt weinig bezocht en herbergt waarschijnlijk als broedvogels Blauwborst en Sprinkhaanzanger. Bovendien is het praktisch onmogelijk ‘Braakman Zuid’ met BMP-B op 1 ochtend te onderzoeken: relatief grote afstanden te voet, het Isabellakanaal en Philippinekanaal zijn moeilijk over te steken, de Zuigput van Evides is alleen te bereiken via de bekkens van Evides ...

Hieronder volgt de bespreking van meer dan 120 soorten waarvan (g)een territorium is vastgesteld in het broedseizoen 2023 in de Braakman:

Broedvogels seizoen 2023 Braakman:

Dodaars: Noord: proefvlak Westgeul: 19 territoria: maart-juni (waarvan >12 met pulli), proefvlak natuurontwikkeling zuid speelweide: 6 territoria (waarvan 1 met pulli), natuurontwikkeling zuid 2017: 1 territorium (met pulli), natuurontwikkeling zuid aalscholver: 2 territoria op de plas, Braakmankreek: 2 territoria aan de westelijke oever tegenover de westzijde van het recreatie-eiland, mogelijk bijkomend 1 territorium op de plas tegenover de huizen nrs 3-4 aan de Braakmanweg, >10 territoriums op de Grote Plas (waarvan 2 met pulli), 2 territoriums op de Spuikom (waarvan 1 met pulli), dus in totaal 42 à 43 territoria in Noord. Een stijging tegenover 2022 met een derde, vooral op de Grote Plas, maar ook in de proefvlakken.

Als wij inzoomen op het verleden, dan lezen wij in de rapporten over 2013 2 territoria op het proefvlak Westgeul, 1 territorium op het proefvlak natuurontwikkeling zuid speelweide, 1 territorium op de Grote Plas en nog 1 territorium aan de gluurmuur Braakmankreek. In 2017 al 12 territoria op het proefvlak Westgeul, 2 territoriums op het proefvlak natuurontwikkeling zuid speelweide, 2 territoriums op de Grote Plas en nog 1 territorium op het afwateringskanaal aan de westgrens van natuurontwikkeling W fietspad en 1 territorium op de plas tegenover de huizen nrs 3-4 aan de Braakmanweg.

De voorbije 5 jaar schommelt het aantal territoria op het proefvlak Westgeul rond de 20.

Braakman Zuid: op de Dolfijnkreek: >1 territorium, proefvlak uitbreiding Nonnetjesvijver en plas Spanjaardsweg noord >6 territoria waarvan geen op Isabellakanaal (in maart-juli), bos Spanjaardsweg Noord en omgeving: >5 territoria (6 territoria indien rekening houdend met de periode buiten de datumgrenzen), aan graslanden Isabellakanaal: op het Isabellakanaal 1 territorium (april-juli), aan het bos Spanjaardsweg Zuid: >1 territorium op het Isabellakanaal, op de poel van uitbreiding zuid van Bos Isabella Noord: 1 territorium.

Dus >16 territoria in totaal in Braakman Zuid in 2023, waarschijnlijk 18 territoria (zoals in 2022), maar slechts 2 met pulli en 3 bijkomend met juvenielen.

Zoals in 2022 blijkt de soort onvolledig te inventariseren alleen op grond van de periode tussen de datumgrenzen (5 april - 5 juli), ik heb dan ook rekening gehouden met zangposten tot 31 juli (en pulli tot 20 augustus, wat altijd telt), wat overeenstemt met de eilegperiode van deze soort die tweemaal kan broeden. Nieuwe vestigingen kunnen het hele seizoen plaatsvinden onder invloed van waterstandschommelingen. Nog in augustus kunnen zich paren vestigen (jongen verschijnen in september).

In de hele Braakman in totaal >58 territoria (waarvan 54 SBB en 2 op het Isabellakanaal) in 2023, 30 % meer dan in 2022, dus zeker een forse toename tegenover 2022, ondanks de wat minder grondige inventarisatie in 2023. Slechts 22 van die 60 territoria met pulli / juvenielen vastgesteld, hoewel deze soort vaak twee, soms zelfs driemaal broedt per seizoen.

Het gaat om een verdubbeling van het aantal territoria in vijf jaar tijd! Vanaf 1990 is er in Nederland een significante toename, <5% per jaar.

Een deel van de verklaring voor de forse toename zou meteorologisch kunnen zijn: een zachte winter, gevolgd door een neerslagrijk voorjaar. In 2023 zijn de plaatsen in Braakman Zuid die geschikt zijn (geworden) voor de Dodaars – de ‘Dolfijnkreek’, de poelen gegraven in (de uitbreiding van) het bos Spanjaardsweg Noord en het Isabellakanaal – niet of onvoldoende onderzocht. Het lijkt erop dat de toename vooral plaatsvond tussen 2009 en 2017, voor ik de Braakman onderzocht.

Fuut: Noord: proefvlak Westgeul: 1 territorium (geen pulli), proefvlak natuurontwikkeling zuid speelweide: 0 territoria, Braakmankreek: 4 territoria (2 bezette nesten, later >3 paren met pulli), 1 mogelijk territorium op de Grote Plas, 1 territorium op de Spuikom (bezet nest, later met 1 pullus), dus in totaal >6 territoria in Noord in 2023.

Een daling tegenover 2022 met een vierde, vooral op de Grote Plas.

Zuid: op de Dolfijnkreek: 1 mogelijk territorium, proefvlak uitbreiding Nonnetjesvijver en plas Spanjaardsweg N 5 territoria waarvan 4 op het Isabellakanaal (in maart-juni) waarvan 2 met pulli, graslanden Isabellakanaal: op het Isabellakanaal 1 territorium (april-juli: met pulli), bos Spanjaardsweg Zuid en omgeving: 1 territorium op het Isabellakanaal (bezet nest), 1 territorium op het Isabellakanaal aan bos Isabella Noord ten westen van het brugje (met pulli), 1 mogelijk territorium zuigput Evides,

Dus 8 à 10 territoria in totaal in Braakman Zuid in 2023, waarschijnlijk 9 territoria (> 6 in 2022), maar slechts 4 met pulli en 1 bijkomend met juvenielen.

Er heeft een verschuiving plaatsgevonden van Braakman Noord naar Zuid. De verklaring hiervoor zou meteorologisch kunnen zijn, met name de uitdroging van de Grote Plas en Westgeul en de verstoring van de Braakmankreek door waterrecreatie vanwege het mooie weer, en dit op het moment dat de meeste Futen beginnen met broeden (tweede helft mei-juni).

In de hele Braakman in totaal >15 territoria (waarvan 3 SBB en 7 Isabellakanaal) in 2023, zoals in 2022, ondanks de wat minder grondige inventarisatie in 2023. 9 van de territoria met pulli / juvenielen vastgesteld. Voor 2011 in Noord gemiddeld 40 % lagere aantallen, in 2023 in Zuid de helft meer territoria dan het gemiddelde van de voorgaande jaren sinds 1985. Een eenduidige verklaring voor die trends kan ik niet geven, maar de beschikbaarheid van voedsel en (gebrek aan) verstoring van nesten lijken de doorslaggevende factoren.

Geoorde Fuut	Braakman Noord	2023	Broedcode 3	1 territorium
---------------------	----------------	------	-------------	---------------

Gebaseerd op waarnemingen van een paar op de Grote Plas op 10 april en later (8 juni) op de Braakmaankreek, meer dan één km verwijderd van de plaats op de Grote Plas. Zowel in 2019 als 2021 en 2022 was er ook een territorium op dezelfde plaats, zonder nest-indicerend gedrag.

Aalscholver: 21 bezette nesten in de hoge bomen aan de zuidwestelijke oever van de Braakmankreek (HC 18 april), in 2022 23 bezette nesten. De kolonie groeit niet meer verder, sinds haar ontstaan in 2018.

Kleine Zilverreiger: geen territorium-indicerende of nest-indicerende waarnemingen, dus 0 territorium

Koereiger: geen territorium-indicerende of nest-indicerende waarnemingen, dus 0 territorium

Grote Zilverreiger: geen territorium-indicerende of nest-indicerende waarnemingen, dus 0 territorium

Blauwe Reiger: >26 bezette nesten in de kolonie nabij de gluurmuur Braakmankreek (HC 25 april), in 2022 27 bezette nesten. Het aantal bezette nesten varieert er sinds 2009 tussen de 18 en 27. Tot en met 2008 (vanaf 1992) broedde de soort op het eilandje in de Braakmankreek: tussen de 8 en 37 nesten.

Lepelaar: kolonie op het eilandje in de Braakmankreek sinds 2020: 18 bezette nesten in 2023. Ze broeden op takkenbossen. Deze soort kent in Zeeland een significante toename sinds 1990, >5 % per jaar (minimaal verdubbeling in 15 jaar) tot ca. 290 paren in 2020.

Kwak: geen territorium, ondanks nachtelijke waarnemingen in de broedtijd in Noord en Zuid, echter geen gedrag dat op broeden wijst.

Knobbelzwaan: 1 territorium in het proefvlak Westgeul, 1 territorium in het proefvlak natuurontwikkeling zuid - speelweide en 2 territoria elders in Noord (1 op de Grote Plas en 1 op de Braakmankreek), 1 ervan produceert 5 jongen, dus 4 territoria in Noord

In Zuid: 0 territorium, ook al is er een paar waargenomen tijdens het broedseizoen, maar niet voldoende waarnemingen tussen de datumgrenzen, wel een groepje.

In het gehele gebied 4 territoria in 2023 (2 à 3 in 2022, 4 in 2017). Pas in 2007 een eerste territorium in de Braakman (met name in Noord), pas in 2018 een eerste territorium in Braakman Zuid. Er is dus een langzame toename sinds 2007 (in aantallen en verspreiding). Er

waren ook groepen in de periode 20 augustus – 20 september in Zuid: van 14 tot 50 ex., ook in Noord groepen (totalen) in de periode 1 september – 20 december: 19 à 42 ex.

Grauwe Gans: proefvlak Westgeul: 3 territoria, proefvlak natuurontwikkeling zuid – speelweide: 2 territoria, Tussen de datumgrenzen: natuurontwikkeling noord Grote Plas: 6 paar, natuurontwikkeling zuid aalscholver: 7 paar, ‘Braakmanpolder’: 9 paar, Braakmankreek: 7 paar, dus in totaal 29 paar

Ook buiten de datumgrenzen: natuurontwikkeling noord Grote Plas: 10 paar, natuurontwikkeling zuid aalscholver: 7 paar, ‘Braakmanpolder’: 8 paar, Braakmankreek: 54 paar, dus in totaal 79 territoria, er is echter verplaatsing tussen de Grote Plas, de ‘Braakmanpolder’, de oostelijke oever van de Braakmankreek en de weide aan de Aalscholverkolonie.

Schatting van ca. 60 paar in Noord en een schatting van ca. 30 paar in Zuid.

Proefvlak Nonnetjesvijver – plas Spanjaardsweg noord: 3 territoria (waarvan 1 met nest-indicerend gedrag),

Tussen de datumgrenzen: Dolfijnkreek: 5 paar (1 ervan met pulli), bos Spanjaardsweg Noord e.o.: 1 alarmerend, Zuidelijke Graslanden – SKNL rond hoeve nr. 5 Spanjaardsweg: 5 paar, dus 11 territoria

Ook buiten de datumgrenzen: Dolfijnkreek: 21 paar, bos Spanjaardsweg Noord e.o.: 4 territoria, Zuidelijke Graslanden SKNL rond hoeve Spanjaardsweg nr. 5: ca. 15 paar, dus 40 paar, er is echter verplaatsing tussen de oostelijke oever van de Braakmankreek en de Koudepolder met Braakman Zuid.

Het is dus moeilijk om de vastgestelde aantallen van deelgebieden bij elkaar op te tellen, vandaar de schatting van 90 territoria, in 2022 > 73 territoria.

De soort neemt verder toe, dit is een duidelijke trend sinds 1999 (rond de 30) tot 2023 (60 territoria) in Noord, sinds 2003 (9) tot 2023 (30 territoria) in Zuid.

In Noord: >7 paar met pulli (12, 13, 5, 3, ?, ? en ? pulli), in Zuid: slechts 1 paar met pulli (2) vastgesteld. Dus in totaal slechts >8 paar met pulli (op ca. 90 territoria) in 2023.

Sinds 1973 is de Grauwe Gans een jaarlijkse broedvogel in de Braakman. In de eerste jaren waren bij sommige vogels nog de kenmerken van de in 1956 in het Zwin uitgezette oostelijke ondersoort herkenbaar. Het totaal aantal broedparen ligt sinds midden jaren negentig jaarlijks boven de 20, met een duidelijk accent op het noordelijk deel.

De broedvogels van de Braakman maken deel uit van een grotere groep overzomerende vogels in het gebied (cf. infra). De toename van het aantal broedende en overzomerende Grauwe Ganzen maakt deel uit van een omvangrijke regionale en landelijke expansie van de soort. Omdat de vogels juist in het zomerhalfjaar landbouwschade veroorzaken, werkt men inmiddels met methodes om de aantallen te reguleren. In dat kader werden in de Braakman een aantal nesten geschud (= Landelijk faunabeheer van de provincie Zeeland: prikken van eieren voor 1 april).

Te midden van de Grauwe Ganzen hielden zich enkele soepganzen op.

Groepen: In Noord op 3 juni al 90 ex., op 8 augustus 70 ex. In Zuid op 14 mei al 125 ex., op 30 juni 155 ex., op 10 juli al 260 ex. en op 28 juli al 350 ex.

In de gehele Braakman >48 territoria in totaal (+ 79 paar rekening houdend met waarnemingen uit de periode 16 april-16 juni, dus tijdens het broedseizoen), dus waarschijnlijk ca. 90 territoria

Grote Canadese Gans: Noord: proefvlak Westgeul: 2 territoria (waarvan 1 met nest-indicerend gedrag), proefvlak natuurontwikkeling zuid – speelweide: 0 territoria,

Natuurontwikkeling noord Grote Plas: >11 paar (waarvan 1 met 4 pulli), natuurontwikkeling zuid aalscholver: >10 paar (waarvan 1 met 7 pulli), 'Braakmanpolder': 2 paar, Braakmankreek: >12 paar (waarvan 1 met 4 pulli en nog 4 met pulli), dus in totaal >37 territoria in 2023.

Er is verplaatsing tussen de Grote Plas, de 'Braakmanpolder', de oostelijke oever van de Braakmankreek en de weide aan de Aalscholverkolonie.

Proefvlak Nonnetjesvijver – plas Spanjaardsweg noord: 5 territoria (waarvan 1 met pulli),

Dolfijnkreek: 9 paar (waarvan 4 met pulli), bos Spanjaardsweg Noord e.o.: 0 territoria tussen de datumgrenzen (15 paar op 26 februari), Zuidelijke Graslanden – SKNL rond hoeve Spanjaardsweg nr. 5: 1 paar, dus in totaal >15 territoria in Zuid in 2023.

Er is verplaatsing tussen de Dolfijnkreek en de kreken aan bos Spanjaardweg Noord.

Vandaar een minimumschatting van 52 territoria: 37 paar in Noord en 15 paar in Zuid.

Groepen: Noord: 3 groepen op 2 juni van in totaal 72 ex., Zuid: groep van 60 ex. op 26 juli

In de gehele Braakman > 52 territoria in totaal waarvan >13 met pulli (rekening houdend met waarnemingen uit de periode februari-25 maart), zoals in 2022 toen er >49 territoria waren.

Het aantal is vrij stabiel in de Braakman. In Zeeland daarentegen is de laatste 12 jaar (eigenlijk al vanaf 1990) deze soort volgens SOVON met <5 % per jaar toegenomen.

Sinds de vestiging in 1996 is sprake van een gestage toename, met acht paren in 2003. In 2005 werden al 105 territoria geteld in Braakman Noord.

Dezelfde opmerkingen gelden hier als bij de Grauwe Gans: het is vaak moeilijk een onderscheid te maken tussen 'broedvogels' en 'niet-broedvogels' en er is ook het landelijk faunabeheer van de Provincie Zeeland (prikken van eieren voor 1 april).

Brandgans: proefvlak Westgeul: 0 territoria, proefvlak natuurontwikkeling zuid – speelweide: 0 territoria.

Natuurontwikkeling noord Grote Plas: 4 paar, natuurontwikkeling zuid aalscholver: >1 paar, 'Braakmanpolder': 0 paar, Braakmankreek: 3 paar (waarvan 1 broedend op eilandje), recreatie-eiland: 4 paar, dus in totaal >12 paar (= territoria) in Noord, ook al is er verplaatsing tussen de Grote Plas, de Braakmankreek en de weide aan de Aalscholverkolonie.

Proefvlak Nonnetjesvijver – plas Spanjaardsweg N: 2 territoriums (2 geslaagde broedgevallen),

Verder geen territoria in Zuid, dus in totaal 2 territoria in Zuid

Het is moeilijk een exact aantal territoria te bekomen, vandaar het minimum van 14 territoria. 12 paar in Noord en 2 territoria in Zuid in 2023.

Groepen: Noord: op 17 juli 130 ex., Zuid: op 10 augustus al een groep van 50 ex.

In de gehele Braakman > 14 territoria in totaal, en in 2022 waren er >21 territoria. Of er echt een afname is geweest, valt te betwijfelen, omdat het vaak moeilijk is een onderscheid te maken tussen 'broedvogels' en 'niet-broedvogels'.

De aantallen in de Braakman nemen niet meer toe, zouden zelfs verder zijn afgenomen in 2023, maar liggen nog altijd 2 x zo hoog als in de periode 2011-2020. In de periode 2001-2010 was er

telkens 1 territorium in 2001, 2003 en 2006. Dezelfde opmerkingen als bij de Grauwe Gans gelden hier: het is vaak moeilijk een onderscheid te maken tussen ‘broedvogels’ en ‘niet-broedvogels’ en er is ook het landelijk faunabeheer (prikken van eieren wordt echter niet toegepast).

De laatste 12 jaar kent deze soort in Zeeland een significante toename, <5 % per jaar.

Nijlgans: proefvlak Westgeul: 1 territorium, proefvlak natuurontwikkeling zuid – speelweide: 0 territorium, elders nog >5 territoria in Noord: 1 Grote Plas, 1 oostelijke oever Braakmankreek, 1 noordoostelijke punt van Braakmankreek, 1 natuurontwikkeling zuid aalscholver en noordelijke punt van het recreatie-eiland, 1 bezet nest Spuikom.

>6 territoria in Noord (alle 6 zekere broedgevallen) en > 2 territoria in Zuid (alle 2 zekere broedgevallen).

Proefvlak Nonnetjesvijver – plas Spanjaardsweg Noord: 2 territoriums (= 2 geslaagde broedgevallen),

Dolfijnkreek: 0 territorium, bos Spanjaardsweg Noord e.o.: 1 territorium maar mogelijks toch één van de 2 geslaagde broedgevallen van de Nonnetjesvijver e.o. gelet op de fusie-afstand van 1 km, dus 2 à 3 territoria.

Het is dus moeilijk om de vastgestelde aantallen van deelgebieden bij elkaar op te tellen, vandaar de schatting van 8 à 9 territoria (8 zekere broedgevallen waarvan 6 SBB), in 2022 > 12 territoria, de soort zou dus afgenomen zijn, maar er zijn fluctuaties. Het potentieel van meer paren bestond nochtans: 10 paar en 2 solitaire ex. op 17 mei (net buiten de datumgrenzen) op natuurontwikkeling noord nabij de hoeve van SBB (de veedrinkpoelen).

In de gehele Braakman >8 territoria in totaal, waarschijnlijk 9 territoria

Ook deze soort is moeilijk te tellen, omdat paren (ook met pulli) zich in de broedtijd over grote afstanden (kunnen) verplaatsen zowel bij territoriumconflicten als om voedsel te vinden.

De Nijlgans heeft een afkeer van zilte en brakke milieus. In de Braakman kon in 1995 het eerste broedgeval genoteerd worden en broedt de soort sinds 1997 jaarlijks met 1 à 2 koppels tot en met 2010. De soort komt er sinds 2011 in sterk wisselende aantallen voor (6 à 12 paren). In Zeeland daarentegen is deze soort volgens SOVON vanaf 1990 met <5 % per jaar toegenomen.

Bergeend: proefvlak Westgeul: 3 territoriums (alle 3 met pulli), proefvlak natuurontwikkeling zuid – speelweide: 0 territorium, 2 territoria natuurontwikkeling noord Grote Plas, >1 territorium Braakmankreek (met pulli), 3 territoriums ‘Braakmanpolder’, dus in totaal >7 territoria in Noord (rekening houdend met de fusie-afstand van 1500 m!)

>7 territoria in Noord (4 zekere broedgevallen) en > 2 territoria in Zuid.

Proefvlak Nonnetjesvijver – plas Spanjaardsweg noord: 1 territorium (met pulli),

Dolfijnkreek: 1 territorium, verder geen territoria in Zuid, dus 2 territoria in Zuid

Het is dus moeilijk om de vastgestelde aantallen van deelgebieden bij elkaar op te tellen, vandaar >9 territoria (5 zekere broedgevallen waarvan 4 SBB), in 2022 >19 territoria, de soort zou dus fors afgenomen zijn ten opzichte van de hele vorige periode, zelfs gehalveerd. Onduidelijk waarom deze soort maar verder blijft afnemen in de Braakman. Op 20 jaar tijd zou de soort met meer dan 80 % zijn afgenomen in de Braakman!

In de gehele Braakman >9 territoria in totaal in 2023 (5 zekere broedgevallen waarvan 4 SBB)

De Bergeend is er na de afsluiting van de Braakman in steeds groter aantal gaan broeden. Integrale tellingen zijn schaars, maar het lijkt erop dat de soort na 1985 (ten minste 73 territoria waarvan 15 omgeving spaarbekkens + Zuigput + Axelsegatweg e.o.) wat terrein heeft moeten prijsgeven. Bij de integrale telling in 1998 werden minimaal 30 territoria gevonden. Mogelijk speelt de afname van het Konijn en vestiging van de Vos de Bergeend ook in de Braakman parten. Binnen het SBB-gebied lijkt het aantal territoria ten opzichte van 1985 (12) nauwelijks te zijn veranderd tot 2003 (10). Binnen het SBB-gebied is wel sprake van een verschuiving: vanuit de meeste territoria zaten in 2003 in de Westgeul, terwijl geen enkel kon worden vastgesteld in de weilanden net ten zuiden van de Middenweg (in 1986 goed voor vier territoria).

In 2006 en 2011 bedroeg het totaal aantal territoria in de gehele Braakman 59, resp. 52, in 2020 en 2021 14, resp. 16, in 2022 >19 territoria. Of de natuurontwikkeling voor een (tijdelijke) toename heeft gezorgd in de jaren 2003-2017, kan niet worden gezegd wegens onvoldoende gegevens, maar waarschijnlijk wel.

Ook bij deze eendvogel is het moeilijk om de niet-broedende paren van broedparen te onderscheiden en wordt er gebalst op plaatsen waar niet wordt gebroed en is het dus moeilijk een exact aantal territoria te bepalen, maar er zijn datumgrenzen vastgesteld om dit te verhelpen.

Bergeend: In Zeeland was er de laatste 12 jaar geen significante aantalsverandering, maar vanaf 1998 bekeken was er wel een significante afname (<5 % per jaar).

Smient: geen territorium. In sommige jaren waarnemingen tussen de datumgrenzen, maar onvoldoende om met toepassing van de telrichtlijnen, tot een territorium te besluiten. Het gaat gewoonlijk om overzomerende ex.

Krakeend: proefvlak Westgeul: >15 territoria (waarvan 12 met pulli), proefvlak natuurontwikkeling zuid – speelweide: 3 territoria, >4 territoria Braakmankreek (zeker 1 met pulli), natuurontwikkeling zuid – aalscholver: >11 territoriums, Spuikom: 1 territorium (3 juni: 1 paar), ‘Braakmanpolder’: 14 territoria, natuurontwikkeling noord – Grote Plas: >14 territoria (3 met pulli), dus in totaal 62 territoria (waarschijnlijk 65 territoria) in Noord (waarvan 16 met pulli)

Proefvlak Nonnetjesvijver – plas Spanjaardsweg noord: 9 territoria waarvan 2 op het Isabellakanaal, (waarvan >2 met pulli), Dolfijnkreek: >9 territoria (waarvan 1 met pulli), bos Spanjaardsweg Noord e.o.: 2 territoria (2 geslaagde broedgevallen), bos Isabella Noord e.o.: 2 territoria (op het Isabellakanaal), 3 territoriums op het Isabellakanaal SKNL Spanjaardsweg rond hoeve nr. 5, 1 territorium op het Isabellakanaal aan ‘graslanden Isabellakanaal’ (2 paar op 27 april), bos Spanjaardsweg zuid en uitbreiding: 0 territorium, 0 territorium bos Aquaduct, 1 mogelijk territorium op de monding van het Philippinekanaal (1 paar op 17 april), dus 26 territoria in totaal, dus waarschijnlijk ca. 30 territoria in Zuid (waarvan 5 met pulli)

In de gehele Braakman dus 85 territoria, maar waarschijnlijk ca. 95 territoria, in 2023 (waarvan 21 met pulli). In 2022 >50 territoria, dus zeker een stijging, mogelijk te danken aan een nat voorjaar tot 15 mei 2023. In 2021 38 territoria, ook met een nat voorjaar tot eind mei, maar onvoldoende onderzocht. De onderliggende trend is stijgend, maar er zijn forse schommelingen. Op tien jaar tijd een vermenigvuldiging van de populatie met factor 5!

De aantallen variëren tussen de 35 en 60 territoria voor de hele Braakman in de periode 2019-2022. De grondigheid van tellingen (opsporen van vrouwtjes met pulli levert hogere aantallen op dan de andere methodes) kan ook een verschil maken. Ook bij deze eendvogel is het vaak moeilijk om de niet-broedende paren van broedparen te onderscheiden, zeker als zij in losse groepen zitten voor ca. 15 april, omdat de duidelijke binding aan (delen van) het gebied vaak moeilijk is te bepalen. Er is in de Braakman ook relatief weinig aandacht aan deze soort besteed, zeker in Braakman Zuid. Er is

sinds 2006 een toename geweest, die hangt zeker ook samen met de natuurontwikkeling eerst in Noord (vanaf 2004) en later in Zuid (vanaf 2013).

In Nederland is er vanaf 1990 een significante toename (<5 % per jaar).

Krakeend: in 2023 zaten er 250 ex. rond 10 juni in de Braakman en 180 ex. rond 20 juni en 125 ex. begin juli, slechts ca. 70 ex. begin juni 2022. Het betreft niet broedende volwassen vogels, vooral adulte mannetjes. Het waren er heel véél in 2023. Vanwaar zij komen, is onduidelijk, maar waarschijnlijk niet verder dan van 50 km ver.

In de literatuur staat: ‘De rui-trek van ♂♂ begint begin juni, de groepen bereiken hun piekaantallen begin juli, ze verspreiden zich eind juli, begin augustus. De rui-trek kan honderden km ver gaan in Centraal-Europa (tot 250 km volgens Köhler in 1995) en zelfs tot 1500 km in de Sovjet-Unie.’ En ‘Gadwall mean migration distance from Suisun to molt site was 344 km (± 46.84), while mallards traveled on average 155 km (± 34.29)’. Suisun ligt in Californië (V.S.A.) en de vraag rijst of de omstandigheden in de V.S., voormalige Sovjet-Unie en Centraal-Europa wel van toepassing in Zeeland. In het Vlaams Gewest zou de rui-trek niet of nauwelijks voorkomen. Zie verder als bijlage na de literatuurlijst (Birds of the World en

Wintertaling: proefvlak Westgeul Savoyaardskreek + natuurontwikkeling noord Grote Plas: 5 territoriums, proefvlak natuurontwikkeling zuid – speelweide: 0 territorium, in totaal 5 territoria

Proefvlak Nonnetjesvijver – plas Spanjaardsweg noord: 0 territorium, Geen andere territoria in Noord en Zuid.

In de gehele Braakman 5 territoria in totaal, of er effectief is gebroed, blijft zeer twijfelachtig. Ik heb de telrichtlijnen toegepast. Er was geen verzameling van mannetjes, maar wel enkele paren verspreid in broedbiotoop (Savoyaardskreek) vanaf 12 juni. Het ontbreken van waarnemingen tussen 23 april en 12 juni, is raar. Er zijn geen pulli waargenomen, maar deze worden zeer zelden gezien. Op 23 juni alarmeerde zelfs een adult vrouwtje op de Savoyaardskreek. Een alarmerende vogel betekent echter niet meteen een nest of jongen. Op een plaats waar eendvogels komen ruïen, kunnen ook individuen van dezelfde soort jongen voortbrengen. Op 24 juni rustten er 19 adulte vogels in één groep, meer mannetjes dan vrouwtjes, op de Grote Plas.

Twee jaar achtereen broedde de soort in de jaren zestig bij de Westgeul (waarbij in één jaar twee nesten door brand verloren gingen!) en nadien werd hier alleen in 1986, 2008 en 2011 een broedgeval vermoed. Er is sinds 2006 een lichte toename geweest. Die hangt zeker ook samen met de natuurontwikkeling eerst in Noord (vanaf 2004) en later in Zuid (vanaf 2013). Of er ooit effectief is gebroed, blijft twijfelachtig. Ook bij deze eendvogel is het vaak moeilijk om de niet-broedende paren van broedparen te onderscheiden, zeker als zij in losse groepen zitten voor 10 mei, omdat de duidelijke binding aan (delen van) het gebied vaak moeilijk is te bepalen. De telrichtlijnen zijn misschien te soepel.

Wilde eend: proefvlak Westgeul: 12 territoria (waarvan 4 met pulli), in het proefvlak natuurontwikkeling zuid – speelweide: 2 territoria, 5 territoria langs de oevers Braakmankreek, natuurontwikkeling zuid – aalscholver: 1 territorium, Spuikom: 0 territorium (3 juni: 2 paar), ‘Braakmanpolder’: 5 territoria, natuurontwikkeling noord – Grote Plas: 16 territoria (waarvan >2 met pulli), dus in totaal >41 territoria (waarschijnlijk 45 territoria) in Noord

Groepen: Op 8 augustus min. 700 ex. op de Grote Plas, op 12 juni 155 ex. op de Grote Plas (waarvan ca. 110 ♂♂). In juni-juli in Zuid rond de 40 ex., geen grotere groep.

Proefvlak Nonnetjesvijver – plas Spanjaardsweg N: 8 territoria waarvan 7 op Isabellakanaal

(waarvan 4 met pulli/juvenielen), Dolfijnkreek: >5 territoria (8 op 25 mei), bos Spanjaardsweg Noord: 7 paar (alleen op 2 mei, geen excursie ervoor op die plaats), 1 paar Isabellaweg nr. 2 (alleen op 2 mei, geen excursie ervoor op die plaats), bos Isabella Noord e.o.: 3 territoria waarvan 1 op Isabellakanaal (alleen op 20 mei), 1 territorium op het Isabellakanaal SKNL Spanjaardsweg rond hoeve nr. 5 (10 territoria op 20 mei), 1 territorium op het Isabellakanaal aan 'graslanden Isabellakanaal' (12 territoria op 20 mei), bos Spanjaardsweg Zuid: 1 territorium (3 ♂♂ op 22 mei) op het Isabellakanaal, 1 territorium bos Aquaduct (2 ♂♂ op 21 mei), 3 territoriums op de monding van het Philippinekanaal, dus >20 territoria in totaal (57 territoria ruime interpretatie, tot en met 25 mei), dus waarschijnlijk ca. 40 territoria in Zuid

In de gehele Braakman dus >61 territoria, maar waarschijnlijk ca. 85 territoria (ruim genomen zelfs 102 territoria en waarvan >10 met pulli). In 2022 ca. 55 territoria, dus waarschijnlijk een stijging, mogelijk te danken aan een nat voorjaar tot 15 mei. In 2021 ook 83 territoria, ook met een nat voorjaar tot eind mei.

Het tellen van het aantal territoria is moeilijk, er zijn jaarlijkse schommelingen, maar de trend is duidelijk dalend van ca. 200 in 2011 naar rond de 75 (2019-2023)!

De aantallen variëren tussen de 55 en 85 territoria voor de hele Braakman sinds 2020. Ook bij deze eendvogel is het vaak moeilijk om de niet-broedende paren van broedparen te onderscheiden, zeker als zij in losse groepen zitten, omdat de duidelijke binding aan (delen van) het gebied vaak moeilijk is te bepalen.

Er is in de Braakman ook relatief weinig aandacht aan deze soort besteed. Er zijn toch enkele integrale tellingen van de hele Braakman (incl. de Bekkens Evides en de Zuigput = 19 territoria) uitgevoerd: in 1985 155 territoria, in 1994 236 territoria, in 2002 243 territoria en in 2011 198 territoria en in 2023 85 territoria maar dan wel zonder Evides-Zuigput.

Er is sinds 2003 in de hele Braakman een afname, ondanks de natuurontwikkelingsprojecten in Noord en later Zuid.

De belangrijkste nestelplaatsen zijn ook veranderd van plaats. In 2023 waren dat de proefvlakken Westgeul-Savoyaardskreek in Noord en Nonnetjesvijver – plas Spanjaardsweg Noord in Zuid, verder de Grote Plas in Braakman Noord en het Isabellakanaal en de Dolfijnkreek en zijn uitlopers in Braakman Zuid.

Derhalve is de evolutie van de aantallen territoria op de terreinen van SBB anders dan die in de gehele Braakman, omdat de belangrijkste nestelplaatsen voor een groot deel in natuurontwikkelingsgebied liggen. De aantallen op de terreinen van SBB zijn van 1986 (81 territoria) tot 2023 (75 territoria) min of meer gelijk gebleven, ondanks tussentijdse fluctuaties: 48 territoria in 1985, 54 in 2002, 63 territoria in 2013, zelfs 99 territoria in 2017 en 43 in 2022. Aangezien de oppervlakte natuurgebied vanaf 2003 flink is toegenomen, zouden de aantallen op de terreinen van SBB in de Braakman ook moeten zijn toegenomen, maar zij zijn min of meer gelijk gebleven, met jaarlijkse fluctuaties, vooral tussen 43 en 63 territoria.

In Zeeland is er sinds 1990 een significante afname geweest (<5 % per jaar) volgens SOVON.

Pijlstaart: geen territorium in 2023. In 1998 werd voor het eerst sinds 1966 een broedgeval van de Pijlstaart vastgesteld bij de Westgeul (vrouwje met 2 pulli gezien).

In 2023 was er een geslaagd broedgeval op de Plaskreek Noord in Hoofdplaat (LV, DV).

Zomertaling: proefvlak Westgeul 0 territorium + natuurontwikkeling noord Grote Plas: 0 territorium (waarnemingen op 17 en 21 april betreffen een pleisterend groepje van 5 ex.), proefvlak natuurontwikkeling zuid – speelweide: 0 territorium, in totaal 0 territoria

Proefvlak Nonnetjesvijver – plas Spanjaardsweg N: 1 territorium, 0 andere territoria in Zuid

In de gehele Braakman in 2023 1 territorium in totaal, of er effectief is gebroed, blijft zeer twijfelachtig.

In 2001 werd voor het eerst sinds 1971 een territorium van de Zomertaling vastgesteld in het zuidelijk deel van de Braakman. Er is sinds 2004 een lichte toename geweest in de Braakman (jaarlijks 1 à 3 territoria). Die hangt zeker samen met de natuurontwikkeling eerst in Noord (vanaf 2004) en later in Zuid (vanaf 2013). In totaal 3 territoria in de hele Braakman in 2022.

In Nederland is er de laatste 12 jaar geen significante aantalsverandering.

Slobeend: proefvlak Westgeul 1 territorium, natuurontwikkeling noord Grote Plas: 5 territoriums, proefvlak natuurontwikkeling zuid – speelweide: 0 territorium, in totaal 6 territoria

Proefvlak Nonnetjesvijver – plas Spanjaardsweg Noord: 0 territorium, 0 territoria elders in Zuid

In de gehele Braakman 6 territoriums in totaal, of er effectief is gebroed, blijft zeer twijfelachtig.

De aantallen variëren tussen de 6 en 10 territoria voor de hele Braakman sinds 2020.

Territoria van Slobeenden worden geregeld, maar in sterk wisselende aantallen (0 à 13), aangetroffen in de Braakman in de periode 1985-2003. Na een dip begin jaren tachtig steeg het aantal territoria weer tot een maximum van 13 in 1990, om na 1993 weer af te nemen. De belangrijkste broedplaatsen sinds 1998 zijn het noordelijk deel van de Westgeul en de Nonnetjesvijver.

Er is sinds 2004 een tijdelijke toename geweest in de Braakman. Die hangt zeker samen met de natuurontwikkeling eerst in Noord (vanaf 2004) en later in Zuid (vanaf 2013).

4 à 24 territoria in totaal in de gehele Braakman in de periode 2004 - 2019 (24 in 2008, 19 in 2006 en 2009, 15 in 2005, 9 in 2004, 2010 en 2013).

In Nederland is er de laatste 12 jaar geen significante aantalsverandering.

Ook bij deze eendvogel is het vaak moeilijk om de niet-broedende paren van broedparen te onderscheiden, zeker als zij in losse groepen zitten voor 15 april, omdat de duidelijke binding aan (delen van) het gebied vaak moeilijk is te bepalen.

Tafeleend: proefvlak Westgeul 1 territorium volgens autoclustering, maar in werkelijkheid 2 territoria (op 24 juni 8 adulten, op 6 juli 4 adulten en 3 juvenielen), natuurontwikkeling noord Grote Plas: 1 zeer waarschijnlijk territorium, proefvlak natuurontwikkeling zuid – speelweide: 0 territorium, op de Spuikom 1 geslaagd broedgeval en zeer waarschijnlijk nog minstens 1 geslaagd broedgeval, in totaal 3 à 5 territoria in Noord

Proefvlak Nonnetjesvijver – plas Spanjaardsweg N: 0 territorium, 0 territoria elders in Zuid

In de gehele Braakman in 2023 >4 territoriums in totaal, er is effectief 1 à 3 maal gebroed.

In de Braakman is de soort vóór 2012 niet tot de status van geregelde broedvogel opgeklimmen. Het laatste zekere broedgeval vond plaats in 1976 (omgeving Zuigput), waar in 1989 mogelijk werd gebroed. In de Braakman blijkt vooral de Spuikom (DOW) in Noord geschikt om te broeden sinds 2012, maar met wisselende aantallen. De aantallen variëren tussen de 1 en 7 territoria voor de hele Braakman sinds 2012. De grondigheid van tellingen (vaak opsporen van vrouwtjes met pulli in juni-juli) kan ook een verschil maken.

In Nederland is er de laatste 12 jaar geen significante aantalsverandering.

Kuifeend: proefvlak Westgeul 23 à 25 territoriums (waarvan >6 met pulli), natuurontwikkeling noord Grote Plas: 10 territoriums (waarvan 2 geslaagde broedgevallen), proefvlak natuurontwikkeling zuid – speelweide: 2 territoriums (beide met pulli), op de Spuikom 3 geslaagde broedgevallen en nog minstens 5 andere (à 22) territoria, 20 territoria op de Braakmankreek (geen pulli, verstoring!), natuurontwikkeling zuid aalscholver: 1 territorium (♀ alarmerend op 26 juni), dus in totaal 64 à 83 territoria, waarschijnlijk ca. 70 territoria (11 met nest-indicerend gedrag) in Noord

Proefvlak Nonnetjesvijver – plas Spanjaardsweg Noord: 29 à 35 territoria (waarvan 9 nest-indicerend gedrag), Dolfijnkreek: 17 territoria (waarvan 3 met pulli), Bos Spanjaardsweg Noord e.o.: 3 territoria (waarvan >2 nest-indicerend gedrag), 5 territoria SKNL- Spanjaardsweg rond hoeve nr. 5 (alleen op 20 mei) op Isabellakanaal, >3 territoria graslanden Isabellakanaal (1 met pulli) op het Isabellakanaal, Bos Spanjaardsweg Zuid e.o.: 3 territoria op Isabellakanaal, 1 territorium op het Isabellakanaal tegenover het bos Aquaduct, dus in totaal 56 à 67 territoria in Zuid, waarschijnlijk 62 territoria (15 nest-indicerend gedrag)

In de gehele Braakman ca. 130 territoriums in totaal (waarvan 78 SBB en 26 met nest-indicerend gedrag). In 2022 145 territoria (waarvan 54 SBB en 24 met kleine pulli).

De aantallen variëren tussen de 100 en 145 territoria (dus rond de 130) voor de hele Braakman sinds 2020. Ook bij deze eendvogel is het vaak moeilijk om de niet-broedende paren van broedparen te onderscheiden, zeker als zij in losse groepen zitten voor 10 mei, omdat de duidelijke binding aan (delen van) het gebied vaak moeilijk is te bepalen. In Noord tussen de 50 en 95 territoria in de periode 2017-2023 en in Zuid tussen de 48 en 65 territoria in de periode 2020-2023.

Er is in de Braakman (incl. de Braakmankreek) slechts de jongste jaren meer aandacht aan deze broedvogel besteed en het blijft onduidelijk hoe de aantallen van de soort zijn geëvolueerd sinds 1997 tot 2020, maar vermoedelijk verdubbeld (met fluctuaties) en sinds 1985 vermenigvuldigd met een factor 7 à 8 ten opzichte van de periode 2020-2023. In 1985 19 territoria en 2 bijkomend op de omgeving spaarbekkens + Zuigput.

Er blijken nogal wat schommelingen te zijn in het proefvlak Westgeul bijvoorbeeld, gaande van 10 tot 30 territoria in voldoende onderzochte onderzoeksjaren (2019, 2020, 2022, 2023).

De Kuifeend blijft de talrijkste eendvogel als broedvogel in de hele Braakman (incl. de Braakmankreek).

Wespendief	Braakman Zuid bos Isabella	2023	Broedcode 9	1 territorium
Wespendief	Braakman Noord Noorderbossen	2023	Broedcode 3	1 territorium

Wespendief: er waren 2 zekere territoria, in beide een paar met een sterke binding aan een bepaalde plaats in de bossen, een nest werd niet gevonden (er is nochtans naar gezocht door HC op 1 augustus 2023 en 10 januari 2024 in het vermoede perceel in Zuid), of de paren jongen hebben voortgebracht, is totaal onduidelijk. Het is onwaarschijnlijk dat het hier om één en hetzelfde paar zou gaan in Noord en Zuid, omdat op beide ‘nestlocaties’ frequent één adult of één paar is waargenomen. Dezelfde situatie in 2018 en 2022 (= 2 territoria), niet in 2019 en 2021 (= 0 territoria), alleen in Zuid één territorium in 2020. Of de Wespendief broedvogel is in de Braakman of niet, blijft onduidelijk, maar de soort heeft er wel territoria. Verder zie de soort in de broedvogelrapporten 2022 en 2021.

Op grond van de waarnemingen - in de periode 9 juni-15 augustus 2023 werden op twintig dagen meestal één en op enkele dagen twee Wespendieven gezien (wrn.nl) - kan niet worden vastgesteld dat een paar een nest en eventueel jongen had, ook al zijn er van 25 augustus tot en met 11 september 2023 juvenielen ter plaatse waargenomen, maar die konden natuurlijk van elders komen. Maar uit de waarnemingen kan ook niet worden afgeleid dat het weinig waarschijnlijk is dat het paar (of 2

paar) een nest en eventueel jongen had. Alleen specifiek onderzoek naar de soort zou hierover een indicatie kunnen geven en een toevalstreffer hierbij eventueel uitsluitel.

Bruine Kiekendief: Noord: allicht geen territorium in het gebied, ook al is er op twee data door mij een baltsend paar waargenomen op 2 locaties die meer dan 1 km uit elkaar liggen, maar ook een paar op twee data op 2 locaties die meer dan 1 km uit elkaar liggen, door andere waarnemers.

De nesten liggen allicht aan de Riemenskreek II of Voorste Kreek ten oosten van de Braakmankreek in Hoek en in Biervliet ten zuiden van de N61, wat overeenstemt met de richting waar adulte ♂♂ met prooi naar toe vlogen.

Zuid: zoals in Noord, op grond van mijn waarnemingen een territorium, rekening houdend met de telrichtlijnen. Het nest van het paar ligt allicht toch buiten het gebied, maar totaal onduidelijk waar (Zuigput Evides, Koninginnenhaven?). Ook hier waren er geen concrete aanwijzingen voor de lokalisatie van een nest, maar vaak ontbreken die bij een reguliere broedvogelinventarisatie (cf. Wespendif). Een situatie vergelijkbaar met die van de Wespendif. Op grond van de waarnemingen, rekening houdend met de telrichtlijnen kan jaarlijks tot 1 à 2 territoria worden besloten, maar de nesten blijken telkens buiten de Braakman te zijn gelokaliseerd of te worden vermoed.

De Braakman fungeert vooral als foerageergebied, er zou sinds 2009 niet meer effectief zijn gebroed in het gebied (HC). Het aantal broedparen van de Bruine Kiekendief wordt voor 2023 geschat op 161-201 in Zeeland. Dat is in dezelfde orde grootte als de voorgaande jaren, maar ten opzichte van twintig jaren geleden een daling van 46%. De afname heeft diverse lastig te kwantificeren oorzaken waarvan de belangrijkste te maken hebben met verdroging, de veiligheid van het nest en predatie door Kraaien en de Vos (WRZ, Henk Castelijns, 2023).

Havik: de 3 nesten waren bezet: Wevelswaeldijk-W bij de Savoyaardskreek in Noord, bosje Middenweg in Zuid (in het proefvlak: 3 eieren) en het Axelsegatweg bosje bij Evides in Zuid. Alleen uit dat laatste nest is één jong uitgevlogen.

Op grond van de waarnemingen waarvan ik weet heb en rekening houdend met de telrichtlijnen, kan ik niet besluiten tot een derde territorium in Zuid (= bos Isabella Noord-Zuigput Evides). De toestand is vergelijkbaar met die in 2022 (toen wel 3 territoria), in 2023 ontbreekt die tweede territorium-indicerende waarneming in het broedseizoen in het bos Isabella Noord.

Zoals in 2022 kan op grond van de waarnemingen waarvan ik weet heb en rekening houdend met de telrichtlijnen, tot een tweede territorium worden besloten in Noord, maar allicht betrof het toch het paar van de Wevelswaeldijk-W dat tot aan de Noorderbossen gaat baltsen.

Sinds 2012 broedt de Havik in Braakman Noord of aan de Wevelswaeldijk vlakbij. In recente jaren bevindt zijn nest zich in de windsingel aan de Wevelswaeldijk, hij heeft in de Noorderbossen (mislukt geval) gebroed in 2012.

In totaal 3 territoria van de Havik in de hele Braakman in 2022 en 2021, sinds 2017 waren er al jaarlijks 2 nesten. In 2022 is er een bezet nest in het Axelsegatweg bosje bijgekomen, ook in 2023 bezet. De laatste 12 jaar is er in Nederland geen significante aantalsverandering geweest.

Sperwer: proefvlak Westgeul: 1 territorium in Eikenbos (geldig vanaf code 10) en 1 nest met uitgevlogen jongen ten E van de Savoyaardskreek, proefvlak natuurontwikkeling zuid – speelweide: 1 territorium (geldig vanaf broedcode 10) en/ of in natuurontwikkeling zuid achter de woning nr. 4 aan de Braakmanweg, in Noord allicht geen ander territorium,

Bos Spanjaardsweg zuid: 1 territorium (waarschijnlijk geen jongen uitgevlogen), bos Isabella Noord: 1 territorium (4 uitgevlogen jongen), in Zuid allicht geen ander territorium,

In de gehele Braakman in totaal (6 à) 5 territoria in 2023. Toename tegenover 2022, ook plaatstrouw.

Zodoende is 2023 het beste jaar sinds 2008, sinds 2009 schommelt het aantal bezette nesten tussen de 0 en 3. In Nederland is er daarentegen de laatste 12 jaar een significante afname (<5 % per jaar).

In 2022-2023 bedraagt de populatie van de Braakman 4 à 5 % van die van heel Zeeland (ca. 100 paar). Zowel bij Havik, Sperwer als Toren- en Boomvalk geen grote veranderingen in de Braakman de laatste twaalf jaar, de zoekinspanning en het toeval spelen een doorslaggevende rol bij het bepalen van het aantal territoria.

Buizerd: Noord: 2 territoria in het proefvlak Westgeul (1. Populierenbos: ≥ 1 jong uitgevlogen 2. Eikenbos: één jong uitgevlogen), 1 bezet nest in het bos aan de Wevelswaaldijk-E tegenover Katoen Natie Logipark (territorium omvat ook natuurontwikkeling noord fietspad, er zijn geen jongen uitgevlogen), 1 bezet nest aan de Spuikom (er zijn 3 jongen uitgevlogen), >1 territorium in natuurontwikkeling noord en zuid (nabij het fietspad en de hoeve van SBB), 1 (onzeker) territorium in het bos aan Wevelswaaldijk-W, dus 6 territoria waarvan uit 3 nesten jongen zijn uitgevlogen, in Noord

Zuid: 1 bezet nest proefvlak bosje Middenweg (onbekend aantal jongen uitgevlogen), 1 bezet nest in bos Spanjaardsweg noord (geen jongen uitgevlogen), 1 bezet nest in bos Isabella Noord (geen jongen uitgevlogen), 1 bezet nest in bos Isabella Zuid (jongen uitgevlogen), 1 bezet nest in bos Spanjaardsweg Zuid (jongen uitgevlogen), 1 bezet nest Dijkmeesterweg SW nabij de Isabellahaven (2 jongen uitgevlogen), 1 bezet nest Dijkmeesterdijk NE bij verzamelkom, 1 bezet nest Zuigput Evides (1 jong uitgevlogen), 1 bezet nest Spaarbekkens (3 jongen uitgevlogen), 1 bezet nest bosje AxelseGatWeg (3 jongen uitgevlogen), 1 bezet nest Zuidelijk (2 jongen uitgevlogen), in totaal 11 bezette nesten waarvan uit 8 nesten jongen zijn uitgevlogen, in Zuid

9 territoria in totaal in SBB in 2023 (waarvan 1 bosje AxelseGatWeg).

Dus in het totaal 17 territoria (15 nesten) in de gehele Braakman in 2023. Dus 15% minder territoria dan in 2022 (20 territoria), er is door mij minder grondig gezocht in de periode februari-april 2023, maar in Noord waren er minder territoria en bezette nesten, o.a. aan de Wevelswaaldijk, de reden hiervoor is onduidelijk. Uit >11 nesten op de 15 zijn er jongen uitgevlogen. Ook buiten de Braakman minder territoria (Beukelspolder, Elisabethpolder Zuid).

In totaal waren er 19 territoria in de hele Braakman in 2021 en 20 in 2022. Het aantal territoria nam toe sinds zijn vestiging in de Braakman in 1991 tot en met 2022, met fluctuaties. In dat laatste jaar waren er 20 territoria waarvan 11 SBB. (HC-DV). Dus rond de 4% van de populatie van Zeeland. De Buizerd is de succesvolste roofvogel van Zeeland. Het eerste nest van de Buizerd werd gevonden in 1983. De toename verliep aanvankelijk langzaam: van 7-12 paren in 1991 naar 50-62 paren in 1995. Daarna ging het snel; 110-160 paren in 2000, 270-345 paren in 2010 en 390-645 paren in 2018-2020.

In Midden-Zeeuws-Vlaanderen, een c. 80 km² groot gebied waar al jaren wordt getracht alle broedparen en hun nesten op te sporen, waren 23 van de 40 paren succesvol (58%). In de tien voorafgaande jaren was gemiddeld 44% van de nesten succesvol (N=333). 2023 was dus een bovengemiddeld jaar. Ter info: in de periode 2013-22 nam het aantal broedparen in dit gebied toe van 25 naar 43 en kon van gemiddeld 1,3 nest per jaar het broedsucces niet worden bepaald (gegevens Henk Castelijn).

Torenvalk: Noord: proefvlak natuurontwikkeling Zuid speelweide: 1 bezet nest Braakmanweg nr. 2 (geen jongen uitgevlogen), proefvlak Westgeul: 1 territorium, op grond van de waarnemingen kan geen ander territorium worden vastgesteld in de rest van Braakman Noord, rekening houdend met de telrichtlijnen. Aangezien er in de periode april-begin juli verspreid over Braakman Noord waarnemingen van adulte vogels en baltsende paren zijn verricht, lijkt ten minste 1 of 2 bijkomende territoria plausibel, evenwel zonder voldoende bewijs, maar het nest ervan kon ook net buiten het gebied gesitueerd zijn (Mosselbanken, bedrijventerrein, dijk achter Equus), volgens HC: nog 1 territorium nabij de Savoyaardskreek.

Zuid: 1 bezet nest Julianahoeve (Spanjaardsweg nr. 8), op grond van de waarnemingen kan geen ander territorium worden vastgesteld in de rest van Braakman Zuid, rekening houdend

met de telrichtlijnen. Aangezien er in de periode april-juni verspreid over Braakman Zuid waarnemingen van adulte vogels zijn verricht, lijkt ten minste 1 of 2 bijkomende territoria plausibel, evenwel zonder enig bewijs, volgens HC: nog 1 territorium bos Isabella Noord. In totaal in de hele Braakman 5 à 7 territoria (waarschijnlijk 5) in 2023. Er zijn in 2023 geen uitgevlogen jongen waargenomen.

Veel jaarlijkse fluctuaties (hangt samen met de veldmuizencyclus), sinds 1985, 3 à 10 territoria. Piekjaren waren 2008 met 10 territoria, 2009 en 2010 met 9 territoria, sinds 2017 3 à 6 territoria. Vanaf 2011 in de gehele Braakman een licht dalende trend met wisselende aantallen, maar weinig informatie over natuurlijke nesten.

Boomvalk	Braakman Zuid bos Spanjaardsweg N	2023	Broedcode 4	1 territorium
Boomvalk	Braakman Noord Noorderbossen	2023	Broedcode 7	1 territorium
Boomvalk	Braakman Zuid bos Spanjaardsweg S	27/06/2023	Broedcode 7	1 territorium

Boomvalk: er waren in 2023 3 zekere territoria, alle met een binding aan een bepaalde plaats in de bossen, in Noord zeker zonder bedelende jongen, ook in Zuid geen jongen vastgesteld. In de Braakman een licht stijgende trend sinds 1986.

In Nederland sinds 1990 een significante afname, <5 % per jaar.

In de Braakman is de soort een onregelmatige broedvogel vanaf 1986. Sinds 1998 broedt de soort vrijwel jaarlijks in de hoge populieren van de Noorderbossen (1 territorium). Vanaf 2004 1 à 2 territoria: 1 in Noord, af en toe 1 in Zuid. In 2022 en 2023 3 territoria met toepassing van de telrichtlijnen: 1 in Noord en 2 in Zuid. Er zijn naar mijn weten sinds 2018 geen jongen uitgevlogen, terwijl de soort er wel in slaagt om jongen groot te brengen in de polder grenzend aan het gebied, zoals in de Elisabethpolder. De in de literatuur geciteerde verklaringen voor het falend broedsucces – concurrentie met en predatie door Buizerd en Havik, gebrek aan geschikte nesten, oude Kraaienesten – lijken mij niet plausibel voor de situatie in de Braakman. Wat dan wel de oorzaak is van het falend broedsucces, blijft een vraagteken. Drie opmerkingen hierbij: 1. De soort is lastig te inventariseren; 2. De telrichtlijnen zijn waarschijnlijk te soepel. 3. De waarnemingsinspanning is dus doorslaggevend bij het bepalen van het aantal territoria.

2023	Kwartel	Telgebied: Braakman Noord-natuurontwikkeling zuid_speelweide	9/07/2023	Hoogste broedcode 2	2 territoria
------	----------------	--	-----------	---------------------	--------------

Kwartel: het kunnen pleisterende doortrekkers zijn geweest.

Op lange termijn lijkt de Kwartel toe te nemen in het gebied, maar deze soort vereist specifiek onderzoek op de akkers in de diepe schemering om daar zeker van te zijn. In het topjaar 2022 voor het eerst sinds 1989 2 territoria in Braakman Zuid.

In de jaren zeventig werden geregeld enkele Kwartels gehoord in met name Zuid, maar nadien zijn tot 2004 slechts uit 1985 en 1989 territoria bekend. Vanaf 2006 tot en met 2018 waarschijnlijk bijna jaarlijks 1 in Noord. Opnieuw in Noord pas in 2023, maar dan 2. Vanaf 2004 niet onderzocht in Zuid.

Fazant: Braakman Noord: 3 territoria proefvlak Westgeul, 13 territoriums proefvlak natuurontwikkeling zuid – speelweide, >6 territoriums natuurontwikkeling W fietspad, >1 territorium natuurontwikkeling N fietspad, >2 territoriums natuurontwikkeling N Grote Plas, >1 territorium natuurontwikkeling zuid aalscholver, 0 territorium bedrijventerrein, 0 territorium ‘Braakmanpolder’, >1 territorium op het recreatie-eiland, >4 territoria natuurontwikkeling zuid 2017, 0 territorium ten E van de Savoyaardskreek, dus in totaal >31 territoria in Braakman Noord (waarvan 6 met nest-indicerend gedrag), 28 % minder dan in 2022.

Braakman Zuid: bos Spanjaardsweg Noord e.o.: 2 territoriums, 1 territorium Spanjaardsweg aan hoeve nr. 8 (buiten SKNL tot de Spuikomweg), >2 territoriums aan de Zuigput van Evides (westelijke rand), >3 territoria Zuidelijke Graslanden SKNL rond hoeve Spanjaardsweg nr. 5, >1 territorium graslanden Isabellakanaal, 1 territorium Dolfjnkreek en uitbreiding,

Proefvlak Bosje Middenweg en uitbreiding Nonnetjesvijver: 9 territoria, bos Isabella Noord e.o.: 4 territoria, bos Isabella Zuid: 0 territoria, bos Spanjaardsweg S e.o.: >2 territoria, bos Aquaduct: 0 territorium, dus >25 territoria in totaal in Zuid (waarvan 6 met nest-indicerend gedrag), 24 % meer dan in 2022!

Dus in 2023 in totaal >56 territoria in de gehele Braakman, dus waarschijnlijk ca. 60 (>62 in 2022), (bij 12 met nest-indicerend gedrag in 2023), de aantallen zijn stabiel in de periode 2021-2023, maar de soort wordt allicht illegaal uitgezet in de omgeving van het gebied. 96 territoria in 1985. De aantallen op de terreinen van SBB schommelen tussen de 18 en ca. 65 sinds 1985. Toch lijken uitzetting en bijvoeding de hoofdoorzaak van de verandering in aantallen en geen natuurlijke oorzaken, al zijn uitzetting en bijvoeding al lang verboden.

Waterral: in 2023: >9 territoriums in Noord (9 in het proefvlak Westgeul, maar mogelijks nog één in het proefvlak Westgeul en één buiten het proefvlak Westgeul, in de natuurontwikkeling zuid – speelweide en dus waarschijnlijk 11 in Noord), 2 territoriums in Zuid (2 in het proefvlak aan de uitbreiding van de Nonnetjesvijver), dus ≥11 territoria in totaal (13 territoria in de hele Braakman in 2022). De baltsroep werd gehoord vanaf 6 februari tot en met 7 augustus, en waarschijnlijk allemaal op plaatsen van een territorium (ook buiten de datumgrenzen dus), of toch waar de soort een territorium probeerde te vestigen. De aantallen in Noord zijn sinds 2019 stabiel, met fluctuaties. In Noord 4 plaatsen nest-indicerend gedrag, niet in Zuid vastgesteld.

Waterral: in Braakman Zuid komen er heel weinig waarnemingen uit de periode van februari tot en met september (bron waarneming.nl: alle waarnemers), buiten de gekende broedplaats (= uitbreiding Nonnetjesvijver). De meeste waarnemingen komen uit de maanden december en januari, enkele uit oktober en november. In september de meeste uit de tweede helft, maar weinig, en uit augustus alleen die van mij. Nu dus op 10 augustus op de uitbreiding bos Spanjaardsweg Zuid (= broedplaats?).

De trend op lange termijn in Nederland toont geen significante aantalsverandering. In Zeeland is bij de soort de laatste twaalf geen trend aantoonbaar. Ik heb de jongste jaren grondiger gezocht en er zijn een reeks zachte winters geweest. Dat verklaart de stijging in de Braakman in de periode 2019-2023 (10 à 15 territoria) tegenover de periode 1995-2010 (gewoonlijk 3 à 5 territoria) en de periode 1986-1994 (gewoonlijk 1 à 3 territoria) en de periode 1958-1985 (0 à 1 territorium).

Waterhoen: Noord: proefvlak Westgeul: 12 territoria: maart-juli, natuurontwikkeling zuid speelweide: >3 territoria, elders in natuurontwikkeling zuid: 0 territorium, Braakmankreek: 0 territoria, 0 à 1 territorium op de Grote Plas, 0 territoria op de Spuikom, dus in totaal 15 à 16 territoria in Noord. Op >5 plaatsen in de proefvlakken alarm.

Een serieuze daling tegenover 2022 met één derde van de territoria in de BMP-proefvlakken, hierbuiten deels door een minder grondige inventarisatie te verklaren. De daling is echter reëel en moeilijk te verklaren, precies omdat het tot midden mei nat weer was.

Zuid: op de Dolfijnkreek: 0 territoria, SKNL: 1 territorium in de sloot langs het fietspad aan bos Isabella Noord, 2 territoria in de sloot langs de Spanjaardsweg Noord tegenover het bos, waarvan 1 buiten de datumgrenzen, graslanden Isabellakanaal: op het Isabellakanaal 8 territoria (april-juli), bos Spanjaardsweg Zuid en omgeving: 12 territoria, allemaal op het Isabellakanaal, aan bos Aquaduct: 2 territoria op het Isabellakanaal (buiten de datumgrenzen), proefvlak : plas Spanjaardsweg Noord >2 territoria waarvan 1 op het Isabellakanaal (in juni-juli, buiten de datumgrenzen),

Bos Isabella Noord (bijkomend bij het proefvlak plas Spanjaardsweg Noord): 2 territoria: op het Isabellakanaal (buiten de datumgrenzen).

Dus 29 territoria in totaal in Braakman Zuid in 2023 (waarvan 7 buiten de datumgrenzen, op 5 plaatsen uitgevlogen jongen en op 5 andere plaatsen alarm)

In de hele Braakman in totaal 45 territoria (waarvan 18 SBB en 23 op het Isabellakanaal) in 2023, 36 % minder dan in 2022, dus zeker een afname tegenover 2022, maar waarschijnlijk ook een gevolg van de wat minder grondige inventarisatie van Zuid (Isabellakanaal) in 2023.

Zoals in 2022 blijkt deze overdag onopvallend levende soort moeilijk te inventariseren alleen op grond van de periode tussen de datumgrenzen (15 april - 10 juni), ik heb ze dan ook verlengd tot 10 augustus, wat overeenstemt met de eilegperiode van deze soort die gewoonlijk tweemaal (of zelfs meer) broedt.

In totaal waren er in 2022 70 territoria in de hele Braakman waarvan 30 SBB. Er zijn in de Braakman nooit eerder zo veel territoria vastgesteld sinds 1985, met name in het zuidelijk deel van Braakman Zuid, het Isabellakanaal (33 territoria), in 2022. Bekijken wij Braakman Noord in 2022, dan spreken wij ook over het hoogste aantal sinds 1985, met name één territorium meer dan in 2019. Er is in de Braakman vóór 2019 ook weinig aandacht aan deze soort besteed, zeker in Braakman Zuid. De natuurontwikkeling in Noord en Zuid lijkt niet de verklaring te zijn.

Het aantal in 1984 in de hele Braakman, zou naar analogie met de aantallen in de Koudepolder na de koude winter die aan het broedseizoen voorafging in 1985, ca. 52 (ca. 39 + 13 = 52) bedragen. Als de geciteerde aantallen min of meer juist zijn, dan moeten wij concluderen tot fluctuaties, maar ook tot een duidelijke stijging tegenover 1985-1994, omdat de aantallen van 1985 en 1994 ook de Spaarbekkens en alle kreekoevers omvatten: ca. 44 territoria in 1985, ca. 51 in 1994, ca. 70 in 2022 en ca. 45 territoria in 2023. Die fluctuaties zijn allicht het gevolg van koude winters (1985), droge voorjaren lijken geen invloed te hebben gehad (cf. 2022). Doorslaggevend bleken de territoria op het Isabellakanaal: 8 in 1985, 33 in 2022 en 23 in 2023!

De laatste 12 jaar is er in Zeeland een significante toename geweest (<5 % per jaar). In Zeeland is er sinds 1992 een significante afname (<5 % per jaar).

Meerkoet: Noord: proefvlak Westgeul: 18 territoria: maart-juni (echter >20 territoria rekening houdend met waarnemingen van pulli in juli-augustus), uitgevlogen jongen van 22 verschillende paren, natuurontwikkeling zuid speelweide: >4 territoria (4 met pulli), natuurontwikkeling zuid 2017: 3 territoria (waarvan 2 waarschijnlijke nestplaats waarvan op zijn beurt 1 bezet nest), natuurontwikkeling zuid aalscholver: 4 à 5 territoria (2 bezette nesten), Braakmankreek tegenover de westelijke zijde van het recreatie-eiland: 4 territoria (4 à 5 met pulli). Braakmanpolder: 1 territorium.

5 territoriums op de plas tegenover de huizen nrs 3-4 aan de Braakmanweg (3 bezette nesten), 20 territoria op de Grote Plas, van die 25 minimum ½ met nest-indicerend gedrag (bezet nest, uitgevlogen jongen),

9 territoria op de rest van de Braakmankreek, sc. tussen de gluurmuur en het recreatie-eiland, waarvan 1 waarschijnlijke nestplaats, 4 territoria op de Spuikom (1 met pulli), dus in totaal 77 territoria in Noord. In totaal >49 met nest-indicerend gedrag.

Zoals in 2022 70 à 77 territoria (moeilijk exact te tellen, waarschijnlijk een lichte stijging), met dezelfde oorzaken en gevolgen voor het geringe broedsucces als toen op de Braakmankreek.

Zuid: op de Dolfijnkreek: >10 territoria (1 bezet nest), proefvlak op de Nonnetjesvijver en omgeving (uitbreiding en Isabellakanaal en plas) 19 territoria (waarvan 12 met nest-indicerend gedrag juni-juli, 3 bezette nesten en op 2 pl. waarschijnlijke nestplaats), bos Spanjaardsweg

Noord en omgeving: >2 (à 4) territoria, Spanjaardsweg SKNL rond hoeve nr. 5: op het Isabellakanaal >3 territoria waarvan 1 met pulli (en eventueel nog 1 territorium in de sloot langs de Spanjaardsweg N tegenover het bos), graslanden Isabellakanaal: op het Isabellakanaal >8 territoria op het Isabellakanaal (2 bezette nesten, en op 2 pl. waarschijnlijke nestplaats, op 3 pl. bedelende jongen), bos Spanjaardsweg Zuid en omgeving: 10 territoria waarvan 9 op het Isabellakanaal (waarvan 1 bezet nest en 1 waarschijnlijke nestplaats en op 1 pl. bedelende jongen) en 1 op de poel op de uitbreiding (bezet nest), aan bos Aquaduct: >2 territoria op het Isabellakanaal (2 met pulli), voormalige opspuiting: 1 mogelijk territorium op het Philippinekanaal, 1 waarschijnlijk territorium in de sloot aan de Spanjaardsweg bij huis nr.7, Bos Isabella Noord (bijkomend bij het proefvlak): 3 territoria: 2 op het Isabellakanaal (2 met pulli) en 1 op de poel van de uitbreiding zuid (nest-indicerend gedrag).

Dus >59 territoria in Braakman Zuid, waarschijnlijk 65 territoria, waarvan ca. 30 met nest-indicerend gedrag.

In de hele Braakman in totaal 140 territoria (waarvan 90 SBB, zoals ongeveer in 2022), waarvan ca. 80 met nest-indicerend gedrag, dus misschien een afname tegenover 2022, maar waarschijnlijk veeleer een gevolg van de minder grondige inventarisatie van Zuid in 2023.

In totaal 140 territoria in de hele Braakman in 2023 (150 in 2022). Er zijn in de Braakman voor 2022 nooit eerder zo veel territoria vastgesteld sinds 1985 (80). De verklaring hiervoor is deels de grondige telling: in (het zuidelijk deel van) Braakman Zuid, met name het Isabellakanaal (34 territoria), in 2023. Ook in Braakman Noord, is het hoogste aantal sinds 1985 vastgesteld (76), met name 24 territoriums meer dan in 2020. Hetzelfde geldt voor het Waterhoen.

De laatste 12 jaar is er in Zeeland een significante toename (<5 % per jaar). In Zeeland is er sinds 1992 geen significante aantalsverandering geweest.

Het op één na hoogste aantal in de Braakman sinds 1985 kan vooral verklaard worden door de natuurontwikkeling in Noord en Zuid (= ca. 50 territoria). Als wij die 50 territoria aftrekken van de 140 die in 2023 in de hele Braakman zijn geteld, komen wij uit op 90. Dit aantal komt dicht bij het aantal dat was vermoed in 1985 (ca. 65 + 16 = 81), mocht er geen koude winter aan zijn voorafgegaan (naar analogie met de aantallen in de Koudepolder na de koude winter die aan het broedseizoen voorafging in 1985) en na aftrek van de aantallen aan de Zuigput - bekkens Evides. Ook de lokalisatie van de belangrijkste nestelplaatsen is sinds 1985 niet wezenlijk veranderd: de Westgeul-Savoyaardskreek, de oevers van de Braakmankreek, de Nonnetjesvijver en het Isabellakanaal.

Ook bij deze soort is het soms moeilijk om de niet-broedende paren van broedparen te onderscheiden, zeker als zij in losse groepen zitten voor 15 april. Dit aspect had echter geen invloed op de in 2022 en 2023 bekomen aantallen territoria.

Scholekster: 1 territorium op de oostelijke oever van de Braakmankreek nabij de Riemenskreek II, 1 territorium op de plas tegenover huizen nrs 3-4 aan de Braakmanweg, 1 op de noordelijke punt van het recreatie-eiland en 1 mogelijk aan de Grote Plas, dus in totaal 2 à 4 territoria in Noord

3 territoria Dolfijnkreek en uitbreiding, nog >2 territoria aan de plas Spanjaardsweg N – (uitbreiding) Nonnetjesvijver, dus in totaal 5 à 6 territoria in Zuid

Geen enkele nest-indicerende waarneming.

In het geheel van de Braakman 7 à 10 territoria in totaal (in 2022 6 territoria)

De jongste jaren wisselen de aantallen in de Braakman tussen de 4 en 13, in 2016 waren er nog 21 territoria, in de periode 2002-2011 tussen de 14 en 42, in de periode 1992-2001 tussen de 26 en 47 territoria.

Steltkluut: midden april en begin juni bevond zich een paar op de Grote Plas, vanaf 15 juli een paar met 3 juvenielen. Het blijft onduidelijk of de soort daar heeft gebroed, maar waarschijnlijk niet, omdat het paar er nooit alarmerend is vastgesteld door mij. Conclusie: 1 territorium, hoogste broedcode: 3. Zoals in 2005 en 2021 1 territorium, in 2022 5 territoria.

Kluut: op 8 en 15 juli is alarm vastgesteld op de zuidelijke helft van de Savoyaardskreek (geschikt broedbiotoop), het blijft onduidelijk of dat een van de paren was van die op de Grote Plas of één bijkomend paar, maar ik veronderstel van niet.

Kluut	Braakman Noord - Grote Plas	2023	Broedcode 13	9 territoriums
--------------	-----------------------------	------	--------------	----------------

1 territorium op een eilandje op de Nonnetjesvijver in Zuid. In Noord vond de vestiging pas in de derde decade van juni plaats op de Grote Plas. In totaal 10 territoria in 2023.

Wisselende aantallen in de gehele Braakman: 4 in 2019, 27 in 2020, 25 in 2022.

Kleine Plevier	Braakman Noord - Grote Plas	2023	Broedcode 3	1 territorium
-----------------------	-----------------------------	------	-------------	---------------

Kleine Plevier: 1 territorium in de ‘Braakmanpolder’ aan het Terekrutterplasje, hoogste broedcode: 3 (wrns: Rob Remmerts en Luc Bekaert), op de Grote Plas verbleef >1 paar minstens anderhalve maand, blijkbaar zonder succes. Een baltsend paar nabij de Mosselbanken kon ook van de Zandplaat zijn gekomen, maar waarschijnlijk van de Grote Plas. In totaal 2 territoria in 2023.

Het aantal broedparen schommelt sterk, maar vertoont wel een dalende tendens met duidelijk hogere aantallen vóór 2018. Dit wordt ongetwijfeld veroorzaakt door het steeds minder beschikbaar komen van kale, open gronden.

Kievit: 1 territorium proefvlak Westgeul-Savoyaardskreek (alarmerend), 10 broedend op de Grote Plas, >1 territorium op de plas tegenover huizen nrs 3-4 aan de Braakmanweg (alarmerend), dus in totaal >12 territoria in Noord

1 territorium Dolfijnkreek (alarmerend), 1 territorium plas Spanjaardsweg N (alarm) en nog 1 territorium aan de Nieuwe Stelleweg nabij de Isabellaweg nr.1, dus in totaal 3 territoria in Zuid In de gehele Braakman >15 territoria in 2023 (in 2022 9 territoria), of hier echt sprake is van een blijvende vooruitgang, betwijfel ik. In de derde decade van juni lag de Grote Plas er zeer goed bij voor allerlei steltlopers om er te broeden, wat de Kievit en Kluut hebben gedaan. Bovendien tasten wij in het duister over de aantallen Kievit die tussen de datumgrenzen (25 maart – 10 mei) op de akkers buiten SBB in Braakman Zuid een territorium hadden ...

In totaal 14 van de 15 territoria met nest-indicerend gedrag in 2023 in de Braakman Vóór 2018 lagen de aantallen bij de Kievit (beduidend) hoger, maar niet altijd voldoende gedocumenteerd, in 2016 nog >20 territoria.

Grutto: 1 territorium in Noord (‘Braakmanpolder’: Terekrutterplasje), hoogste broedcode: 4, waarschijnlijk was er een tweede territorium op de oostelijke oever van de Braakmankreek nabij de Riemenskreek II, zoals in 2022, 0 territorium in Braakman Zuid, dus >1 territorium in de gehele Braakman in 2023

Sinds 2007 in de Braakman 1 à 4 territoria, vrij stabiel. De jongste jaren, voor zover ik weet, geen pulli.

Houtsnip: geen territorium

Tureluur: 1 territorium in Noord, als wij ervan uitgaan dat het territorium zich uitstrekt van het Terekrutterplasje tot de Grote Plas, wat ik niet denk, 0 territorium in Braakman Zuid, dus

in totaal in 2023 0 à 1 territorium vanwege onvoldoende aantal territorium-indicerende waarnemingen op één plaats.

Om een onduidelijke reden verdwijnt de soort als broedvogel in de Braakman.

Bij de steltlopers deden alleen de Kievit en de Scholekster het in 2023 vrij goed, bij de andere 'broedende' steltlopers zien wij stabiliteit of een verdere achteruitgang in de aantallen tegenover de periode vóór 2023, bovendien met een zeer slecht broedsucces.

Zwartkopmeeuw: 11 territoriums op het eiland op de Braakmankreek. 1 territorium op de Spuikom. dus in totaal >12 territoria in 2023.

Op het eilandje in de Braakmankreek, en vanaf 2015 op de 2 eilandjes in de Nonnetjesvijver. Later op de spuikom van DOW: in 2019 81 paren.

Kokmeeuw: het aantal paren op de Braakmankreek was 105 paar. 40 territoriums (= nesten) op de Spuikom. Dus in totaal 145 territoria in 2023

Hoogste aantallen in de Braakman in 2011-2020 (240 à 809 nesten).

Tot en met 1990 op de punt van het recreatie-eiland, in 2005 en 2006 in de natuurontwikkeling noord op de Grote Plas (alles mislukt door predatie) en vanaf 2010 op het eilandje in de Braakmankreek en vanaf 2015 op eilandjes in de Nonnetjesvijver.

Op de spuikom van DOW in 2019 68 paren en in 2022 112 paren.

Kleine Mantelmeeuw: het aantal paren op het eilandje in de Braakmankreek was 7 paar. Er was zeker 1 paar dat succesvol heeft gebroed (3 pulli). In Zuid geen territorium.

In de gehele Braakman in totaal ca. 6 paar in 2022. Het aantal territoria in de Braakman nam toe na zijn vestiging in 2020.

Zilvermeeuw: één territorium, zoals in 2023, op het eiland in de Braakmankreek.

1 à 2 territoriaal paar op het eiland in de Braakmankreek in 2022. In totaal dus toen > 1 territorium.

Visdief: 1 territorium op de Braakmankreek in Noord, 70 nesten op de Spuikom, 2 territoria op het eilandje op de Nonnetjesvijver in Zuid, dus in totaal 73 territoria in 2023

Tot en met 1988 op de punt van het Recreatie-eiland, in de periode 2003-2006 op natuurontwikkeling noord (alles mislukt door predatie) en vanaf 2009 op het eilandje in de Braakmankreek en vanaf 2014 op eilandjes in de Nonnetjesvijver (34 in 2016). Op de spuikom van DOW op vloten vanaf ten minste 2018: in 2019 met 101 paren, het piekaantal.

Holenduif: Braakman Noord: 4 territoria proefvlak Westgeul, 2 territoriums proefvlak natuurontwikkeling zuid – speelweide, 1 territorium natuurontwikkeling W fietspad, 1 territorium natuurontwikkeling N fietspad, 1 territorium natuurontwikkeling zuid aalscholver, 1 territorium bedrijventerrein, 0 Braakmanpolder, 1 territorium langs de Braakmanweg nrs 5-6, 0 territoria op het recreatie-eiland, 1 territorium in het bos aan de Wevelswaaldijk, dus in totaal 12 territoria in Braakman Noord

Braakman Zuid: bos Spanjaardsweg Noord: 3 territoria, 1 territorium Spanjaardsweg Julianahoeve – Spanjaardshoeve, 1 territorium ten oosten van de Isabellaweg op de grens met de Dijkmeesterpolder, 0 territorium aan de Zuigput van Evides.

Bosje Middenweg en uitbreiding Nonnetjesvijver: 2 territoria, bos Isabella Noord: 3 territoria, bos Isabella Zuid: 3 territoria, bos Spanjaardsweg zuid e.o.: 2 territoria, bos Aquaduct: 1 territorium, dus 16 territoria in totaal in Zuid

Dus in totaal 28 territoria in de gehele Braakman (32 in 2022), de afname in aantallen komt waarschijnlijk voort van een minder grondige inventarisatie van Zuid in 2023. Slechts één nest-indicerende waarneming (waarschijnlijke nestplaats).

De aantallen in 2020, 2022 en 2023 (rond de 30 territoria) reflecteren geen toename van de soort, maar zijn het gevolg van een grondiger en vollediger inventarisering en een verandering/verdwijnen van hoeves. De stand in Nederland is sinds 1990 stabiel. In 1985 bleken slechts 7 van de 69 paren in het bos te broeden. Van die 69 waren er 44 (vooral in drie kolonies) die buiten het in 2013, 2017- 2023 onderzocht gebied lagen; en nog eens 4 aan boerderijen in Zuid, bovendien 8 aan boerderijen in Noord die ondertussen ofwel zijn verdwenen ofwel van functie veranderd. De indruk bestaat dat de soort buiten de bossen juist is afgenomen, maar recente telgegevens uit Braakman Zuid buiten SBB ontbreken. In Laag-Nederland is de verspreiding veelal gebonden aan boerderijen en laanbeplanting.

Houtduif: Braakman Noord: 22 territoria proefvlak Westgeul (februari-juni), 36 territoria (15 april-15 september), 38 territoriums proefvlak natuurontwikkeling zuid – speelweide (februari-juni), >50 territoria proefvlak natuurontwikkeling zuid – speelweide (1 mei-10 september), 34 territoriums natuurontwikkeling W fietspad, 6 territoriums natuurontwikkeling N fietspad, 4 territoriums natuurontwikkeling N Grote Plas, 2 territoriums natuurontwikkeling zuid aalscholver, 0 territorium bedrijventerrein, >10 territoria Braakmanpolder, 5 territoria op het recreatie-eiland, 6 territoria natuurontwikkeling zuid 2017, >1 territorium ten E van de Savoyaardskreek, 15 territoria in het bos aan de Wevelswaaldijk, dus in totaal >169 territoria in Braakman Noord (waarvan 14 met nest-indicerend gedrag)

Braakman Zuid: bos Spanjaardsweg Noord: 16 territoria, 1 territorium Spanjaardsweg en nog 2 territoria aan hoeves zuidelijker langs de Spanjaardsweg (nrs 3-4), 1 territorium aan de Isabellaweg nr. 2, >2 territoriums aan de Zuigput van Evides, 6 territoria Spanjaardsweg SKNL rond hoeve nr. 5, 6 territoria graslanden Isabellakanaal, 1 territorium aan de voormalige opspuiting,

Bosje Middenweg en uitbreiding Nonnetjesvijver: 10 territoria, bos Isabella Noord: 25 territoria, bos Isabella Zuid: 20 territoria, bos Spanjaardsweg S e.o.: >30 territoria, bos Aquaduct: 3 territoriums, dus >123 territoria in totaal in Zuid (7 met nest-indicerend gedrag)

Dus in totaal >292 territoria in de gehele Braakman, dus waarschijnlijk 300 (ca. 385 in 2022), de afname in aantallen – 22% minder - komt waarschijnlijk voort van een groot deel voort van een minder grondige inventarisatie van Zuid in 2023. Op 21 plaatsen met nest-indicerend gedrag in 2023.

De hogere aantallen in 2020, 2022 en 2023 (ruwweg 300 à 400 territoria) zijn het gevolg van een toename van de soort, maar waarschijnlijk ook van een grondiger en vollediger inventarisering. In 1985 kwam men uit op 242 territoria en dat aantal ligt wel beduidend lager en bovendien bekomen op een veel uitgebreider oppervlakte, met inbegrip van bos Axelsegat, de bekkens van Evides en de Zuigput en de 24 boerderijen. Als wij de in beide jaren onderzochte deelgebieden met elkaar vergelijken, komen wij op ongeveer 165 territoria in 1985 tegenover 300 in 2023 en 385 in 2022. De toename van de aantallen in Braakman Noord (x 3 tot x 4,5!) hangt allicht samen met de toename van de oppervlakte en veroudering van het bos. Zowel bij de Houtduif als de Holenduif is de laatste 12 jaar in Zeeland geen significante aantalsverandering vastgesteld of een trend aantoonbaar.

Turkse tortel: Noord: 4 territoria op de westelijke en zuidelijke rand van het recreatie-eiland; mogelijk nog een territorium aan de Braakmanweg, maar geen voldoende aantal waarnemingen

Zuid: geen territorium

Zoals bij de Witte Kwikstaart, ontbreekt een inventarisatie van de omgeving van woningen (24 boerderijen in 1985) in de hele voorbije periode (vooral die op het recreatie-eiland) en kan er geen uitspraak worden gedaan over de evolutie van de soort in het gebied. In 1985 11 territoria in de hele Braakman (allemaal bij woningen), in 2020 12 in Braakman Noord. De meeste territoria komen op het recreatie-eiland voor.

Zomertortel: Volgens de telrichtlijnen 3 territoria: 2 natuurontwikkeling zuid speelweide (waarnemers Schaftenaar, Bekaert, Nijskens, Remmerts en ikzelf) en 1 proefvlak Westgeul. Of de soort ook heeft gebroed, blijft twijfelachtig. Ten minste één ♂ was meer dan twee maanden op ongeveer dezelfde plaats aanwezig met 'zang'. Hoogste broedcode: 4. Zoals reeds vroeger vermeld, blijft de soort op het punt staan om te verdwijnen uit het gebied.

De vegetatiesuccessie in natuurontwikkeling zuid kan bij de achteruitgang een rol hebben gespeeld. De hoofdoorzaak ligt allicht toch in het buitenland (afschot).

In 1985 werden 120 paren geteld waarvan ca. 80 geteld op in 2017-2023 geteld gebied. De soort broedt graag in bebossing nabij akkergronden. In 2003 waren er in de gehele Braakman nog circa 24 paren over, een afname van 80 procent ten opzichte van 1985.

Een vergelijking van de SBB-gebieden geeft eenzelfde patroon: van 56 territoria in 1986 naar 16 paren in 2003, een afname van 72 procent. In 2010 >5 territoria in de gehele Braakman. In 2019 waren er 11 territoria.

Koekoek: Noord: proefvlak Westgeul: 6 territoria (5 ♂♂-1♀), proefvlak natuurontwikkeling zuid speelweide: 3 territoria, 1 territorium natuurontwikkeling noord, 1 natuurontwikkeling zuid aalscholver en recreatie-eiland, in totaal 10 (à 11) territoria in Noord in 2023.

Zuid: 2 territoria uitbreiding Nonnetjesvijver e.o., >1 territorium bos Isabella Zuid en bos Spanjaardsweg Zuid, dus in totaal >3 territoria in Zuid in 2023

In totaal in 2023 >13 territoria in de gehele Braakman. In de periode 2018-2023 fluctuaties met pieken in 2020 en 2023, ook al is Zuid in 2023 minder grondig onderzocht. Slechts op 1 plaats een bedelend jong in 2023. Er waren 27 territoria in de gehele Braakman in 1985 (24 zonder de omgeving spaarbekken), waarvan 16 in SBB. De populatie is dus bijna gehalveerd. In Braakman Noord is het aantal toegenomen, in Zuid is het afgenomen.

De Koekoek bereikt de hoogste dichtheden in moerasgebieden en die zijn door natuurontwikkeling in de Braakman in oppervlakte toegenomen. De aanwezigheid van de Koekoek hangt nauw samen met de beschikbaarheid van voedsel (vooral vlinders en rupsen) en geschikte waardvogels. In Nederland zijn dat vooral Heggenmus, Kleine Karekiet, Graspieper, Gele en Witte kwikstaart, Rietzanger en Bosrietzanger. Het aantal geschikte waardvogels in de Braakman is sinds 1985 niet (veel) verminderd: Heggenmus, Rietzanger en Bosrietzanger zijn in aantal vooruitgegaan, de Kleine Karekiet achteruitgegaan, de Graspieper, Gele en Witte kwikstaart zijn bijna verdwenen, maar gebonden aan landbouwgebieden.

Bosuil: 1 territorium proefvlak Westgeul

6 territoria in Zuid (bos Spanjaardsweg zuid, bos Aquaduct en bossen Isabella Noord en Zuid: diverse waarnemers) bosje Middenweg (3 jongen uitgevlogen) en 1 nest bos Axelsegatweg (3 jongen uitgevlogen)

Dus in 2023 minstens 7 territoria in de gehele Braakman (+ 1 nest Axelsegatweg)

Uit die enkele waarnemingen kunnen wij voorzichtig besluiten dat de populatie sinds 2009 stabiel is, met fluctuaties.

Ransuil: op 9 juni 2023 's avonds op 2 plaatsen bedelende jongen in Braakman Noord: 1 proefvlak Westgeul en 1 natuurontwikkeling west fietspad (Bart Dijkstra).

In Braakman Zuid: 1 nest in bos Isabella Noord (geen jongen uitgevlogen)

Uit die waarnemingen kunnen wij voorzichtig besluiten dat de populatie sinds 2012 min of meer stabiel is (3 à 4 territoria), maar de trefkans is klein, de dichtheden laag

De Ransuil broedt sinds 1961 in de Braakman en is met het ouder worden van de bebossing in aantal toegenomen tot een piek van rond de tien paren in muizenrijke jaren in de jaren negentig tot en met 2008. Vanaf 2009, maar nog meer vanaf 2012 gaat het bergafwaarts met de Ransuil. De Ransuil vertoont een voorkeur voor nesten van kraaiachtigen (Kraai, Ekster) in naaldhoutpercelen. De oorzaak voor de afname van de Ransuil is niet geheel duidelijk. De afname wordt geweten aan de opkomst van de Bosuil, maar deze heeft een ander voedselpatroon, pakt slechts bij uitzondering Ransuilen en de afname in de Braakman is ingezet, toen de populatie van de Bosuil al bijna zijn piek had bereikt. De Havik is wel een ransuil-predator, maar die had zich nog niet in de Braakman gevestigd, toen de afname van de Ransuil al bezig was. Ook de Buizerd slaat soms een Ransuil. Blijft het voedselgebrek in het agrarisch cultuurlandschap als gevolg van het intensief gebruik ervan. Dat zit hem overigens niet alleen in het aantal prooidieren (spitsmuizen, woelmuizen, bosmuizen) maar ook in het gemiddelde gewicht ervan (Cramp 1985). Landelijk is de stand van de Ransuil sterk en gestaag afgenomen sinds ongeveer 1985, een significante afname, <5% per jaar sinds 1990.

IJsvogel: in 2023: 1 territorium in Zuid langs het Isabellakanaal, aan het bos Spanjaardsweg Zuid, ook een territorium in Braakman Noord, met toepassing van de telrichtlijnen, voor zover ik kan opmaken uit mijn eigen waarnemingen en die van Ellen de Bruin in mei en die van Eric C.L. Marteyn op 5 april aan het uitwateringskanaal Nol Zeven bij de ingang nabij Equus. Het territorium in Zuid is wel zeker in tegenstelling tot dat van 2019, 2020 en 2023 in Noord, waar er geen geschikte nestplaats kan worden gelokaliseerd. Waarschijnlijk bevindt het nest zich aan het Isabellakanaal tegenover het bos Spanjaardsweg Zuid. Dit is de eerste keer dat de IJsvogel een zeker territorium had in de Braakman, maar zoals bij de Wespendif, is het nest niet gevonden en zijn er geen jongen vastgesteld. Hoogste broedcode 1 (wel voedselvluchten): op 4 verschillende plaatsen langs het Isabellakanaal, maar op één ervan op 2 data, ook aan de Savoyaardskreek en aan een poel nabij de Braakmanhoeve. De telrichtlijnen lijken te soepel.

Zwarte Specht	Braakman Noord	5/04/2023	Broedcode 2	1 zp.
----------------------	----------------	-----------	-------------	-------

Zwarte Specht: een éénmalige waarneming in Braakman Noord, dus geen territorium in het proefvlak Westgeul

Groene Specht: Noord: 5 territoria proefvlak Westgeul, 4 territoria proefvlak natuurontwikkeling zuid speelweide, 1 territorium recreatie-eiland-zuid, 1 territorium natuurontwikkeling zuid aalscholver en recreatie-eiland-noord, 1 territorium in het bos aan de Wevelswaaldijk, dus in totaal 12 territoria in Noord (op 5 plaatsen uitgevlogen jongen/juvenielen: 4 Noorderbossen, 1 ten E van de Savoyaardskreek).

Zuid: 1 territorium bekkens Evides, 1 territorium bos Isabella Noord, 1 territorium bos Spanjaardsweg Noord, 1 bos Isabella Zuid, >1 territorium bos Spanjaardsweg S en bos Aquaduct, dus in totaal 5 territoria in Zuid (geen nest-indicerend gedrag vastgesteld)

Voor de gehele Braakman in totaal 17 territoria in 2023. Opmerkelijk hierbij is de omkering van het zwaartepunt van Zuid naar Noord tegenover 2022, maar dat is waarschijnlijk het gevolg van een veel minder grondige inventarisatie van Zuid tijdens de 'zangpiek' (20 februari – 20 april), die tevens de verklaring vormt voor de daling van 18 naar 17 territoria. Het tellen van

het aantal territoria van de Groene Specht blijft lastig en daarom is de trend sinds 2013 als min of meer stabiel te beschouwen (15 à 20 territoria).

Grote Bonte Specht: Noord: 8 territoria proefvlak Westgeul, 0 territorium proefvlak natuurontwikkeling zuid speelweide, 1 territorium recreatie-eiland, 1 territorium natuurontwikkeling zuid aalscholver, 1 territorium natuurontwikkeling Noord fietspad, 3 territoria in het bos aan de Wevelswaaldijk, dus in totaal 14 territoria in Noord. (op 2 plaatsen nest-indicerend gedrag).

Zuid: 3 territoria bosje Middenweg, 0 bekkens Evides, 2 territoria bos Isabella Noord, 1 territorium bos Spanjaardsweg Noord, 1 territorium Julianahoeve, 1 territorium bos Isabella Zuid, >1 territorium bos Spanjaardsweg zuid en 0 à 1 territorium bos Aquaduct, dus in totaal 10 territoria in Zuid (op 2 plaatsen nest-indicerend gedrag).

Voor de gehele Braakman in totaal 24 territoria in 2023. Een forse daling tegenover 2022 (31 % minder), maar dat is waarschijnlijk vooral het gevolg van een veel minder grondige inventarisatie van Zuid tijdens de ‘zangpiek’ (20 februari – 20 april). Het tellen van het aantal territoria van de Grote Bonte Specht moet in het vroege voorjaar gebeuren en dus is de trend sinds 2010 fluctuerend (20 à 31 territoria).

De laatste 31 jaar in de Braakman veel fluctuaties (tussen de 20 en de 35 bij volledige tellingen).

De Grote Bonte Specht vestigde zich in 1967 in het Braakmanbos (toen wegens een gebrek aan geschikte nestbomen in weidepalen werd gebroed) en is sindsdien gestaag verder in aantal toegenomen. Omdat de soort vooral foerageert in boomkruinen, koloniseren ze vaak als eerste spechtensort jong bos. Sinds 1992 broeden jaarlijks meer dan 20 paren in de gehele Braakman en in 2003 werden 30 paren geteld. De Braakmanbossen (SBB) waren en zijn veruit het belangrijkste broedgebied. Het in SBB in 2003 vastgesteld aantal van 26 paren lag dubbel zo hoog als in 1986. De aanwezigheid van veel zacht loofhout in de vorm van populieren, abelen en dergelijke is daar zeker debet aan.

Kleine Bonte Specht: Noord: 5 territoria proefvlak Westgeul, 0 territorium proefvlak natuurontwikkeling zuid speelweide, 1 territorium recreatie-eiland, >1 territorium natuurontwikkeling noord Grote Plas, 0 natuurontwikkeling Noord fietspad, dus in totaal 7 territoria in Noord.

Zuid: 0 territoria bosje Middenweg, 0 bos Isabella Noord, 1 territorium bos Spanjaardsweg Noord, 1 territorium bos Isabella Zuid, 0 bos Spanjaardsweg zuid en 0 bos Aquaduct, dus in totaal 2 territoria in Zuid

Voor de gehele Braakman in totaal 9 territoria in 2023. Een forse daling tegenover 2022 (>12 territoria), maar dat is waarschijnlijk alleen het gevolg van een veel minder grondige inventarisatie van Zuid tijdens de ‘zangpiek’ (20 januari – 15 april). Het tellen van het aantal territoria van de Kleine Bonte Specht moet in de tweede helft van de winter en het vroege voorjaar gebeuren en dus kan over de trend sinds 2022 geen zinnige uitspraak worden gedaan.

In totaal 10 à 13 territoria in de gehele Braakman in 2022 waarvan 9 à 12 SBB. In 2022 is het zuidelijk deel van Braakman Zuid grondiger geïnventariseerd dan ooit tevoren en dan in 2023. Dit verklaart het hoger aantal tegenover 2019 en 2023. Delen van de Braakmanbossen (bij voorbeeld het gemengde bos langs het midden- en zuidelijk deel van de Westgeul) leken al in 2003 aan de habitateisen van de soort te voldoen: goed ontwikkeld loof- en gemengd bos. Het vermoeden bestaat dat de soort als broedvogel in het verleden over het hoofd is gezien. De vestiging kan al voor 2013 hebben plaatsgevonden. Het is een soort met een lage trefkans. De populatie in de Braakman zou 1/5de van de hele broedpopulatie van de provincie Zeeland (55 paren) omvatten.

In Nederland sinds 1990 een significante toename, <5 % per jaar.

Middelste Bonte Specht: in 2023 op 27 juni: een ex. (allicht een mannetje) dat frequent de baltsroep te horen gaf in bos Spanjaardsweg Zuid. Hieruit kan volgens de telrichtlijnen geen territorium worden afgeleid, omdat de territorium-indicerende waarneming zo laat in het broedseizoen plaatsvond, met name na 15 juni. Toch is het niet uitgesloten dat hier een territorium tussen de datumgrenzen (15 februari-15 juni) over het hoofd is gezien. Dus broedcode 2. Ook op 10 juli 1 roepend ex. in het bosje Middenweg, wat toch een aanwijzing is voor een broedgeval in de ruime omgeving. Het kan echter ook om een jonge vogel gaan die een nieuw territorium probeert te vestigen in een niet 100% ideaal broedbiotoop.

Boomleeuwerik: ook al was er één territorium-indicerende waarneming aan het bos Spanjaardsweg Noord op 30 april, toch is een éénmalige waarneming onvoldoende (mogelijk doortrekker) en ik ga er dan ook van uit dat er geen territorium was in 2023

Veldleeuwerik: geen enkele territorium-indicerende waarneming, dus 0 territorium in 2023, in Noord en Zuid. Dit lijkt onwaarschijnlijk, maar de afname is reëel en niet alleen toe te schrijven aan een minder grondige inventarisatie van Zuid (akkerland midden en zuid-west) in 2023.

Oeverzwaluw: in Braakman Zuid was er geen kolonie aan de uitbreiding van de Nonnetjesvijver, In de periode 2018-2022 (4 à 12 nesten) waren daar wel nesten bezet, maar die werden weer verlaten in 2020 en 2022. Aan 'de plas van Pladdet' was er wel een kolonie met minstens 5 bezette nesten (eind april-eind juni).

De opspuiting langs de Loozeschorweg (nu SBB-weiland) herbergde in 1982 nog 95 paren. In 2003 kwamen vier paren tot broeden aan de Zuigput op het terrein van de toenmalige DELTA N.V. Het laatste goede jaar was 2000, toen daar 83 paren broedden.

In de periode 2018-2022 hebben Oeverzwaluwen nesten bezet (4 à 12) op de SBB-terreinen in Braakman-Zuid (uitbreiding Nonnetjesvijver in het proefvlak).

Boerenzwaluw: er waren nabij Braakman Noord 2 kolonies: 1 aan de hoeve aan de Korte Betteweg en 1 aan de stoeterij Equus (OostZeedijk) en in Zuid: aan de hoeve aan de Spanjaardsweg nr. 5 > 1 paar, binnen het beschouwde gebied (SBB) hebben geen Boerenzwaluwen gebroed, wel aan hoeves in de nabijheid. 81 bezette nesten in 1985, 112 bezette nesten in 1989, 79 in 1996, Nadien is de soort niet meer geïnventariseerd, maar verdween volledig uit Braakman Noord vanaf 2004 vanwege de natuurontwikkeling.

Huiszwaluw: >100 bezette nesten in de jaren '70, 61 bezette nesten in 1985-86, 149 bezette nesten in 1988, 9 in 1996 en 0 vanaf 2002, maar nooit op SBB-terrein. Waarschijnlijk wel in 2023 aan een hoeve in de nabije Lange Betteweg.

Graspieper: 5 territoria in Braakman Zuid: 4 langs de Spanjaardsweg (zoals in 2022), 1 aan het Isabellakanaal op terrein van SBB, hoogste broedcode: code 7. Blijkbaar vrij stabiel. Op de terreinen van SBB sporadisch nog een territorium. >1 met nest-indicerend gedrag in Zuid buiten SBB. 92 territoria in 1985 waarvan 5 SBB (= zuidelijke graslanden). De forse afname is vooral een gevolg van de natuurontwikkeling, maar ook van de verdere intensivering van de landbouw.

Boompieper: geen enkele territorium-indicerende waarneming, dus 0 territorium in 2023

Gele Kwikstaart: geen enkele waarneming die aanleiding geeft tot een territorium, ook niet in Braakman Zuid, in 2023, in tegenstelling tot twee territoria in 2022 in Braakman Zuid buiten

SBB. Net als bij de Veldleeuwerik: de afname is reëel en zij is niet alleen toe te schrijven aan een minder grondige inventarisatie van Zuid in 2023 (58 territoria in 1985 waarvan >21 SBB, cf. opmerking bij de afname van de Graspieper).

Grote Gele Kwikstaart: geen enkele geldige waarneming tussen de datumgrenzen in Braakman Zuid (nabij de brug over het Isabellakanaal). Er wordt nog altijd een territorium vermoed of mogelijk geacht, maar tussen de datumgrenzen ontbreken geldige waarnemingen.

Witte Kwikstaart: In Braakman Noord: volgens de telrichtlijnen geen enkel territorium, waar in april-juni op >3 verschillende plaatsen bij een potentiële broedplaats een adult / adult paar / zang is vastgesteld, maar telkens slechts éénmaal een paar of zang. Minstens 2 territoria: hoeve SBB, >1 op het bedrijventerrein.

Volgens de telrichtlijnen geen enkel territorium in Braakman Zuid, waar in april-juni op >4 verschillende plaatsen bij een potentiële broedplaats een adult / adult paar / zang is vastgesteld, maar telkens slechts éénmaal.

De potentiële broedplaatsen in Braakman Zuid waren 4 boerderijen en 1 brugje, in Noord een voormalige boerderij en 2 plaatsen op het bedrijventerrein. Het is moeilijk om het juiste aantal territoria te bepalen: minimum 0, maximum 7, waarschijnlijk ca. 5, allemaal buiten het werkgebied van SBB, behalve hun eigen gebouw aan de Braakmanweg. De trend lijkt vrij stabiel, maar zeker is dat niet.

Zoals bij de Boerenwaluw en Huismus, ontbreekt een inventarisatie van de hoeves, woningen, schuurtjes, sluisjes e.d. in de voorbije periode en kan er geen gegronde uitspraak worden gedaan over de evolutie van de soort in het gebied, omdat de voorkeursbiotoop buiten de terreinen van SBB ligt, maar ook buiten het SKNL-gebied. In 1985 waren er 45 territoria (waarvan 2 langs de Westgeul), nu amper ca. 5 territoria vermoed. Ik vrees dat er in de hele Braakman niet meer dan 10 zijn en geen enkele op SBB-terrein, behalve hun eigen gebouw aan de Braakmanweg.

Winterkoning: Noord: Natuurontwikkeling S 2017: 3 territoriums, proefvlak natuurontwikkeling S speelweide: 41 territoria (2 nest-indicerend), natuurontwikkeling S aalscholver: 2 territoriums, natuurontwikkeling N fietspad: 3 territoriums, natuurontwikkeling N Grote Plas: 7 territoriums, natuurontwikkeling W fietspad: 22 territoriums, 'Braakmanpolder': >7 territoriums, BMP-proefvlak Westgeul: 55 territoriums (7 nest-indicerend), ten E van de Savoyaardskreek: 3 territoriums, recreatie-eiland: >1 territorium, 12 territoria (op 2 pl. bedelende jongen) in het bos aan de Wevelswaaldijk, dus 156 territoria in 2023 in Braakman Noord, waarschijnlijk ca. 158 territoria (waarvan bij ca. 32 territoria alarm, en bij ca. 22 territoria pas uitgevlogen jongen).

Braakman Zuid: >2 territoriums aan de Zuigput van Evides, bos Spanjaardsweg noord: 20 territoriums, 1 territorium aan het Isabellakanaal ter hoogte van het bos Aquaduct, 2 territoriums aan Spanjaardsweg nr. 4 en 1 territorium aan Spanjaardsweg nr. 8 (Julianahoeve) en 1 territorium aan Spanjaardsweg nr. 6 en 11 territoriums graslanden Isabellakanaal, 1 territorium aan Spanjaardsweg nr. 7

Proefvlak Bosje Middenweg en uitbreiding Nonnetjesvijver: 14 territoria (1 nest-indicerend), bos Isabella Noord: 34 territoriums, bos Isabella Zuid: 29 territoriums, bos Spanjaardsweg S e.o.: 25 territoriums, bos Aquaduct: 10 territoriums, dus 151 territoria in totaal in Zuid, waarschijnlijk 155 territoria (waarvan bij ca. 32 territoria alarm, en bij ca. 24 territoria pas uitgevlogen jongen). In totaal bij ca. 80 territoria nest-indicerend gedrag in de gehele Braakman.

Dus in 2023 in totaal in de gehele Braakman 315 territoria (>311). In 2023 26 % minder dan in 2022. Buiten de proefvlakken is er een veel minder grondige inventarisatie tijdens de 'zangpiek'

(april – mei) geweest en die zal allicht de verklaring zijn voor de afname, zowel in Noord als Zuid.

In Zeeland sinds 1992 een significante toename, <5 % per jaar. Ten opzichte van 1985 (104 waarvan 28 op het recreatie-eiland) is de populatie vermenigvuldigd met een factor 4 à 5.

Heggenmus: Noord: Natuurontwikkeling zuid 2017: 6 territoriums, proefvlak natuurontwikkeling zuid speelweide: 27 territoria (1 nest-indicerend gedrag), natuurontwikkeling noord fietspad: 5 territoriums, natuurontwikkeling noord Grote Plas: 5 territoriums, natuurontwikkeling west fietspad: 12 territoriums, ‘Braakmanpolder’: 4 territoriums, BMP-proefvlak Westgeul: 18 territoriums (1 nest-indicerend gedrag), ten E van de Savoyaardskreek: 5 territoriums, recreatie-eiland: 2 territoriums, in het bos aan de Wevelswaaldijk: >2 territoria, dus 86 territoria in 2023 in Braakman Noord (op 4 plaatsen nest-indicerend gedrag)

Braakman Zuid: bos Spanjaardsweg noord: 5 territoriums, 1 territorium aan Isabellaweg nr. 2, 1 territorium aan Spanjaardsweg nr. 3, 1 territorium aan Spanjaardsweg nr. 4 en 1 territorium aan Spanjaardsweg nr. 6 en >1 territorium aan Spanjaardsweg ter hoogte van de Dolfijnkreek

Proefvlak Bosje Middenweg en uitbreiding Nonnetjesvijver: 4 territoria, bos Isabella Noord: 3 territoriums, bos Isabella Zuid: 1 territorium, bos Spanjaardsweg zuid e.o.: 8 territoriums, bos Aquaduct: 0 territorium, dus 26 territoria in totaal in Zuid. (1 plaats nest-indicerend gedrag)

Dus in totaal voor de hele Braakman 112 territoria. In 2023 14 % minder dan in 2022. Er is misschien een afname geweest, maar een veel minder grondige inventarisatie tijdens de ‘zangpiek’ (maart – april) zal veeleer de verklaring zijn voor de afname. Er zijn fluctuaties tussen jaren. Ten opzichte van 1985 (31 territoria waarvan 20 op het in 2017-2023 onderzocht deel van de gehele Braakman) is het aantal vermenigvuldigd met 5 à 6 (130 in 2022, incl. Wevelswaaldijk), allicht deels als gevolg van natuurontwikkeling, vooral in Noord.

Roodborst: Noord: Natuurontwikkeling zuid 2017: 0 territorium, proefvlak natuurontwikkeling zuid speelweide: 11 territoria, natuurontwikkeling west fietspad: 24 territoriums, natuurontwikkeling noord fietspad: 4 territoriums, natuurontwikkeling noord Grote Plas: 5 territoriums, ‘Braakmanpolder’: 7 territoriums, BMP-proefvlak Westgeul: 23 territoriums, ten E van de Savoyaardskreek: 5 territoriums, recreatie-eiland: 5 territoria, in het bos aan de Wevelswaaldijk: 18 territoria, dus 102 territoria in 2023 in Noord. Door de datumgrenzen te vervroegen tot 1 april (gelet op de meteorologische omstandigheden) kunnen er enkele te veel zijn beschouwd als ‘broedvogels’ en mag 90 territoria als een betrouwbaar minimum worden beschouwd, het ware aantal waarschijnlijk 100 territoria (op 5 plaatsen nest-indicerend gedrag) in Braakman Noord in 2023. Dit komt doordat deze soort in de tweede helft van maart en de eerste helft van april ook veel overdag zingt, wanneer er nog wintergasten en doortrekkers in broedbiotoop vertoeven die bovendien (kunnen) zingen. De telrichtlijnen vereisen daarom een zangwaarneming tussen 20 april en 25 juni, een periode waarin de zang minder intens is en vaak alleen in de vroege ochtend en ’s avonds laat plaatsvindt.

Braakman Zuid: bos Spanjaardsweg noord: 5 territoria, 1 territorium Spanjaardsweg Julianahoeve, 1 territorium aan de Isabellaweg nr. 2 hoeve,

Proefvlak Bosje Middenweg: 11 territoria, bos Isabella Noord: ca. 26 territoria, bos Isabella Zuid: ca. 31 territoria, bos Spanjaardsweg zuid e.o.: 20 territoria, bos Aquaduct: 5 territoriums, dus 100 territoria in totaal in Zuid (volgens de telrichtlijnen), (op 12 pl. nest-indicerend gedrag)

Dus in totaal voor de hele Braakman >190 territoria, waarschijnlijk 200 territoria. 17 % minder dan in 2022, het lagere aantal wijd ik aan een minder grondige inventarisatie in 2023 dan in 2022. In de proefvlakken stabiel of een lichte afname. In de gehele Braakman in 1985 17 territoria, in 2003 ca. 36 territoria, in 2022 ca. 235 territoria (incl. Wevelswaaldijk), dus een enorme toename (x 13!) als gevolg van veroudering van de bossen en natuurontwikkeling.

Nachtegaal: in 2023: >28 territoria in Noord en in Zuid 8 territoria = 36 territoria in de hele Braakman (31 territoriums in de Braakman, SBB, in 2022), de aantallen van deze soort blijven dus schijnbaar toenemen, maar alleen in Zuid. Het heeft misschien te maken met vegetatiesuccessie of met het vervroegen met tien dagen van de eerste datumgrens tussen 2022 en 2023 en het tijdstip van een tweede excursie in dit gebied en dus waarschijnlijk in 2022 ook al ca. 35 territoria. In de proefvlakken stabiel. Zoals in 2021 en 2022 een topjaar (= ca. 1 % van de Nederlandse populatie Nachtegalen buiten de duinen in gewone jaren).

In Nederland is er echter de laatste 12 jaar geen significante aantalsverandering.

In de gehele Braakman in 1985 13 territoria, in 1989 24 territoria, in 1995 en 1996 14 territoria, in 2004 5 territoria, in 2008, 2012 en 2013 0 territoria, in 2019 en 2020 >18 territoria.

Noord in 2023: Natuurontwikkeling zuid 2017: 0 territorium, natuurontwikkeling zuid speelweide: > 8 territoria, natuurontwikkeling zuid aalscholver: 0 territoria, natuurontwikkeling west fietspad: 16 territoriums, natuurontwikkeling noord fietspad: > 2 territoriums, natuurontwikkeling noord Grote Plas: > 1 territorium, 'Braakmanpolder': 0 territorium, BMP-proefvlak Westgeul: 1 territorium, ten E van de Savoyaardskreek: 0 territorium, dus 28 territoria in 2023 in Noord (op 10 plaatsen met nest-indicerend gedrag)

Zuid in 2023: Bos Spanjaardsweg Noord: 2 territoria, uitbreiding zuid van bos Isabella Noord: 1 territorium, Bos Spanjaardsweg Zuid en uitbreiding oost: 3 territoria, Langs het Isabellakanaal ten zuidwesten van het brugje hierover > 2 territoria in graslanden Isabellakanaal, proefvlak Nonnetjesvijver - plas Spanjaardsweg Noord: 0 territorium, voormalige opspuiting: 0 territorium, 0 territorium aan het bekken van Evides, dus 8 territoria in Braakman Zuid (geen nest-indicerend gedrag)

Deze soort is minder makkelijk vast te stellen dan de luide zang doet veronderstellen. Hij zingt vooral in de vroege ochtend en avond. Kort na aankomst zingt hij een groot deel van de dag en regelmatig ook 's nachts. De zangactiviteit dooft snel na start van broedsel (vanaf begin mei).

Blauwborst: in 2023: >10 territoria in Noord, >8 territoria in Zuid, dus >18 territoria in totaal. (19 territoria in de hele Braakman in 2022, 25 in 2020, 32 in 2003, 38 in 1994 en 17 in 1988)

>7 territoria proefvlak Westgeul (1 nest-indicerend gedrag), 1 territorium ten E van de Savoyaardskreek, >2 territoria proefvlak natuurontwikkeling zuid – speelweide (1 nest-indicerend gedrag), 8 territoria proefvlak uitbreiding Nonnetjesvijver (waarvan 3 nest-indicerend gedrag), 1 mogelijk territorium aan de Spanjaardsweg tussen de hoeves nrs 5 en 4 (1 ♂, met foto, M.J.), in totaal dus 18 à 20 territoria in de gehele Braakman.

Er zijn enorme fluctuaties in de aantallen op de terreinen van het SBB in de Braakman in de periode 2003-2023, de aantallen vóór 2019 lijken hier lager te hebben gelegen, maar ook de grotere zoekinspanning op het juiste moment (begin april) kan een grote rol hebben gespeeld.

De Blauwborst werd in de Braakman voor het eerst in 1970 als broedvogel vastgesteld (1 paar aan de Westgeul), maar pas sinds 1984 broedt de soort jaarlijks in het gebied. Het aantal paren steeg van jaar tot jaar tot in 1994 een piek van 35-41 paren bereikt werd. In de periode 1995-2003 schommelt de stand tussen de 25 en 40 paren. In 2003

waren er zeven paren in SBB-gebied. Binnen het SBB-gebied zijn de moerassige ruigtes rond de Westgeul-Savoyaardskreek veruit de belangrijkste broedplaats. De overige belangrijke broedplaatsen, de omgeving van de Spaarbekken en langs het Isabellakanaal, vallen geheel of gedeeltelijk buiten de SBB-gronden. In 1986 zaten er 3 paren op de voormalige opspuiting (ruigte), maar in zijn huidige gedaante is dit gebied niet meer geschikt.

Zwarte Roodstaart	Braakman Zuid Spanjaardsweg hoeves	2023	Broedcode 4	2 territoria
--------------------------	------------------------------------	------	-------------	--------------

Zwarte Roodstaart: 2 territoria, allemaal in Braakman Zuid, buiten de terreinen van SBB

Het aantal broedparen schommelt sinds 1985 (5-6 paar) meestal tussen de nul en twee, met soms een uitschieter tot vier paren. In de periode 2020-2023 1 à 4 paren. In het SBB-gebied heeft de soort voor zover bekend nooit gebroed. Er zijn twee plaatsen waar hij de jongste jaren broedt: het bedrijventerrein in Braakman Noord en de hoeves langs de Spanjaardsweg in Braakman Zuid.

Gekraagde Roodstaart: 1 territorium in Braakman Zuid: op ca. 180 m van de plaats waar hij de hele tijd zong, dus aan het bekken ten SE van de zp. in het bos Aquaduct, zoals in het voorjaar van 2003.

Roodborsttapuit: in 2023: >4 territoriums in Noord (buiten de proefvlakken: 2 Braakmanpolder, 1 aan de Savoyaardskreek en 1 natuurontwikkeling S 2017), >12 territoria in Zuid (7 proefvlak aan de Nonnetjesvijver en de plas Spanjaardsweg N waarvan 4 met nest-indicerend gedrag, >4 aan de Spanjaardsweg waarvan bij 2 met nest-indicerend gedrag, >1 aan het Isabellakanaal net ten zuidwesten van het brugje over het Isabellakanaal, met nest-indicerend gedrag) dus >16 territoria in totaal (14 territoria in de hele Braakman in 2022), mogelijks 18 territoria in totaal. In de Braakman fluctueren de aantallen de jongste twintig jaar (tussen de 9 en 29 territoria, sinds 2017 tussen de 21 en 14), zonder een duidelijke trend. Van 1985 tot 2002 was er een langzaam stijgende trend in de gehele Braakman (maar vooral in Zuid) van 2 naar rond de 10 territoria, in Braakman Noord was er tussen 2007 en 2022 een gemiddeld aantal van 8 territoria.

De provincie Zeeland herbergt ca. 4% van de broedpopulatie van Nederland, op zijn beurt neemt Westelijk Zeeuws-Vlaanderen daar 25% van voor zijn rekening (ca. 205 paar).

In Nederland sinds 1990 een significante toename, >5 % per jaar (minimaal verdubbeling in 15 jaar).

Merel: Noord: Natuurontwikkeling S 2017: >5 territoriums (2 nest-indicerend gedrag), proefvlak natuurontwikkeling zuid speelweide: 23 territoria (9 nest-indicerend gedrag), natuurontwikkeling zuid aalscholver: 1 territorium, natuurontwikkeling west fietspad: 21 territoriums (2 nest-indicerend gedrag), natuurontwikkeling noord fietspad: 5 territoriums (2 nest-indicerend gedrag), natuurontwikkeling noord Grote Plas: 9 territoriums (1 nest-indicerend gedrag), 'Braakmanpolder': 16 territoriums (1 nest-indicerend gedrag), BMP-proefvlak Westgeul: 37 territoriums (13 nest-indicerend gedrag), ten E van de Savoyaardskreek: >2 territoriums (1 nest-indicerend gedrag), recreatie-eiland: >3 territoria, Wevelswaaldijk-bos: >7 territoria, dus 129 territoria in 2023 in Noord. Door de datumgrenzen te verlengen tot 28 juli kunnen er misschien enkele te veel zijn beschouwd als 'broedvogels' en mag 120 territoria als een absoluut minimum worden beschouwd, het ware aantal waarschijnlijk 130 territoria (31 met nest-indicerend gedrag).

Braakman Zuid: bos Spanjaardsweg noord: >7 territoria (3 met nest-indicerend gedrag), 1 territorium Spanjaardsweg Julianahoeve, 1 territorium aan de Spanjaardsweg nr. 4 hoeve, 1 territorium aan de Zuigput van Evides:

Proefvlak Bosje Middenweg-Isabellakanaal: 14 territoria (7 met nest-indicerend gedrag), bos Isabella Noord: ca. 13 territoria (3 met nest-indicerend gedrag), bos Isabella Zuid: ca. 18 territoria (4 met nest-indicerend gedrag), bos Spanjaardsweg Zuid e.o.: 15 territoria (4 met nest-indicerend gedrag), bos Aquaduct: 2 territoriums (2 met nest-indicerend gedrag), dus 72 territoria in totaal in Zuid (23 met nest-indicerend gedrag)

Dus in totaal voor de hele Braakman >190 territoria (54 met nest-indicerend gedrag), waarschijnlijk 210 territoria. Net als bij de Roodborst komt dit aantal dicht bij dat van 2022, het iets lagere aantal (7% minder bij de Merel) wijs ik aan een minder grondige inventarisatie in 2023 dan in 2022. Op de korte termijn zie ik vrij forse schommelingen van de aantallen territoria. In de proefvlakken zijn de schommelingen van de aantallen nog groter. In vergelijking met 1985 lijken de aantallen in Noord bij een even grondige inventarisatie in de jaren 2018-2023 te zijn vermenigvuldigd met 6 (deels natuurlijk als gevolg van de natuurontwikkeling). In 1985 (99 territoria waarvan 18 op het recreatie-eiland, 8 bos Axelsegat + omg. Spaarbekken, dus 77) 77 territoria in de gehele Braakman, wanneer wij de vergelijking maken met 2022: 238 en 2023: 210 territoria, dus vermenigvuldigd met een factor 2,85 (deels door de veroudering van het bos).

Zanglijster: Noord: Natuurontwikkeling zuid 2017: >1 territorium, proefvlak natuurontwikkeling zuid speelweide: >15 territoria (2 met nest-indicerend gedrag), natuurontwikkeling zuid aalscholver: 0 territoria, natuurontwikkeling west fietspad: >6 territoriums, natuurontwikkeling noord fietspad: 2 territoriums, natuurontwikkeling noord Grote Plas: 5 territoriums (waarvan 1 alleen voor 15 april, 1 met nest-indicerend gedrag), 'Braakmanpolder': 4 territoriums (waarvan 2 alleen voor 15 april), BMP-proefvlak Westgeul: 6 territoriums (8 volgens aangepaste telrichtlijn, 3 met nest-indicerend gedrag), ten E van de Savoyaardskreek: 3 territoriums (waarvan 1 alleen voor 15 april), recreatie-eiland: 2 territoria (27 maart), 1 waarschijnlijk territorium Wevelswaaldijk-bos, dus 47 territoria in 2023 in Noord. Door de datumgrenzen te laten vallen (gelet op de meteorologische omstandigheden en dus vanaf 21 februari tot 9 juli) kunnen er enkele te veel zijn beschouwd als 'broedvogels' en mag 40 territoria als een zeer betrouwbaar en absoluut minimum worden beschouwd, het ware aantal waarschijnlijk 46 territoria (6 met nest-indicerend gedrag).

Braakman Zuid: 1 territorium aan de Zuigput van Evides (enkel buiten de datumgrenzen), bos Spanjaardsweg noord: 5 territoria (allemaal op 18 mei zingend).

Proefvlak Bosje Middenweg: 5 territoria (2 met nest-indicerend gedrag), bos Isabella Noord: 0 (!) territoria, bos Isabella Zuid: 2 territoria (1 nest-indicerend gedrag), bos Spanjaardsweg zuid e.o.: 4 territoria (1 nest-indicerend gedrag), bos Aquaduct: 1 territorium, dus 17 territoria in totaal in Zuid (volgens de telrichtlijnen). Het ware aantal waarschijnlijk 20 territoria (4 met nest-indicerend gedrag).

Dus in totaal voor de hele Braakman > 56 territoria, waarschijnlijk ca. 67 territoria. In 2023 meer dan een derde minder dan in 2022, toen er 108 territoria waren. Er is dus waarschijnlijk een afname geweest, maar ook een minder grondige inventarisatie tijdens de zangpiek (13 februari – 13 april) zal een deel van de verklaring zijn voor de afname.

Nog meer uitgesproken dan bij de Merel zie ik vrij forse schommelingen in de aantallen territoria. In de proefvlakken zijn de schommelingen van de aantallen nog groter.

Er is in de Braakman weinig aandacht aan deze broedvogel besteed en het is onduidelijk hoe de aantallen van de soort zijn geëvolueerd sinds 1985: 74 territoria in 1985 in de gehele Braakman waarvan 32 buiten SBB, 108 in 2022 waarvan 5 buiten SBB. De natuurontwikkeling zou voor een toename moeten hebben gezorgd, maar dat is pure speculatie. Dus van 42 (1985) naar 103 (2022) territoria op SBB. Toch de volgende conclusies/opmerkingen:

- 1) 2022 was een topjaar voor deze soort.
- 2) In Braakman Zuid is de soort achteruitgegaan op de lange termijn.
- 3) De Zanglijster is een algemene broedvogel, maar minder gemakkelijk te inventariseren dan de algemenere Merel. De telrichtlijnen van SOVON zijn zoals voor de Merel, te streng. Doortrekkende (pleisterende) Zanglijsters zingen bijna nooit, bij Merels komt het gewoon niet voor. Datumgrenzen zijn dus niet nodig, eventueel wel een minimale vereiste van 2 maal een territorium-indicerende waarneming, maar dan tijdens het hele broedseizoen (februari-augustus). Bovendien zingen Zanglijsters relatief weinig overdag en dit doen zij vooral bij aankomst in de late winter, vroege voorjaar (dus voor de datumgrenzen). Voor wie het hele gebied niet kan tellen rond zonsopkomst (tussen de datumgrenzen), zoals ik, lijkt het mij logisch om met alle zangposten (en natuurlijk de fusie-afstand, indien nodig) rekening te houden tijdens het volledige broedseizoen, zeker bij een beperkt aantal normbezoeken (<5) buiten de proefvlakken.

Grote Lijster: 2 territoriums proefvlak Westgeul en 1 territorium natuurontwikkeling noord fietspad, dus 3 in Braakman Noord, 1 territorium in het bos Isabella Zuid: twee van de territoria met nest-indicerend gedrag, dus ≥ 4 territoria in totaal, maar Braakman Zuid is in de beste periode niet onderzocht (februari – maart), behalve het proefvlak.

In de Braakman een duidelijk dalende trend: eerst in Noord, later in Zuid. In 2002 nog ca. 20 territoria, in 1995 ca. 32 territoria in de gehele Braakman.

Cetti's Zanger: in 2023: >48 territoria (33 Noord en >15 Zuid) (40 territoria in 2022)

Natuurontwikkeling zuid 2017: 0 territorium, natuurontwikkeling zuid speelweide: 7 territoria (bij 2 nest-indicerend gedrag), natuurontwikkeling zuid aalscholver: 2 territoria, natuurontwikkeling west fietspad: 1 territorium, natuurontwikkeling noord Grote Plas: 0 territorium, 'Braakmanpolder': 1 territorium, BMP-proefvlak Westgeul: 20 territoria (bij 1 nest-indicerend gedrag), ten E van de Savoyaardskreek: 0 territorium, spuikom: 1 territorium, Wevelswaaldijk-W: 1 territorium, dus 33 territoria in 2023 in Noord (waarvan 1 buiten SBB).

Zuid: Langs het Isabellakanaal ten zuidwesten van het brugje hierover >4 territoria (2 nest-indicerend gedrag), proefvlak Nonnetjesvijver - plas Spanjaardsweg noord: 9 territoria (1 nest-indicerend gedrag), voormalige opspuiting: 1 territorium (1 nest-indicerend gedrag), >1 bijkomend territorium aan het bekken van Evides, dus >15 territoria in Braakman Zuid (waarvan 1 buiten SBB).

De toename sinds 2017 is spectaculair te noemen, zowel in aantal (van 2 naar 48 territoria) als verspreiding, zowel in als buiten de broedtijd, in 2023 zowel in Zuid als Noord.

Sinds 1990 is er in Zeeland een significante toename, >5 % per jaar (minimaal verdubbeling in 15 jaar).

Graszanger: in 2023: ≥ 7 territoriums in Noord: 3 'Braakmanpolder': vooral in augustus zang, 1 ervan met nest-indicerend gedrag en >3 rond de Grote Plas (2 met nest-indicerend gedrag) en

>1 Savoyaardskreek (1 met nest-indicerend gedrag), 1 waarschijnlijk territorium op de oostelijke oever van de Braakmankreek bij de Riemenskreek (André H.). >8 territoria in 2022 in Braakman Zuid, enerzijds op de uitbreiding van het bos Spanjaardsweg Zuid en anderzijds op de ‘voormalige opspuiting’ (in augustus, hoogste broedcode 3) : twee territoriums in totaal.

Het aantal territoria was groter geweest, mocht de landbouwer het hooiland niet drastisch hebben gemaaid tussen de Braakmanhoeve en de Grote Plas in het najaar van 2022.

In 2023 in de Braakman zang van 17 maart tot eind september, vooral in juli, augustus en september.

In de gehele Braakman waren er 9 à 11 territoria in totaal (4 met nest-indicerend gedrag) in 2023. Voor het eerst had de Graszanger in Braakman Zuid een territorium.

In 2008 waren er 9 territoria, in 2009 en 2022 8 territoria, in 2021 6 territoria en in 2010 5 territoria. 2021, 2022 en 2023 waren dus topjaren voor de Graszanger.

De aantallen schijnen niet verder toe te nemen, maar de verspreiding wel, zoals in Biervliet en Hoofdplaat. Zoals bij de Cetti's Zanger vestigde deze soort zich op nog meer locaties dan vorig jaar (de Plate).

Eigen waarnemingen: Op het Paulinaschor (Terneuzen) waren er 6 territoria (nog zang op 27 september en de hoogste broedcode 14), er was een waarschijnlijk broedgeval in de Plaskreek Zuid (Kromme Watergang in Hoofdplaat), één waarschijnlijk broedgeval in de Beukelspolder (Biervliet), 1 territorium op de Zandplaat (Terneuzen), 3 territoria Plaskreek Noord (Hoofdplaat).

Sprinkhaanzanger: in 2023: >19 territoria in Noord (21 territoria in 2022), 9 territoria in Zuid waarvan 1 op het Evides-bekken, 6 SBB en 2 in SKNL (3 territoria in 2022), dus in totaal >28 territoria in 2023 (24 territoria in 2022)

Natuurontwikkeling zuid 2017: 4 territoria, natuurontwikkeling zuid speelweide: > 6 territoria, natuurontwikkeling west fietspad: 4 territoria, natuurontwikkeling noord fietspad: 2 à 3 territoriums, ‘Braakmanpolder’: 1 territorium, Savoyaardskreek: 1 territorium, proefvlak Westgeul: 1 territorium, dus 19 à 21 territoria in 2023 in Noord.

Bos Spanjaardsweg Noord e.o.: 1 territorium, Bos Isabella Noord uitbreiding noord: 3 territoria, graslanden Isabellakanaal: 2 territoria, en buiten SBB in SKNL: 1 territorium op hooiland tussen ‘graslanden Isabellakanaal’ en ‘uitbreiding noord van Bos Isabella Noord’ en 1 territorium aan de Spanjaardsweg tussen de hoeves nr. 4 en 5, bij de hoeve nr. 5

Geen waarnemingen met nest-indicerend gedrag.

De toename vanaf 2011 is het gevolg van de verruiging binnen de natuurontwikkeling in Noord, jaarlijkse schommelingen in aantallen zijn bekend van deze soort en zodoende draait de stand sinds 2013 rond de 18 territoria in Noord.

In Braakman Zuid is er pas vanaf 2022 meer dan één territorium op de terreinen van SBB vastgesteld en voor 2022 in slechts drie jaren (1992, 2020, 2021) één territorium.

Tot 2020 waren de territoria in Braakman Zuid buiten de terreinen van SBB, uitsluitend op de terreinen van Evides gesitueerd, met name aan de Zuigput. Erna ook in gebieden als SKNL gekend. De soort is in Braakman Zuid buiten de terreinen van Evides, spectaculair toegenomen sinds 2020. Een verklaring hiervoor ligt niet voor de hand. Op de webpagina van SOVON lezen wij ‘De jaarlijks opvallende schommelingen in aantallen territoria kunnen een gevolg van het terreinbeheer of de waterstand zijn, maar hangen vermoedelijk deels ook samen met de situatie in de West-Afrikaanse overwinteringsgebieden.’ Dat zal dan wel de verklaring zijn.

De soort is bovendien vrij moeilijk te inventariseren (doortrekkers, tijdstip van zang en moeilijk te lokaliseren zp.).

Een kleine 10% van de hele broedpopulatie van Zeeland zou in de Braakman broeden, wat relatief veel is. De laatste twaalf jaar is er in Zeeland een significante afname, <5% per jaar.

Snor: in 2023: >9 territoria (5 Noord: Westgeul en 4 S: uitbreiding Nonnetjesvijver) uitsluitend in BMP-proefvlakken, 2 territoria in 1996 en 2019 in Noord, verder 1 of 0 territorium in Noord, van 1985 tot en met 1999, erna: 1 territorium alleen in 2004 en 2008 in Noord. De plotselinge toename in 2023 kan niet worden verklaard door de biotoop en dus vinden wij de verklaring op de webpagina van SOVON: 'De aantallen schommelen jaarlijks en vertonen per gebied soms tegengestelde trends als gevolg van verschillend terreinbeheer. Dat de landelijke stand opveert na neerslagrijke winters in de Sahel, suggereert een verband met de overwinteringsomstandigheden.'

In de Braakman in 2023: Zang van 15 april tot en met 8 juli, geen nest-indicerende waarneming. De waarneming op 23 juni door Oscar Herodo, heeft indien juist gelokaliseerd, waarschijnlijk betrekking op een Sprinkhaanzanger, gelet op de biotoop, maar dat is voer voor admins.

Rietzanger: in 2023: >126 territoria in de hele Braakman, nog ¼ meer dan in 2022 (102 territoria in 2022), 13 hiervan buiten het werkgebied van SBB en 18 bijkomend buiten het werkgebied van SBB, maar er altijd bijgeteld om praktische redenen bij eerdere tellingen, dus eigenlijk 31 territoria in totaal en dus maar 95 territoria binnen het werkgebied van SBB. In 2023 in de hele Braakman 61 nest-indicerend gedrag, dus bij bijna de helft van de territoria.

Braakman Noord: Natuurontwikkeling zuid 2017: 2 territoria, natuurontwikkeling zuid speelweide: >1 territorium, natuurontwikkeling west fietspad: 1 territorium, natuurontwikkeling noord Grote Plas: 3 territoriums, natuurontwikkeling zuid aalscholver: 4 territoria, oostelijke oever Braakmankreek: 1 territorium, ten E van de Savoyaardskreek: 3 territoriums (1 nest-indicerend gedrag), proefvlak Westgeul-Savoyaardskreek: 35 territoria (>18 nest-indicerend gedrag), dus >50 territoria in 2023 in Noord (>19 nest-indicerend gedrag)

Braakman Zuid: proefvlak uitbreiding Nonnetjesvijver en plas Spanjaardsweg N: 43 territoria (30 nest-indicerend gedrag), graslanden Isabellakanaal: 8 territoria, bos Isabella Noord uitbreiding: 11 territoria, Zuidelijke Graslanden Spanjaardsweg SKNL rond hoeve nr. 5: 3 territoria, en Spanjaardsweg (niet SKNL) rond hoeve nr. 5 aan de Savooyaardsweg: 1 territorium, Spanjaardsweg (niet SKNL) rond hoeve nr. 4: 6 territoria, bos Spanjaardsweg N: 1 territorium, Spanjaardsweg tussen hoeves nrs 6 en 8 (niet SKNL): 1 territorium, aan het bekken van Evides aan de oever van de Nonnetjesvijver: 2 territoria, buiten het proefvlak 12 met nest-indicerend gedrag (3 SKNL en 9 SBB); dus >76 territoria in Zuid (42 nest-indicerend gedrag),

In de Braakman is de toename groot in de voorbije 4 jaar (van 57 in 2020 naar 126 territoria in 2023). Van 1985 tot en met 2010 3 à 23 territoria, flinke fluctuaties. In Zeeland is er de laatste 12 jaar een significante toename, <5 % per jaar. In 1985 13 territoria op de in 2017-2023 onderzochte terreinen, dus met een factor 9,7 vermenigvuldigd tegenover 1985!

Bosrietzanger: in 2023: >54 territoria in totaal in de hele Braakman, 14 % minder dan in 2022 (63 territoria in 2022), 9 hiervan buiten het werkgebied van SBB en 4 bijkomend buiten het werkgebied van SBB, maar er altijd bijgeteld om praktische redenen bij eerdere tellingen, dus eigenlijk maar 41 territoria binnen het werkgebied van SBB. Dus x factor 5 tegenover 1985!

Braakman Noord: Natuurontwikkeling zuid 2017: 0 territorium, natuurontwikkeling zuid speelweide: 5 territoriums, natuurontwikkeling west fietspad: 1 territorium (pas in juli,

vastgesteld), natuurontwikkeling noord fietspad: 2 territoriums, natuurontwikkeling noord Grote Plas: 0 territorium, natuurontwikkeling zuid aalscholver: 3 territoria, ten E van de Savoyaardskreek: 3 territoriums (1 nest-indicerend gedrag), proefvlak Westgeul: 20 territoria (1 nest-indicerend gedrag), dus 34 territoria in 2023 in Noord (2 nest-indicerend gedrag)

Braakman Zuid: proefvlak bosje Middenweg en Nonnetjesvijver e.o.: 11 territoria (1 nest-indicerend gedrag), >1 langs het Isabellakanaal (SKNL) tussen brugje en 'de graslanden' (1 nest-indicerend gedrag), bos Isabella Noord uitbreiding: 4 territoria langs het fietspad en 1 langs het Isabellakanaal (1 nest-indicerend gedrag), aan het bekken van Evides aan de oever van de Nonnetjesvijver: 1 territorium, 1 territorium in de sloot langs de ventweg langs de Dolfijnkreek, 1 territorium in de sloot langs de aftakking van Spanjaardsweg Noord tussen de woning nr. 7 en het Isabellakanaal; dus >20 territoria in Zuid (3 nest-indicerend gedrag)

Wij mogen stellen dat 2022 en 2023 daljaren waren, 2019 en 2020 waren piekjaren (bijna het dubbel van 2022 en 2023). Verdere vergelijkingen zijn niet mogelijk, bij een gebrek aan gegevens over deze soort. Door de korte zangpiek laat in het voorjaar en het vroege tijdstip (ruim voor zonsopgang) waarop alle mannetjes zingen is de kans groot dat Bosrietzangers mogelijk zijn onderschat. In 1985 waren er 21 territoria in de gehele Braakman, maar zonder het recreatie-eiland en omgeving spaarbekken slechts 13 territoria. Vanaf 1998 in Zeeland geen significante aantalsverandering.

Kleine Karekiet: in 2023: >155 territoria in de hele Braakman, 20 % minder dan in 2022 (>187 territoria in 2022), 35 hiervan buiten het werkgebied van SBB en 7 bijkomend buiten het werkgebied van SBB, maar er altijd bijgeteld om praktische redenen bij eerdere tellingen, dus eigenlijk maar 113 territoria binnen het werkgebied van SBB. 36 territoria met nest-indicerend gedrag in 2023 in de gehele Braakman.

De aantalsveranderingen zijn moeilijk te interpreteren en hangen zeker ook samen met de grondigheid van de inventarisatie. Als wij de gebieden beschouwen die in 2020-2023 zijn onderzocht, waren er ca. 140 territoria in 1985 (de helft van de kreekoevers, de Zuigput, omgeving spaarbekken, het recreatie-eiland, samen ca. 100 territoria, in 1985 onderzocht, maar niet in 2020-2023). De stand is dus toegenomen (met ca. 20%?). Er zijn jaarlijkse fluctuaties in de proefvlakken, maar die blijven beperkt (tot ca. 10%). Vanaf 1990 in Zeeland geen significante aantalsverandering.

Braakman Noord: Natuurontwikkeling zuid 2017: 0 territorium (1 zp op 21 juni, doortrekker?), natuurontwikkeling zuid speelweide: 7 territoriums (2 met nest-indicerend gedrag), natuurontwikkeling west fietspad: 0 territorium (4 zp. begin mei, doortrekkers?), natuurontwikkeling zuid aalscholver: 4 territoria (1 met nest-indicerend gedrag), ten E van de Savoyaardskreek: 2 territoriums, 'Braakmanpolder': 1 territorium, proefvlak Westgeul: 74 territoria (>22 met nest-indicerend gedrag), recreatie-eiland: 4 territoria, dus 92 territoria in 2023 in Noord (waarbij >25 met nest-indicerend gedrag)

Braakman Zuid: proefvlak uitbreiding Nonnetjesvijver en plas Spanjaardsweg noord: 34 territoria (9 nest-indicerend gedrag), op 'graslanden Isabellakanaal', langs het Isabellakanaal: >4 territoria (1 nest-indicerend gedrag), bos Isabella Noord uitbreiding: 8 territoria langs het Isabellakanaal (1 nest-indicerend gedrag), 3 territoriums aan de Spanjaardsweg (1 niet SKNL en 2 langs SKNL) tussen de hoeve nr. 4 en de Jagersweg, bos Spanjaardsweg noord: 0 territorium (1 zp., doortrekker?), aan het bekken van Evides aan de oever van de Nonnetjesvijver: 3 territoria, 1 territorium aan de oever van de Nonnetjesvijver aan de voormalige opspuiting, 3 territoria in de sloot langs de ventweg langs de Dolfijnkreek, 5 territoria in de sloot langs de Spanjaardsweg tussen woning nr. 7 en het Isabellakanaal, 1

territorium langs de Spuikomweg in de sloot naar de Spanjaardsweg, 1 territorium in brede sloot aan de kruising van de Spanjaardsweg en de Savooyaardsweg bij de grens met Biervliet (Sluis); dus >63 territoria in Zuid

Spotvogel: in 2023: Noord: 17 à 19 territoria in 2023, Zuid: 9 territoria in 2023, dus in totaal 27 territoria (35 territoria in 2022), waarvan >17 met nest-indicerend gedrag

Natuurontwikkeling zuid 2017: 2 à 3 territoria (1 met nest-indicerend gedrag), natuurontwikkeling zuid speelweide: 10 territoria (>8 met nest-indicerend gedrag), natuurontwikkeling west fietspad: 5 à 6 territoria (>5 met nest-indicerend gedrag), dus 17 à 19 territoria in 2023 in Noord (waarvan >14 met nest-indicerend gedrag)

Zuid: Proefvlak bosje Middenweg Nonnetjesvijver: 2 territoria (1 met nest-indicerend gedrag), bos Isabella Noord uitbreiding zuid: 2 territoria (1 met nest-indicerend gedrag), Bos Spanjaardsweg Zuid uitbreiding oost: 2 territoria (1 met nest-indicerend gedrag), Bos Spanjaardsweg Noord: 3 territoria, dus 9 territoria in 2023 in Zuid (waarvan 3 met nest-indicerend gedrag).

2022 was een topjaar. De aantallen fluctueren nogal in de Braakman, maar in 1985 waren er 47 territoria waarvan 24 op terreinen na 2000 nauwelijks onderzocht: recreatie-eiland, boerderijen in Zuid. In Zeeland is in de laatste 12 jaar geen trend aantoonbaar.

Orpheusspotvogel	Telgebied: Braakman Noord-natuurontwikkeling zuid_speelweide	2023	Broedcode 7	1 territorium
Orpheusspotvogel	Telgebied: Braakman Noord-natuurontwikkeling zuid_speelweide	2023	Broedcode 2	1 territorium
Orpheusspotvogel	Braakman Noord	16/05/2023	Broedcode 2	0 territorium: 1 zp.

Orpheusspotvogel: 2 territoria, verder nog 1 of 2 zp., allemaal in Braakman Noord in het natuurontwikkelingsgebied. Voor het eerst heeft de soort vermoedelijk gebroed en niet alleen een territorium bezet (nest-indicerend gedrag, hoogste broedcode 7). Er zijn geen jongen waargenomen, noch een paar. In 2022 waren er ook 2 territoria, maar geen nest-indicerende waarnemingen, hoogste broedcode was toen 4.

Braamsluiper: in 2023: Noord: >15 territoria in 2023, Zuid: 2 territoria in 2023 = >17 territoria in de hele Braakman (14 territoria in 2022)

Natuurontwikkeling zuid 2017: 3 à 5 territoria, natuurontwikkeling zuid speelweide: 5 territoria (1 plaats transport voedsel en op 2de plaats alarmerend), natuurontwikkeling west fietspad: 3 à 4 territoria, natuurontwikkeling noord fietspad: 0 à 1 territorium, Savooyaardskreek: 1 territorium, natuurontwikkeling noord Grote Plas: 0 à 1 territorium, proefvlak Westgeul: 1 territorium, dus 13 à 18 territoria in 2023 in Noord (= >15 territoria)

Uitbreiding bos Spanjaardsweg Noord en uitbreiding bos Isabella Noord: elk 1 zp.

Opmerkelijke aantallen voor deze soort die in Zeeuws-Vlaanderen schaars is. De grotere zoekinspanning verklaart allicht de hogere aantallen in 2018-2022. Zij fluctueren nogal. Door de natuurontwikkeling is de soort (tijdelijk) toegenomen in wisselende aantallen. In 1985 werden er 3 territoria geteld op de in 2018-2023 onderzochte gebieden (en nog 4 daarbuiten in de gehele Braakman: 2 op het recreatie-eiland, 1 aan de Wevelswaeldijk, 1 boerderijen in Zuid). In Zeeland daarentegen vanaf 1997 een significante afname, <5 % per jaar.

Grasmus: in 2023: >183 territoria in de hele Braakman (waarschijnlijk 190), 12 % minder dan in 2022 (217 territoria in 2022 en 315 in 2020), Er is waarschijnlijk/ mogelijk een verdere afname geweest, maar een veel minder grondige inventarisatie tijdens de ‘zangpiek’ (eind april – mei) zal/ kan ook een deel van de verklaring zijn voor de afname of zelfs fluctuatie...

Braakman Noord: Natuurontwikkeling S 2017: 16 territoriums (2 alarm en op 5 plaatsen bedelende jongen), natuurontwikkeling S speelweide: 31 territoriums (13 alarm en op 4 plaatsen bedelende jongen), natuurontwikkeling W fietspad: 27 territoriums (op 2 plaatsen alarm en op 1 plaats bedelende jongen), natuurontwikkeling N fietspad: 12 territoriums (3 alarm), natuurontwikkeling N Grote Plas: 11 territoriums (2 alarm), natuurontwikkeling S aalscholver: 1 territorium, zuidelijke oever Braakmankreek aan de N 61: 1 territorium, ten E van de Savoyaardskreek: 3 territoriums (>1 alarm), ‘Braakmanpolder’: 5 territoriums, proefvlak Westgeul: 24 territoria (6 alarmerend en op 3 plaatsen bedelende jongen), 2 territoria aan de spuikom (1 alarm), dus 133 territoria in 2023 in Noord (waarvan ca. 40 nest-indicerend gedrag)

Braakman Zuid: proefvlak bosje Middenweg - Nonnetjesvijver en omgeving: 10 territoria (op 1 plaats bedelende jongen), 6 territoria graslanden Isabellakanaal, SKNL tussen de bossen Isabella Noord en Zuid: 4 territoria, bos Isabella Noord uitbreiding: 11 territoria (1 plaats bedelende jongen), 1 territorium aan de Savooyaardsweg bij de kruising met de Hondegatweg (niet SKNL), bos Spanjaardsweg N en uitbreiding: 6 territoriums, bos Spanjaardsweg S en uitbreiding: 2 territoriums, aan het bekken van Evides aan de oever van de Nonnetjesvijver: 2 territoria, 1 territorium aan de oever van de Nonnetjesvijver aan de voormalige opspuiting, 4 territoria aan de Dolfijnkreek en uitbreiding, 3 territoria langs de Spanjaardsweg waar parallel met de Savooyaardsweg van de Jagersweg tot de Savooyaardsweg nr. 4 bij de grens met Biervliet (Sluis); dus 50 territoria in Zuid

Ook al is het een hoog aantal, toch waren 2022 en 2023 daljaren, zoals bij de Bosrietzanger. In 2020 werden >315 territoria geteld bij een minder grondige telling van de gehele Braakman. Recente pieken en dalen vallen samen met gunstige of juist ongunstige overwinteringsomstandigheden in West-Afrika.

De aantallen zijn in de hele Braakman ten opzichte van de jaren tachtig/ negentig wel enorm toegenomen (x 11 tot x 20!), vooral door de natuurontwikkelingsgebieden.

In Zeeland een significante toename sinds 1992, <5 % per jaar.

Tuinfluiter: in 2023: 193 territoria in de hele Braakman (waarschijnlijk 195), 6 % minder dan in 2022 (208 territoria in 2022 en 207 in 2020), Er is waarschijnlijk/ mogelijk een afname geweest, maar een minder grondige inventarisatie tijdens de ‘zangpiek’ (eind april – mei) zal/ kan ook een deel van de verklaring zijn voor de afname of zelfs fluctuatie... (cf. Grasmus)

De aantalsveranderingen zijn moeilijk te interpreteren en hangen zeker ook samen met de grondigheid van de inventarisatie en fluctuaties. Door de natuurontwikkeling is de soort (tijdelijk) toegenomen. In Zeeland daarentegen sinds 1996 een significante afname, <5 % per jaar.

Braakman Noord: Natuurontwikkeling zuid 2017: 12 territoriums (1 alarm), natuurontwikkeling zuid speelweide: 34 territoriums (op 15 plaatsen alarm, op 6 plaatsen bedelende jongen en op 1 plaats transport voedsel), natuurontwikkeling W fietspad: >30 territoriums (5 alarm en op 1 plaats bedelende jongen), natuurontwikkeling N fietspad: 8 territoriums (1 alarm), natuurontwikkeling N Grote Plas: 10 territoriums (1 alarm), natuurontwikkeling S aalscholver: 1 territorium, ten E van de Savoyaardskreek: 8 territoriums (op 1 plaats bedelende jongen), ‘Braakmanpolder’: 9 territoriums, proefvlak Westgeul: 26

territoria (5 alarm en 1 plaats transport voedsel), 1 territorium aan de spuikom, >5 territoria Wevelswaaldijk-bos, dus 144 territoria in 2023 in Noord (ca. 35 nest-indicerend gedrag)

Braakman Zuid: proefvlak bosje Middenweg: 3 territoria (op 2 plaatsen alarm), 9 territoria graslanden Isabellakanaal (alarm op 1 plaats), bos Isabella Noord uitbreiding: 8 territoria, 1 territorium bos Isabella Zuid, bos Spanjaardsweg noord en uitbreiding: 7 territoriums (alarm op 1 plaats en elders bedelende jongen), bos Spanjaardsweg zuid en uitbreiding: 18 territoriums (alarm op 1 plaats), aan het bekken van Evides aan de oever van de Nonnetjesvijver: 1 territorium, >1 territorium op de uitbreiding van de Dolfijnkreek en 1 territorium bos Aquaduct; dus 49 territoria in Zuid (6 nest-indicerend gedrag)

Zwartkop: in 2023: 399 territoria in de hele Braakman (waarschijnlijk 410), 20 % minder dan in 2022 (500 territoria in 2022, dat allicht een topjaar zal zijn geweest), Er is waarschijnlijk/mogelijk een afname geweest, maar een minder grondige inventarisatie tijdens de ‘zangpiek’ (april – mei) zal/ kan ook een deel van de verklaring zijn voor de afname of zelfs gewoon fluctuatie... (cf. Grasmus en Tuinfluiter)

De grotere zoekinspanning verklaart allicht de steeds hogere aantallen in 2018-2020 en 2022. Door de natuurontwikkeling (en de bramen!) is de soort enorm toegenomen (cf. Grasmus en Tuinfluiter). De aantallen zijn in de hele Braakman ten opzichte van 1985 wel enorm toegenomen (x 6 tot x 8!), vooral door de natuurontwikkelingsgebieden en veroudering van de bossen. In 1985 waren er 64 territoria op de terreinen die in 2018-2020 en 2022-2023 zijn geteld
De broedpopulatie van de Braakman zou hiermee ongeveer 3 % van de populatie van heel Zeeland bedragen. In Zeeland vanaf 1996 een significante toename, <5 % per jaar.

Braakman Noord: Natuurontwikkeling zuid 2017: 6 territoriums, natuurontwikkeling zuid speelweide: 48 territoriums (op 5 plaatsen bedelende jongen en op 5 plaatsen alarm), natuurontwikkeling west fietspad: 42 territoriums (op 1 plaats bedelende jongen en op 1 plaats alarm), natuurontwikkeling noord fietspad: 9 territoriums, natuurontwikkeling noord Grote Plas: 16 territoriums, ten E van de Savoyaardskreek: 10 territoriums (op 1 plaats bedelende jongen en op 1 plaats alarm), ‘Braakmanpolder’: 23 territoriums (op 1 plaats bedelende jongen), proefvlak Westgeul: 65 territoria (op 4 plaatsen bedelende jongen en op 5 plaatsen alarm), recreatie-eiland: 2 territoria, 1 territorium aan de spuikom, >11 territoria in het Wevelswaaldijk-bos, dus 233 territoria in 2023 in Noord (ca. 22 nest-indicerend gedrag)

Braakman Zuid: proefvlak bosje Middenweg en Isabellakanaal: 20 territoria (op 5 plaatsen alarm en op 3 bijkomende plaatsen bedelende jongen), 11 territoria graslanden Isabellakanaal, bos Isabella Noord: 40 territoria (op 1 plaats alarm en op 1 plaats bedelende jongen), 31 territoriums bos Isabella Zuid (op 1 plaats alarm), bos Spanjaardsweg noord en uitbreiding: 17 territoriums, bos Spanjaardsweg zuid en uitbreiding: 32 territoriums, aan het bekken van Evides aan de oever van de Nonnetjesvijver: 3 territoriums, 1 territorium aan de oever van de Nonnetjesvijver aan de voormalige opspuiting, 1 territorium aan de Spanjaardsweg aan de Dolfijnkreek en 6 territoriums bos Aquaduct, 2 territoriums aan de Spanjaardsweg (hoeves nrs 3 en 4) en 1 territorium aan de Julianahoeve (nr. 8) en 1 territorium aan de woning (nr. 7); dus 166 territoria in Zuid (11 nest-indicerend gedrag)

Tijftjaf: in 2023: 524 territoria in de hele Braakman (95 met nest-indicerend gedrag), 4 % minder dan in 2022 (540 territoria in 2022), Er is misschien een afname geweest, maar de minder grondige inventarisatie tijdens de ‘zangpiek’ (april – mei) zal waarschijnlijk de verklaring zijn voor de daling of zelfs gewoon fluctuatie (cf. Grasmus, Tuinfluiter, Zwartkop)

De wisselende zoekinspanning en fluctuaties verklaren allicht de wisselende aantallen in 2018-2022 in Noord. In Zeeland vanaf 1990 een significante toename, <5 % per jaar. Door natuurontwikkeling is de soort enorm toegenomen en de broedpopulatie van de Braakman zou hiermee ca. 5 % van de populatie van heel Zeeland bedragen. De aantallen zijn in de hele Braakman ten opzichte van 1985 wel enorm toegenomen (x 13!), vooral door de natuurontwikkelingsgebieden.

Braakman Noord: Natuurontwikkeling zuid 2017: 9 territoriums, natuurontwikkeling zuid speelweide: 66 territoriums (18 nest-indicerend gedrag), natuurontwikkeling west fietspad: 74 territoriums (op 3 plaatsen alarm, op 2 bijkomende plaatsen bedelende jongen), natuurontwikkeling noord fietspad: 16 territoriums (op 2 plaatsen alarm), natuurontwikkeling noord Grote Plas: 40 territoriums (op 1 plaats alarm), natuurontwikkeling zuid aalscholver: 2 territoriums, ten E van de Savoyaardskreek: 18 territoriums (op 1 plaats bedelende jongen), 'Braakmanpolder': 18 territoriums (op 3 plaatsen bedelende jongen), proefvlak Westgeul: 75 territoria (32 nest-indicerend gedrag), recreatie-eiland: 3 territoria, 8 territoriums in het Wevelswaaldijk-bos, dus 329 territoria in 2023 in Noord waarbij 62 nest-indicerend gedrag

Braakman Zuid: proefvlak bosje Middenweg en Nonnetjesvijver e.o.: 29 territoria (>10 nest-indicerend gedrag), 15 territoria graslanden Isabellakanaal, Zuidelijke Graslanden Spanjaardsweg SKNL rond hoeve nr. 5: 7 territoria, bos Isabella Noord: 49 territoria, 24 territoriums bos Isabella Zuid, bos Spanjaardsweg Noord en uitbreiding: 25 territoriums, bos Spanjaardsweg zuid en uitbreiding: 34 territoriums, aan het bekken van Evides aan de oever van de Nonnetjesvijver: 3 territoriums, 1 territorium aan de oever van de Nonnetjesvijver aan de voormalige opspuiting, >1 territorium aan de Spanjaardsweg uitbreiding van de Dolfijnkreek, 5 territoriums bos Aquaduct, 1 territorium aan de Spanjaardsweg aan de Julianahoeve (nr. 8) en 1 territorium aan Spanjaardshoeve (nr. 9); dus 195 territoria (20 alarmerend, op 3 plaatsen bedelende jongen en >10 nest-indicerend gedrag in het proefvlak = 33 nest-indicerend gedrag) in Braakman Zuid

Fitis: in 2023: 137 territoria in de hele Braakman, (waarbij 9 met nest-indicerend gedrag), 4 % meer dan in 2022 (131 territoria in 2022), Er is dus een toename geweest, hoewel er een minder grondige inventarisatie tijdens de 'zangpiek' (april – mei) was.

Door natuurontwikkeling is de soort tijdelijk toegenomen. De recente toename situeert zich vooral in percelen die pas de voorbije 10 jaar eigendom van SBB werden of heringericht (rooien bos). In 1985 waren er in de hele Braakman 206 territoria, waarvan ca. 130 op in 2020-2023 onderzochte terreinen, in 2020 met veel meer 'natuurgebied' >185 territoria. Er is vegetatiesuccessie, maar ook natuurontwikkeling geweest en plaatselijk is berken- of wilgenopslag gerooid. 2023 blijft een daljaar voor de soort (zie ook Bosrietzanger en Grasmus). Er zijn jaarlijkse fluctuaties, zelfs in de proefvlakken. Of de soort in geschikt blijvend broedbiotoop af- of toeneemt, blijft onduidelijk.

In Zeeland vanaf 1992 een significante afname, <5 % per jaar.

Braakman Noord: Natuurontwikkeling zuid 2017: 15 territoriums, natuurontwikkeling zuid speelweide: 32 territoriums (2 nest-indicerend gedrag), natuurontwikkeling W fietspad: 17 territoriums (1 nest-indicerend gedrag), natuurontwikkeling Noord fietspad: 8 territoriums, natuurontwikkeling N Grote Plas: >3 territoriums, ten E van de Savoyaardskreek: 1 territorium, proefvlak Westgeul: 19 territoria (2 nest-indicerend gedrag), dus 95 territoria in 2023 in Noord

Braakman Zuid: proefvlak bosje Middenweg en Nonnetjesvijver e.o.: 10 territoria (3 nest-indicerend gedrag), 2 territoria graslanden Isabellakanaal, SKNL tussen de bossen Isabella

Noord en Zuid: 1 territorium, 2 territoria langs het Isabellakanaal SKNL tegenover hoeve nr. 5 Spanjaardsweg, bos Isabella Noord: 8 territoria, 2 territoriums bos Isabella Zuid, bos Spanjaardsweg Noord en uitbreiding: 7 territoriums, bos Spanjaardsweg S en uitbreiding: 4 territoriums, 3 territoriums aan de Spanjaardsweg uitbreiding van de Dolfijnkreek en 1 territorium bos Aquaduct, 1 territorium aan de Spanjaardsweg aan de Julianahoeve (nr. 8) (met nest-indicerend gedrag), en 1 territorium aan Spanjaardshoeve (nr. 9); dus 42 territoria in Zuid

Fluiter: geen territorium in Braakman Noord, omdat er geen waarnemingen waren. In 2001 het laatste territorium in de Braakman.

Goudhaan: er zijn geen territorium-indicerende waarnemingen, zowel in Noord als Zuid, er was dan ook geen territorium, wat verwonderlijk is, zeker in Zuid. Hetzelfde in 2022.

Het verdwijnen van Goudhaan is te wijten aan het kappen van naaldhout, maar ook aan de sterfte van Sparren.

Vuurgoudhaan	Braakman Noord Noorderbossen	2023	Broedcode 2	1 territorium
Vuurgoudhaan	Braakman Noord - Braakmanpolder	2023	broedcode 2	1 territorium
Vuurgoudhaan	Braakman Zuid bos Isabella	20/05/2023	broedcode 2	1 territorium

Vuurgoudhaan: in 2023: 3 territoriums (2 in Noord: 1 in het proefvlak Westgeul en 1 in de 'Braakmanpolder', 1 in Zuid in bos Isabella Noord), de vorige keer dat er een territorium was: alleen in 2003, toen (middengebied) in Noord. De 3 territoria in 2023 kunnen echter betrekking hebben op (erg) late overwintersaars / doortrekkers. Het kunnen ook ongepaarde mannetjes zijn geweest, die het uiteindelijk vrij snel opgaven.

Grauwe Vliegenvanger: Braakman Zuid: bosje Middenweg: 2 territoria, bos Spanjaardsweg noord en uitbreiding: >1 territorium, in totaal >3 territoria (in 2022 5 territoria). Pas laat in het broedseizoen (28 juli – 20 augustus) konden er bedelende jongen worden vastgesteld in het bosje Middenweg en het bos Spanjaardsweg Noord.

De enige integrale telling in de gehele Braakman in 1985 leverde een aantal van 25 paren op, waarvan 17 in op in 2020-2023 onderzochte terreinen. In 1986 bedroeg het aantal territoria in de SBB-bossen 12, maar in 2003 waren er nog slechts vier over. Deze afname past in het landelijk negatieve beeld, dat het sterkst was in bossen in het westen des lands en die zich achteraf heeft verdergezet met 0 à 2 territoria tot en met 2013, met ook veel vraagtekens over het voorkomen, omdat de soort gemakkelijk kan worden gemist. Van 2014 tot en met 2021 was er geen territorium of is dit gemist.

Bonte Vliegenvanger: Braakman Noord: 12 mei 1 zp. aan de Westgeul (Rinze Kroeskop) en op 27 mei in Braakman Zuid in het bosje Middenweg 1 zp. (Harold Hiel). Op 22 mei 1981 een zingend ex. in een geschikt biotoop (Wim Wisse), allicht een gelijkaardig geval.

Op de website van SOVON lezen wij: 'Ongepaarde mannetjes blijven hardnekkig (en vaak ook midden op de dag) doorzingen. Vogels kunnen kort na vestiging gaan broeden en zang valt dan stil (maar let op roepjes). Doortrekkers tot eind mei mogelijk.'

Aangezien beide waarnemingen van 2023 niet werden gevolgd door een tweede waarneming (zelfs de dag zelf in Braakman Zuid), eventueel van een roepend ex., moet hieruit worden geconcludeerd dat het om pleisterende doortrekkers ging, ervan uitgaande dat het wel degelijk Bonte Vliegenvangers waren, wat ik wel veronderstel. Ik heb beide waarnemingsplaatsen lang en frequent genoeg bezocht om daar zeker van te zijn.

Baardman: in 2023 >2 territoria in Noord, waarvan 1 vastgesteld door Luc Bekaert aan de Savoyaardskreek op 22 april. 1 territorium aan het noordelijk uiteinde van de Westgeul (met alarm) en 1 territorium aan de Savoyaardskreek.

In 2017 >1 territorium, in 2018 2 territoria. 6 territoria in 2019 en zelfs 11 territoria in 2020, slechts >1 territorium aan de Westgeul in 2021, maar opnieuw 3 territoria in 2022.

Hierbij moet worden opgemerkt dat het Baardmannetje een lastig te inventariseren soort is met een lage trefkans en een vroege datumgrens, bovendien is de broedbiotoop moeilijk begaanbaar. Waarnemersinvloeden en toeval spelen een relatief grote rol in de bepaling van het aantal territoria. De Baardman profiteerde in Saeftinghe van een toenemend areaal overjarig (land-)riet en de groei van de broedpopulatie vanaf 2000 zette door tot uiteindelijk 318 paren in 2018; waarschijnlijk ruim 20% van de Nederlandse populatie. Er mag worden aangenomen dat de populatie in Saeftinghe de oorsprong vormt van die in de Braakman. In Nederland de laatste 12 jaar een significante toename, <5 % per jaar.

Startmees: Noord: Natuurontwikkeling zuid 2017: >1 territorium, proefvlak natuurontwikkeling zuid speelweide: 3 territoria (waarbij 2 met nest-indicerend gedrag), natuurontwikkeling west fietspad: >4 territoriums, natuurontwikkeling Noord fietspad: 1 territorium (nest gevonden), natuurontwikkeling Noord Grote Plas: 1 territorium (Corstiaan Beeke en ikzelf), 'Braakmanpolder': 2 territoriums (Wesley Cox en ikzelf), BMP-proefvlak Westgeul: 9 territoriums (waarbij 6 met nest-indicerend gedrag), ten E van de Savoyaardskreek: >1 territorium, >4 territoria Wevelswaaldijk-bos, dus 26 territoria in 2023 in Noord. 22 territoria mag als een zeer betrouwbaar en absoluut minimum worden beschouwd, het ware aantal waarschijnlijk 26 territoria (waarbij >9 met nest-indicerend gedrag).

Braakman Zuid: 1 territorium aan de voormalige opspuiting (Eric C.L. Marteijs 24 feb), bos Spanjaardsweg Noord: 2 territoria (in april-mei), 1 territorium graslanden Isabellakanaal.

Proefvlak Bosje Middenweg en Isabellakanaal: 3 territoria, bos Isabella Noord: 4 territoria (waarbij 2 nest-indicerend gedrag), bos Isabella Zuid: >2 territoria, bos Spanjaardsweg S e.o.: >1 territorium (met nest-indicerend gedrag), bos Aquaduct: 0 territorium, dus 14 territoria in totaal in Zuid (minimum 10 volgens de telrichtlijnen en waarbij 3 nest-indicerend gedrag).

Dus in totaal voor de hele Braakman > 34 territoria, waarschijnlijk 40 territoria, waarbij >12 met nest-indicerend gedrag. In 2023 een derde minder dan in 2022. Er is dus waarschijnlijk een afname geweest, maar ook een veel minder grondige inventarisatie tussen de datumgrenzen (25 februari – 25 mei) zal een deel van de verklaring zijn voor de afname.

In totaal 53 territoria in de gehele Braakman in 2022, ca. 36 in 2023. Na 2010 zijn de aantallen door natuurontwikkeling verder toegenomen, maar allicht heeft ook een grondiger inventarisatie in het vroege voorjaar in de periode 2017-2022 tot hogere aantallen geleid. 2022 is een topjaar voor de soort geweest. De broedpopulatie van de Braakman zou hiermee ca. 4 % van de broedpopulatie van heel Zeeland bedragen. In Zeeland sinds 2004 een significante afname, >5 % per jaar.

Zwarte Mees: geen enkele waarneming in het broedseizoen, dus 0 territorium

Kuifmees in 2023: 1 territorium in S: zeker (ook nog na de broedtijd tot minstens 25 november) in bos Isabella Noord, geen informatie over het broedsucces.

Bij beide soorten is de jongste jaren soms volgens de telrichtlijnen in de Braakman een territorium vastgesteld, toch heb ik die als pleisterende doortrekkers afgedaan (behalve de Kuifmees in 2023). De telrichtlijnen zijn in mijn ogen te soepel. Het blijft overigens onduidelijk waarom de Zwarte Mees niet meer in het gebied broedt, het zou aan de sterfte van Sparren liggen.

Pimpelmees: Noord: proefvlak natuurontwikkeling zuid speelweide: 13 territoria (7 plaatsen uitgevlogen jongen), natuurontwikkeling zuid aalscholver: 3 territoria, natuurontwikkeling west fietspad: 6 territoriums (1 plaats uitgevlogen jongen), natuurontwikkeling Noord Grote Plas: 3 territoriums, 'Braakmanpolder': 3 territoriums (1 plaats uitgevlogen jongen), BMP-proefvlak Westgeul: 32 territoriums (1 nest-indicerend gedrag, op 30 plaatsen uitgevlogen jongen), ten E van de Savoyaardskreek: 3 territoriums, recreatie-eiland: 2 territoria (1 plaats uitgevlogen jongen), >14 territoria Wevelswaaldijk-bos, dus 79 territoria in 2023 in Noord, ware aantal waarschijnlijk 80 territoria (waarbij ca. 40 nest-indicerend gedrag)

Braakman Zuid: 2 territoriums aan de Zuigput van Evides (30 april), bos Spanjaardsweg noord: 7 territoria (2 mei en op 1 plaats uitgevlogen jongen), 1 territorium aan de Spanjaardsweg nr. 3 (hoeve), 3 territoriums graslanden Isabellakanaal.

Proefvlak Bosje Middenweg en uitbreiding Nonnetjesvijver e.o.: 12 territoria (1 nest-indicerend gedrag en op 9 plaatsen uitgevlogen jongen), bos Isabella Noord: 13 territoria, bos Isabella Zuid: 18 territoria (op 2 plaatsen uitgevlogen jongen), bos Spanjaardsweg S e.o.: 5 territoria (2 plaatsen alarm en op 2 plaatsen uitgevlogen jongen), bos Aquaduct: 5 territoriums (alle op 4 mei) (1 plaats alarm en op 1 plaats uitgevlogen jongen), dus 66 territoria in totaal in Zuid (volgens de telrichtlijnen). 66 territoria mag als een betrouwbaar minimum worden beschouwd, het ware aantal waarschijnlijk 73 territoria (waarbij op ca. 20 plaatsen nest-indicerend gedrag).

Dus in totaal voor de hele Braakman 145 territoria, waarschijnlijk 155 territoria (waarbij op ca. 60 plaatsen nest-indicerend gedrag). In 2023 24 % minder dan in 2022. Er is dus misschien / waarschijnlijk een afname geweest, maar ook een minder grondige inventarisatie tijdens de zangpiek (maart –5 mei) zal een deel van de verklaring (kunnen) zijn voor de afname.

De grotere zoekinspanning en de natuurontwikkeling in Noord verklaren allicht de hogere aantallen in 2019-2022 tegenover 2003, 2013 en 2018. In Zeeland de laatste 12 jaar geen significante aantalsverandering.

Koolmees: Noord: Natuurontwikkeling zuid 2017: 1 territorium, proefvlak natuurontwikkeling zuid speelweide: 19 territoria (op 1 plaats transport voedsel en op 6 plaatsen bedelende jongen), natuurontwikkeling zuid aalscholver: 2 territoria (op 1 plaats bedelende jongen), natuurontwikkeling west fietspad: 20 territoriums (op 1 plaats bedelende jongen), natuurontwikkeling noord fietspad: 3 territoriums, natuurontwikkeling noord Grote Plas: >3 territoriums, 'Braakmanpolder': 4 territoriums (op 3 plaatsen bedelende jongen), BMP-proefvlak Westgeul: 33 territoriums (op >10 plaatsen bedelende jongen en 1 nest-indicerend gedrag), ten E van de Savoyaardskreek: 7 territoriums (op 1 plaats bedelende jongen), recreatie-eiland: 5 territoria, bedrijventerrein: op 1 plaats bedelende jongen en elders waarschijnlijke nestplaats, 7 territoria in Wevelswaaldijk-bos, dus 106 territoria in 2023 in Noord. Het ware aantal ca. 110 territoria (waarbij met 27 nest-indicerend gedrag).

Braakman Zuid: bos Spanjaardsweg noord: 14 territoria (op 1 plaats bedelende jongen), 1 territorium Spanjaardsweg Julianahoeve en 1 territorium aan de Spanjaardshoeve, 2 territoriums aan de Isabellaweg nr. 2 hoeve, 1 territorium aan de Spanjaardsweg nr. 3 (hoeve) en 1 territorium aan nr. 6 (hoeve) en 1 territorium aan nr. 7 (woning), 2 territoriums SKNL tegenover hoeve nr. 5 Spanjaardsweg langs het Isabellakanaal.

Proefvlak Bosje Middenweg en uitbreiding Nonnetjesvijver e.o.: 16 territoria (1 nest-indicerend gedrag en op 8 plaatsen bedelende jongen), bos Isabella Noord: 28 territoria, bos Isabella Zuid:

31 territoria, bos Spanjaardsweg zuid e.o.: 8 territoria, bos Aquaduct: 3 territoriums, dus 109 territoria in totaal in Zuid (volgens de telrichtlijnen). 109 territoria mag als een betrouwbaar minimum worden beschouwd, het ware aantal waarschijnlijk 115 territoria (op 10 plaatsen nest-indicerend gedrag).

Dus in totaal voor de hele Braakman > 215 territoria, waarschijnlijk 225 territoria (waarbij 36 met nest-indicerend gedrag). In 2023 16% minder dan in 2022. Er is dus waarschijnlijk een afname geweest, maar ook een minder grondige inventarisatie tijdens de zangpiek (maart – 25 april) zal een deel van de verklaring zijn voor de afname (cf. Pimpelmees)

De Koolmees kende in 2022 een topjaar. De grotere zoekinspanning en de natuurontwikkeling verklaren in Noord allicht de hogere aantallen in 2019-2022 tegenover 2003, 2013 en 2018. Wel dient ook rekening te worden gehouden met het feit dat fikse aantalsschommelingen bij Koolmezen een gebruikelijk beeld zijn en dat deze vaak vooral veroorzaakt worden door de winteroverleving. Een matig broedsucces bij de Pimpel- en Koolmees wordt waarschijnlijk opgevangen door 'import' van zwervers en vogels van nabije populaties. In Zeeland de laatste 12 jaar geen significante aantalsverandering.

Boomklever: 1 territorium (7 april: HC) in Braakman Zuid, één enkele waarneming in de broedtijd, een minder grondige inventarisatie tijdens de zangpiek (februari-maart) zal een groot deel van de verklaring zijn voor de afname. Verder geen waarnemingen tussen de datumgrenzen en erna tot 21 december. 1 territorium in Wevelswaaldijk-bos: op 3 maart 2023 1 zingend ex., achteraf geen enkele waarneming, ervoor in januari 2 waarnemingen (geen zingend ex.). De soort is niet verdwenen uit Braakman Zuid (HC: 10 januari 2024: 1 ex.).

Boomkruiper: Noord: proefvlak natuurontwikkeling zuid speelweide: 0 territorium, BMP-proefvlak Westgeul: 13 territoriums, recreatie-eiland: 1 territorium, 1 territorium aan de spuikom (15 juli), 1 territorium aan de windsingel bedrijventerrein, 2 territoria in Wevelswaaldijk-bos, dus 18 territoria in 2023 in Noord. 17 territoria mag als een zeer betrouwbaar en absoluut minimum worden beschouwd, het ware aantal waarschijnlijk 18 territoria.

Braakman Zuid: bos Spanjaardsweg Noord: 2 territoria (in mei).

Proefvlak Bosje Middenweg: 4 territoria (op 1 plaats bedelende jongen), bos Isabella Noord: 9 territoria, bos Isabella Zuid: 6 territoria (op 1 plaats bedelende jongen en op 1 plaats transport voedsel), bos Spanjaardsweg S e.o.: 4 territoriums, bos Aquaduct: 1 territorium, dus 26 territoria in totaal in Zuid (minimum 26 volgens de telrichtlijnen en 3 met nest-indicerend gedrag).

Dus in totaal voor de hele Braakman >43 territoria, waarschijnlijk 45 territoria. In 2023 min of meer hetzelfde aantal als in 2022, toen er 50 territoria waren. Er is dus waarschijnlijk een lichte afname. De Boomkruiper kende in 2022 en 2023 topjaren. De grotere zoekinspanning verklaart allicht deels de hogere aantallen in 2018-2023, verder de veroudering van de bossen en waarschijnlijk ook een opeenvolging van zachte winters. Door de natuurontwikkeling in Noord is de soort echter niet toegenomen. In Zeeland vanaf 2002 een significante toename, <5 % per jaar.

Sinds 1975 duiken in het voorjaar nu en dan Boomkruipers op in de Braakmanbossen. Toch bleef de soort hier nog lang bijzonder schaars: na een continuering van het onregelmatige voorkomen in de jaren negentig (met een piek van 4 paren in 1990) worden pas sinds 2000 jaarlijks territoria vastgesteld. Vanaf 2003 (11) is de trend langzaam stijgend, met fluctuaties, en in 2013 15 en in 2017 18 territoria.

Wielewaal: in 2023: 9 territoria in totaal (10 territoria in 2022). Vóór 2022 de laatste maal in 2006 een dergelijk hoog aantal. De soort staat bekend om zijn jaarlijkse aantalschommelingen. In Nederland de laatste 12 jaar een significante toename, <5 % per jaar.

Noord	Hoogste broedcode 3	3 territoria: 2 in de Noorderbossen, 1 op het recreatie-eiland
Zuid	Hoogste broedcode 14	>6 territoria: in elk van de 5 bosdelen: bosje Middenweg 1, bos Spanjaardsweg Noord >2, 1 à 2 in het bos Isabella Noord, 1 à 2 in het bos Isabella Zuid, 1 bos Spanjaardsweg Zuid

Transport van voedsel in het bos Spanjaardsweg Noord waar 2 à 3 territoria, in 2023.

Het aantal paren waarbij een broedgeval is vermoed, lag op de helft van het aantal territoria: 1 à 2 in bos Spanjaardsweg Noord, 1 in bos Spanjaardsweg Zuid en 1 in de Noorderbossen. Vanaf 2000 is de soort in Noord afgenomen (5 à 7 territoria, behalve 2004 >2) en nog meer vanaf 2007 (0 à 2 territoria). Van 1985 tot en met 2006 fluctuerend rond de 7 territoria (4 à 9) in Zuid, erna een sterke daling, tot en met 2021: jaarlijks gemiddeld 1,42 territoria (1 à 3) in Zuid van 2007 tot en met 2018. Bedenk dat het een lastige soort is om te karteren, zowel bij hoge dichtheden (door elkaar vliegende vogels) als lage dichtheden (stil). Soms lijken de telrichtlijnen te soepel.

Gaai: Noord: proefvlak natuurontwikkeling zuid speelweide: 6 territoria (op 2 plaatsen nest-indicerend gedrag), natuurontwikkeling N fietspad: 1 territorium, natuurontwikkeling N Grote Plas: 2 territoriums (op 1 plaats transport voedsel), natuurontwikkeling W fietspad: 2 territoriums, ‘Braakmanpolder’: 1 territorium (= waarschijnlijke nestplaats), BMP-proefvlak Noorderbossen: 7 territoriums, dus 19 territoria in 2023 in Braakman Noord.

Braakman Zuid: bos Spanjaardsweg Noord: 1 territorium, 1 territorium aan het Isabellakanaal ter hoogte van het brugje erover.

Proefvlak Bosje Middenweg en uitbreiding Nonnetjesvijver: 3 territoria (op 2 plaatsen nest-indicerend gedrag), bos Isabella Noord: 2 territoriums (op 1 plaats waarschijnlijke nestplaats), bos Isabella Zuid: >1 territorium, bos Spanjaardsweg S e.o.: 2 territoriums, bos Aquaduct: 1 territorium, dus >11 territoria in totaal in Zuid (volgens de telrichtlijnen).

Dus in totaal voor de hele Braakman >30 territoria (waarbij op >7 plaatsen nest-indicerend gedrag). In 2023 10 % minder dan in 2022. Er is misschien een afname geweest, maar een veel minder grondige inventarisatie tijdens de ‘zangpiek’ (25 maart – 25 april) zal veeleer de verklaring zijn voor de afname. In de Braakman zijn de aantallen alleen in Noord fors toegenomen sinds 2018 (allicht als gevolg van natuurontwikkeling waarbij bomen groot genoeg zijn geworden). In Zeeland vanaf 1996 echter geen significante aantalsverandering.

Ekster: Noord: Natuurontwikkeling zuid 2017: 1 territorium (alarm), proefvlak natuurontwikkeling zuid speelweide: 15 territoria (4 nestvondsten en op 3 plaatsen bedelende jongen), natuurontwikkeling zuid aalscholver: 1 vermoedelijke nestplaats, natuurontwikkeling noord fietspad: 2 territoriums (1 waarschijnlijke nestplaats), natuurontwikkeling noord Grote Plas: >2 territoriums (1 waarschijnlijke nestplaats en elders 1 bezet nest), natuurontwikkeling west fietspad: 3 territoriums (op 2 plaatsen nestbouw), ‘Braakmanpolder’: 2 territoriums (op 1 plaats bedelende jongen), BMP-proefvlak Westgeul: 8 territoriums (op >2 plaatsen bedelende jongen en 1 bezet nest), ten E van de Savoyaardskreek: 1 territorium (op 1 plaats bedelende jongen en elders alarm), recreatie-eiland: 2 territoriums (op 1 plaats bedelende jongen), oostelijke oever Braakmankreek: 1 bezet nest en nog 1 vermoedelijke nestplaats, dus >39 territoria in 2023 in Braakman Noord (waarbij >22 nest-indicerend gedrag).

Braakman Zuid: 1 territorium aan de Zuigput van Evides (westrand), bos Spanjaardsweg noord: >1 territorium (bedelende jongen), 1 mogelijk territorium Spanjaardshoeve, 1 territorium aan het Isabellakanaal ter hoogte van nr. 5 hoeve, bedelende jongen aan de Spanjaardsweg nr. 5 (hoeve), 1 vermoedelijke nestplaats aan de Savooyaardsweg – camping (nr. 4).

Proefvlak Bosje Middenweg en uitbreiding Nonnetjesvijver: 2 territoria (1 nestvondst), bos Isabella Noord: 1 territorium, bos Isabella Zuid en bos Aquaduct: 0 territorium, bos Spanjaardsweg S e.o.: >2 territoriums, 1 bezet nest voormalige opspuiting, 1 territorium aan de Dolfijnkreek en uitbreiding west, dus 13 territoria in totaal in Zuid (volgens de telrichtlijnen), 5 met nest-indicerend gedrag, minder dan in 2022 vanwege de minder grondige inventarisatie in de beste periode in Zuid.

De aantallen voor het geheel van de Braakman zijn niet toegenomen sinds 2006 (40 à 60 territoria), maar er zijn fluctuaties, er is een verandering in de geprefereerde deelgebieden (voor 2013 meer in Zuid dan in Noord) en ook de zoekinspanning in de beste periode (februari - april) speelt een rol. In Zeeland de laatste 12 jaar geen significante aantalsverandering.

In 2023 in de gehele Braakman >52 territoria waarbij >27 met nest-indicerend gedrag. In 2023 10% minder dan in 2022. In totaal >58 territoria in de gehele Braakman in 2022 waarbij op >40 plaatsen nest-indicerend gedrag. Er is misschien een afname geweest, maar een veel minder grondige inventarisatie tijdens de ‘zangpiek’ (25 januari – 25 april) zal veeleer de verklaring zijn voor de afname.

De aantallen op de terreinen van Staatsbosbeheer zijn zowel in Noord (x 5) als Zuid (x 1,5) sinds 1985 behoorlijk toegenomen. Dit is logisch, omdat door natuurontwikkeling geschikt broedbiotoop is gecreëerd op gebieden die door SBB verworven zijn. Of de toename ook geldt voor de terreinen binnen de Braakman die niet van SBB zijn, is onduidelijk, omdat die weinig of niet onderzocht zijn in 2018-2023 (zij liggen vooral in Zuid). Vanaf 1995 is minder aandacht aan de soort besteed, vooral in Zuid. De inventarisatie moet vooral vroeg in het seizoen gebeuren door het opsporen van nesten.

Kauw: gekende kolonies zijn die aan Equus en die aan de oostelijke oever van de Braakmankreek (Paradijs en Noorddijk nr. 9), recreatie-eiland: >2 paar (waarschijnlijk 6 paar), de hoeve van Staatsbosbeheer: 1 territorium, woning aan Braakmanweg nr. 1 (in het proefvlak): 3 territoria, de populieren in de Noorderbossen (in het proefvlak): 15 territoria (op 2 plaatsen bedelende jongen), dus in totaal >21 territoria in Braakman Noord

In Zuid: >1 territorium aan de Julianahoeve (bedelende jongen), >1 territorium in bos Spanjaardsweg S (bedelende jongen), dus in totaal >2 territoria in Braakman Zuid

Dus in totaal voor de gehele Braakman >23 territoria (waarschijnlijk ca. 30 territoria, op 4 plaatsen bedelende jongen). In totaal >34 territoria in de gehele Braakman in 2022 en 2021.

De aantallen hangen af van de al dan niet vestiging van kolonies en de grootte ervan. In de loop van de jaren negentig vestigde de soort zich in de Braakmanbossen. In de hele Braakman waren er 76 territoria in 2006, in 2011 ca. 100. In Zeeland vanaf 2007 een significante toename, <5 % per jaar.

Zwarte Kraai: Noord: Natuurontwikkeling S 2017 en proefvlak natuurontwikkeling S speelweide: 4 territoria, natuurontwikkeling N fietspad en natuurontwikkeling N Grote Plas en natuurontwikkeling W fietspad: >2 territoriums, ‘Braakmanpolder’: >1 territorium (uitgevlogen jongen), BMP-proefvlak Westgeul (>5 nest-indicerend gedrag) en ten E van de

Savoyaardskreek en natuurontwikkeling S aalscholver (uitgevlogen jongen): 6 territoriums, recreatie-eiland: 1 bezet nest, 2 territoria in Wevelswaaldijk-bos (waarvan 1 met bedelend jong ten E van de Savoyaardskreek), dus >16 territoria in 2023 in Braakman Noord.

Braakman Zuid: 1 territorium aan de Zuigput van Evides, bos Spanjaardsweg N: 1 territorium, Proefvlak Bosje Middenweg en Isabellakanaal: 2 territoria (beide nest-indicerend gedrag), bos Isabella Noord: 1 territorium (uitgevlogen jongen), graslanden Isabellakanaal: 1 territorium (uitgevlogen jongen), bos Isabella Zuid: 2 territoriums, bos Spanjaardsweg Zuid e.o. (uitgevlogen jongen op 2 plaatsen) en bos Aquaduct: 3 territoriums, dus >11 territoria in totaal in Zuid (volgens de telrichtlijnen).

Dus in totaal voor de hele Braakman > 27 territoria in 2023. In 2023 25% minder dan in 2022. Er is misschien een afname geweest, maar een minder grondige inventarisatie tijdens de beste periode hiervoor (25 februari – 25 april) zal veeleer de verklaring zijn voor de afname. De inventarisatie moet vooral vroeg in het seizoen gebeuren door het koppelen van bewoonde nesten aan paren en dat is in 2023 niet gebeurd in Braakman Zuid buiten het proefvlak.

Als ik mij op de aantallen baseer, zie ik een forse toename de voorbije 20 jaar op de terreinen van SBB in Noord, door natuurontwikkeling is geschikt broedbiotoop gecreëerd op gebieden die door SBB verworven zijn. Dit geldt niet voor de gehele Braakman waar in 2011 74 territoria werden opgetekend en dus een forse daling sindsdien. In Zeeland daarentegen vanaf 2006 geen significante aantalsverandering.

Spreeuw: uitgevlogen jongen aan de hoeve aan Spanjaardsweg nr. 5 op 21 en 22 mei, mogelijk heeft de soort er gebroed

Huismus: >1 territorium aan hoeve Spanjaardsweg nr. 5 (zoals in 2022). Zoals bij de Turkse Tortel, ontbreekt een inventarisatie van de (omgeving van) woningen in de hele voorbije periode en kan er alleen worden vermoed dat de Spreeuw en Huismus het in het gebied slecht doen.

Ringmus: geen enkele territorium-indicerende waarneming in het broedseizoen, dus 0 territorium

Vink: Braakman Noord: 21 territoria proefvlak Westgeul (op 1 plaats bedelende jongen), 2 territoria proefvlak natuurontwikkeling zuid – speelweide, >2 territoriums natuurontwikkeling noord fietspad, >2 territoria Braakmanpolder, 3 territoria langs de Braakmanweg nrs 4-5, >4 territoria in de westelijke en zuidelijke randzone van het recreatie-eiland, 1 territorium aan de Spuikom, 1 territorium in bomen (intussen al geveld door een nieuwe eigenaar) langs de OostZeedijk nabij de Corinaweg, in Wevelswaaldijk-bos 7 territoria, dus in totaal 42 territoria in Braakman Noord (waarvan 29 SBB)

Braakman Zuid: bos Spanjaardsweg Noord: >5 territoria, 1 territorium Spanjaardsweg Julianahoeve en nog 3 territoria aan hoeves zuidelijker langs de Spanjaardsweg (buiten SBB), 1 territorium aan de Isabellaweg nr. 2 hoeve, 2 territoriums aan de Zuigput van Evides.

Bosje Middenweg: 7 territoria (1 nest-indicerend gedrag), bos Isabella Noord: ca. 17 territoria, bos Isabella Zuid: 16 territoria, bos Spanjaardsweg zuid e.o.: 14 territoria, bos Aquaduct: 1 territorium, dus 67 territoria in totaal in Zuid (waarvan 60 SBB).

Dus 89 territoria in totaal op SBB in de Braakman in 2023. Dit aantal is een veelvoud, x 2 tot x 4 in vergelijking met de periode 1985-2002.

Dus in totaal >109 territoria in de gehele Braakman (>97 in 2022). In Braakman Zuid een veel hoger aantal dan voor 2022, waarschijnlijk het gevolg van een veel grondiger inventarisatie. In Zeeland vanaf 1999 een significante toename, >5 % per jaar (minimaal verdubbeling in 15 jaar)

Groenling: >1 territorium in Braakman Noord – natuurontwikkeling zuid – speelweide, volgens de telrichtlijnen 2 territoria, geen nest-indicerend gedrag, hoogste broedcode 2.

Het grootste deel van de 79 gevonden territoria in de Braakmanpolder in 1985 bevond zich op het recreatie-eiland (31) en op de erven (27). In 1986 werden nog 13 paren geteld in de SBB-bossen, waarvan 11 in de Zuiderbossen. De soort zou zijn toppunt hebben bereikt in 1974 en de achteruitgang hierna was een gevolg van het ouder worden van het bos en het op grote schaal kappen van de windsingels, dus van het ongeschikt worden van de biotoop.

In Zeeland vanaf 2007 een significante toename, <5 % per jaar. In 2019 waren er nog 12 territoria in Noord en in 2023 heeft de soort niet effectief gebroed, zoals in 2022 (toen 0 territoria). De reden voor de afname is waarschijnlijk een ziekte (Het Geel) en in 2022 kan ook de droogte als mogelijke oorzaak voor de achteruitgang worden beschouwd, maar dat laatste kan niet gelden voor de lente van 2023. De soort staat op het punt als broedvogel uit het gebied te verdwijnen.

Putter: 3 territoria in het proefvlak Westgeul, 2 territoria in het proefvlak natuurontwikkeling zuid speelweide (waarnemers Ria van Minnen: 1 zp. en DV: familie met bedelende jongen), één territorium in natuurontwikkeling west fietspad (waarnemer Bert van Broekhoven), 1 territorium natuurontwikkeling zuid 2017, 1 territorium ten E van de Savoyaardskreek, >1 territorium aan de Spuikom, dus in totaal 9 territoria in 2023 in Braakman Noord (waarvan 8 SBB)

1 à 2 territoriums proefvlak bosje Middenweg, 1 territorium uitbreiding oost bos Spanjaardsweg zuid, >2 territoria uitbreiding west aan de Spanjaardsweg aan de Dolfijnkreek (bedelende jongen), bedelende jongen in het bos Spanjaardsweg Noord, dus in totaal 6 territoria in 2023 in Braakman Zuid. Door de natuurontwikkeling is de soort weer toegenomen (idem 2022).

In totaal 15 territoria in de gehele Braakman waarvan 14 SBB, in 2023 (met op 3 plaatsen bedelende jongen en late vestigingen)

Dus min of meer stabiel tegenover 2022, wel een kleine verschuiving in de lokalisatie.

In Zeeland vanaf 2006 een significante toename, <5 % per jaar, blijkbaar ook in de Braakman, hoewel onvoldoende gedocumenteerd, zo zijn er nu viermaal zoveel territoria als in 1985.

Zowel Groenling als Putter, Goudvink en Kneu zijn niet gemakkelijk te inventariseren door hun gebrek aan territorialiteit (soms zang op foerageerplekken), vrij grote mobiliteit (met voedselvluchten) en late vestigingen.

Kneu: Braakman Noord: Proefvlak natuurontwikkeling zuid speelweide: >5 territoria (3 nest-indicerend gedrag), Natuurontwikkeling zuid 2017: 2 à 3 territoria (nestbouw op één plaats), natuurontwikkeling N Grote Plas: 0 territorium, natuurontwikkeling west fietspad: 3 territoria, natuurontwikkeling Noord fietspad: 2 à 3 territoriums, ‘Braakmanpolder’: >1 territorium, Savoyaardskreek: 1 territorium, proefvlak Westgeul: 0 territorium, dus 14 à 16 territoria in 2023 in Noord (waarbij 4 met nest-indicerend gedrag).

>10 territoria in Braakman Zuid: 4 territoria op de uitbreiding zuid van het bos Isabella Noord, 2 territoria nabij de N61 aan de Spanjaardsweg en fietserstunnel (bedelende jongen in juni, juli en augustus!) op de uitbreiding west van de Dolfijnkreek, 2 territoria in proefvlak Nonnetjesvijver – plas Spanjaardsweg Noord en nog 2 territoria aan de Spanjaardsweg (1 hoeve nr. 4 en 1 aan de Jagersweg). Hoe het is gesteld met de Kneu op de terreinen binnen de Braakman die niet van Staatsbosbeheer zijn, is onduidelijk, omdat die weinig of niet onderzocht zijn in de periode 2018-2023 (zij liggen vooral in Zuid, alwaar 307 ha).

Kneu: dus in totaal >25 territoria in de gehele Braakman waarvan 23 SBB, in 2023 (in 2022), waarbij bij >5 nest-indicerend gedrag

De trend is waarschijnlijk stabiel sinds 1985, maar er zijn te weinig gegevens over de periode voor 2017. Kneu is een lastig te inventariseren soort die vaak in groepjes rondtrekt en daarbij een groot gebied bestrijkt. Naast de afname van geschikte broedplaatsen zal de verminderde beschikbaarheid van kruiden en granen een negatieve rol spelen, natuurontwikkeling daarentegen in tegengestelde, positieve zin. Op de terreinen van Staatsbosbeheer zijn de aantallen zeker toegenomen sinds 1985, zowel in Noord als Zuid, vooral door natuurontwikkeling. Toch waren er in 1985 in de gehele Braakman 60 territoria, waarvan ca. 40 op in 2017-2023 niet onderzochte terreinen. De soort zou zijn toppunt hebben bereikt in de jaren 1970 en de achteruitgang hierna zou een gevolg van het ouder worden van het bos en het op grote schaal kappen van de windsingels zijn geweest (zoals bij de Groenling).

In Zeeland vanaf 1996 geen significante aantalsverandering.

Goudvink: in 2023: >22 territoria in Noord (28 territoria in 2022), geen enkele in Braakman Zuid, een verklaring voor de daling ligt niet voor de hand (vanwege jaarlijkse fluctuaties?), maar 22 territoria blijft véél (= 36% van de populatie in Zeeland)! 2 territoria in 2015, 2017 en 2018, al 4 territoria in 2019 en zelfs 9 territoria in 2021.

1 territorium natuurontwikkeling zuid 2017, 10 territoriums natuurontwikkeling zuid speelweide (uitgevlogen jong), >8 territoriums natuurontwikkeling west fietspad, natuurontwikkeling Noord Grote Plas: 1 territorium, 1 territorium natuurontwikkeling Noord fietspad, 1 territorium proefvlak Westgeul (uitgevlogen jong).

Moelijk te tellen: vaak in losse kolonies. Er waren waarschijnlijk territoria in natuurontwikkeling noord fietspad, waar geen pad door heen loopt, die niet konden worden vastgesteld omdat ik nooit ten noorden van de Grote Plas heb gelopen om verstoring van deze laatste te voorkomen en zo in voornoemd gebied, natuurontwikkeling noord fietspad, territoria kan gemist hebben. Hoogste broedcode 12. Slechts op 2 plaatsen nest-indicatief gedrag vastgesteld in 2023 (uitgevlogen jong). Door de natuurontwikkeling is de soort sinds 2013 flink toegenomen, maar ook hier heeft de grondiger en vollediger inventarisatie bijgedragen tot een hoog cijfer (22), minder dan in 2022.

In Nederland vanaf 1990 een significante toename, <5 % per jaar.

Bij de Goudvink is het moeilijk om een onderscheid te maken tussen wintergasten en broedvogels, maar de datumgrens van 25 maart lost dit probleem grotendeels op. Het blijft moeilijk om het aantal territoria te tellen, bij hoge dichtheden, zoals in de natuurontwikkelingsgebieden van Braakman Noord. Zij gedragen zich weinig territoriaal, zingen gewoonlijk weinig, maar verplaatsen zich wel vrij vaak, soms over enkele honderden meters.

Appelvink: In Braakman Noord één territorium (1 zp. 10 mei SBB-hoeve door Maarten Sluijter),

in 2023 op 27 juni in Zuid 'zang': de gedane waarnemingen geven geen aanleiding tot een territorium volgens de telrichtlijnen, omdat de territorium-indicerende waarneming zo laat in het broedseizoen plaatsvond, met name na 15 juni. Toch is het waarschijnlijk dat hier een territorium bestond, omdat op 27 juni vaak de roep is gehoord in het bos Spanjaardsweg Zuid, maar niet de bedelroep.

Conclusie: minimum 1 territorium in 2023 in de gehele Braakman (2 in 2022).

Het is evident dat de soort vaste voet aan de grond in de Braakman heeft sinds minstens 2003. De Appelvink is een succesvolle soort in Nederland, maar weinig opvallend en heeft dus een lage trefkans. In Nederland vanaf 1990 een significante toename, <5 % per jaar.

Sijs: geen territorium-indicerende waarnemingen, dus geen territorium in 2023. Op 8 juli 1 juveniel foeragerend.

Geen territorium in de Braakman, omdat er geen territorium-indicerende waarneming was tussen de datumgrenzen, zoals bij de Keep, zo ook in 2022.

Rietgors: Braakman Noord: proefvlak Westgeul: >16 territoria (waarvan 5 met nest-indicerend gedrag), proefvlak natuurontwikkeling zuid speelweide: 0 territorium, 1 territorium aan de oever van de Braakmankreek (natuurontwikkeling zuid aalscholver), >3 territoria aan de Grote Plas (waarvan 1 met nest-indicerend gedrag), 1 waarschijnlijk territorium aan de oever van de Braakmankreek ('Braakmanpolder'), dus >21 territoria in Braakman Noord in 2023 (waarvan >6 met nest-indicerend gedrag)

Braakman Zuid: proefvlak Nonnetjesvijver e.o.: 25 territoria (>4 met nest-indicerend gedrag), uitbreiding bos Spanjaardsweg Zuid: 1 territorium (poel), graslanden Isabellakanaal: 1 territorium, uitbreiding Noord bos Isabella Noord: 1 territorium (met nest-indicerend gedrag), 1 territorium in de sloot langs de Spanjaardsweg tussen hoeve nr.4 en de Jagersweg, dus >29 territoria in Braakman Zuid in 2023 (waarvan >5 met nest-indicerend gedrag)

Dus in totaal >50 territoria in de gehele Braakman (waarvan >11 met nest-indicerend gedrag) in 2023, de afname in aantallen komt niet voort van een minder grondige inventarisatie van Zuid in 2023, omdat de Rietgors vooral later in het broedseizoen makkelijker te tellen valt. De afname blijft moeilijk te verklaren (58 territoria in 2022).

In Zuid heeft de grondigheid van de inventarisatie (van de nieuw verworven terreinen aan de Nonnetjesvijver) sinds 2021 voor een hoger aantal gezorgd. Bij de inventarisaties door onderzoeksbureaus in 2013 en 2017 zijn de meeste gebieden waar de Rietgors broedt in Braakman Zuid, niet onderzocht, omdat die toen nog niet tot het werkgebied van Staatsbosbeheer behoorden. In het proefvlak Westgeul daarentegen waren er in 2019 45 territoria, 29 in 2020 en slechts 16 in 2022 en 2023. In Braakman Noord lag het aantal in 2019 dus dubbel zo hoog als in 2022. Oorzaak zou de droogte in de lente-zomer van 2022 zijn en misschien hetzelfde fenomeen in de periode 15 mei - 15 juli in 2023. Toch zijn de aantallen territoria op de terreinen van Staatsbosbeheer sinds 1985 (meer dan) verdubbeld (van ca. 22 naar ca. 60 in 2019-2023), zie ook eerdere opmerking. In Zeeland is er sinds 1996 echter geen significante aantalsverandering vastgesteld.

---

125 soorten werden hierboven geteld /besproken.

Het is niet in de eerste plaats de bedoeling geweest om te bepalen of de broedvogelpopulatie in zijn geheel erop vooruit of achteruit is gegaan in de Braakman (SBB) in de afgelopen jaren. In 2023 zijn 4566 territoria geteld op de terreinen van Staatsbosbeheer en 5159 territoria in de gehele Braakman. In 2022 5136 territoria op de terreinen van Staatsbosbeheer, 11% meer dan in 2023. In 2021 zijn er ca. 3500 territoria geschat op de terreinen van Staatsbosbeheer.

Voor de (vrij) algemene soorten is te weinig (even grondig/ voldoende) onderzoek verricht. 12 soorten zijn wel fel achteruitgegaan in de voorbije 20 jaar: Bruine Kiekendief, Sperwer, Scholekster, Tureluur, Grutto, Ransuil, Zomertortel, Goudhaan, Grote lijster, Kuifmees en Spreeuw. 16 soorten zijn erop vooruitgegaan: Krakeend, Kuifeend, Buizerd, Dodaars, Waterral, Groene en Kleine Bonte Specht, Rietzanger, Cetti's Zanger, Baardmannetje, Putter, Rietgors, Braamsluiper, Nachtegaal, Sprinkhaanzanger en Goudvink.

Zoals hoger aangegeven valt het moeilijk om een evolutie aan te tonen bij de (vrij) algemene soorten op grond van de bekomen broedvogelaantallen. De commentaar die bij de broedvogelsoorten van het plot van 66 ha in Braakman Noord (= de Westgeul-Savoyaardskreek-

Noorderbossen) is gegeven (2019), blijft geldig. Ook bij schaarse soorten is het niet altijd eenvoudig om een evolutie aan te tonen, omdat de zoekinspanning zo verschillend is tussen bijvoorbeeld het onderzoeksjaar 2022 en 2014. De resultaten van 2013 zijn dikwijls (veel) lager dan die in 2017, 2018, 2019, 2020(, 2021,) 2022 en 2023 bekomen. Hier lijkt het uitzonderlijk koude voorjaar en minder teluren de verklaring te zijn, zonder dat wij weten of de vastgestelde aantallen het gevolg waren van het verminderd territoriaal gedrag dan wel van werkelijk lagere aantallen als gevolg van de koude maanden maart, april en mei 2013.

Uiteindelijk hadden 120 broedvogelsoorten een territorium in de hele Braakman in de periode 2003-2023 (Geen Smient of Pijlstaart). In de periode 2013-2023 bleven er hiervan 118 soorten met een territorium over in de hele Braakman (geen Strandplevier en Matkop meer, wel Georde Fuut, Lepelaar, IJsvogel, Boomleeuwerik, Grote Gele Kwikstaart, Orpheusspotvogel, Gekraagde Roodstaart). Uiteindelijk hadden 111 broedvogelsoorten een territorium alleen op de SBB-terreinen van de Braakman in de periode 2003-2023 (geen Ringmus, Mandarijneend). 105 soorten hadden een territorium op de SBB-terreinen van Braakman Noord met inbegrip van de 6 privé-woningen (vroegere boerderijen), in de periode 2003-2023. 93 soorten hadden een territorium op de SBB-terreinen van Braakman Zuid, in de periode 2003-2023.

De aan boerderijen gebonden soorten zijn verdwenen als broedvogel op de terreinen van SBB, net als de aan akkers gebonden soorten: Boerenzwaluw, Huiszwaluw, Witte Kwikstaart, Spreeuw, Zwarte Roodstaart, Huismus, Ringmus en Gele Kwikstaart. Dit hangt deels samen met de herinrichting van het gebied en de functiewijziging van de gebouwen. (Een deel van) De genoemde soorten komen wel voor buiten de terreinen van SBB binnen Braakman Zuid, die hoofdzakelijk uit akkers en enkele hoeves bestaan, en die dus niet als 'natuurgebied' zijn aangemerkt (307 ha), maar het was niet in de eerste plaats de opzet van deze broedvogelinventarisatie om akkerland te inventariseren (wat wel in 1985 is gebeurd).

Ook de steltlopers verminderen echter sterk in aantal of verdwijnen zelfs geheel: Strandplevier en Bontbekplevier zijn verdwenen. In de eerste plaats gaat het om de Grutto, maar ook de Tureluur, Kleine Plevier en Scholekster. Dit mag toch verwonderen, gelet op de natuurontwikkelingsgebieden met onder meer de bedoeling deze te behouden.

De achteruitgang van de weidevogels wordt toegeschreven aan diverse factoren: 1) een lage waterstand (door het Waterschap op verzoek van onder meer de landbouw), 2) begrazing (ook in natuurgebieden) in plaats van hooien, 3) toename van predatoren zoals de Vos, Slechtvalk, Havik, Buizerd, Kleine Mantel- en Zilvermeeuw, Blauwe Reiger, kraaiachtigen, 4) vegetatiesuccessie (dichtgroei van slikkige oevers en platen), 5) klimaatverandering met zeer lange droogteperiodes in het broedseizoen.

Tussen 1986 en 2003 ging de opmars van de roofvogels nog door. Sinds 2012 broedt de Havik in Braakman Noord of aan de Wevelswaeldijk vlakbij en in het bosje Middenweg. De Bruine Kiekendief heeft de Westgeul als nestplaats in 2009 verlaten vanwege de Vos (predatie) en lange droogteperiodes, maar broedt nog in de buurt. Ook andere roofvogels kenden na 2003 fluctuaties: Sperwer, Boomvalk en Torenavalk. Buizerd, Havik en Bosuil zijn de winnaars.

De natuurontwikkelingsgebieden zorgen (tijdelijk?) voor een (spectaculaire) toename van enkele schaarse soorten: Sprinkhaanzanger, Spotvogel, Braamsluiper, Nachtegaal en Zomertortel. Samen waren deze soorten in 2019 / 2020 / 2022 / 2023 goed voor 77 / 76 / 102 / 109 territoria in totaal, 60 in 2018 tegen 44 in 2017 en 45 in 2014 en slechts 10 in 2010 en 2013. Het zijn vooral soorten van struweel en ruig, open terrein.

Kijken wij anderzijds naar de meest algemene soorten in het gebied (SBB) in dalende orde van talrijkheid in 2023: Tjiftjaf (500), Zwartkop (377), Winterkoning (288), Houtduif (270), Koolmees (200), Merel (190), Tuinfluiter (186), Roodborst (180), Grasmus (171), Kleine Karekiet (134), Fitis (133), Pimpelmees (130) en Meerkoet (115) = 2874 territoria in totaal in 2023 (= ca. 63 % van alle territoria). In 2013 in totaal slechts 825 territoria van die soorten.

De vergelijking geeft alleen aan dat de aantallen uit 2013 allicht geen representatief beeld van de meest algemene soorten gaven, meer niet (cf. supra).

Dalen wij verder in talrijkheid, dan telden wij in 2023 op SBB in de Braakman: Rietzanger (113), Heggenmus (104), Kuifeend (95), Vink (89), Krakeend (85), Wilde Eend (75), Zanglijster (60), Dodaars (58), Grauwe Gans (51), Fazant (49), Rietgors (49), Bosrietzanger (46), Cetti's Zanger (45), Ekster (43), Waterhoen (42) = 1004 territoria in totaal (= ca. 22 % van alle territoria). In 2013 werden in totaal slechts >255 territoria van die soorten geteld.

Het spreekt voor zich dat als de natuurontwikkelingsgebieden voor een groot deel uit aanplantingen van bomen en struiken bestaan, de algemene soorten die hieraan gebonden zijn, zoals Tjiftjaf en Zwartkop, ook in aantal fors toenemen. De moeras- en plasontwikkelingsgebieden zorgen voor een toename van de algemene soorten die hieraan gebonden zijn, Meerkoet bvb. Hetzelfde geldt echter niet voor alle 'weidevogels' (cf. supra).

Opmerkelijk is het voorkomen van Fitis, Tuinfluiter, Kuifeend, Rietzanger en Kleine Karekiet bij de 20 talrijkste soorten.

De waarde van een gebied inzake broedvogels blijkt volgens mij uit een combinatie van drie factoren: een hoge broedvogeldichtheid, een behoorlijk aantal Rode Lijst-soorten en / of zeldzame / schaarse soorten als broedvogel en een grote diversiteit (= veel broedvogelsoorten).

20 soorten met een territorium in het gebied prijken op de huidige Rode Lijst van de Nederlandse Broedvogels: Zomertaling, Wintertaling, Slobeend, Boomvalk, Torenavalk, Grutto, Steltkluut, Visdief, Koekoek, Zomertortel, Ransuil, Graspieper, Spotvogel, Graszanger, Snor, Nachtegaal, Grote Lijster, Grauwe Vliegenvanger, Wielewaal en Kneu. De meeste van die soorten hadden (zeer) weinig territoria en slechts enkele ervan zijn echt zeldzame broedvogel te noemen (Steltkluut, Graszanger, Zomertaling, Wintertaling, Boomvalk en Zomertortel).

Alleen de combinatie van de drie factoren maakt van de terreinen van Staatsbosbeheer in de Braakman een vrij belangrijk gebied op het vlak van broedvogels: 4566 broedkoppels op 530 ha, 94 soorten met een territorium en 20 soorten ervan op de Rode Lijst van de Nederlandse Broedvogels en 3 bijkomende, in Nederland schaarse broedvogels. Kleine Plevier, Havik en Baardmannetje zijn in Nederland schaarse broedvogels, en hadden een territorium in het gebied, maar staan niet op de Rode Lijst van de Nederlandse Broedvogels (2016).

Er waren 4566 broedkoppels op de terreinen van Staatsbosbeheer, dus > 8,6 koppel/ ha. Ter vergelijking: op 164 ha in de Beukelspolder rond de Groenestraat in Biervliet lag de dichtheid op 1,3 koppel/ ha in 2023. Dit ook door mij onderzocht gebied betreft open land: vooral akkers

met enkele (voormalige) hoeves. De diversiteit bereikt er 49 soorten met een territorium en twaalf soorten ervan staan op de Rode Lijst als Kwetsbaar, Gevoelig of Ernstig bedreigd, maar alleen de Boomvalk die ook daadwerkelijk heeft gebroed, kan als zeldzaam worden beschouwd. Andere interessante broedvogelsoorten die echter niet op de Rode Lijst staan, waren de Roodborsttapuit, Kwartel, Putter, Buizerd in deze polder op 2,5 km in vogelvlucht van de Braakman. (Verroken, D., 2023).

Bij het maken van dit rapport heb ik ook de vergelijking willen maken met de aantallen uit 1985. Hiervoor had ik een beter leesbare versie nodig van het rapport uit 1986 over de broedvogelinventarisatie in 1985, vooral dan de tabelletjes met aantallen territoria van de deelgebieden bij vele soorten en de inleidende hoofdstukken met de kaartjes en details hierover. Die beter leesbare versie heb ik van de belangrijkste maker van het rapport, Henk Castelijns, gekregen, waarvoor dank.

In 1985 zijn 4335 territoria op 1575 ha vastgesteld door de karteerders (Henk Castelijns, Marcel Capello, Max Janse en Jaap Poortvliet). Per deelgebied geeft dat het volgende:

52 territoria waren op de Wevelswaaldijk gesitueerd, >405 territoria op het recreatie-eiland, 829 territoria (waarvan 812 Kokmeeuw) op de Punt van het recreatie-eiland, 20 territoria op de oostelijke graslanden aan de oostelijke oever van de Braakmankreek en 30 territoria op de Oostdijk in Noord, 55 territoria op de Zuigput, 132 territoria op de (omgeving van de) Spaarbekkens, 89 territoria op de Zuigput + (omgeving van) de Spaarbekkens, min. 137 territoria op de akkers in Zuid, 341 territoria aan boerderijen-woningen en 46 territoria op andere dijken in Braakman Zuid = 2136 territoria in totaal waarvan ca. 1250 territoria in deelgebieden die vanaf 2018 niet zijn geteld als onderdeel van de gehele Braakman.

En dus waren er in 1985 ca. 3080 territoria op terreinen die grotendeels in 2022-23 in de Braakman ook zijn onderzocht. Op diezelfde terreinen werden in 2023 5159 territoria geteld.

Bij vooral een aantal zangvogelsoorten vallen de hoge aantallen territoria op van het recreatie-eiland in 1985, maar ook aantallen van de oostelijke oever van de Braakmankreek, aan de boerderijen en op de vele, lange dijken. Bij vooral een aantal watervogels vallen de hoge aantallen territoria op van de Zuigput en de (omgeving van de) spaarbekkens.

In 1985 is 1575 ha geïnventariseerd. Dat bestond uit 785,6 ha akkerland, 131,8 ha grasland. Verder 44,1 ha ruigten, 127,2 ha dijken, 153,8 ha bos, 48,1 ha rietmoeras, 250,7 ha open water en 33,7 ha bebouwing. Of om het in percentages uit te drukken: 58,2 % landbouwgebied, 15,7 % natuur, 24 % dijken + open water (= half natuur) en ten slotte 2,1 % bebouwing (boerderijen, gebouwen spaarbekkens).

Dat er in 2023 40% meer territoria zijn geteld dan in 1985, hoeft niet te verwonderen. In 1985 ging het om een gebied met vooral landbouw, dijken en water. In 2023 betrof het geïnventariseerd gebied vooral natuur en water, en een klein deel landbouwgebied. Op een landbouwgebied zitten en zaten veel minder broedvogels dan in een natuurgebied (bos, moeras, struweel), zowel qua dichtheid als diversiteit.

Interessante soorten per deelgebied in 2020-2023:

Bos Spanjaardsweg Noord: Grauwe Vliegenvanger, Wielewaal, Spotvogel, Dodaars, Buizerd, Boomvalk, Braamsluiper

Bos Spanjaardsweg Zuid: Sperwer, Bosuil, Buizerd, Wielewaal

Bosje Middenweg: Havik, Buizerd, Grauwe Vliegenvanger, Wielewaal, Kleine Bonte Specht

Bos Isabella Noord: Wespandief, Kuifmees, Buizerd, Sperwer, Grote Lijster, Kleine Bonte Specht, Bosuil, Wielewaal, Vuurgoudhaan
Uitbreiding Nonnetjesvijver: Snor, Waterral, Blauwborst, Dodaars, Cetti's Zanger
Bos Isabella Zuid: Buizerd, Wielewaal, Appelvink, Nachtegaal, Kleine Bonte Specht
Open natuurterrein grenzend aan bos Isabella: Spotvogel, Kneu, Graszanger, Nachtegaal,
Graslanden Isabellakanaal: Sprinkhaanzanger, Nachtegaal,
Voormalige opspuiting: Graszanger
Westgeul - Savoyaardskreek: Snor, Baardmannetje, Waterral, Blauwborst, Dodaars, Cetti's Zanger, Krakeend, Wintertaling
Noorderbossen: Kleine Bonte Specht, Blauwe Reiger, Buizerd, Boomvalk, Grote Lijster, Wielewaal, Sperwer, Vuurgoudhaan
Natuurontwikkeling in Braakman Noord: Nachtegaal, Goudvink, Sprinkhaanzanger, Spotvogel, Orpheusspotvogel, Braamsluiper, Graszanger, Zomertortel, Steltkluut, Kluut,
Braakmankreek: Lepelaar, Kokmeeuw, Visdief, Georde Fuut, Fuut, Kleine Mantelmeeuw
Spuikom (Brandweer) in Noord: Visdief, Zwartkopmeeuw, Kokmeeuw, Tafeleend, Krakeend
Wevelswaaldijk: Havik, Buizerd, Boomkruiper, Roodborst,
Zuigput + spaarbekkens: Buizerd, Sprinkhaanzanger, Cetti's Zanger,
Bosje Axelsegat: Havik, Buizerd, Bosuil,

Kanttekeningen bij de trend van de broedvogelstand: De meeste zangvogels die in het gebied een territorium hebben, doen het (vrij) goed. In de voorbije 40 jaar zijn er een reeks soorten verdwenen: Grote Karekiet, Fluits, Matkop, Zwarte Mees en dat is niet (geheel) te wijten aan menselijk ingrijpen in het gebied. De Kleine Zilverreiger en Zomertortel schijnen dezelfde weg op te gaan. De Bruine Kiekendief nestelt niet meer in het gebied (predatie). Andere soorten zijn achteruitgegaan door de omvorming van landbouwgebied naar natuurgebied (Patrijs, Kievit, Scholekster, Boerenzwaluw, Huiszwaluw, Veldleeuwerik, Graspieper, Gele Kwikstaart, Ringmus, Spreeuw) waarop bomen en struiken werden aangeplant. Enkele soorten zijn de voorbije 5 jaar daarentegen toegenomen: Aalscholver, Buizerd, Waterral, Cetti's Zanger, Snor, Rietzanger, Graszanger, Braamsluiper, Goudvink, maar ook de Nachtegaal en de Brandgans. De Lepelaar heeft een kleine kolonie op het eilandje in de Braakmankreek gevestigd in 2021. Bij andere soorten gaat het om fluctuaties (vb. Blauwborst, Spotvogel, Sprinkhaanzanger), bij nog een reeks andere soorten is het onduidelijk of de vastgestelde toename het gevolg is van een waarnemerseffect dan wel een reële toename (vb. Kuifeend, Wespandief, Meerkoet, Waterhoen, Staartmees).

Aantalsevolutie van territoria van broedvogels op de terreinen van Staatsbosbeheer in de Braakman vanaf 1985:

In Braakman Noord verklaren twee belangrijke factoren de toename van >55 broedvogelsoorten. Eerst en vooral de natuurontwikkeling op aangekochte terreinen (vooral struweel en jong bos, echter ook biologisch beheerde weilanden met grazend vee), maar ook de grondiger inventarisatie door mij. Het betreft >55 soorten, die voor het merendeel als landelijke trend een toename of in elk geval geen achteruitgang hebben gekend sinds 1985: Dodaars, Fuut, Aalscholver, Grote Canadese Gans, Brandgans, Nijlgans, Krakeend, Tafeleend, Kuifeend, Buizerd, Fazant, Waterral, Waterhoen, Meerkoet, Holenduif, Houtduif, Bosuil, Groene Specht, Grote Bonte Specht, Kleine Bonte Specht, Winterkoning, Heggenmus, Roodborst, Nachtegaal, Blauwborst, Roodborsttapuit, Merel, Zanglijster, Cetti's Zanger, Graszanger, Sprinkhaanzanger, Rietzanger, Bosrietzanger, Kleine Karekiet, Spotvogel, Braamsluiper,

Grasmus, Tuinfluiter, Zwartkop, Tjiftjaf, Fitis, Baardman, Staartmees, Pimpelmees, Koolmees, Boomkruiper, Ekster, Gaai, Kauw, Zwarte Kraai, Vink, Putter, Kneu, Goudvink en Rietgors.

Ondanks de toegenomen oppervlakte natuurgebied met hierop ‘natuurontwikkeling’ (o.a. aanleggen van poelen en plassen, struweel) in Braakman Noord en een grondiger studie ervan door mij zijn er 12 soorten achteruitgegaan: Bruine Kiekendief, Patrijs, Zomertortel, Ransuil, Grote Lijster, Grote Karekiet, Goudhaan, Grauwe Vliegenvanger, Matkop, Wielewaal, Spreeuw en Ringmus. Het zijn bijna allemaal soorten die als landelijke trend een afname hebben gekend sinds 1985. De oorzaken van de afname (in de Braakman) zijn niet altijd duidelijk.

113 soorten hadden in minstens één jaar een territorium op de terreinen van Staatsbosbeheer in Braakman Noord. Een 25-tal gedurende enkele jaren en/ of in zeer klein aantal, en nog een twintigtal zonder een duidelijke evolutie sinds 1985 (vaak fluctuerende aantallen).

In Braakman Zuid verklaren twee belangrijke factoren de toename van ca. 40 broedvogelsoorten op de terreinen van Staatsbosbeheer. Eerst en vooral de natuurontwikkeling op aangekochte terreinen (vooral struweel en jong bos, echter ook poelen en plassen), maar ook de grondiger inventarisatie (vooral in 2022) door mij. Het betreft >39 soorten, die voor het merendeel als landelijke trend een toename of in elk geval geen achteruitgang hebben gekend sinds 1985: Dodaars, Grauwe Gans, Grote Canadese Gans, Brandgans, Nijlgans, Krakeend, Kuifeend, Havik, Buizerd, Boomvalk, Waterral, Waterhoen, Meerkoet, Zwartkopmeeuw, Holenduif, Bosuil, Kleine Bonte Specht, Winterkoning, Heggenmus, Roodborst, Roodborsttapuit, Merel, Cetti's Zanger, Sprinkhaanzanger, Rietzanger, Bosrietzanger, Grasmus, Tuinfluiter, Zwartkop, Tjiftjaf, Pimpelmees, Koolmees, Boomklever, Boomkruiper, Gaai, Zwarte Kraai, Vink, Appelvink en Rietgors.

Ondanks de toegenomen oppervlakte natuurgebied in Braakman Zuid, met een deel hierop ‘positieve natuurontwikkeling’ (o.a. aanleggen van poelen en plassen, struweel) zijn er 17 soorten achteruitgegaan: Wilde Eend, Patrijs, Fazant, Scholekster, Grutto, Tureluur, Zomertortel, Koekoek, Ransuil, Graspieper, Nachtegaal, Grote Lijster, Goudhaan, Grauwe Vliegenvanger, Matkop, Ringmus en Groenling. Het zijn bijna allemaal soorten die als landelijke trend een afname hebben gekend sinds 1985. De oorzaken van de afname (in de Braakman) zijn niet altijd duidelijk.

101 soorten hadden in minstens één jaar een territorium op de terreinen van Staatsbosbeheer in Braakman Zuid. Een 15-tal gedurende enkele jaren en/ of in zeer klein aantal, en nog een twintigtal zonder een duidelijke evolutie sinds 1985 (vaak fluctuerende aantallen).

Staatsbosbeheer heeft gronden verworven en hierop ‘natuurontwikkeling’ (o.a. aanleggen van poelen en plassen, struweel) uitgevoerd. Ondanks die toegenomen oppervlakte natuurgebied in Braakman Noord én in Braakman Zuid, zijn er 8 soorten in beide delen achteruitgegaan: Patrijs, Zomertortel, Ransuil, Grote Lijster, Goudhaan, Grauwe Vliegenvanger, Matkop en Ringmus. Het zijn bijna allemaal soorten die als landelijke trend een afname hebben gekend sinds 1985. De oorzaken van de afname (in de Braakman) zijn niet altijd duidelijk.

Twee belangrijke factoren verklaren de toename van > 35 broedvogelsoorten in Braakman Noord én in Braakman Zuid op de terreinen van Staatsbosbeheer. Eerst en vooral de natuurontwikkeling op verworven terreinen (vooral struweel en jong bos, maar ook poelen en plassen), maar ook de grondiger inventarisatie ervan door mij. Het betreft > 35 soorten, die voor het merendeel als landelijke trend een toename of geen achteruitgang hebben gekend sinds 1985: Dodaars, Grote Canadese Gans, Brandgans, Nijlgans, Krakeend, Kuifeend, Havik, Buizerd, Waterral, Waterhoen, Meerkoet, Holenduif, Houtduif, Bosuil, Kleine Bonte Specht, Winterkoning, Heggenmus, Roodborst, Roodborsttapuit, Merel, Cetti's Zanger, Sprinkhaanzanger, Rietzanger, Bosrietzanger, Grasmus, Zwartkop, Tjiftjaf, Staartmees, Pimpelmees, Koolmees, Boomkruiper, Gaai, Zwarte Kraai, Vink en Rietgors.

Andere soorten (= >50 in totaal) hadden op de terreinen van Staatsbosbeheer in de Braakman gedurende enkele jaren en/ of in zeer klein aantal een territorium, of hadden alleen (een) territorium(s) in één van beide delen (N of Z). Slechts een 26 soorten komen zowel in Noord als Zuid voor en kennen per slot van rekening bij elkaar opgeteld, geen duidelijke toe- of afname, dus zonder een duidelijke evolutie sinds 1985 (vaak fluctuerende aantallen).

Conclusie: in de Braakman ondervindt de broedvogelstand dus weinig problemen. Dit is niet verwonderlijk, omdat de problemen zich vooral voordoen in het boerenland en de woonwijken. In natuurgebieden (bos, moeras, struweel) hebben enkele soorten problemen, maar de meeste zangvogels doen het goed. Bij steltlopers en roofvogels zijn de tendensen gemengd.

Als wij de aantallen in de drie proefvlakken in opeenvolgende jaren vergelijken (cf. bijlages), dan blijft de hoofdtoon stabiliteit, natuurlijk met schommelingen. Sommige soorten nemen gestaag toe, enkele nemen af, andere fluctueren. Dit rekening houdend met de weersomstandigheden en de intensiteit van de broedvogelinventarisatie.

Buiten de proefvlakken zien wij hierdoor in 2023 vaak een afname omdat de frequentie van de bezoeken voor een aantal soorten te laag lag om een volledig betrouwbaar aantal te bekomen. Ook toeval speelt een rol. In Zuid werd buiten het proefvlak in de eerste helft van het broedseizoen geen enkel bezoek gebracht. Vroege soorten vielen hierdoor uit de boot: Kleine Bonte Specht, (Heggenmus,) Boomklever, Grote Lijster en Zanglijster, enkele andere werden minder goed onderzocht: Havik, Buizerd, Torenavalk.

Dankwoord: Ik bedank Staatsbosbeheer, en in het bijzonder André Hannewijk, voor de betredingsvergunning en ook Henk Castelijns voor zijn gegevens over de roofvogels en reigers en beter leesbare versies van de broedvogelrapporten uit 1986 en 1961. Ik bedank Jan-Willem Vergeer omdat hij het vanaf 2021 heeft mogelijk gemaakt twee bijkomende proefvlakken te onderzoeken met de module van SOVON (BMP).

Dirk Verroken

Groenestraat 3

4521RC Biervliet

Mailadres: wespenbuizerd@gmail.com

Bijlage over groepen Krakeenden in de zomer wanneer zij ruien:

Krakeend in 2023: 250 ex. rond 10 juni in de Braakman en 180 ex. rond 20 juni en 125 ex. begin juli, slechts ca. 70 ex. begin juni 2022.

de ruitrek van ♂♂ begint begin juni, de groepen bereiken hun piekaantallen begin juli, ze verspreiden zich eind juli, begin augustus. De ruitrek kan honderden km ver gaan in Centraal-Europa (tot 250 km volgens Köhler in 1995) en zelfs tot 1500 km in de Sovjet-Unie.

Hieronder uittreksels uit de literatuur over de ruitrek en ruiplaatsen van de Krakeend:

1. on-line versie van 'Birds of the World' (Cornell Lab of Ornithology, Gadwall: C. R. Leschack, S. K. McKnight, and Gary R. Hepp Version: 1.0 — Published March 4, 2020),
  2. het tweede uit het standaardwerk: Handbuch der Vögel Mitteleuropas: Band 2 Anseriformes (1. Teil) (Urs N. Glutz von Blotzheim, Kurt M. Bauer, Aula Verlag, GmbH, Wiesbaden Verlag für Wissenschaft und Forschung, 1968, Durchgesehene Auflage 1990).
-

Moult Migration

Applies to males, nonbreeding females, and failed breeders that move to habitats that provide shallow water, abundant cover, food, and little disturbance in order to moult remiges and rectrices (see Appearance: moults and plumages, below). Timing for males depends on duration of pair bond (see Behaviour: sexual behaviour, below). Begin to accumulate on large marshes and lakes by mid-Jun in Delta, Manitoba ([Hochbaum 1944](#), [Oring 1969](#)), and by 1 Jul in N. Dakota ([Duebbert 1966](#)). Both direction and distance of moult migration vary, depending on location of suitable habitat ([Hohman et al. 1992a](#), [Baldassarre and Bolen 1994](#); see Habitat: breeding range, below). Females with successful clutch moult near brood-rearing areas; thus typically do not display this migratory behaviour.

Moulting Habitat

Used by post-breeding males and failed breeders during wing moult (see Migration: timing and routes of migration, above). Use large marshes or lakes with heavily vegetated margins, which provide abundant food, dense cover for concealment, resting areas, and isolation from disturbance ([Oring 1964a](#), [Salomonsen 1968](#), [Hohman et al. 1992a](#)).

Seite 329-330 Handbuch der Vögel Mitteleuropas: Band 2 Anseriformes (1. Teil): over *Anas strepera*, Schnatterente : Wanderungen:

Auf den Britischen Inseln (vor allem Irland und Südengland) harren neben einem kleinen Teil der ansässigen Brutpopulation Vögel aus Island und aus dem Ostseeraum (NW- und Ostdeutschland, Polen, Schweden) aus.

Die wegziehenden britischen Brutvögel gelangen bis in den Mittelmeerraum.

Dasselbe gilt auch für die mitteleuropäischen Brutvögel, sofern sie nicht an der Nordsee oder auf den Britischen Inseln überwintern. Die Brutvögel aus dem Osten des europäischen Rußland und jene der westlichen Populationen Westsibiriens verbringen den Winter wohl größtenteils am Kaspischen Meer und in Vorderasien, gelangen aber westwärts bis nach Bulgarien und südwärts bis in den Persischen Golf, Westsibirier sogar bis Westpakistan.

Die Brutvögel aus den östlichen Teilen Westsibiriens ziehen hingegen nach Turkestan und Nordindien. – Wie bei *A. platyrhynchos* verlassen die ♂♂ ihre brütenden ♀ schon bald nach Vollendung des Geleges und suchen in mitunter weiten Wanderungen geeignete Mausergewässer auf. Die zur Mauser im Wolgadelta zusammenströmenden Erpel rekrutieren sich aus dem zwischen Wjatka und Wolga einerseits und Aralsee-Tobol-Irtysch andererseits gelegenen Gebiet und ziehen somit schon vor der Mauser bis 1500 km weit; die ♀ werfen ihre

Schwingen dagegen größtenteils im engeren Brutgebiet oder in dessen weiterer Umgebung ab (zur Schwingenmauser von *W* im Winterquartier vgl. CHABRECK, Auk 83, 1966).

In Mitteleuropa sind nur das Ismaninger Teichgebiet und die Lacken des Seewinkels im Neusiedler Seegebiet als bedeutendere Mauserstationen bekannt. Neben süddeutschen bzw. österreichischen Brutvögeln erhalten diese beiden Gewässer wohl hauptsächlich aus der Tschechoslowakei Zuzug.

Ab Anfang Juni beginnt der Mauserzug der Erpel. Bei Ismaning erreicht der Sommerbestand Anfang Juli mit max. 500 Exemplaren (Geschlechtsverhältnis 400 ♂ auf 100 ♀; BEZZEL 1964) seinen Höchststand, und in manchen Jahren wandert ein großer Teil der Sommergäste Ende Juli/Anfang August wieder ab. Wie der Brutbestand schwankt im Seewinkel auch die Zahl der Mauservögel von Jahr zu Jahr ganz beträchtlich und die Maximalzahlen (bis 1000–1500 Individuen) fallen bald in die Sommer-, bald in die Herbstmonate. In ganz Mitteleuropa beginnt der Wegzug (Ende Juli) Anfang August. Im ehemaligen Ostpreußen, im mährischen Odergebiet, in der Oberlausitz und im Neusiedler Seegebiet dauert er bis Ende Oktober;

Nachzügler werden regelmäßig bis in die erste, mitunter sogar bis in die zweite Hälfte November festgestellt. In Südbayern (Ismaninger Teichgebiet) erreicht der Wegzug Ende September bis Mitte Oktober seinen Höhepunkt. Gleichzeitig ist am Bodensee eine weitere Zunahme zu verzeichnen, die im November, wenn in Ismaning das Gros schon weggezogen ist, zu einem markanten Gipfel führt; Mitte Dezember sind aber auch im Bodenseebecken und im Schweizer Mittelland nur noch die Wintergäste zu beobachten. –

Der Heimzug beginnt in der Schweiz Ende Februar und erreicht seinen Höhepunkt in der Zeit vom 10. März bis 10. April.

In Bayern und Österreich beginnt der Durchzug um Mitte März; stärkste Zugfrequenz im April.

In der Oberlausitz fällt das mittlere Erstbeobachtungsdatum auf den 14. März (frühestes Auftreten 21. Februar), der Hauptdurchzug erfolgt aber erst zwischen Ende März und Ende April. Im mährischen Odergebiet fallen die Ankunftsdaten der ersten Schnatterenten in die Zeit vom 15.–25. März,

Durchzug vor allem im April und Mai. Früheste Ankunft im ehemaligen Ostpreußen am 26. März. Die am Kaspischen Meer und in Vorderasien überwinterten Vögel halten sich im März noch größtenteils im weiteren Winterquartier auf und treffen ab Mitte April an den in den Wjatka-, Belaja- und Tobolniederungen gelegenen Brutplätzen ein.

Literatuurlijst:

SUETENS W. & VAN DEN STEEN J., VANDE WEGHE J.P., VAN IMPE J. & H. WILLE. 1961. De avifauna van de Braakmanpolder. Giervalk 51: 64-113.

CASTELIJNS H. ET ALII. 1986. Vogels van het Braakmangebied, deel 1 broedvogels. Rapport Natuurbeschermingsvereniging De Steltkluut, Philippine.

PROVINCIE ZEELAND 1986. Provinciale broedvogelkartering, deelgebieden Braakmanpolder. Ongepubliceerd kaartmateriaal. Middelburg

VERGEER J.W. & CASTELIJNS H.J.W.G. 2003. Broedvogels van het Braakmanbos in 2003, met een overzicht van de broedvogels van de gehele Braakmanpolder 1985-2003. SOVONinventarisatierapport 2004/02. SOVON, Beek-Ubbergen.

BUNSKOEK, M. (2013). Broedvogels van Braakman-Noord en -Zuid in 2013. Rapport 13-087. EcoGroen Advies BV, Zwolle: het onderzoeksbureau door Marco van der Sluis

MINNE FEENSTRA, F.M. VAN GROEN EN S. LAAN. Broedvogels van Zeeuws-Vlaanderen West, de Braakman en Axel/Zaamslag Inventarisatie 2017. 2017. G&G-rapport 2017-39. Ecologisch onderzoeks- en adviesbureau Van der Goes en Groot

PROVINCIE ZEELAND & DIENST LANDELIJK GEBIED. 2002. Bos- en Natuurontwikkeling Braakmanpolder-Noord Provincie Zeeland en Dienst Landelijk gebied, Werkgroep natuurontwikkeling, rapportnr. Wno.01\33. Middelburg/Goes.

VERGEER JAN-WILLEM & VAN ZUIJLEN GERARD. 1994. Broedvogels van Zeeland. Uitgeverij KNNV/ Stichting Uitgeverij SOVON, Utrecht/Beek-Ubbergen.

HUSTINGS M.F.H. & R.G.M. KWAK, P.F.M. OPDAM, M.J.S.M. REIJNEN (eindredactie). 1985. Vogelinventarisatie: achtergronden, richtlijnen en vastlegging. Pudoc, Wageningen. Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels, Zeist.

DIJK, A.J. VAN & A. BOELE, 2011. *Handleiding SOVON Broedvogelonderzoek*. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

DIJK, A.J. VAN, 1996. *Handleiding Broedvogel Monitoring Project Broedvogelinventarisatie in proefvlakken*. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

VAN KLEUNEN ANDRE & FOPPEN RUUD, CHRIS VAN TURNHOUT. Basisrapport voor de Rode Lijst Vogels 2016 volgens Nederlandse en IUCN-criteria. Sovon-rapport 2017/34. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

BOELE A., VAN BRUGGEN J., HUSTINGS F., KOFFIJBERG K., VERGEER J.W. & VAN DER MEIJ T. 2019. Broedvogels in Nederland in 2017. Sovon-rapport 2019/04. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

BOELE A., VAN BRUGGEN J., HUSTINGS F., VAN KLEUNEN A., KOFFIJBERG K., VERGEER J.W. & VAN DER MEIJ T. 2020. Broedvogels in Nederland in 2018. Sovon-rapport 2020/07. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

BOELE A., VAN BRUGGEN J., HUSTINGS F., VAN KLEUNEN A., KOFFIJBERG K., VERGEER J.W. & VAN DER MEIJ T. 2021. Broedvogels in Nederland in 2019. Sovon-rapport 2021/02. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

SOVON 2018. Vogelatlas van Nederland. Broedvogels, wintervogels en 40 jaar verandering. Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen.

MEININGER P.L. (redactie). Avifauna Zeelandica. Vogels, vogelaars en vogelonderzoek in Nederland. 2022. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

VERGEER J.W., VAN DIJK A.J., BOELE A., VAN BRUGGEN J. & HUSTINGS F. 2016. *Handleiding Sovon broedvogelonderzoek: Broedvogel Monitoring Project en Kolonievogels*. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

DIJK, A.J. VAN, M. NOBACK, G. TROOST, J.W. VERGEER, H. SIERDSEMA & C. VAN TURNHOUT. 2013. *De introductie van Autocluster in het Broedvogel Monitoring Project*. Limosa 86 (2013): 49-67.

VERROKEN, D. Broedvogelrapport 2019 Braakman Noord BMP plot 27889. 2019

VERROKEN, D. Broedvogelrapport over Braakman-Zuid in 2013-2020. 2021. Biervliet.

VERROKEN, D. Broedvogelrapport over Braakman-Noord in 2013-2020. 2021. Biervliet.

VERROKEN, D. Broedvogelinventarisatie terreinen van Staatsbosbeheer Braakman in 2021. 2022. Biervliet.

VERROKEN, D. Broedvogelrapport 2019-2020-2022 over het bos aan de Wevelswaaldijk tegenover Braakman Noord. 2022. Biervliet.

VERROKEN, D. Broedvogelrapport 2019-2020-2021-2022-2023 over het bos aan de Wevelswaaldijk tegenover Braakman Noord. 2024. Biervliet.

VERROKEN, D. Broedvogelinventarisatie in Biervliet aan de Groenestraat in de Beukelspolder in 2018-2019-2020-2021-2022-2023. 2023. Biervliet.

VERROKEN, D. Broedvogelinventarisatie in Biervliet aan de Groenestraat in de Beukelspolder in 2018-2019-2020-2021. 2022. Biervliet.

WERKGROEP ROOFVOGELS ZEELAND. Jaarverslagen 2019, 2020 en 2021 van de Werkgroep Roofvogels Zeeland. 2022. Philippine.

WERKGROEP ROOFVOGELS ZEELAND. Jaarverslag 2022 van de Werkgroep Roofvogels Zeeland. 2023. Philippine.

WERKGROEP ROOFVOGELS ZEELAND. Jaarverslag 2023 van de Werkgroep Roofvogels Zeeland. 2024. Philippine.

LILIPALY S.J. & M. SLUIJTER Kustbroedvogels in het Deltagebied in 2021. Rijkswaterstaat, Centrale informatievoorziening Rapport BM 22.04. 2022. Deltamilieu Projecten Rapportnr. 2022-03, Vlissingen.

LILIPALY S.J. & M. SLUIJTER 2023. Kustbroedvogels in het Deltagebied in 2022. Rijkswaterstaat, Centrale informatievoorziening Rapport BM 23.04. Deltamilieu Projecten Rapportnr. 2023-05, Vlissingen.

BOELE A., VAN BRUGGEN J., GOFFIN B., KAVELAARS M., KLEYHEEG E., KOFFIJBERG K., SCHOPPERS J., VAN TURNHOUT C., VERGEER J.W. & JANSEN D. Broedvogels in Nederland in 2020. Sovon-rapport 2022/05. 2022. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

BOELE A., VAN BRUGGEN J., GOFFIN B., KAVELAARS M., KOFFIJBERG K., VERGEER J.W. & VAN DER MEIJT. Broedvogels in Nederland in 2021. Sovon-rapport 2022/59. 2022. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

BOELE A., VERGEER J.W., VAN BRUGGEN J., GOFFIN B., KAVELAARS M., LOUWE KOOIJMANS J., KOFFIJBERG K., & VAN KLEUNEN A., SCHOPPERS J., VAN TURNHOUT C. & JANSEN D. 2023. Broedvogels in Nederland in 2022. Sovon-rapport 2023/40. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

URS N. GLUTZ VON BLOTZHEIM, KURT M. BAUER, 1968, Handbuch der Vögel Mitteleuropas: Band 2 Anseriformes (1. Teil). Aula Verlag, GmbH, Wiesbaden Verlag für Wissenschaft und Forschung, 1968, Durchgesehene Auflage 1990

Webreferenties: <https://birdsoftheworld.org/bow/species/gadwal/cur/introduction>
<https://birdsoftheworld.org/bow/species/gadwal/cur/movement#sitefid> 'Birds of the World' (Cornell Lab of Ornithology, Gadwall: C. R. Leschack, S. K. McKnight, and Gary R. Hepp

Version: 1.0 — Published March 4, 2020), de weergegeven link werkt alleen voor personen met een abonnement op 'Birds of the World'

Kaarten Staatsbosbeheer: zie: <https://kaart.staatsbosbeheer.nl/#/51.32/3.74/9>

De website van SOVON met alle info per soort, zo bijvoorbeeld over de Buizerd:

<https://stats.sovon.nl/stats/soort/2870>

<https://www.google.com/maps/>

<https://www.bing.com/maps/>

<https://topokaartnederland.nl>

<https://kaarten.zeeland.nl/map/atlasvanzeeland>

<https://www.atlasleefomgeving.nl/kaarten>

<https://kadastralekaart.com/>

<https://waarneming.nl/locations/109099/species/>

Aantallen territoria in de gehele Braakman (inclusief dijken) in de periode 1985-1991:

Soort	Plaats	euring	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991
Dodaars	N	70	-	-	-	-	-	-	-
Dodaars	Z	70	-	-	-	-	-	-	-
Fuut	N	90	4	4	5	7	5	5	4-5
Fuut	Z	90	5	5-7	7	5	6	6	6
Geoorde Fuut	N	120							
Aalscholver	N	722		-	-	-	-	-	-
Koereiger	N	1110	-	-	-	-	-	-	-
Kleine Zilverreiger	N	1190	-	-	-	-	-	-	-
Blauwe Reiger	N	1220	-	-	-	-	2	6	4
Blauwe Reiger	Z	1220	-	-	-	-	-	-	-
Lepelaar	N	1440	-	-	-	-	-	-	-
Knobbelzwaan	N	1520	-	-	-	-	-	-	-
Knobbelzwaan	Z	1520	-	-	-	-	-	-	-
Grauwe Gans	N	1610	1	+	+	+	+	7	12
Grauwe Gans	Z	1610	1	+	+	+	+	5	+
Indische Gans	N	1620	-	-	-	-	-	-	-
Indische Gans	Z	1620	-	-	-	-	-	-	-
Grote Canadese Gans	N	1661	-	-	-	-	-	-	-
Grote Canadese Gans	Z	1661	-	-	-	-	-	-	-
Brandgans	N	1670	-	-	-	-	-	-	-
Brandgans	Z	1670	-	-	-	-	-	-	-
Nijlgans	N	1700	-	-	-	-	-	-	-
Nijlgans	Z	1700	-	-	-	-	-	-	-
Bergeend	N	1730	25	+	+	+	+	+	+
Bergeend	Z	1730	49-50	+	+	+	+	+	+
Mandarijneend	N	1751	-	-	-	-	-	-	-
Mandarijneend	Z	1751	-	-	-	-	-	-	-
Smient	N	1790	-	-	-	-	-	-	-
Smient	Z	1790	-	-	-	-	-	-	0-1
Soort	Plaats	euring	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991
Krakeend	N	1820	-	-	-	-	-	-	-
Krakeend	Z	1820	-	-	-	-	-	-	-
Wintertaling	N	1840	-	0-1	-	-	-	-	-
Wintertaling	Z	1840	-	-	-	-	-	-	-
Wilde Eend	N	1860	62	+	+	+	+	+	+
Wilde Eend	Z	1860	93	+	+	+	+	+	+
Pijlstaart	N	1890	-	-	-	-	-	-	-
Pijlstaart	Z	1890	-	-	-	-	-	-	-
Zomertaling	N	1910	-	-	-	-	-	-	-
Zomertaling	Z	1910	-	-	-	-	-	-	-
Slobeend	N	1940	-	0-4	+	?	3	2	-
Slobeend	Z	1940	-	?	?	3	8	11	8
Tafeleend	N	1980	-	-	-	-	-	-	-
Tafeleend	Z	1980	-	-	-	-	0-1	-	-
Kuifeend	N	2030	7	+	+	+	+	+	+
Kuifeend	Z	2030	14	+	+	+	+	+	+
Wespendief	N	2310	-	-	-	-	-	-	-
Wespendief	X	2310	-	-	-	-	-	-	-
Bruine Kiekendief	N	2600	-	1	-	0-2	1-2	2	1

Bruine Kiekendief	Z	2600	-	-	-	-	-	-	-
Havik	N	2670	-	-	-	-	-	-	-
Havik	Z	2670	-	-	-	-	-	-	-
Sperwer	N	2690	-	1	-	-	-	0-1	+
Sperwer	Z	2690	-	-	-	-	-	?	?
Buizerd	N	2870	-	-	-	-	-	-	1
Buizerd	Z	2870	-	-	-	-	-	-	1
Torenvalk	N	3040	1	1	1	1	1-2	1	1-2
Torenvalk	Z	3040	2	+	+	+	3	2-3	4
Boomvalk	N	3100	-	1	1	0-1	-	-	-
Boomvalk	Z	3100	-	-	-	-	-	-	-
Patrijs	N	3670	22	+	+	+	+	+	+
Patrijs	Z	3670	37	+	+	+	+	+	+
Kwartel	N	3700	1	-	-	-	-	-	-
Kwartel	Z	3700	-	-	-	-	1	-	-
Soort	Plaats	euring	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991
Fazant	N	3940	39	+	+	+	+	+	+
Fazant	Z	3940	57	+	+	+	+	+	+
Waterral	N	4070	-	2	1-2	1	3	1	1
Waterral	Z	4070	-	-	-	-	-	-	-
Waterhoen	N	4240	25	+	25	+	+	+	+
Waterhoen	Z	4240	19	+	+	+	+	+	+
Meerkoet	N	4290	45	+	+	+	+	+	+
Meerkoet	Z	4290	35	+	+	+	+	+	+
Scholekster	N	4500	19	+	13	18	19	+	10-13
Scholekster	Z	4500	23	+	26	+	27	+	25
Steltkluit	N	4550	-	-	-	-	-	-	-
Steltkluit	Z	4550	-	-	-	-	-	-	-
Kluit	N	4560	-	1	2	-	-	-	-
Kluit	Z	4560	-	-	1	11	5	1	2
Kleine Plevier	N	4690	-	-	2	-	-	-	-
Kleine Plevier	Z	4690	3	3	3	8	3	2	6
Bontbekplevier	N	4700	-	-	-	-	-	-	-
Bontbekplevier	Z	4700	-	-	-	-	-	-	-
Strandplevier	N	4770	-	-	-	-	-	-	-
Strandplevier	Z	4770	-	-	-	-	-	-	1
Kievit	N	4930	14	+	15	17	16	+	16
Kievit	Z	4930	21	+	29	24	33	+	28
Grutto	N	5321	-	1	1	1	1	2	-
Grutto	Z	5321	5-6	6	9	8	14	8	8
Tureluur	N	5460	5	3-5	2-4	3-5	5	7	3
Tureluur	Z	5460	4	+	+	2	4	2	2
Zwartkopmeeuw	N	5750	-	-	-	-	-	-	-
Zwartkopmeeuw	Z	5750	-	-	-	-	-	-	-
Kleine Mantelmeeuw	N	5910	-	-	-	-	-	-	-
Kleine Mantelmeeuw	Z	5910	-	-	-	-	-	-	-
Zilvermeeuw	N	5920	-	-	-	-	-	-	-
Soort	Plaats	euring	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991
Kokmeeuw	N	5820	812	1200	550-600	650	450	195	-
Kokmeeuw	Z	5820	28	15	-	-	-	-	-
Visdief	N	6150	-	2	-	1	-	-	-
Visdief	Z	6150	-	-	-	-	-	-	-
Holenduif	N	6680	23	+	+	+	+	+	+

Holenduif	Z	6680	46	+	+	+	+	+	+
Houtduif	N	6700	80	+	+	+	+	+	+
Houtduif	Z	6700	162	+	+	+	+	+	+
Turkse Tortel	N	6840	8	+	+	+	+	+	+
Turkse Tortel	Z	6840	3	+	+	+	+	+	+
Zomertortel	N	6870	65	+	+	+	+	+	+
Zomertortel	Z	6870	55	+	+	+	+	+	+
Koekoek	N	7240	11	+	+	+	+	+	+
Koekoek	Z	7240	16	+	+	+	+	+	+
Bosuil	N	7610	-	-	-	-	-	-	-
Bosuil	Z	7610	-	-	-	-	-	-	-
Ransuil	N	7670	2	3	2-3	3-4	3-4	5	4
Ransuil	Z	7670	4	+	+	+	+	6	6
Gierzwaluw	N	7950	2	-	-	-	-	-	-
Gierzwaluw	Z	7950	-	-	-	-	-	-	-
Ijsvogel	N	8310	-	-	-	-	-	-	-
Groene Specht	N	8560	1	1	1-2	2	3	2-3	2-3
Groene Specht	Z	8560	2	+	+	+	4	3	5
Grote Bonte Specht	N	8760	6	6-7	9-11	6-8	6-8	8-9	10-11
Grote Bonte Specht	Z	8760	7	+	+	+	+	+	+
Kleine Bonte Specht	N	8870	-	-	-	-	-	-	0-1
Kleine Bonte Specht	Z	8870	-	-	-	-	-	-	-
Veldleeuwerik	N	9760	32	+	+	+	+	+	+
Veldleeuwerik	Z	9760	46	+	+	+	+	+	+
Soort	Plaats	euring	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991
Oeverzwaluw	N	9810	6	-	12	-	-	-	-
Oeverzwaluw	Z	9810	+	+	13	>3	105	122	54
Boerenzwaluw	N	9920	6	6	6	8	11	18	16
Boerenzwaluw	Z	9920	55	55	61	87	101	92	45
Huiszwaluw	N	10010	47	48	49	82	45	35	5
Huiszwaluw	Z	10010	34	45	63	67	21	19	13
Boompieper	N	10090	-	-	-	-	-	-	-
Boompieper	Z	10090	-	-	-	-	-	-	-
Graspieper	N	10110	36	+	+	+	+	+	+
Graspieper	Z	10110	56	+	+	+	+	+	+
Gele Kwikstaart	N	10171	25	+	+	+	+	+	+
Gele Kwikstaart	Z	10171	53	+	+	+	+	+	+
Grote Gele Kwikstaart	Z	10190	-	-	-	-	-	-	-
Witte Kwikstaart	N	10201	21	+	+	+	+	+	+
Witte Kwikstaart	Z	10201	24	+	+	+	+	+	+
Winterkoning	N	10660	53	+	+	+	+	+	+
Winterkoning	Z	10660	51	+	+	+	+	+	+
Heggenmus	N	10840	12	+	+	+	+	+	+
Heggenmus	Z	10840	19	+	+	+	+	+	+
Roodborst	N	10990	9	+	+	+	+	+	+
Roodborst	Z	10990	8	+	+	+	+	+	+
Nachtegaal	N	11040	2	2-4	2-4	1-4	6	2	1
Nachtegaal	Z	11040	11	+	+	17	18	7	18
Blauwborst	N	11060	1	3	7	8-10	8-12	13-14	12-15
Blauwborst	Z	11060	3-4	+	+	>7	+	13	14-15
Zwarte Roodstaart	N	11212	3-4	-	-	-	-	-	-
Zwarte Roodstaart	Z	11212	2	-	-	-	2	2	1
Gekraagde Roodstaart	N	11220	-	-	-	-	-	-	-

Gekraagde Roodstaart	Z	11220	-	-	-	-	-	-	-
Roodborsttapuit	N	11390	1	-	-	-	-	-	-
Roodborsttapuit	Z	11390	1	-	1	1	3	4	1
Merel	N	11870	41	+	+	+	+	+	+
Merel	Z	11870	58	+	+	+	+	+	+
Kramsvogel	N	11980	-	-	0-1	-	1	-	-
Kramsvogel	Z	11980	-	-	-	1	-	-	-
Soort	Plaats	euring	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991
Zanglijster	N	12000	30	+	+	+	+	+	+
Zanglijster	Z	12000	44	+	+	+	+	+	+
Grote Lijster	N	12020	10	+	+	+	+	+	+
Grote Lijster	Z	12020	11	+	+	+	+	+	+
Cetti's Zanger	N	12200	-	-	-	-	-	-	-
Cetti's Zanger	Z	12200	-	-	-	-	-	-	-
Graszanger	N	12260	-	-	-	-	-	-	-
Graszanger	Z	12260	-	-	-	-	-	-	-
Sprinkhaanzanger	N	12360	-	-	-	-	-	-	-
Sprinkhaanzanger	Z	12360	-	-	-	-	2	-	2
Snor	N	12380	1	1	1	1	-	1	-
Snor	Z	12380	-	-	-	-	-	-	-
Rietzanger	N	12430	8	+	+	+	+	+	+
Rietzanger	Z	12430	15	+	+	+	+	3-4	1-2
Bosrietzanger	N	12500	16	+	+	+	+	+	+
Bosrietzanger	Z	12500	5	+	+	+	+	+	+
Kleine Karekiet	N	12510	109	+	+	+	+	+	+
Kleine Karekiet	Z	12510	129	+	+	+	+	+	+
Grote Karekiet	N	12530	1	?	4	2	-	-	-
Grote Karekiet	Z	12530	-	-	-	-	-	-	-
Spotvogel	N	12590	24	+	+	+	+	+	+
Spotvogel	Z	12590	23	+	+	+	+	+	+
Orpheusspotvogel	N	12600	-	-	-	-	-	-	-
Braamsluiper	N	12740	4	?	?	?	?	?	?
Braamsluiper	Z	12740	3	?	?	?	?	?	?
Grasmus	N	12750	12	+	+	+	+	+	+
Grasmus	Z	12750	18	+	+	+	+	+	+
Tuinfluiter	N	12760	35	+	+	+	+	+	+
Tuinfluiter	Z	12760	45	+	+	+	+	+	+
Zwartkop	N	12770	23	+	+	+	+	+	+
Zwartkop	Z	12770	55	+	+	+	+	+	+
Fluiter	N	13080	-	-	-	2	1	2	-
Fluiter	Z	13080	-	-	-	-	-	-	-
Tjiftjaf	N	13110	11	+	+	+	+	+	+
Tjiftjaf	Z	13110	29	+	+	+	+	+	+
Soort	Plaats	euring	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991
Fitis	N	13120	91	+	+	+	+	+	+
Fitis	Z	13120	115	+	+	+	+	+	+
Goudhaan	N	13140	3	3	3	3	5	2	2
Goudhaan	Z	13140	6	+	+	+	+	+	+
Vuurgoudhaan	N	13150	-	-	-	-	-	-	0-1
Vuurgoudhaan	Z	13150	-	-	-	-	0-1	-	-
Grauwe Vliegenvanger	N	13350	13	+	+	+	+	+	+
Grauwe Vliegenvanger	Z	13350	12	+	+	+	+	+	+

Baardman	N	13640	-	-	-	-	-	-	-
Baardman	Z	13640	-	-	-	-	-	-	-
Staartmees	N	14370	1	?	?	?	?	?	+
Staartmees	Z	14370	2	+	+	+	+	+	+
Matkop	N	14420	2	4	3	3-4	3-4	5	1-2
Matkop	Z	14420	2	+	+	+	3-7	5	3-5
Kuifmees	N	14540	-	-	-	-	-	-	-
Kuifmees	Z	14540	-	-	-	-	-	-	-
Pimpelmees	N	14620	34	+	+	+	+	+	+
Pimpelmees	Z	14620	22	+	+	+	+	+	+
Koolmees	N	14640	53	+	+	+	+	+	+
Koolmees	Z	14640	30	+	+	+	+	+	+
Boomklever	N	14790	-	-	-	-	-	-	-
Boomklever	Z	14790	-	-	-	-	-	-	-
Boomkruiper	N	14870	-	-	-	-	-	1	2
Boomkruiper	Z	14870	-	-	-	-	-	3	1
Wielewaal	N	15080	6	8-10	8-10	7-9	6-7	8-9	8
Wielewaal	Z	15080	7	+	+	+	7	7	9
Gaai	N	15390	6	+	+	+	+	+	+
Gaai	Z	15390	7	+	+	+	+	+	+
Ekster	N	15490	15	+	+	+	+	+	+
Ekster	Z	15490	22	+	+	+	+	+	+
Kauw	N	15600	4	-	-	-	-	-	-
Kauw	Z	15600	-	-	-	-	-	-	-
Zwarte Kraai	N	15671	10	+	+	+	+	+	+
Zwarte Kraai	Z	15671	16	+	+	+	+	+	+
Spreeuw	N	15820	5	+	+	+	+	+	+
Spreeuw	Z	15820	6	+	+	+	+	+	+
Huisemus	N	15910	77	+	+	+	+	+	+
Huisemus	Z	15910	88	+	+	+	+	+	+
Soort	Plaats	euring	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991
Ringmus	N	15980	46	+	+	+	+	+	+
Ringmus	Z	15980	62	+	+	+	+	+	+
Vink	N	16360	19	+	+	+	+	+	+
Vink	Z	16360	19	+	+	+	+	+	+
Keep	N	16380	-	-	-	-	-	-	-
Keep	Z	16380	-	-	-	-	-	-	-
Groenling	N	16490	49	+	+	+	+	+	+
Groenling	Z	16490	30	+	+	+	+	+	+
Putter	N	16530	5	+	+	+	+	+	+
Putter	Z	16530	1	+	+	+	+	+	+
Sijs	N	16540	-	-	-	-	-	-	-
Sijs	Z	16540	1	-	-	-	-	-	-
Kneu	N	16600	34	+	+	+	+	+	+
Kneu	Z	16600	26	+	+	+	+	+	+
Roodmus	N	16790	-	-	-	-	-	-	-
Roodmus	Z	16790	-	-	-	-	-	-	-
Goudvink	N	17100	-	-	-	-	-	-	-
Goudvink	Z	17100	-	-	-	-	-	-	-
Appelvink	N	17170	-	-	-	-	-	-	1
Appelvink	Z	17170	-	-	-	-	-	-	-
Rietgors	N	18770	24	+	+	+	+	+	+

Rietgors	Z	18770	14	+	+	+	+	+	+
----------	---	-------	----	---	---	---	---	---	---

Aantallen territoria in de gehele Braakman (inclusief dijken) in de periode 1992-2000

1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	Soort	Plaats
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Dodaars	N
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Dodaars	Z
7	4	6	5	4-6	6	5	5	5	Fuut	N
5	5	4	3	2-4	4	3	2	2	Fuut	Z
									Geoorde Fuut	N
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Aalscholver	N
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Koereiger	N
-	-	-	-	-	-	-	2	2	Kleine Zilverreiger	N
8	10	12	17	13	+	16	24	23	Blauwe Reiger	N
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Blauwe Reiger	Z
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Lepelaar	N
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Knobbelzwaan	N
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Knobbelzwaan	Z
15-16	+	+	23	13	+	35-40	38-42	45-50	Grauwe Gans	N
+	4	+	+	+	+	>5	+	+	Grauwe Gans	Z
-	-	-	-	-	-	-	-	1	Indische Gans	N
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Indische Gans	Z
-	-	-	-	1	1	1	2	5	Grote Canadese Gans	N
-	-	-	-	-	1	1	1	3	Grote Canadese Gans	Z
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Brandgans	N
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Brandgans	Z
-	-	-	1	-	1	1	1	1	Nijlgans	N
-	-	-	-	-	-	-	-	1	Nijlgans	Z
+	+	+	+	+	+	>9	+	+	Bergeend	N
+	+	+	+	+	+	>21	+	+	Bergeend	Z
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Mandarijneend	N
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Mandarijneend	Z
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Smient	N
-	-	-	0-1	-	-	-	-	-	Smient	Z
1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	Soort	Plaats
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Krakeend	N
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Krakeend	Z
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Wintertaling	N
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Wintertaling	Z
+	+	73	+	+	+	+	+	+	Wilde Eend	N
+	+	163	+	+	+	+	+	+	Wilde Eend	Z
-	-	-	-	-	-	1	-	-	Pijlstaart	N
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Pijlstaart	Z
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Zomertaling	N
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Zomertaling	Z
2	4	1	-	-	-	-	1	-	Slobeend	N
7	7	3	4	5	3	1	3	3	Slobeend	Z
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Tafeleend	N
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Tafeleend	Z
+	+	+	+	+	±36	+	+	+	Kuifeend	N
±20	+	+	+	+	±26	+	+	+	Kuifeend	Z

-	-	-	-	-	-	-	-	-	Wespendief	N
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Wespendief	X
2	4	3	2	3	5	5	7	4	Bruine Kiekendief	N
-	-	-	1	1	1	1	1	2	Bruine Kiekendief	Z
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Havik	N
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Havik	Z
+	+	2	2	2	2	1	2	2	Sperwer	N
?	1-2	2-3	3	3	6	4	4	4	Sperwer	Z
1	2	2	2	1	3	3	3	3	Buizerd	N
1	1	1	1	-	1	2	2	3	Buizerd	Z
1	1	2	3	1	1	1	1	-	Torenvalk	N
3-4	3	3	3	2	2	1	2	3	Torenvalk	Z
-	-	-	-	0-1	-	1	1	1	Boomvalk	N
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Boomvalk	Z
+	+	6	+	+	+	+	+	?	Patrijs	N
+	+	20	+	+	+	+	+	>11	Patrijs	Z
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Kwartel	N
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Kwartel	Z
1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	Soort	Plaats
+	+	+	+	+	+	+	+	+	Fazant	N
+	+	+	+	+	+	+	+	+	Fazant	Z
2	3	+	7	4	1	5	4	4	Waterral	N
-	-	-	0-1	1	0-1	0-1	0-1	0-1	Waterral	Z
+	+	22-24	+	+	+	+	+	+	Waterhoen	N
+	+	27-30	+	+	+	+	+	+	Waterhoen	Z
+	+	+	+	+	+	+	+	+	Meerkoet	N
+	+	33	+	+	+	+	+	+	Meerkoet	Z
16	14	18	12-14	11	10	16	+	7	Scholekster	N
27	26	29	31	30	28	32	+	19	Scholekster	Z
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Steltkluut	N
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Steltkluut	Z
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Kluut	N
2	1	-	-	-	-	1	-	-	Kluut	Z
-	-	-	1	1	1	-	1	-	Kleine Plevier	N
2	1	3	1	1	1	0-2	0-1	2	Kleine Plevier	Z
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Bontbekplevier	N
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Bontbekplevier	Z
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Strandplevier	N
1	-	-	-	-	-	-	-	-	Strandplevier	Z
17	16	18	5	9	11	7	+	18	Kievit	N
18	20	47	21	36	40	32	+	30	Kievit	Z
-	-	2	-	-	-	-	-	-	Grutto	N
3	6	11	11	20	22	26	17	>8	Grutto	Z
3	2	2	1	1	1	1	-	3	Tureluur	N
3	5	7	8	8	11	9	14	16	Tureluur	Z
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Zwartkopmeeuw	N
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Zwartkopmeeuw	Z
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Kleine Mantelmeeuw	N
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Kleine Mantelmeeuw	Z
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Zilvermeeuw	N
1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	Soort	Plaats
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Kokmeeuw	N

-	-	-	-	-	-	11	-	-	Kokmeeuw	Z
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Visdief	N
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Visdief	Z
+	+	+	+	+	+	+	+	+	Holenduif	N
+	+	+	+	+	+	+	+	+	Holenduif	Z
+	+	+	+	+	+	+	+	+	Houtduif	N
+	+	+	+	+	+	+	+	+	Houtduif	Z
+	+	+	+	+	+	+	+	+	Turkse Tortel	N
+	+	+	+	+	+				Turkse Tortel	Z
+	+	+	+	+	+	+	+	+	Zomertortel	N
+	+	+	+	+	+	+	+	+	Zomertortel	Z
+	+	+	+	+	+	+	+	+	Koekoek	N
+	+	+	+	+	+	+	+	+	Koekoek	Z
-	-	-	1	1	0	1	2	2	Bosuil	N
-	-	-	1	?	2	1-2	2	2	Bosuil	Z
4-5	4	+	5	4	2-3	2	2-3	2	Ransuil	N
5	6	6	8	6	7	9	5-7	7	Ransuil	Z
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Gierzwaluw	N
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Gierzwaluw	Z
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Ijsvogel	N
4	3	5	4	7	4	4	5	4	Groene Specht	N
4	6	5	8	7	1	5	6	5	Groene Specht	Z
10-11	+	9-10	8-10	9-10	8-9	6-9	9-10	9	Grote Bonte Specht	N
9-11	+	13-15	14	10-12	11-13	10-15	10-15	15	Grote Bonte Specht	Z
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Kleine Bonte Specht	N
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Kleine Bonte Specht	Z
+	+	5-7	+	+	+	+	+	6-10	Veldleeuwerik	N
+	+	17-20	+	+	+	+	+	8-12	Veldleeuwerik	Z
1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	Soort	Plaats
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Oeverzwaluw	N
-	-	12	158	120	-	-	-	83	Oeverzwaluw	Z
13	15	8	11	9	+	+	+	+	Boerenzwaluw	N
44	44	40	48	70	+	+	+	+	Boerenzwaluw	Z
0	0	5	-	-	-	-	-	-	Huiszwaluw	N
11	9	7	9	9	?	?	?	?	Huiszwaluw	Z
-	-	-	-	-	-	1	1	-	Boompieper	N
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Boompieper	Z
+	+	+	+	+	+	+	+	+	Graspieper	N
+	+	+	+	+	+	+	+	+	Graspieper	Z
+	+	+	+	+	+	+	+	+	Gele Kwikstaart	N
+	+	+	+	+	+	+	+	+	Gele Kwikstaart	Z
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Grote Gele Kwikstaart	Z
+	+	+	+	+	+	+	+	+	Witte Kwikstaart	N
+	+	+	+	+	+	+	+	+	Witte Kwikstaart	Z
+	+	+	+	+	+	+	+	+	Winterkoning	N
+	+	+	+	+	+	+	+	+	Winterkoning	Z
+	+	+	+	+	+	+	+	+	Heggenmus	N
+	+	+	+	+	+	+	+	+	Heggenmus	Z
+	+	+	+	+	+	+	+	+	Roodborst	N
+	+	+	+	+	+	+	+	+	Roodborst	Z
2	-	2	1	1	1	2	2	2	Nachtegaal	N
13	15	9	13	13	11	8	15	9	Nachtegaal	Z

+	+	+	+	+	+	+	+	+	Goudhaan	N
+	+	+	+	+	+	+	+	+	Goudhaan	Z
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Vuurgoudhaan	N
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Vuurgoudhaan	Z
+	+	+	+	+	+	+	+	+	Grauwe Vliegenvanger	N
+	+	+	+	+	+	+	+	+	Grauwe Vliegenvanger	Z
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Baardman	N
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Baardman	Z
+	+	+	5-8	8-10	10-12	9	+	8-10	Staartmees	N
+	4-6	5-8	10-12	12-14	10	6-8	+	8-10	Staartmees	Z
+	+	+	+	2	1	-	-	-	Matkop	N
+	3	3	3	+	3	1	1	1	Matkop	Z
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Kuifmees	N
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Kuifmees	Z
+	+	+	+	+	+	+	+	+	Pimpelmees	N
+	+	+	+	+	+	+	+	+	Pimpelmees	Z
+	+	+	+	+	+	+	+	+	Koolmees	N
+	+	+	+	+	+	+	+	+	Koolmees	Z
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Boomklever	N
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Boomklever	Z
-	-	-	-	2	-	-	-	1	Boomkruiper	N
-	1	-	1	1	-	-	-	-	Boomkruiper	Z
+	+	+	9	10	8	8	7	5-7	Wielewaal	N
7	6	5	5	6	4	6	4	6	Wielewaal	Z
+	+	±5	+	+	+	5-6	5-7	+	Gaai	N
+	+	9	+	+	+	5-7	5-9	+	Gaai	Z
+	+	15	+	+	+	+	+	+	Ekster	N
+	+	23	+	+	+	+	+	+	Ekster	Z
-	-	1-2	?	?	?	+	+	+	Kauw	N
-	-	2	+	+	+	+	+	+	Kauw	Z
+	+	10	+	+	+	+	+	+	Zwarte Kraai	N
+	+	13	+	+	+	+	+	+	Zwarte Kraai	Z
1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	Soort	Plaats
+	+	+	+	+	+	+	+	+	Spreeuw	N
+	+	+	+	+	+	+	+	+	Spreeuw	Z
+	+	+	+	+	+	+	+	+	Huisemus	N
+	+	+	+	+	+	+	+	+	Huisemus	Z
+	+	+	+	+	+	+	+	+	Ringmus	N
+	+	+	+	+	+	+	+	+	Ringmus	Z
+	+	+	5	4	+	7-8	+	+	Vink	N
+	+	14-16	11-15	10-15	13	+	+	12-15	Vink	Z
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Keep	N
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Keep	Z
+	+	+	+	-	-	+	+	+	Groenling	N
+	+	+	+	-	-	+	+	+	Groenling	Z
+	+	+	+	-	-	+	+	+	Putter	N
+	+	+	+	-	-	+	+	+	Putter	Z
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Sijs	N
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Sijs	Z
+	+	+	+	-	-	+	+	+	Kneu	N
+	+	+	+	-	-	+	+	+	Kneu	Z

-	-	-	-	-	-	-	-	-	Roodmus	N
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Roodmus	Z
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Goudvink	N
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Goudvink	Z
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Appelvink	N
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Appelvink	Z
+	+	+	+	12-14	13	12-14	12-14	11-15	Rietgors	N
+	+	+	+	+	8-10	5-10	6-10	11-13	Rietgors	Z
1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	Soort	Plaats

Aantallen territoria in de gehele Braakman (inclusief dijken) in het jaar 1985 en de periode 2001-2002-2003

Soort	Plaats	euring	1985	2001	2002	2003
Dodaars	N	70	-	-	-	-
Dodaars	Z	70	-	-	-	-
Fuut	N	90	4	5	3-5	3-5
Fuut	Z	90	5	3	1-2	2
Geoorde Fuut	N	120				
Aalscholver	N	722		-	-	-
Koereiger	N	1110	-	-	-	-
Kleine Zilverreiger	N	1190	-	4	4	11
Blauwe Reiger	N	1220	-	32	34	37
Blauwe Reiger	Z	1220	-	-	-	-
Lepelaar	N	1440	-	-	-	-
Knobbelzwaan	N	1520	-	-	-	-
Knobbelzwaan	Z	1520	-	-	-	-
Grauwe Gans	N	1610	1	+	+	31-33
Grauwe Gans	Z	1610	1	+	+	9
Indische Gans	N	1620	-	-	-	-
Indische Gans	Z	1620	-	-	-	-
Grote Canadese Gans	N	1661	-	4	4	5
Grote Canadese Gans	Z	1661	-	3	2-3	3
Brandgans	N	1670	-	1	-	1
Brandgans	Z	1670	-	-	-	-
Nijlgans	N	1700	-	2	1	1
Nijlgans	Z	1700	-	-	-	-
Bergeend	N	1730	25	+	+	+
Bergeend	Z	1730	49-50	+	+	+
Mandarijneend	N	1751	-	-	1	-
Mandarijneend	Z	1751	-	-	-	-
Smient	N	1790	-	-	-	-
Smient	Z	1790	-	-	-	-
Soort	Plaats	euring	1985	2001	2002	2003
Krakeend	N	1820	-	-	-	-
Krakeend	Z	1820	-	-	-	-
Wintertaling	N	1840	-	-	-	-
Wintertaling	Z	1840	-	-	-	-
Wilde Eend	N	1860	62	+	102	+
Wilde Eend	Z	1860	93	+	141	+
Pijlstaart	N	1890	-	-	-	-
Pijlstaart	Z	1890	-	-	-	-
Zomertaling	N	1910	-	-	-	-

Zomertaling	Z	1910	-	1	-	-
Slobeend	N	1940	-	-	2	-
Slobeend	Z	1940	-	2	2	1
Tafeleend	N	1980	-	-	-	-
Tafeleend	Z	1980	-	-	-	-
Kuifeend	N	2030	7	+	+	+
Kuifeend	Z	2030	14	+	+	+
Wespendief	N	2310	-	-	-	-
Wespendief	X	2310	-	-	-	-
Bruine Kiekendief	N	2600	-	2	4	1
Bruine Kiekendief	Z	2600	-	1	2	2
Havik	N	2670	-	-	-	-
Havik	Z	2670	-	-	-	-
Sperwer	N	2690	-	3	3	3
Sperwer	Z	2690	-	4	4	4
Buizerd	N	2870	-	2	3	3
Buizerd	Z	2870	-	3	5	2
Torenvalk	N	3040	1	2	2	2
Torenvalk	Z	3040	2	3	1	2
Boomvalk	N	3100	-	1	-	1
Boomvalk	Z	3100	-	-	-	-
Patrijs	N	3670	22	>1	+	+
Patrijs	Z	3670	37	>5	+	>2
Kwartel	N	3700	1	-	-	-
Kwartel	Z	3700	-	-	-	-
Soort	Plaats	eurig	1985	2001	2002	2003
Fazant	N	3940	39	+	+	+
Fazant	Z	3940	57	+	+	+
Waterral	N	4070	-	4	+	2
Waterral	Z	4070	-	0-1	0-1	0-1
Waterhoen	N	4240	25	+	+	+
Waterhoen	Z	4240	19	+	+	+
Meerkoet	N	4290	45	+	+	+
Meerkoet	Z	4290	35	+	+	+
Scholekster	N	4500	19	12	10	+
Scholekster	Z	4500	23	26	27	+
Steltkluut	N	4550	-	-	-	-
Steltkluut	Z	4550	-	-	-	-
Kluut	N	4560	-	-	-	-
Kluut	Z	4560	-	-	-	-
Kleine Plevier	N	4690	-	-	-	2
Kleine Plevier	Z	4690	3	1	1	-
Bontbekplevier	N	4700	-	-	-	-
Bontbekplevier	Z	4700	-	-	-	-
Strandplevier	N	4770	-	-	-	-
Strandplevier	Z	4770	-	-	-	-
Kievit	N	4930	14	15	13	+
Kievit	Z	4930	21	21	17	+
Grutto	N	5321	-	-	-	-
Grutto	Z	5321	5-6	8	7	6
Tureluur	N	5460	5	1	-	1
Tureluur	Z	5460	4	4	8	6
Zwartkopmeeuw	N	5750	-	-	-	-
Zwartkopmeeuw	Z	5750	-	-	-	-
Kleine Mantelmeeuw	N	5910	-	-	-	-
Kleine Mantelmeeuw	Z	5910	-	-	-	-
Zilvermeeuw	N	5920	-	-	-	-

Soort	Plaats	eurig	1985	2001	2002	2003
Kokmeeuw	N	5820	812	-	-	-
Kokmeeuw	Z	5820	28	-	-	-
Visdief	N	6150	-	-	-	2
Visdief	Z	6150	-	-	-	-
Holenduif	N	6680	23	+	+	+
Holenduif	Z	6680	46	+	+	+
Houtduif	N	6700	80	+	+	+
Houtduif	Z	6700	162	+	+	+
Turkse Tortel	N	6840	8	+	+	+
Turkse Tortel	Z	6840	3	+	+	+
Zomertortel	N	6870	65	+	+	6-8
Zomertortel	Z	6870	55	+	+	15-18
Koekoek	N	7240	11	+	+	+
Koekoek	Z	7240	16	+	+	+
Bosuil	N	7610	-	1	2	1
Bosuil	Z	7610	-	2	5	2
Ransuil	N	7670	2	1-2	1-2	1
Ransuil	Z	7670	4	4-5	5-6	3-4
Gierzwaluw	N	7950	2	-	-	-
Gierzwaluw	Z	7950	-	-	-	-
Ijsvogel	N	8310	-	-	-	-
Groene Specht	N	8560	1	5	5	6
Groene Specht	Z	8560	2	7	8	7
Grote Bonte Specht	N	8760	6	9-11	11	12
Grote Bonte Specht	Z	8760	7	14-16	16	18
Kleine Bonte Specht	N	8870	-	-	-	-
Kleine Bonte Specht	Z	8870	-	-	-	-
Veldleeuwerik	N	9760	32	+	+	2-4
Veldleeuwerik	Z	9760	46	+	+	2-5
Soort	Plaats	eurig	1985	2001	2002	2003
Oeverzwaluw	N	9810	6	-	-	-
Oeverzwaluw	Z	9810	+	35	-	4
Boerenzwaluw	N	9920	6	+	+	+
Boerenzwaluw	Z	9920	55	+	+	+
Huiszwaluw	N	10010	47	-	-	-
Huiszwaluw	Z	10010	34	?	-	-
Boompieper	N	10090	-	-	-	-
Boompieper	Z	10090	-	-	-	-
Graspieper	N	10110	36	+	+	+
Graspieper	Z	10110	56	+	+	+
Gele Kwikstaart	N	10171	25	+	+	+
Gele Kwikstaart	Z	10171	53	+	+	+
Grote Gele Kwikstaart	Z	10190	-	-	-	-
Witte Kwikstaart	N	10201	21	+	+	+
Witte Kwikstaart	Z	10201	24	+	+	+
Winterkoning	N	10660	53	+	+	+
Winterkoning	Z	10660	51	+	+	+
Heggenmus	N	10840	12	+	+	+
Heggenmus	Z	10840	19	+	+	+
Roodborst	N	10990	9	+	+	12-15
Roodborst	Z	10990	8	+	+	22-24
Nachtegaal	N	11040	2	7	1	2
Nachtegaal	Z	11040	11	5	6	5
Blauwborst	N	11060	1	11-13	11-13	10-12
Blauwborst	Z	11060	3-4	15-25	15-25	18-25
Zwarte Roodstaart	N	11212	3-4	-	-	-
Zwarte Roodstaart	Z	11212	2	-	-	1

Gekraagde Roodstaart	N	11220	-	-	-	-
Gekraagde Roodstaart	Z	11220	-	-	-	-
Roodborsttapuit	N	11390	1	-	-	2
Roodborsttapuit	Z	11390	1	11	8	7
Merel	N	11870	41	+	+	+
Merel	Z	11870	58	+	+	+
Kramsvogel	N	11980	-	-	-	-
Kramsvogel	Z	11980	-	-	-	-
Soort	Plaats	euring	1985	2001	2002	2003
Zanglijster	N	12000	30	+	+	+
Zanglijster	Z	12000	44	+	+	+
Grote Lijster	N	12020	10	6-8	7-8	5-7
Grote Lijster	Z	12020	11	15-18	11-14	5-8
Cetti's Zanger	N	12200	-	-	-	-
Cetti's Zanger	Z	12200	-	-	-	-
Graszanger	N	12260	-	-	-	-
Graszanger	Z	12260	-	-	-	-
Sprinkhaanzanger	N	12360	-	1	1	1
Sprinkhaanzanger	Z	12360	-	3	4	3
Snor	N	12380	1	-	-	-
Snor	Z	12380	-	-	-	-
Rietzanger	N	12430	8	10-13	9-12	8-10
Rietzanger	Z	12430	15	6-8	11-13	4-6
Bosrietzanger	N	12500	16	+	+	+
Bosrietzanger	Z	12500	5	+	+	+
Kleine Karekiet	N	12510	109	+	+	+
Kleine Karekiet	Z	12510	129	+	+	+
Grote Karekiet	N	12530	1	-	-	-
Grote Karekiet	Z	12530	-	-	-	-
Spotvogel	N	12590	24	?	-	-
Spotvogel	Z	12590	23	+	-	-
Orpheusspotvogel	N	12600	-	-	-	-
Braamsluiper	N	12740	4	1	-	-
Braamsluiper	Z	12740	3	-	-	-
Grasmus	N	12750	12	+	+	+
Grasmus	Z	12750	18	+	+	+
Tuinfluit	N	12760	35	+	+	+
Tuinfluit	Z	12760	45	+	+	+
Zwartkop	N	12770	23	+	+	+
Zwartkop	Z	12770	55	+	+	+
Fluiter	N	13080	-	2	-	-
Fluiter	Z	13080	-	-	-	-
Tjijtjaf	N	13110	11	+	+	+
Tjijtjaf	Z	13110	29	+	+	+
Soort	Plaats	euring	1985	2001	2002	2003
Fitis	N	13120	91	+	+	+
Fitis	Z	13120	115	+	+	+
Goudhaan	N	13140	3	+	+	8
Goudhaan	Z	13140	6	+	+	8
Vuurgoudhaan	N	13150	-	-	-	1
Vuurgoudhaan	Z	13150	-	-	-	-
Grauwe Vliegenvanger	N	13350	13	+	+	+
Grauwe Vliegenvanger	Z	13350	12	+	+	+
Baardman	N	13640	-	-	-	-
Baardman	Z	13640	-	-	-	-
Staartmees	N	14370	1	8-10	7-9	7-9
Staartmees	Z	14370	2	>5	7-10	8-10

Matkop	N	14420	2	-	-	-
Matkop	Z	14420	2	-	1	-
Kuifmees	N	14540	-	-	1-2	4
Kuifmees	Z	14540	-	-	1	1
Pimpelmees	N	14620	34	+	+	+
Pimpelmees	Z	14620	22	+	+	+
Koolmees	N	14640	53	+	+	+
Koolmees	Z	14640	30	+	+	+
Boomklever	N	14790	-	-	-	-
Boomklever	Z	14790	-	-	-	-
Boomkruiper	N	14870	-	1	3	4
Boomkruiper	Z	14870	-	2	4	7
Wielewaal	N	15080	6	6-8	>5	5-6
Wielewaal	Z	15080	7	5	>4	8
Gaai	N	15390	6	+	7	7-8
Gaai	Z	15390	7	+	11	7-9
Ekster	N	15490	15	+	18	+
Ekster	Z	15490	22	+	23	+
Kauw	N	15600	4	+	5	+
Kauw	Z	15600	-	+	6	+
Zwarte Kraai	N	15671	10	+	12	+
Zwarte Kraai	Z	15671	16	+	25	+
Soort	Plaats	eurig	1985	2001	2002	2003
Spreeuw	N	15820	5	+	+	+
Spreeuw	Z	15820	6	+	+	+
Huisms	N	15910	77	+	+	+
Huisms	Z	15910	88	+	+	+
Ringms	N	15980	46	+	+	+
Ringms	Z	15980	62	+	+	+
Vink	N	16360	19	+	+	10-12
Vink	Z	16360	19	+	+	20-22
Keep	N	16380	-	-	-	-
Keep	Z	16380	-	-	-	-
Groenling	N	16490	49	+	+	+
Groenling	Z	16490	30	+	+	+
Putter	N	16530	5	+	+	+
Putter	Z	16530	1	+	+	+
Sijs	N	16540	-	-	-	-
Sijs	Z	16540	1	-	-	-
Kneu	N	16600	34	+	+	+
Kneu	Z	16600	26	+	+	+
Roodms	N	16790	-	-	-	-
Roodms	Z	16790	-	-	-	-
Goudvink	N	17100	-	-	-	-
Goudvink	Z	17100	-	-	-	-
Appelvink	N	17170	-	-	-	-
Appelvink	Z	17170	-	-	-	2
Rietgors	N	18770	24	+	+	9-11
Rietgors	Z	18770	14	9-12	+	5-7

Aantallen territoria in de gehele Braakman (inclusief dijken) in de periode 2004-2010

Soort	Plaats	euring	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Dodaars	N	70	-		-	1-2	2	1	4
Dodaars	Z	70			-	-	-	-	-
Fuut	N	90	>5	6	6	5	9	5-7	3-6
Fuut	Z	90	>1	>1	5	4	5	4	>1
Geoorde Fuut	N	120	-	-	-	-	-	-	-
Geoorde Fuut	Z	120	-	-	-	-	-	-	-
Aalscholver	N	722	-	-	-	-	-	-	-
Aalscholver	Z	722	-	-	-	-	-	-	-
Koereiger	N	1110	-	-	1	-	1	1	-
Koereiger	Z	1110	-	-	-	-	-	-	-
Kleine Zilverreiger	N	1190	17	15	25	40	27	15	7
Kleine Zilverreiger	Z	1190	-	-	-	-	-	-	-
Blauwe Reiger	N	1220	29	24	32	23	32	33	26
Blauwe Reiger	Z	1220	-	-	-	-	-	-	-
Lepelaar	N	1440	-	-	-	-	-	-	-
Lepelaar	Z	1440	-	-	-	-	-	-	-
Knobbelzwaan	N	1520	-	-	-	1	-	1	1
Knobbelzwaan	Z	1520	-	-	-	-	-	-	-
Grauwe Gans	N	1610	+	+	>11	+	+	+	+
Grauwe Gans	Z	1610	+	+	14	+	+	+	+
Grote Canadese Gans	N	1661	+	+	7	+	+	+	+
Grote Canadese Gans	Z	1661	+	>2	10	+	+	+	+
Soort	Plaats	euring	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Brandgans	N	1670			-			?	?
Brandgans	Z	1670	-	-	1	-	-	-	-
Nijlgans	N	1700	2	?	?	?	?	>2	+
Nijlgans	Z	1700	-	?	?	?	?	-	?
Bergeend	N	1730	+	+	34	+	+	+	+
Bergeend	Z	1730	+	+	25	+	+	+	+
Smient	N	1790	-	-	-	-	0-2	-	-
Smient	Z	1790	-	-	-	-	-	-	-
Krakeend	N	1820	-	1	13	8	+	14	9
Krakeend	Z	1820	-	-	1	-	-	-	-
Wintertaling	N	1840	-	-	-	-	0-1	-	-
Wintertaling	Z	1840							
Wilde Eend	N	1860	+	+	+	+	+	+	+
Soort	Plaats	euring	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Wilde Eend	Z	1860	+	+	+	+	+	+	+
Pijlstaart	N	1890	-	-	0-1	-	-	-	-
Pijlstaart	Z	1890	-	-	-	-	-	-	-
Zomertaling	N	1910	1	1	2	1	1	1	1
Zomertaling	Z	1910	-	-	-	-	-	-	-
Slobeend	N	1940	3	9	13	8	22	17	9
Slobeend	Z	1940	6	6	6	-	2	2	-
Tafeleend	N	1980	-	-	-	-	-	-	-
Tafeleend	Z	1980	-	-	-	-	-	-	-
Kuifeend	N	2030	+	+	+	+	+	+	+
Kuifeend	Z	2030	+	+	+	+	+	+	+

Wespendief	N	2310	-	-	-	-	-	-	-
Wespendief	Z	2310	-	-	-	-	-	-	-
Bruine Kiekendief	N	2600	3	-	1	-	1	-	-
Bruine Kiekendief	Z	2600	1	-	-	-	-	-	-
Havik	N	2670	-	-	-	-	-	-	-
Havik	Z	2670	-	-	-	-	-	-	-
Sperwer	N	2690	3	4	2	1	2	-	-
Sperwer	Z	2690	5	5	3	3	4	3	2
Buizerd	N	2870	1	1	3	2	3	3	4
Buizerd	Z	2870	2	1	3	3	6	5	6
Torenvalk	N	3040	2	3	2	3	6	7	6
Torenvalk	Z	3040	2	4	3	2	4	2	3
Boomvalk	N	3100	1	1	1	1	1	1	1
Boomvalk	Z	3100	1	1	1	-	-	-	1
Patrijs	N	3670	+	>2	>4	9	>5	>4	>1
Patrijs	Z	3670	+	>8	16	12	>7	>5	>2
Kwartel	N	3700	?	?	>1	>1	?	>1	?
Kwartel	Z	3700	?	?	?	?	?	?	?
Fazant	N	3940	+	+	+	+	+	+	+
Fazant	Z	3940	+	+	+	+	+	+	+
Waterral	N	4070	+	2	+	+	3	+	3
Waterral	Z	4070	-	-	-	-	-	-	-
Waterhoen	N	4240	+	+	+	+	+	+	+
Waterhoen	Z	4240	+	+	+	+	+	+	+
Meerkoet	N	4290	+	+	+	+	+	+	+
Meerkoet	Z	4290	+	+	+	+	+	+	+
Scholekster	N	4500	+	12	24	+	8	11	9
Scholekster	Z	4500	+	19	28	+	11	5	5
Steltkluit	N	4550	-	1	-	-	-	-	-
Steltkluit	Z	4550	-	-	-	-	-	-	-
Kluit	N	4560	15	26	14	9	14	11	9
Kluit	Z	4560	-	-	-	-	-	-	-
Kleine Plevier	N	4690	8	6	6	6	5	3	1
Kleine Plevier	Z	4690	-	-	1	-	1	-	-
Bontbekplevier	N	4700	-	-	-	-	-	-	-
Bontbekplevier	Z	4700	-	-	-	-	-	-	-
Strandplevier	N	4770	2	-	2	1	1	-	-
Soort	Plaats	eurig	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Strandplevier	Z	4770	-	-	-	-	-	-	-
Kievit	N	4930		18	28	+	27	15	12
Kievit	Z	4930		11	7	+	10	5	5
Grutto	N	5321	1	2	2	2	2	1	3
Grutto	Z	5321	6	3	8	1	-	-	1
Tureluur	N	5460	2	6	14	10	9	4	8
Tureluur	Z	5460	5	2	3	1	-	-	-
Zwartkopmeeuw	N	5750	-	-	-	-	-	-	30
Zwartkopmeeuw	Z	5750	-	-	-	-	-	-	-
Kokmeeuw	N	5820		3	6	-	-	-	240
Kokmeeuw	Z	5820		-	-	-	-	-	-
Kleine Mantelmeeuw	N	5910	-	-	-	-	-	-	-
Kleine Mantelmeeuw	Z	5910	-	-	-	-	-	-	-
Zilvermeeuw	N	5920	-	-	-	-	-	-	-
Zilvermeeuw	Z	5920	-	-	-	-	-	-	-

Visdief	N	6150	1	3	3		-	7	25
Visdief	Z	6150	-	-	-		-	-	-
Holenduif	N	6680	+	+	+	+	+	+	+
Holenduif	Z	6680	+	+	+	+	+	+	+
Houtduif	N	6700	+	+	+	+	+	+	+
Houtduif	Z	6700	+	+	+	+	+	+	+
Turkse Tortel	N	6840	+	+	+	+	+	+	+
Turkse Tortel	Z	6840	+	+	+	+	+	+	+
Zomertortel	N	6870	+	+	>2	+	+	>1	>4
Zomertortel	Z	6870	+	>2	+	+	+	?	>1
Koekoek	N	7240	+	+	+	+	1	1	2
Koekoek	Z	7240	+	+	+	+	+	+	+
Bosuil	N	7610	2	2	2	1	1	1	1
Bosuil	Z	7610	3	3	3	3	3	4	4
Ransuil	N	7670	4	4	>1	>1	3	>1	3
Ransuil	Z	7670	8	7	5-6	5	4	2	>2
IJsvogel	N	8310	-	-	-	-	-	-	-
IJsvogel	Z	8310	-	-	-	-	-	-	-
Groene Specht	N	8560	4	4	4	6	5	8	7
Groene Specht	Z	8560	6	7	10	7	7	6	6
Soort	Plaats	eurring	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Grote Bonte Specht	N	8760	>4	>7	11	>8	10	8-10	>7
Grote Bonte Specht	Z	8760	>2	>10	>13	10-15	14	>6	>6
Kleine Bonte Specht	N	8870	-	-	-	-	-	-	-
Kleine Bonte Specht	Z	8870	-	-	-	-	-	-	-
Veldleeuwerik	N	9760	+	+	5	12	15	13	21
Veldleeuwerik	Z	9760	+	+	3	7	7	4	2
Oeverzwaluw	N	9810	-	±100	19	-	10	81	?
Oeverzwaluw	Z	9810	16	-	-	-	-	11	-
Boerenzwaluw	N	9920	+	-	-	-	-	-	-
Boerenzwaluw	Z	9920	+	+	+	+	+	+	+
Graspieper	N	10110	+	+	+	+	+	+	+
Graspieper	Z	10110	+	+	+	+	+	+	+
Gele Kwikstaart	N	10171	+	+	+	+	+	+	3
Gele Kwikstaart	Z	10171	+	+	+	+	+	+	+
Soort	PL	12380	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Grote Gele Kwikstaart	N	10190	-	-	-	-	-	-	-
Grote Gele Kwikstaart	Z	10190	-	-	-	-	-	-	-
Witte Kwikstaart	N	10201	+	+	+	+	+	+	+
Witte Kwikstaart	Z	10201	+	+	+	+	+	+	+
Winterkoning	N	10660	+	+	+	+	+	+	+
Winterkoning	Z	10660	+	+	+	+	+	+	+
Heggenmus	N	10840	+	+	+	+	+	+	+
Heggenmus	Z	10840	+	+	+	+	+	+	+
Roodborst	N	10990	+	+	+	+	+	+	+
Roodborst	Z	10990	+	+	+	+	+	+	+
Nachtegaal	N	11040	2	1	-	1	-	1	1
Nachtegaal	Z	11040	3	-	2	1	-	-	1
Blauwborst	N	11060	+	+	+	>8	>8	>3	>6
Blauwborst	Z	11060	+	+	+	>8	+	>2	>1
Zwarte Roodstaart	N	11212	?	?	1	2	?	0-2	0-1
Zwarte Roodstaart	Z	11212	?	?	?	?	>1	?	>1
Gekraagde Roodstaart	N	11220	-	-	-	-	-	-	-

Gekraagde Roodstaart	Z	11220	-	-	-	-	-	-	-
Roodborsttapuit	N	11390	-	-	-	-	10	9	10
Roodborsttapuit	Z	11390	8	10	10	15	19	16	12
Merel	N	11870	+	+	+	+	+	+	+
Merel	Z	11870	+	+	+	+	+	+	+
Zanglijster	N	12000	+	+	+	+	+	+	+
Zanglijster	Z	12000	+	+	+	+	+	+	+
Soort	Plaats	euring	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Grote Lijster	N	12020	+	>3	>3	+	+	>3	>3
Grote Lijster	Z	12020	+	>3	>7	10-13	+	>3	>4
Cetti's Zanger	N	12200	-	1	1	-	-	-	1
Cetti's Zanger	Z	12200	-	-	-	-	1	-	-
Graszanger	N	12260	-	-	-	3	9	8	5
Graszanger	Z	12260							
Sprinkhaanzanger	N	12360	1	1	+	1	+	3	3
Sprinkhaanzanger	Z	12360	3	+	+	2	2-3	2	2-3
Snor	N	12380	1	-	-	-	1	-	-
Snor	Z	12380	-	-	-	-	-	-	-
Rietzanger	N	12430	>3	+	>2	>2	>3	+	>7
Rietzanger	Z	12430	>6	+	+	>10	>10	+	>6
Bosrietzanger	N	12500	+	+	+	+	+	+	+
Bosrietzanger	Z	12500	+	+	+	+	+	+	+
Kleine Karekiet	N	12510	+	+	+	+	+	+	+
Kleine Karekiet	Z	12510	+	+	+	+	+	+	+
Spotvogel	N	12590	-	-	-	-	1	1	1
Spotvogel	Z	12590	-	-	-	-	-	-	-
Orpheusspotvogel	N	12600	-	-	-	-	-	-	-
Orpheusspotvogel	Z	12600	-	-	-	-	-	-	-
Braamsluiper	N	12740	?	?	>1	+	>2	+	1
Braamsluiper	Z	12740	>1	-	-	-	-	-	-
Grasmus	N	12750	+	+	+	+	+	+	+
Grasmus	Z	12750	+	+	+	+	+	+	+
Tuinfluit	N	12760	+	+	+	+	+	+	+
Tuinfluit	Z	12760	+	+	+	+	+	+	+
Zwartkop	N	12770	+	+	+	+	+	+	+
Zwartkop	Z	12770	+	+	+	+	+	+	+
Tjiftjaf	N	13110	+	+	+	+	+	+	+
Tjiftjaf	Z	13110	+	+	+	+	+	+	+
Fitis	N	13120	+	+	+	+	+	+	+
Fitis	Z	13120	+	+	+	+	+	+	+
Goudhaan	N	13140	+	3-5	+	>1	>1	-	-
Goudhaan	Z	13140	+	9	+	>2	>1	+	>1
Vuurgoudhaan	N	13150	-	-	-	-	-	-	-
Vuurgoudhaan	Z	13150	-	-	-	-	-	-	-
Grauwe Vliegenvanger	N	13350	?	?	?	1	?	?	1
Grauwe Vliegenvanger	Z	13350	?	?	?	?	?	?	?
Baardman	N	13640	-	-	-	-	-	-	-
Baardman	Z	13640							
Staartmees	N	14370	>6	>2	10	7-10	>3	+	>10
Staartmees	Z	14370	+	>6	>5	10-16	>7	+	+
Matkop	N	14420	-	1	-	-	-	-	-
Matkop	Z	14420							

Kuifmees	N	14540	>1	2-3	3	-	-	-	-
Kuifmees	Z	14540	+	3	1	2	2	-	1
Pimpelmees	N	14620	+	+	+	+	+	+	+
Pimpelmees	Z	14620	+	+	+	+	+	+	+
Koolmees	N	14640	+	+	+	+	+	+	+
Koolmees	Z	14640	+	+	+	+	+	+	+
Soort	Plaats	euring	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Boomklever	N	14790	-	-	-	-	-	-	-
Boomklever	Z	14790	-	-	-	-	-	-	-
Boomkruiper	N	14870	>2	>1	>1	4	>2	3-5	5
Boomkruiper	Z	14870	>3	>4		6	>3	5-9	>6
Wielewaal	N	15080	>2	5	5-7	2	2	1	-
Wielewaal	Z	15080	>6	7	9	1	2	1	1
Gaai	N	15390	+	+	9	+	+	+	+
Gaai	Z	15390	+	+	11	+	+	+	+
Ekster	N	15490	+	+	27	+	+	+	+
Ekster	Z	15490	+	+	31	+	+	+	+
Kauw	N	15600	+	+	40	+	+	+	+
Kauw	Z	15600	+	+	36	+	+	+	+
Zwarte Kraai	N	15671	+	+	16	+	+	+	+
Zwarte Kraai	Z	15671	+	+	44	+	+	+	+
Spreeuw	N	15820	+	+	+	+	+	+	+
Spreeuw	Z	15820	+	+	+	+	+	+	+
Huismus	N	15910	+	+	+	+	+	+	+
Huismus	Z	15910	+	+	+	+	+	+	+
Ringmus	N	15980							
Ringmus	Z	15980	+	+	+	+	+	+	+
Vink	N	16360	+	>3	>8	>2	>6	>3	>6
Vink	Z	16360	+	20-24	29	>15	>19	>12	21-25
Soort	Plaats	euring	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Groenling	N	16490	+	+	+	+	+	+	+
Groenling	Z	16490	+	+	+	+	+	+	+
Putter	N	16530	+	+	+	+	+	+	+
Putter	Z	16530	+	+	+	+	+	+	+
Kneu	N	16600	+	+	+	+	+	+	>6
Kneu	Z	16600	+	+	+	+	+	+	+
Roodmus	N	16790	-	-	-	-	-	-	-
Roodmus	Z	16790	-	-	-	-	-	-	-
Goudvink	N	17100	-	-	-	-	-	-	-
Goudvink	Z	17100	-	-	-	-	-	-	-
Appelvink	N	17170	-	-	-	-	-	-	-
Appelvink	Z	17170	-	-	-	-	-	-	-
Rietgors	N	18770	+	+	>5	>4	>5	>4	+
Rietgors	Z	18770	+	+	>6	>3	>8	>4	+
Soort	Plaats	euring	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010

Wespendief	Z	-	-	-	-	-	-	-	1
Bruine Kiekendief	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Bruine Kiekendief	Z	-	-	-	-	-	-	1	-
Havik	N	-	1	1	1	1	1	1	1
Havik	Z	-	1	1	-	-	-	1	1
Sperwer	N	2	1	-	-	-	-	-	1
Sperwer	Z	1	2	3	-	-	1	1	2
Buizerd	N	6	4	4	3	2	4	4	8
Buizerd	Z	5	5	5	6	6	8	11	6
Torenvalk	N	3	4	3	2	2	3	2	2
Torenvalk	Z	-	1	1	2	3	3	2	1
Boomvalk	N	1	1	1	1	1	1	-	1
Boomvalk	Z	-	-	-	-	-	-	-	1
Patrijs	N	>3	?	2	1	-	1	-	-
Patrijs	Z	+	>4	>4	>3	>3	>4	>3	>5
Kwartel	N	?	?	>1	?	>1	?	>1	>1
Kwartel	Z	?	?	?	?	?	?	?	?
Fazant	N	+	+	20	+	+	+	+	18
Fazant	Z	+	+	+	+	+	+	+	+
Waterral	N	+	+	2	+	+	+	8	4
Waterral	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Waterhoen	N	+	+	5	+	+	+	7	10
Waterhoen	Z	+	+	+	+	+	+	+	+
Meerkoet	N	+	+	29	+	+	+	55	31
Meerkoet	Z	+	+	+	+	+	+	+	+
Scholekster	N	18	+	6	+	7	8	7	2
Scholekster	Z	14	+	+	+	9	13	+	+
Steltkluut	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Steltkluut	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Kluut	N	28	11	6	-	1	-	2	-
Kluut	Z	-	-	-	23	17	19	16	5
Kleine Plevier	N	4	1	1	1	1	-	4	-
Kleine Plevier	Z	-	-	1	7	5	8	7	3
Bontbekplevier	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Bontbekplevier	Z	-	-	-	1	1	-	-	-
Strandplevier	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Strandplevier	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Soort	Plaats	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Kievit	N	13	+	5	+	7	+	6	1
Kievit	Z	6	+	+	+	7	19	11-13	9-11
Grutto	N	1	1	2	-	-	1	-	0
Grutto	Z	2	-	-	-	-	1	1	2
Tureluur	N	4	3	4	2	1	1	2	1
Tureluur	Z	-	-	-	2	2	2	4	3
Zwartkopmeeuw	N	170	5	12	15	150	1-5	2	2
Zwartkopmeeuw	Z	-	-	-	-	-	14	14	22
Kokmeeuw	N	703	240	809	350	225	250	225	172
Kokmeeuw	Z	-	-	-	-	16	119	345	475
Kleine Mantelmeeuw	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Kleine Mantelmeeuw	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Zilvermeeuw	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Zilvermeeuw	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Visdief	N	-	-	>10	-	-	-	-	37

Kuifmees	Z	0-1	-	-	-	0-1	1	1	1
Pimpelmees	N	+	+	10	+	+	+	+	35
Pimpelmees	Z	+	+	+	+	+	+	+	+
Koolmees	N	+	+	10	+	+	+	+	51
Koolmees	Z	+	+	+	+	+	+	+	+
Boomklever	N	-	-	1	-	-	-	-	-
Boomklever	Z	-	-	1	-	-	-	-	1
Boomkruiper	N	>2	>2	>2	+	+	+	1-2	7
Boomkruiper	Z	10-12	>6	>13	+	+	+	15-17	+
Wielewaal	N	1	1	0-1	1	1	1	1	1
Wielewaal	Z	1	-	3	1	2	1	3	1
Gaai	N	6	+	2	+	+	+	+	11
Gaai	Z	21	+	+	-	+	+	+	+
Soort	Plaats	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Ekster	N	27	+	11	+	+	+	+	9
Ekster	Z	36	+	+	+	+	+	+	+
Kauw	N	50-57	+	23	+	+	+	18	11
Kauw	Z	45-55	+	+	+	+	+	+	+
Zwarte Kraai	N	22	+	3	+	+	+	13	14
Zwarte Kraai	Z	52	+	+	+	+	+	+	+
Spreeuw	N	+	+	2	+	+	+	+	0
Spreeuw	Z	+	+	+	+	+	+	+	+
Huismus	N	+	+	+	+	+	+	+	1
Huismus	Z	+	+	+	+	+	+	+	+
Ringmus	N							0	0
Ringmus	Z	+	+	+	+	+	+	+	+
Vink	N	>9	+	2	+	+	+	+	24
Vink	Z	>15	+	+	+	+	+	+	+
Groenling	N	+	+	+	+	+	2	3	9
Groenling	Z	+	+	+	+	+	+	+	+
Putter	N	+	+	9	+	+	+	1	3
Putter	Z	+	+	+	+	+	+	+	+
Kneu	N	+	+	7	+	+	6	20	19
Kneu	Z	+	+	+	+	+	+	+	+
Roodmus	N	-	-	1	-	1	-	1	-
Roodmus	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Goudvink	N	-	-	-	-	>1	>1	2	>2
Goudvink	Z	-	-	1	-	1	-	-	-
Appelvink	N	-	-	0-1	1	-	-	1	1
Appelvink	Z	-	-	1	?	?	?	3	?
Rietgors	N	>8	+	5	>3	>8	>4	27	37
Rietgors	Z	>6	+	+	+	+	+	+	+
Soort	Plaats	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018

aantallen territoria **Broedvogels in de gehele Braakman (inclusief dijken)** in de jaren 2019-2023

2019	2020	2021	2022	2023	Plaats	Soort	eurig
31	37	27	30	42	N	Dodaars	70
	10	5	16	17	Z	Dodaars	70
9	7	10	9	6	N	Fuut	90

	1	6	6	9	Z	Fuut	90
1	0	1	1	1	N	Georde Fuut	120
	-	-	-	-	Z	Georde Fuut	120
0	2	15	23	21	N	Aalscholver	722
	-	-	-	-	Z	Aalscholver	722
0	0	0	3	-	N	Koereiger	1110
	-	-	-	-	Z	Koereiger	1110
1	0	0	0	0	N	Kleine Zilverreiger	1190
	-	-	-	-	Z	Kleine Zilverreiger	1190
2019	2020	2021	2022	2023	Plaats	Soort	eurig
20	27	21	27	26	N	Blauwe Reiger	1220
	2	0	-		Z	Blauwe Reiger	1220
-	-	14	17	18	N	Lepelaar	1440
	-	-	-	-	Z	Lepelaar	1440
1	1	2	2	4	N	Knobbelzwaan	1520
	1	?	1	0	Z	Knobbelzwaan	1520
20	21	35	47	60	N	Grauwe Gans	1610
+	16	12	26	30	Z	Grauwe Gans	1610
6	13	29	35	37	N	Grote Canadese Gans	1661
+	13	27	14	15	Z	Grote Canadese Gans	1661
0	6	20	17	12	N	Brandgans	1670
	>2	29	4	2	Z	Brandgans	1670
4	4	8	6	6	N	Nijlgans	1700
	>2	3	6	2	Z	Nijlgans	1700
5	11	11	13	7	N	Bergeend	1730
1	3	5	6	2	Z	Bergeend	1730
0	0	0	-	-	N	Smient	1790
	-	-	-	-	Z	Smient	1790
49	24	22	23	65	N	Krakeend	1820
+	11	15	27	30	Z	Krakeend	1820
1	1	0	2	5	N	Wintertaling	1840
	-	-	-	-	Z	Wintertaling	1840
30	40	50	28	45	N	Wilde Eend	1860
+	>15	33	27	40	Z	Wilde Eend	1860
0	0	0	-	-	N	Pijlstaart	1890
	-	-	-	-	Z	Pijlstaart	1890
2	1	1	3	-	N	Zomertaling	1910
	0	0	-	1	Z	Zomertaling	1910
1	5	8	5	6	N	Slobeend	1940
+	3	2	3	0	Z	Slobeend	1940
4	2	6	1	4	N	Tafeleend	1980
-	-	1	2	0	Z	Tafeleend	1980
37	53	52	96	70	N	Kuifeend	2030
-	>65	48	49	62	Z	Kuifeend	2030
0	0	0	1	1	N	Wespendief	2310
	1	0	1	1	Z	Wespendief	2310
0	0	0	-	-	N	Bruine Kiekendief	2600
	0	0	-	-	Z	Bruine Kiekendief	2600
1	1	1	1	1	N	Havik	2670
1	1	2	3	2	Z	Havik	2670

2019	2020	2021	2022	2023	Plaats	Soort	euring
1	1	1	2	3	N	Sperwer	2690
1	1	2	2	2	Z	Sperwer	2690
8	10	10	8	5	N	Buizerd	2870
7	9	10	11	11	Z	Buizerd	2870
5	1	2	2	3	N	Torenavalk	3040
1	2	1	2	2	Z	Torenavalk	3040
0	1	1	1	1	N	Boomvalk	3100
1	1	1	2	2	Z	Boomvalk	3100
2019	2020	2021	2022	2023	Plaats	Soort	euring
0	0	0	-	-	N	Patrijs	3670
	0	1	1	-	Z	Patrijs	3670
0	0	0	-	2	N	Kwartel	3700
	?	0	2	0	Z	Kwartel	3700
57	45	42	45	31	N	Fazant	3940
+	8	21	19	25	Z	Fazant	3940
13	9	10	14	11	N	Waterral	4070
0	1	1	1	2	Z	Waterral	4070
29	24	24	30	15	N	Waterhoen	4240
+	>6	6	40	29	Z	Waterhoen	4240
46	52	49	70	76	N	Meerkoet	4290
+	39	45	80	65	Z	Meerkoet	4290
4	2	4	3	3	N	Scholekster	4500
+	2	9	3	5	Z	Scholekster	4500
0	0	1	5	1	N	Steltkluit	4550
	-	-	-	-	Z	Steltkluit	4550
4	11	14	17	6	N	Kluit	4560
	16	6	8	1	Z	Kluit	4560
0	1	1	1	2	N	Kleine Plevier	4690
1	2	1	1	-	Z	Kleine Plevier	4690
0	-	-	-	-	N	Bontbekplevier	4700
0	0	0	-	-	Z	Bontbekplevier	4700
0	0	0	-	-	N	Strandplevier	4770
	-	-	-	-	Z	Strandplevier	4770
2019	2020	2021	2022	2023	Plaats	Soort	12380
7	6	6	6	12	N	Kievit	4930
	>8	9	3	3	Z	Kievit	4930
2	2	3	3	1	N	Grutto	5321
	2	1	1	0	Z	Grutto	5321
3	2	1	3	0	N	Tureluur	5460
	2	2	2	0	Z	Tureluur	5460
81	74	>7	52	1	N	Zwartkopmeeuw	5750
	82	14	-	1	Z	Zwartkopmeeuw	5750
295	262	68	263	10	N	Kokmeeuw	5820
383	250	34	2	11	Z	Kokmeeuw	5820
	-	-	6	5	N	Kleine Mantelmeeuw	5910
	1	0	-	-	Z	Kleine Mantelmeeuw	5910
2019	2020	2021	2022	2023	Plaats	Soort	12380

	-	-	1	-	N	Zilvermeeuw	5920
	-	-	-	-	Z	Zilvermeeuw	5920
102	87	>1	33	23	N	Visdief	6150
1	2	0	1	2	Z	Visdief	6150
17	19	13	12	12	N	Holenduif	6680
	7	10	21	16	Z	Holenduif	6680
155	190	83	230	169	N	Houtduif	6700
	93	57	165	123	Z	Houtduif	6700
8	12	5	9	4	N	Turkse Tortel	6840
	?	?	-	-	Z	Turkse Tortel	6840
2019	2020	2021	2022	2023	Plaats	Soort	earing
11	7	5	1	3	N	Zomertortel	6870
	0	0	-	-	Z	Zomertortel	6870
11	9	5	6	10	N	Koekoek	7240
	4	4	5	3	Z	Koekoek	7240
>1	1	?	-	1	N	Bosuil	7610
2	2	1	3	6	Z	Bosuil	7610
?	?	?	-	2	N	Ransuil	7670
?	?	?	-	1	Z	Ransuil	7670
1	1	0	-	1	N	IJsvogel	8310
	-	-	-	1	Z	IJsvogel	8310
15	15	10	7	12	N	Groene Specht	8560
	>4	8	12	5	Z	Groene Specht	8560
11	19	5	17	14	N	Grote Bonte Specht	8760
	>11	8	18	10	Z	Grote Bonte Specht	8760
7	3	7	5	7	N	Kleine Bonte Specht	8870
3	2	3	7	2	Z	Kleine Bonte Specht	8870
2	3	0	-	-	N	Veldleeuwerik	9760
	>2	3	8	-	Z	Veldleeuwerik	9760
	0	0	-	-	N	Oeverzwaluw	9810
	10	0	12	-	Z	Oeverzwaluw	9810
2019	2020	2021	2022	2023	Plaats	Soort	12380
0	0	0	-	-	N	Boerenzwaluw	9920
	?	0	10	1	Z	Boerenzwaluw	9920
0	0	0	-	-	N	Graspieper	10110
	?	0	4	5	Z	Graspieper	10110
0	0	0	0	-	N	Gele Kwikstaart	10171
	0	1	2	-	Z	Gele Kwikstaart	10171
	-	-	-	-	N	Grote Gele Kwikstaart	10190
	1?	1	-	-	Z	Grote Gele Kwikstaart	10190
1	1	1	1	2	N	Witte Kwikstaart	10201
	3	1	4	3	Z	Witte Kwikstaart	10201
183	175	121	188	158	N	Winterkoning	10660
	>87	56	237	155	Z	Winterkoning	10660
66	84	73	102	86	N	Heggenmus	10840
	>5	8	28	26	Z	Heggenmus	10840
55	76	50	110	90	N	Roodborst	10990
	50	50	125	100	Z	Roodborst	10990

18	18	29	27	28	N	Nachtegaal	11040
	0	0	4	8	Z	Nachtegaal	11040
13	17	9	12	10	N	Blauwborst	11060
	8	2	7	8	Z	Blauwborst	11060
-	2	1	2	0	N	Zwarte Roodstaart	11212
	1	0	2	2	Z	Zwarte Roodstaart	11212
-	-	1	-	-	N	Gekraagde Roodstaart	11220
	-	-	-	1	Z	Gekraagde Roodstaart	11220
3	9	7	4	4	N	Roodborsttapuit	11390
	7	10	10	12	Z	Roodborsttapuit	11390
2019	2020	2021	2022	2023	Plaats	Soort	Euring
120	87	51	153	130	N	Merel	11870
	14	21	85	80	Z	Merel	11870
15	23	16	73	48	N	Zanglijster	12000
	7	3	35	20	Z	Zanglijster	12000
2	1	1	2	3	N	Grote Lijster	12020
	0	0	1	1	Z	Grote Lijster	12020
10	19	25	27	33	N	Cetti's Zanger	12200
	3	6	13	15	Z	Cetti's Zanger	12200
2	3	6	8	7	N	Graszanger	12260
	-	-	-	2	Z	Graszanger	12260
2019	2020	2021	2022	2023	Plaats	Soort	Euring
20	15	16	21	20	N	Sprinkhaanzanger	12360
	1	1	3	9	Z	Sprinkhaanzanger	12360
2	0	0	-	5	N	Snor	12380
	-	-	-	4	Z	Snor	12380
23	27	36	39	50	N	Rietzanger	12430
	30	44	63	76	Z	Rietzanger	12430
65	67	?	38	34	N	Bosrietzanger	12500
	15	?	25	20	Z	Bosrietzanger	12500
140	105	80	103	92	N	Kleine Karekiet	12510
	28	16	84	63	Z	Kleine Karekiet	12510
19	11	10	28	18	N	Spotvogel	12590
	1	?	7	9	Z	Spotvogel	12590
0	-	-	2	2	N	Orpheusspotvogel	12600
	-	-	-	-	Z	Orpheusspotvogel	12600
11	26	14	14	15	N	Braamsluiper	12740
	0	0	-	2	Z	Braamsluiper	12740
215	290	140	172	133	N	Grasmus	12750
	<39	27	47	50	Z	Grasmus	12750
130	180	85	150	145	N	Tuinfluit	12760
	>27	4	58	50	Z	Tuinfluit	12760
250	300	178	326	235	N	Zwartkop	12770
	125	31	200	175	Z	Zwartkop	12770
216	370	208	344	329	N	Tjiftjaf	13110
	100	50	210	195	Z	Tjiftjaf	13110
153	180	116	95	95	N	Fitis	13120
	18	9	36	42	Z	Fitis	13120
0	0	0	-	-	N	Goudhaan	13140
	3	0	-	-	Z	Goudhaan	13140
0	0	0	-	2	N	Vuurgoudhaan	13150
	0	0	-	1	Z	Vuurgoudhaan	13150

0	0	0	1	-	N	Grauwe Vliegenvanger	13350
	-	0	4	3	Z	Grauwe Vliegenvanger	13350
6	11	1	3	2	N	Baardman	13640
	-	-	-	-	Z	Baardman	13640
14	16	24	36	26	N	Staatmees	14370
	4	7	21	14	Z	Staatmees	14370
0	0	0	-	-	N	Matkop	14420
	0	0	-	-	Z	Matkop	14420
2019	2020	2021	2022	2023	Plaats	Soort	earing
0	0	0	-	-	N	Kuifmees	14540
	0	0	-	1	Z	Kuifmees	14540
92	87	69	90	80	N	Pimpelmees	14620
	75	48	110	75	Z	Pimpelmees	14620
106	96	76	122	110	N	Koolmees	14640
75	75	69	140	115	Z	Koolmees	14640
0	0	0	-	1	N	Boomklever	14790
1	2	2	2	1	Z	Boomklever	14790
15	11	7	20	17	N	Boomkruiper	14870
	14	14	30	29	Z	Boomkruiper	14870
3	3	6	4	3	N	Wielewaal	15080
	2 à 3	1	6	6	Z	Wielewaal	15080
19	14	23	21	19	N	Gaai	15390
	6	7	14	11	Z	Gaai	15390
18	19	26	43	39	N	Ekster	15490
	3	13	17	13	Z	Ekster	15490
30	45	28	30	25	N	Kauw	15600
	12	6	4	2	Z	Kauw	15600
16	19	15	20	16	N	Zwarte Kraai	15671
	6	10	16	11	Z	Zwarte Kraai	15671
0	0	0	-	-	N	Spreeuw	15820
	?	0	-	1?	Z	Spreeuw	15820
0	2	0	-	-	N	Huisemus	15910
	?	?	1	1	Z	Huisemus	15910
0	0	0	-	1	N	Ringmus	15980
	?	?	-	-	Z	Ringmus	15980
43	43	19	38	42	N	Vink	16360
	25	18	68	66	Z	Vink	16360
12	>6	6	-	2	N	Groenling	16490
	?	0	-	-	Z	Groenling	16490
2019	2020	2021	2022	2023	Plaats	Soort	earing
9	9	3	11	9	N	Putter	16530
	?	3	3	6	Z	Putter	16530
14	21	11	12	15	N	Kneu	16600
>3	>2	4	10	10	Z	Kneu	16600
0	0	0	-	-	N	Roodmus	16790
	-	-	-	-	Z	Roodmus	16790
4	5	8	28	22	N	Goudvink	17100
	0	1	-	-	Z	Goudvink	17100
0	0	0	1	1	N	Appelvink	17170
	?	1	1	1	Z	Appelvink	17170
55	45	14	27	21	N	Rietgors	18770
	17	11	31	29	Z	Rietgors	18770

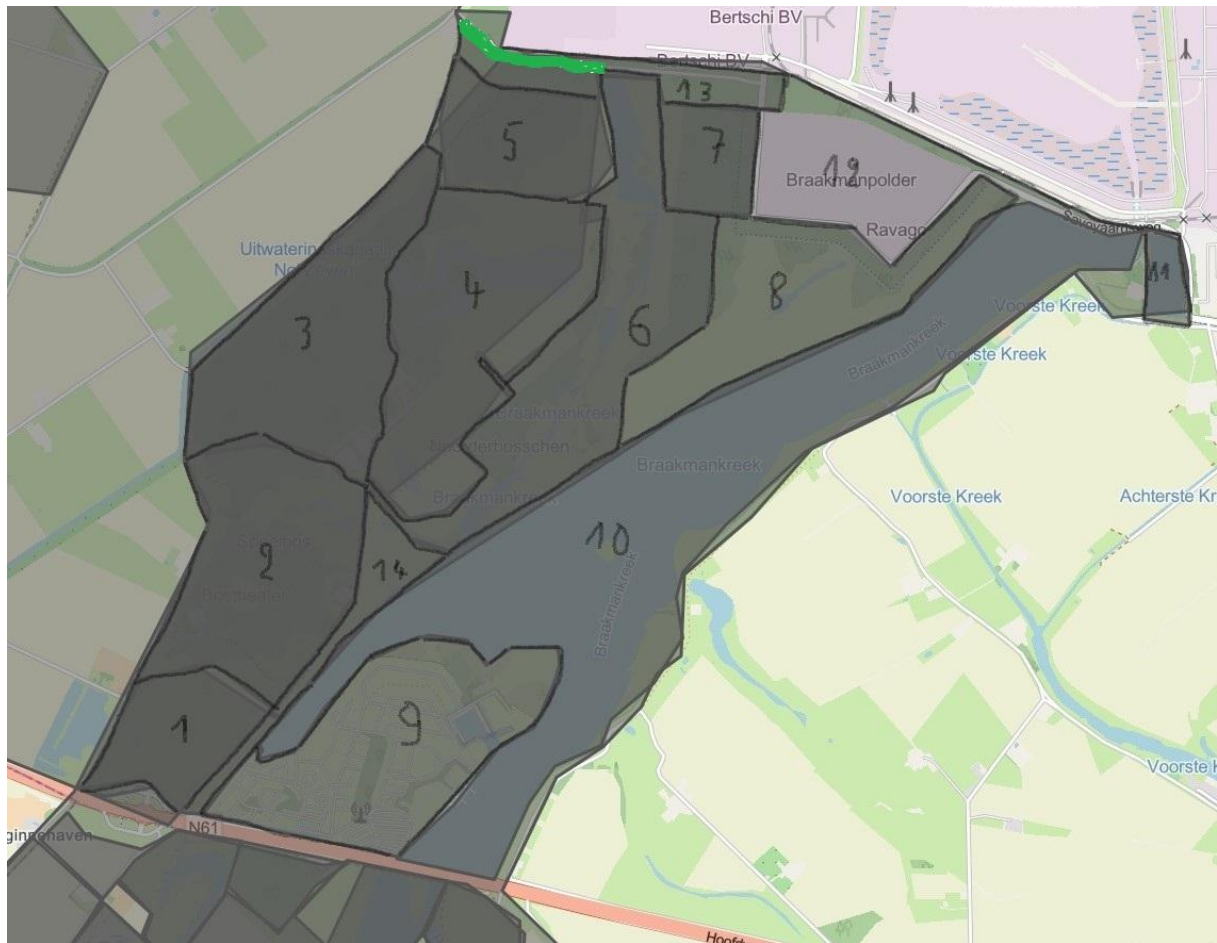
Broedvogels gehele Braakman (inclusief dijken)

natuurontwikkeling Noord van 2004 tot in 2017
aantallen 2013 uit Bunschoek, 2017 van Feenstra en 2018-
2023 vooral eigen waarnemingen

Opmerkingen	Soort	earing
Vestiging in nieuwe gebieden, maar ook Westgeul en Spuikom DOW. In 2020 4 territoria van de 37 buiten SBB (N)	Dodaars	70
Bij SBB Savoyaards en natuurontwikkeling N, rest op de Braakmankreek en Spuikom DOW, in 2020 3 territoria SBB	Fuut	90
op de Braakmankreek een territorium, waarschijnlijk geen broedgeval	Geoorde Fuut	120
Op Eilandje verdwenen door afslag. Eilandje was bijna niet meer in 2008. In winter 2008/2009 is het hersteld. (N)	Kleine Zilverreiger	1190
Op Eilandje verdwenen door afslag. Eilandje was bijna niet meer in 2008. In winter 2008/2009 is het hersteld. Reigers nu nabij gluurmuur Braakmankreek	Blauwe Reiger	1220
In 2011 vooral op Punt Recreatieterrein, in 2020 >21 territoria waarvan 3 territoria buiten SBB. (N)	Grauwe Gans	1610
Opmerkingen	Soort	earing
In 2011 vooral op Punt Recreatieterrein, in 2020 10 territoria SBB. (N)	Grote Canadese Gans	1661
in 2020 1 territorium op SBB-terrein, 2 territoria Punt Recreatieterrein en 3 territoria Braakmankreek (N)	Brandgans	1670
in 2020 3 territoria op SBB, 1 Spuikom (N)	Nijlgans	1700
in 2020 1 op Punt Recreatieterrein, 10 territoria SBB (N)	Bergeend	1730
Telkens op basis overzomerende man. Geen verder bewijs!	Smient	1790
Uitsluitend in natuurontwikkelingsgebied, in 2020 >24 territoria waarvan 3 territoria buiten SBB, (N)	Krakeend	1820
in 2018 vermoedelijk 11 territoria (Z)	Krakeend	1820
in 2020 40 territoria waarvan 4 buiten SBB (N)	Wilde Eend	1860
Uitsluitend in natuurontwikkelingsgebied	Zomertaling	1910
Uitsluitend in natuurontwikkelingsgebied	Slobeend	1940
Vooraf Spuikom DOW vanaf 2012, 2020 2 territoria Spuikom.	Tafeleend	1980
In 2020 19 territoria SBB, 34 territoria erbuiten (N)	Kuifeend	2030
in 2019 4 territoria ervan met nest in aangrenzend gebied (Mosselbanken, Elisabethpolder N) , in 2020 4 territoria ervan op SBB (N), 1 territorium recreatie-eiland, 1 territorium Havenstraat, 3 territoria Mosselbanken, 1 territorium Spuikom	Buizerd	2870
Westgeul en Savooyaards en natuurontwikkeling zuid (N)	Waterral	4070
in 2020 52 territoria waarvan 6 buiten SBB (N)	Meerkoet	4290
Uitsluitend in SBB-gebied waarvan in 2019 3 op eiland in de Braakmankreek, in 2020 6 bezette nesten in SBB-gebied	Kluut	4560
Uitsluitend in SBB-gebied	Kleine Plevier	4690
Uitsluitend in SBB-gebied	Strandplevier	4770
Uitsluitend in SBB-gebied	Grutto	5321
Uitsluitend in SBB-gebied. Tijdelijke toename door natuurontwikkeling. Door vegetatiesuccessie weer afname.	Tureluur	5460
Op Eilandje dat in winter 2008/2009 is aangelegd: in 2019 1 territorium. Op de spuikom van DOW in 2019 81 paren	Zwartkopmeeuw	5750

2005 en 2006 Natuurontwikkeling Grote Plas (alles mislukt door predatie) en vanaf 2010 op Eilandje. Op de spuikom van DOW in 2019 68 paren (N)	Kokmeeuw	5820
Tot en met 1988 punt Recreatie-eiland, 2003-2006 Natuurontwikkeling (alles mislukt door predatie) en vanaf 2009 op Eilandje. Op de spuikom van DOW in 2019 101 paren	Visdief	6150
Opmerkingen	Soort	earing
in 2020 19 territoria waarvan 1 op bedrijventerrein (N)	Holenduif	6680
in 2020 en 2022 grondiger onderzocht (N)	Houtduif	6700
Recreatie-eiland westzijde incl., in 2020 waarvan 4 in SBB-zone, aan woningen (N)	Turkse Tortel	6840
Bosuilen broeden in N en Z steeds in SBB-gebied. Zie: http://www.roofvogelszeeland.nl/images/publicaties/artikelen/Bosuil_in_Zeeland.pdf Castelijns H. Steltkluut 2009 (1): 5-10.	Bosuil	7610
in 2015-2020: 1-2 territoria in SBB gebied (N).	Ransuil	7670
eerst uitsluitend in SBB gebied, later ook elders. 5 territoria buiten Proefvlak en 1 Wevelswaaldijk in 2020 (N)	Groene Specht	8560
In 2016 3 territoria op het recreatie-eiland, in 2020 >1 territorium op recreatie-eiland en 3 territoria Wevelswaaldijk	Grote Bonte Specht	8760
Sinds 2005 in Noord tijdelijk toename door Natuurontwikkeling, erna weer afname. Alle paren in SBB-gebied. In 2020 1 buiten SBB, naast min. 2 territoria erin (N)	Veldleeuwerik	9760
Plas NW in zandhopen tgv Natuurbouw. In 2008 9 nesten uitgegraven door Vos. Vanaf 2011 niet meer. Omgeving is te veel begroeid (N).	Oeverzwaluw	9810
Boerderijen verdwenen, geen broedgevallen meer (N).	Boerenzwaluw	9920
in 2020, 2021 en 2022 1 territorium op bedrijventerrein (N)	Witte Kwikstaart	10201
In 2019: 59 territoria Braakman Noord waarvan 16 in het proefvlak, en 2 territoria recreatie-eiland, in 2020 84 territoria waarvan 8 buiten SBB (N)	Heggenmus	10840
In 2020 en 2022 grondiger onderzocht (N)	Roodborst	10990
in 2021 op grond van één waarneming (N) een territorium	Gekraagde Roodstaart	11220
In Noord sinds 2005 uitsluitend in SBB gebied. Toename door Natuurontwikkeling.	Roodborsttapuit	11390
Uitsluitend in SBB-gebied, vanaf 2020 ook erbuiten	Cetti's Zanger	12200
Uitsluitend in SBB-gebied.	Graszanger	12260
Uitsluitend in SBB-gebied, vanaf 2021 ook erbuiten (Z)	Sprinkhaanzanger	12360
in 2020 en 2022 grondiger onderzocht (N)	Grasmus	12750
in 2020 en 2022 grondiger onderzocht (N)	Zwartkop	12770
in 2020 en 2022 grondiger onderzocht (N)	Tijftjaf	13110
In Noord verdwenen met kappen van naaldhout	Kuifmees	14540
in 2020 19 territoria waarvan 1 het op bedrijventerrein (N)	Ekster	15490
45 territoria waarvan >34 op SBB, in 2020 (N)	Kauw	15600

Gebruikerslocaties Braakman Noord:

Gebruikerslocaties Braakman Zuid:

Hieronder:

- 1: 'de dolfijnkreek en uitbreiding' (zelf uitgevonden naam): de dolfijnkreek was pas in 2017 uitgegraven: in totaal 18,15 ha
- 2: bosje Middenweg: 8,15 ha
- 3: Nonnetjesvijver e.o.: 50,56 ha (opp. inclusief het Isabellakanaal) waaronder de in 2019 gegraven plas op de akker ten zuiden van het bos Spanjaardsweg Noord
- 4: voormalige opspuiting, ten oosten van de Nonnetjesvijver en het Philippinekanaal en ten westen van de Lozeschorweg: 13,3 ha
- 5: het bos Spanjaardsweg Noord e.o.: 18,26 ha: een hondenlosloopgebied,
- 6: bos Isabella Noord e.o.: 48,19 ha en 7: bos Isabella Zuid: 26,98 ha
- 8: graslanden Isabellakanaal: 16,36 ha (opp. inclusief het Isabellakanaal)
- 9: bos Spanjaardsweg Zuid e.o.: 32,56 ha waarvan 6,1 ha bos ten westen van het Isabellakanaal en 1,5 ha bos ten oosten van het Isabellakanaal (opp. inclusief het Isabellakanaal).
- 10: bos Aquaduct: 6,49 ha: langs het Isabellakanaal naar het zuiden (opp. exclusief het Isabellakanaal)

Grote Canadese Gans	1661	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Brandgans	1670	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Brandgans	1670	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Nijlgans	1700	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Nijlgans	1700	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Bergeend	1730	N	2	6	1	2	-	2	2	+
Bergeend	1730	Z	10	5	+	+	+	+	+	+
Mandarijneend	1751	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Smient	1790	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Smient	1790	Z	-	-	-	-	-	-	0-1	-
Krakeend	1820	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Krakeend	1820	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Wintertaling	1840	N	-	0-1	-	-	-	-	-	-
Wintertaling	1840	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Wilde Eend	1860	N	15	31-43	29	>15	28	28	25	+
Wilde Eend	1860	Z	33	44	+	+	+	+	+	+
Soepeend	1860	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Zomertaling	1910	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Zomertaling	1910	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Slobeend	1940	N	-	0-4	0-1	-	1	1	-	1
Slobeend	1940	Z	-	1	?	2	7	11	8	6
Soort	eurig	Plaats	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992
Tafeleend	1980	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Tafeleend	1980	Z	-	-	-	-	0-1	-	-	-
Kuifeend	2030	N	3	+	1-5	+	2-6	+	+	+
Kuifeend	2030	Z	1	7	+	+	+	+	+	6
Wespendief	2310	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Wespendief	2310	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Bruine Kiekendief	2600	N	-	1	-	0-2	1-2	2	1	2
Havik	2670	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Havik	2670	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Sperwer	2690	N	-	1	-	-	-	0-1	+	+
Sperwer	2690	Z	-	-	-	-	-	?	?	1
Buizerd	2870	N	-	-	-	-	-	-	1	1
Buizerd	2870	Z	-	-	-	-	-	-	1	+
Torenvalk	3040	N	1	1	1	1	1	1	1	1
Torenvalk	3040	Z	1	?	?	?	1	0-1	1	1
Boomvalk	3100	N	-	1	1	0-1	-	-	-	-
Boomvalk	3100	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Patrijs	3670	N	1	-	1-2	1	-	-	-	-
Patrijs	3670	Z	2	4	+	+	+	+	+	+
Kwartel	3700	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Kwartel	3700	Z								
Fazant	3940	N	25	26	+	14	20	23	+	+
Fazant	3940	Z	28	27	+	+	+	+	+	+
Waterral	4070	N	-	2	1-2	1	3	1	1	2
Waterral	4070	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Waterhoen	4240	N	11	12	11	>11	15	17	12	+
Waterhoen	4240	Z	1	5	+	+	+	+	+	+
Meerkoet	4290	N	23	20	13	15	16	16	17	+
Meerkoet	4290	Z	2	12	+	+	+	+	+	+
Scholekster	4500	N	4	5	4	6	4	3	3	3

Scholekster	4500	Z	3	6	+	6	9	+	6	4
Steltkluut	4550	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Kluut	4560	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Kluut	4560	Z	-	1	1	2	5	1	2	2
Kleine Plevier	4690	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Soort	euring	Plaats	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992
Kleine Plevier	4690	Z	-	3	6	2	1	-	3	1
Strandplevier	4770	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Strandplevier	4770	Z	-	-	-	-	-	-	1	1
Kievit	4930	N	4	+	4	8	5	4	5	4
Kievit	4930	Z	5	8	8	10	12	8	13	16
Grutto	5321	N	-	-	-	-	-	1	-	-
Grutto	5321	Z	5 à 6	6	8	8	11	8	7	2
Tureluur	5460	N	3	3	2	3	2	3	3	3
Tureluur	5460	Z	3	3 à 4	3	2	4	2	2	3
Zwartkopmeeuw	5750	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Kokmeeuw	5820	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Kokmeeuw	5820	Z	28	15	-	-	-	-	-	-
Kleine Mantelmeeuw	5910	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Visdief	6150	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Visdief	6150	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Holenduif	6680	N	6	6	4	8	3	7	>3	+
Holenduif	6680	Z	2	4	+	+	+	+	+	+
Houtduif	6700	N	45	41	>37	>31	73	>43	>37	+
Houtduif	6700	Z	129	91	+	+	+	+	+	+
Turkse Tortel	6840	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Zomertortel	6870	N	25	23	17	18	9	7	10	+
Zomertortel	6870	Z	43	36	+	+	+	+	+	+
Koekoek	7240	N	6	7	3	4	5	3	6	+
Koekoek	7240	Z	10	7	+	+	+	+	+	+
Bosuil	7610	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Bosuil	7610	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Ransuil	7670	N	2	3	2-3	3	3	4	4	4-5
Ransuil	7670	Z	4	5	+	+	+	6	6	5
Ijsvogel	8310	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Ijsvogel	8310	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Groene Specht	8560	N	1	+	+	+	2	2	2	2
Groene Specht	8560	Z	2	4	+	+	4	3	5	4
Grote Bonte Specht	8760	N	6	5	8	5	5	6	8	8
Grote Bonte Specht	8760	Z	7	8	+	+	+	+	+	10
Kleine Bonte Specht	8870	N	-	-	-	-	-	-	0-1	-
Soort	euring	Plaats	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992
Kleine Bonte Specht	8870	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Veldleeuwerik	9760	N	1	-	1	-	-	-	-	-
Veldleeuwerik	9760	Z	5	2	+	+	+	+	+	+
Oeverzwaluw	9810	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Oeverzwaluw	9810	Z	-	-	8	-	-	-	-	-
Boompieper	10090	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Boompieper	10090	Z	-	1	-	-	-	-	-	-
Graspieper	10110	N	-	1	-	-	-	-	-	-
Graspieper	10110	Z	5	7	+	+	+	+	+	+
Gele Kwikstaart	10171	N	3	-	-	-	-	-	-	-

Gele Kwikstaart	10171	Z	9	1	+	+	+	+	+	+
Witte Kwikstaart	10201	N	2	-	0-1	-	1	1	1	+
Witte Kwikstaart	10201	Z	-	1	-	-	-	-	-	-
Winterkoning	10660	N	20	22	17	26	26	29	19	+
Winterkoning	10660	Z	42	+	+	+	+	+	+	+
Heggenmus	10840	N	5	3	1	2	5	6	4	+
Heggenmus	10840	Z	10	10	+	+	+	+	+	+
Roodborst	10990	N	3	1-2	-	-	1	2	1	+
Roodborst	10990	Z	8	7	+	+	+	+	+	+
Nachtegaal	11040	N	2	2	1	-	2	1	-	-
Nachtegaal	11040	Z	11	13	+	17	18	7	-	13
Blauwborst	11060	N	1	3	7	6	6	7	10	+
Blauwborst	11060	Z	3 à 4	3	+	+	3	5	+	1 à 3
Zwarte Roodstaart	11212	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Roodborsttapuit	11390	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Roodborsttapuit	11390	Z	1	1	-	-	-	1	-	-
Merel	11870	N	13	17	24	28	24	34	22	+
Merel	11870	Z	38	41	+	+	+	+	+	+
Kramsvogel	11980	N	-	-	0-1	-	1	-	-	-
Kramsvogel	11980	Z	-	-	-	1	-	-	-	-
Zanglijster	12000	N	12	11	11	13	10	11	10	+
Zanglijster	12000	Z	30	18	+	+	+	+	+	+
Grote Lijster	12020	N	4	3	3	8	7	7	6	2
Grote Lijster	12020	Z	9	8	+	+	+	+	+	+
Cetti's Zanger	12200	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Soort	eurig	Plaats	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992
Cetti's Zanger	12200	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Graszanger	12260	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Graszanger	12260	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Sprinkhaanzanger	12360	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Sprinkhaanzanger	12360	Z	-	-	-	-	-	-	-	1
Snor	12380	N	1	1	1	1	-	1	-	1
Snor	12380	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Rietzanger	12430	N	3	3	4	3	4	2	2	+
Rietzanger	12430	Z	4	5	+	+	+	1	-	0-1
Bosrietzanger	12500	N	8	9	2	5	3	8	6	+
Bosrietzanger	12500	Z	2	6	+	+	+	+	+	+
Kleine Karekiet	12510	N	44	51	>36	+	39	51	58	+
Kleine Karekiet	12510	Z	15	46	+	+	+	+	+	+
Grote Karekiet	12530	N	1	-	1	1	-	-	-	0-1
Spotvogel	12590	N	2	-	3	1	1	-	-	?
Spotvogel	12590	Z	17	16	+	+	+	+	+	+
Orpheusspotvogel	12600	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Braamsluiper	12740	N	1	-	-	-	-	-	-	-
Braamsluiper	12740	Z	2	1	-	-	-	-	-	-
Grasmus	12750	N	4	8	9	8	7	6	12	+
Grasmus	12750	Z	12	14	+	+	+	+	+	+
Tuinfluit	12760	N	16	27	26	40	26	38	43	+
Tuinfluit	12760	Z	40	44	+	+	+	+	+	+
Zwartkop	12770	N	18	+	11	26	20	+	+	+
Zwartkop	12770	Z	48	41	+	+	+	+	+	+
Fluit	13080	N	-	-	-	2	1	-	-	0-2

Fluiter	13080	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Tjiftjaf	13110	N	11	+	16	20	24	+	+	+
Tjiftjaf	13110	Z	26	32	+	+	+	+	+	+
Fitis	13120	N	40	26	25	35	38	42	31	+
Fitis	13120	Z	93	54	+	+	+	+	+	+
Goudhaan	13140	N	3	3	3	3	5	2	2	+
Goudhaan	13140	Z	6	6	+	+	+	+	+	+
Vuurgoudhaan	13150	N	-	-	-	-	-	-	0-1	-
Vuurgoudhaan	13150	Z	-	-	-	-	0-1	-	-	-
Soort	euring	Plaats	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992
Grauwe Vliegenvanger	13350	N	4	3	6	7	4	8	9	+
Grauwe Vliegenvanger	13350	Z	10	9	+	+	+	+	+	+
Baardman	13640	N	-	-	-	-	-	-	-	1
Staartmees	14370	N	1	-	-	-	-	1	-	+
Staartmees	14370	Z	2	1	+	+	+	+	+	+
Matkop	14420	N	1	3	2	3	3	4	1	+
Matkop	14420	Z	2	4	+	+	3 à 7	5	3 à 5	+
Kuifmees	14540	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Kuifmees	14540	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Zwarte Mees	14610	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Pimpelmees	14620	N	16	16	14	16	18	18	16	+
Pimpelmees	14620	Z	18	16	+	+	+	+	+	+
Koolmees	14640	N	20	21	13	22	24	17	12	+
Koolmees	14640	Z	27	35	+	+	+	+	+	+
Boomklever	14790	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Boomklever	14790	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Boomkruiper	14870	N	-	-	-	-	-	1	2	-
Boomkruiper	14870	Z	-	-	-	-	-	3	1	-
Wielewaal	15080	N	4	7	7	5	4	6	8	+
Wielewaal	15080	Z	7	9	+	+	7	7	9	7
Gaai	15390	N	4	5	4	3	3	4	5	+
Gaai	15390	Z	7	6	+	+	+	+	+	+
Ekster	15490	N	6	6	6	3	1	4	4	2
Ekster	15490	Z	11	11	+	+	+	+	+	+
Kauw	15600	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Kauw	15600	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Zwarte Kraai	15671	N	7	5	4	3	2	2	2	3
Zwarte Kraai	15671	Z	6	7	+	+	+	+	+	+
Spreeuw	15820	N	2	2	2	-	-	1	-	+
Spreeuw	15820	Z	-	3	+	+	+	+	+	+
Huismus	15910	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Ringmus	15980	N	2	-	-	1	-	?	?	?
Ringmus	15980	Z	16	5	+	+	+	+	+	+
Vink	16360	N	8	10	9	8	11	9	11	+
Vink	16360	Z	19	17	+	+	+	+	+	+
Soort	euring	Plaats	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992
Keep	16380	N	-	-	0-1	-	-	0-1	-	-
Groenling	16490	N	2	6	7	10	4	10	5	+
Groenling	16490	Z	18	10	+	+	+	+	+	+
Putter	16530	N	1	-	-	-	1	-	-	?
Putter	16530	Z	1	?	?	?	?	?	?	?

Sijs	16540	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Sijs	16540	Z	1	-	-	-	-	-	-	-
Kneu	16600	N	1	1	-	-	-	-	0-2	-
Kneu	16600	Z	3	3	?	?	?	?	?	?
Roodmus	16790	N								
Goudvink	17100	N	-	-	-	0-1	-	-	-	-
Goudvink	17100	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Appelvink	17170	N	-	-	-	-	-	-	1	-
Appelvink	17170	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Rietgors	18770	N	14	18	10	9	6	6	9	+
Rietgors	18770	Z	4	8	+	+	+	+	+	+
Soort	euring	Plaats	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992

Aantallen territoria op de terreinen van Staatsbosbeheer in de Braakman in de periode 1993-2000

Soort	euring	Plaats	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Dodaars	70	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Dodaars	70	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Fuut	90	N	1	1	1	-	1	-	-	-
Fuut	90	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Aalscholver	722	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Koereiger	1110	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Kleine Zilverreiger	1190	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Blauwe Reiger	1220	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Knobbelzwaan	1520	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Knobbelzwaan	1520	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Grauwe Gans	1610	N	+	+	9	8	9	±20	±30	±40
Grauwe Gans	1610	Z	4	+	+	+	+	>5	+	+
Soepgans	1610	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Grote Canadese Gans	1661	N	-	-	-	1	1	1	2	1-2
Grote Canadese Gans	1661	Z	-	-	-	-	1	1	1	3
Brandgans	1670	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Brandgans	1670	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Nijlgans	1700	N	-	-	1	-	1	1	1	1
Nijlgans	1700	Z	-	-	-	-	-	-	-	1
Bergeend	1730	N	+	+	+	+	+	+	+	+
Bergeend	1730	Z	+	+	+	+	+	+	+	+
Mandarijneend	1751	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Smient	1790	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Smient	1790	Z	-	-	0-1	-	-	-	-	-
Krakeend	1820	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Krakeend	1820	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Wintertaling	1840	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Wintertaling	1840	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Wilde Eend	1860	N	+	+	+	+	+	+	+	+
Wilde Eend	1860	Z	+	40	+	+	+	+	+	+
Soepeend	1860	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Zomertaling	1910	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Zomertaling	1910	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Slobeend	1940	N	1	1	-	-	-	-	1	-
Slobeend	1940	Z	6	2	3	5	3	1	3	3

Holenduif	6680	N	+	+	+	+	+	+	+	+
Holenduif	6680	Z	+	+	+	+	+	+	+	+
Houtduif	6700	N	+	+	+	+	+	+	+	+
Houtduif	6700	Z	+	+	+	+	+	+	+	+
Turkse Tortel	6840	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Zomertortel	6870	N	+	+	+	+	-	1	1	1
Zomertortel	6870	Z	+	+	+	+	+	+	+	+
Koekoek	7240	N	+	+	+	+	+	+	+	+
Koekoek	7240	Z	+	+	+	+	+	+	+	+
Bosuil	7610	N	-	-	1	1	1	1	2	2
Bosuil	7610	Z		-	-	-	2	1 à 2	2	2
Ransuil	7670	N	4	+	5	4	2-3	2	2-3	2
Ransuil	7670	Z	6	5 à 6	8	6	7	9	5 à 7	7
Ijsvogel	8310	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Ijsvogel	8310	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Groene Specht	8560	N	2	3	2	5	4	3	3	3
Groene Specht	8560	Z	5	4	7	5	1	4	6	4
Grote Bonte Specht	8760	N	+	7	5-7	7	6-7	4-7	7	6
Grote Bonte Specht	8760	Z	8 à 11	13	14	12 à 15	12 à 15	10 à 15	13-15	13-15
Kleine Bonte Specht	8870	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Soort	euring	Plaats	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Kleine Bonte Specht	8870	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Veldleeuwerik	9760	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Veldleeuwerik	9760	Z	+	6	+	+	+	+	+	3
Oeverzwaluw	9810	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Oeverzwaluw	9810	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Boompieper	10090	N	-	-	-	-	-	1	1	-
Boompieper	10090	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Graspieper	10110	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Graspieper	10110	Z	+	+	+	+	+	+	+	+
Gele Kwikstaart	10171	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Gele Kwikstaart	10171	Z	+	+	+	+	+	+	+	+
Witte Kwikstaart	10201	N	+	+	+	+	+	+	+	+
Witte Kwikstaart	10201	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Winterkoning	10660	N	+	+	+	+	+	+	+	+
Winterkoning	10660	Z	+	+	+	+	+	+	+	+
Heggenmus	10840	N	+	+	+	+	+	+	+	+
Heggenmus	10840	Z	+	+	+	+	+	+	+	+
Roodborst	10990	N	+	+	+	+	+	+	+	+
Roodborst	10990	Z	+	+	+	+	+	+	+	+
Nachttegaal	11040	N	-	-	-	-	1	2	1	1
Nachttegaal	11040	Z	15	9	13	13	11	8	13	9
Blauwborst	11060	N	+	5-7	6	3	5	7	6	6
Blauwborst	11060	Z	+	2 à 3	2 à 3	1 à 3	1 à 3	1 à 3	1	1 à 3
Zwarte Roodstaart	11212	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Roodborsttapuit	11390	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Roodborsttapuit	11390	Z	-	-	-	-	-	-	-	1
Merel	11870	N	+	+	+	-	+	+	+	+
Merel	11870	Z	+	+	+	-	+	+	+	+
Kramsvogel	11980	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Kramsvogel	11980	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Zanglijster	12000	N	+	+	+	-	+	+	+	+

Pimpelmees	14620	Z	+	+	+	+	+	+	+	+
Koolmees	14640	N	+	+	+	+	+	+	+	+
Koolmees	14640	Z	+	+	+	+	+	+	+	+
Boomklever	14790	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Boomklever	14790	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Boomkruiper	14870	N	-	-	-	2	-	-	-	1
Boomkruiper	14870	Z	1	-	1	1	-	-	-	-
Wielewaal	15080	N	+	+	7	8	7	5	5	3-4
Wielewaal	15080	Z	6	5	5	6	4	6	4	6
Gaai	15390	N	+	5	+	+	+	4	+	+
Gaai	15390	Z	+	9	+	+	+	5 à 7	+	+
Ekster	15490	N	4	6	+	+	+	+	+	+
Ekster	15490	Z	+	11	+	+	+	+	+	+
Kauw	15600	N	-	1-2	?	?	?	+	+	+
Kauw	15600	Z	-	2	+	+	+	+	+	+
Zwarte Kraai	15671	N	3	5	+	+	+	+	+	+
Zwarte Kraai	15671	Z	+	10	+	+	+	+	+	+
Spreeuw	15820	N	+	+	+	-	-	+	+	+
Spreeuw	15820	Z	+	+	+	-	-	+	+	+
Huismus	15910	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Ringmus	15980	N	?	?	?	?	?	?	?	?
Ringmus	15980	Z	+	+	+	?	?	?	?	?
Vink	16360	N	+	+	5	4	+	7-8	+	+
Vink	16360	Z	+	14-16	11 à 15	10 à 15	13	+	+	12 à 15
Soort	euring	Plaats	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Keep	16380	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Groenling	16490	N	+	+	+	-	-	+	+	+
Groenling	16490	Z	+	+	+	-	-	+	+	+
Putter	16530	N	?	?	?	?	?	?	?	?
Putter	16530	Z	?	?	?	?	?	?	?	?
Sijs	16540	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Sijs	16540	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Kneu	16600	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Kneu	16600	Z	?	?	?	?	?	?	?	?
Roodmus	16790	N								
Goudvink	17100	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Goudvink	17100	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Appelvink	17170	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Appelvink	17170	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Rietgors	18770	N	+	+	5-7	7	8-9	7	8-10	8-10
Rietgors	18770	Z	+	+	2	1	2	1	1	2
Soort	euring	Plaats	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000

Aantallen territoria op de terreinen van Staatsbosbeheer in de Braakman in de periode 2001-2002-2003-2013-2017-2018-2019-2020

Soort	euring	Plaats	2001	2002	2003	2013	2017	2018	2019	2020
Dodaars	70	N	-	-	-	5	18	20	31	33
Dodaars	70	Z	-	-	-	0	-	>1	5	10
Fuut	90	N	1	-	-	>6	7	6	5	3
Fuut	90	Z	-	-	-	0	2	2	5	4

Aalscholver	722	N	-	-	-	-	2	2	-	2
Koereiger	1110	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Kleine Zilverreiger	1190	N	-	-	-	4	3	1	1	-
Blauwe Reiger	1220	N	-	-	-	26	20	26	20	27
Knobbelzwaan	1520	N	-	-	-	2	4	2	1	1
Knobbelzwaan	1520	Z	-	-	-	0	-	-	1	1
Grauwe Gans	1610	N	+	+	26	22	37	3	20	18
Grauwe Gans	1610	Z	+	+	9	9	1	+	+	1
Soepgans	1610	Z	-	-	-	-	-	-	-	1
Grote Canadese Gans	1661	N	1	1	3	13	13	7	6	10
Grote Canadese Gans	1661	Z	3	2 à 3	3	3	>1	>2	+	1
Brandgans	1670	N	-	-	-	+	2	>1	0	1
Brandgans	1670	Z	-	-	-	0	+	1	6	?
Nijlgans	1700	N	2	1	-	2	5	2	4	3
Nijlgans	1700	Z	-	-	-	0	+	1	+	1
Bergeend	1730	N	+	+	9	15	15	2	5	10
Bergeend	1730	Z	+	+	1	1	2	2	+	1
Mandarijneend	1751	N	-	1	-	-	-	-	-	-
Smient	1790	N	-	-	-	0-1	-	-	-	-
Smient	1790	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Krakeend	1820	N	-	-	-	16	46	11	49	21
Krakeend	1820	Z	-	-	-	0	1	1	+	?
Wintertaling	1840	N	-	-	-	-	3	-	1	1
Wintertaling	1840	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Wilde Eend	1860	N	+	28	17	36	90	18	30	36
Wilde Eend	1860	Z	+	26	27	27	9	7	+	>4
Soepeend	1860	Z	-	-	-	-	-	-	-	0
Zomertaling	1910	N	-	-	-	1	1	1	2	1
Zomertaling	1910	Z	1	-	-	0	-	-	1	0
Slobeend	1940	N	-	1	-	9	6	2	1	5
Slobeend	1940	Z	1	-	1	1	-	1	+	0
Soort	euring	Plaats	2001	2002	2003	2013	2017	2018	2019	2020
Tafeleend	1980	N	-	-	-	2	3	1	1	0
Tafeleend	1980	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Kuifeend	2030	N	+	+	6	25	55	21	37	19
Kuifeend	2030	Z	+	+	2	2	3	8	+	>5
Wespendief	2310	N	-	-	-	-	-	1	0	0
Wespendief	2310	Z	-	-	-	0	-	-	1	0
Bruine Kiekendief	2600	N	2	4	1	-	-	-	1	0
Havik	2670	N	-	-	-	1	1	1	1	1
Havik	2670	Z	-	-	-	0	1	1	1	1
Sperwer	2690	N	3	3	3	-	-	1	1	1
Sperwer	2690	Z	4	4	4	4	3	1	2	1
Buizerd	2870	N	1	1	1	4	4	8	4	4
Buizerd	2870	Z	2	4	1	1	2	1	2	>3
Torenvalk	3040	N	2	-	2	3	2	2	5	1
Torenvalk	3040	Z	-	-	-	0	1	2	1	>1
Boomvalk	3100	N	1	-	1	1	-	1	0	2
Boomvalk	3100	Z	-	-	-	0	-	-	1	1
Patrijs	3670	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Patrijs	3670	Z	+	0-1	-	-	1	1	-	-
Kwartel	3700	N	-	-	-	>1	>1	>1	-	-

Kwartel	3700	Z				-	-	-	-	-
Fazant	3940	N	+	+	9	20	+	18	57	45
Fazant	3940	Z	+	+	9	9	?	?	+	>3
Waterral	4070	N	4	+	2	2	8	4	13	9
Waterral	4070	Z	-	-	-	0	0	0	0	0
Waterhoen	4240	N	+	+	7	5	7	10	29	24
Waterhoen	4240	Z	+	+	8	8	10	-	2	>1
Meerkoet	4290	N	+	+	11	29	55	31	46	46
Meerkoet	4290	Z	+	+	12	12	9	6	+	>8
Scholekster	4500	N	1	1	2	6	7	2	4	2
Scholekster	4500	Z	6	4	6	6	1	2	+	1
Steltkluut	4550	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Kluut	4560	N	-	-	-	6	2	-	1	9
Kluut	4560	Z	-	-	-	0	-	16	5	0
Kleine Plevier	4690	N	-	-	2	1	4	-	-	1
Soort	euring	Plaats	2001	2002	2003	2013	2017	2018	2019	2020
Kleine Plevier	4690	Z	-	-	-	0	1	7	3	1
Strandplevier	4770	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Strandplevier	4770	Z	-	-	-	0	0	0	0	0
Kievit	4930	N	-	-	1	5	6	1	7	6
Kievit	4930	Z	2	9	8	8	0	3	+	1
Grutto	5321	N	-	-	-	2	-	-	2	2
Grutto	5321	Z	4	6	6	6	-	1	2	>1
Tureluur	5460	N	1	-	1	4	2	1	3	2
Tureluur	5460	Z	4	8	5	5	0	1	3	0
Zwartkopmeeuw	5750	Z	-	-	-	0	-	14	33	0
Kokmeeuw	5820	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Kokmeeuw	5820	Z	-	-	-	0	-	345	475	383
Kleine Mantelmeeuw	5910	Z	-	-	-	0	-	-	-	-
Visdief	6150	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Visdief	6150	Z	-	-	-	0	-	15	3	1
Holenduif	6680	N	+	+	6	6	18	14	16	18
Holenduif	6680	Z	+	+	6 à 8	7	1	8	+	9
Houtduif	6700	N	+	+	35	17	+	125	137	157
Houtduif	6700	Z	+	+	95-100	97	39	+	+	>16
Turkse Tortel	6840	N	-	-	-	0	2	7	8	4
Zomertortel	6870	N	+	+	3	2	5	4	11	7
Zomertortel	6870	Z	+	+	14	14	0	0	0	0
Koekoek	7240	N	+	+	3	3	8	8	11	8
Koekoek	7240	Z	+	+	4	4	2	2	+	>1
Bosuil	7610	N	1	2	1	1	+	2	1	1
Bosuil	7610	Z	2	5	2	2	4	1	5	2
Ransuil	7670	N	1-2	1-2	1	>1	>1	?	?	?
Ransuil	7670	Z	4 à 5	5 à 6	4	4	?	>1	2	?
Ijsvogel	8310	N	-	-	-	-	-	-	1	1
Ijsvogel	8310	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Groene Specht	8560	N	2	2	3	8	9	10	14	14
Groene Specht	8560	Z	5	6	5	5	3	4	5	>4
Grote Bonte Specht	8760	N	7	7	9	2	4	3	10	11
Grote Bonte Specht	8760	Z	13-15	15	18	18	10	11	+	>7
Kleine Bonte Specht	8870	N	-	-	-	1	?	?	5	2
Soort	euring	Plaats	2001	2002	2003	2013	2017	2018	2019	2020

Kleine Bonte Specht	8870	Z	-	-	-	0	1	?	>1	3
Veldleeuwerik	9760	N	-	-	-	9	4	5	1	2
Veldleeuwerik	9760	Z	+	+	-	0	1	3	5	1
Oeverzwaluw	9810	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Oeverzwaluw	9810	Z	-	-	-	-	-	8	4	10
Boompieper	10090	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Boompieper	10090	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Graspieper	10110	N	-	-	-	-	4	2	-	-
Graspieper	10110	Z	+	+	-	-	-	0	1	0
Gele Kwikstaart	10171	N	-	-	-	-	-	?	-	-
Gele Kwikstaart	10171	Z	+	+	-	0	0	0	1	0
Witte Kwikstaart	10201	N	+	+	1	-	2	1	1	-
Witte Kwikstaart	10201	Z	-	-	-	0	+	1	+	1
Winterkoning	10660	N	+	+	31	22	+	115	172	155
Winterkoning	10660	Z	+	+	52-55	53	34	+	+	>37
Heggenmus	10840	N	+	+	4	16	+	54	59	76
Heggenmus	10840	Z	+	+	6	6	0	+	+	>3
Roodborst	10990	N	+	+	10	+	+	15	36	57
Roodborst	10990	Z	+	+	22-24	23	12	+	+	>8
Nachtegaal	11040	N	5	1	1	-	4	10	18	18
Nachtegaal	11040	Z	5	6	5	5	0	0	0	0
Blauwborst	11060	N	7-9	7	6	10	8	6	16	17
Blauwborst	11060	Z	1 à 3	1 à 3	1	1	2	0	+	?
Zwarte Roodstaart	11212	Z	-	-	-	0	>1	?	1	0
Roodborsttapuit	11390	N	-	-	2	4	7	8	3	9
Roodborsttapuit	11390	Z	1	1	1	1	1	0	0	1
Merel	11870	N	+	+	15	19	+	120	111	74
Merel	11870	Z	+	+	30-32	31	14	+	+	11
Kramsvogel	11980	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Kramsvogel	11980	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Zanglijster	12000	N	+	+	2	2	19	20	13	19
Zanglijster	12000	Z	+	+	6 à 7	7	3	14	>3	5
Grote Lijster	12020	N	2	2	2	2	2	1	1	1
Grote Lijster	12020	Z	9 à 11	7 à 8	2	2	2	1	2	0
Cetti's Zanger	12200	N	-	-	-	-	2	3	10	19
Soort	euring	Plaats	2001	2002	2003	2013	2017	2018	2019	2020
Cetti's Zanger	12200	Z	-	-	-	0	-	-	0	0
Graszanger	12260	N	-	-	-	-	-	2	2	3
Graszanger	12260	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Sprinkhaanzanger	12360	N	1	1	1	16	16	25	20	15
Sprinkhaanzanger	12360	Z	-	-	-	-	-	-	-	1
Snor	12380	N	-	-	-	-	-	-	2	0
Snor	12380	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Rietzanger	12430	N	8	5-7	6	10	15	18	23	27
Rietzanger	12430	Z	1	3	1	1	6	0	+	>2
Bosrietzanger	12500	N	+	+	9	42	22	21	64	67
Bosrietzanger	12500	Z	+	+	1	1	5	1	1	1
Kleine Karekiet	12510	N	+	+	32	52	125	90	140	105
Kleine Karekiet	12510	Z	+	+	18	18	7	1	+	11
Grote Karekiet	12530	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Spotvogel	12590	N	?	-	-	10	13	5	18	11
Spotvogel	12590	Z	+	-	-	-	0	0	0	2

Orpheusspotvogel	12600	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Braamsluiper	12740	N	1	-	-	3	7	19	10	25
Braamsluiper	12740	Z	-	-	-	-	-	-	-	1
Grasmus	12750	N	+	+	10	91	143	126	212	274
Grasmus	12750	Z	+	+	-	0	5	2	+	>9
Tuinfluit	12760	N	+	+	15	33	82	100	127	171
Tuinfluit	12760	Z	+	+	10 à 11	10	2	3	+	6
Zwartkop	12770	N	+	+	25	32	122	180	225	258
Zwartkop	12770	Z	+	+	32-34	33	35	49	+	>47
Fluiter	13080	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Fluiter	13080	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Tjiftjaf	13110	N	+	+	26	54	+	155	205	304
Tjiftjaf	13110	Z	+	+	40-43	41	29	+	+	>30
Fitis	13120	N	+	+	10	67	+	120	153	166
Fitis	13120	Z	+	+	2	2	0	?	>3	>5
Goudhaan	13140	N	+	+	8	0	-	-	-	-
Goudhaan	13140	Z	+	+	8	8	5-6	4	+	?
Vuurgoudhaan	13150	N	-	-	1	-	-	0-1	0	0
Vuurgoudhaan	13150	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Soort	euring	Plaats	2001	2002	2003	2013	2017	2018	2019	2020
Grauwe Vliegenvanger	13350	N	+	+	3	0	-	-	0	0
Grauwe Vliegenvanger	13350	Z	+	+	1	1	2	0	-	0
Baardman	13640	N	-	-	-	-	1	2	6	11
Staartmees	14370	N	8-10	7-9	4	7	12	6	12	14
Staartmees	14370	Z	>5	7 à 10	7	7	>11	6	+	3
Matkop	14420	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Matkop	14420	Z	-	1	-	-	-	-	-	-
Kuifmees	14540	N	-	1-2	4	-	-	-	-	-
Kuifmees	14540	Z	-	1	1	1	0	1	1	0
Zwarte Mees	14610	Z	-	-	-	0	1	0	0	0
Pimpelmees	14620	N	+	+	8	10	+	35	74	74
Pimpelmees	14620	Z	+	+	15	15	25	+	+	>39
Koolmees	14640	N	+	+	10	10	+	51	79	74
Koolmees	14640	Z	+	+	28-30	29	22	+	+	75
Boomklever	14790	N	-	-	-	1	-	-	-	-
Boomklever	14790	Z	-	-	-	0	1	0	1	1
Boomkruiper	14870	N	1	3	4	>2	1-2	7	7	8
Boomkruiper	14870	Z	2	4	7	7	12	14	+	>13
Wielewaal	15080	N	5	>3	3	0-1	1	1	3	3
Wielewaal	15080	Z	5	>4	8	8	3	3	1	0
Gaai	15390	N	+	4	4	2	+	11	19	14
Gaai	15390	Z	+	10	7	7	6	+	+	>5
Ekster	15490	N	+	7	7	11	+	9	18	17
Ekster	15490	Z	+	14	16	16	5	+	+	?
Kauw	15600	N	+	2	1	23	18	11	30	34
Kauw	15600	Z	+	2	1	1	1	1	+	0
Zwarte Kraai	15671	N	+	5	6	3	13	14	16	18
Zwarte Kraai	15671	Z	+	9	9	9	1	7	+	>4
Spreeuw	15820	N	+	+	3	2	+	0	0	0
Spreeuw	15820	Z	+	+	2	2	2	0	+	0
Huismus	15910	N	-	-	-	+	+	1	0	2
Ringmus	15980	N	?	?	-		0	0	0	0

Ringmus	15980	Z	?	?	-	-	-	-	-	-
Vink	16360	N	+	+	7	2	+	24	43	28
Vink	16360	Z	+	+	20-22	21	18	+	+	>8
Soort	euring	Plaats	2001	2002	2003	2013	2017	2018	2019	2020
Keep	16380	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Groenling	16490	N	+	+	-	+	3	9	12	6
Groenling	16490	Z	+	+	-	-	-	-	-	-
Putter	16530	N	?	?	-	9	1	3	7	8
Putter	16530	Z	?	?	1	1	0	0	+	?
Sijs	16540	N	-	-	-	-	-	-	-	-
Sijs	16540	Z	-	-	-	-	-	-	-	-
Kneu	16600	N	-	-	-	7	20	19	14	21
Kneu	16600	Z	?	?	-	0	0	5	+	>3
Roodmus	16790	N				1	1	-	-	-
Goudvink	17100	N	-	-	-	-	2	>2	4	5
Goudvink	17100	Z	-	-	-	0	1	-	-	-
Appelvink	17170	N	-	-	-	0-1	1	1	0	0
Appelvink	17170	Z	-	-	2	2	1	3	?	0
Rietgors	18770	N	+	+	6	5	27	37	55	45
Rietgors	18770	Z	1	+	1	1	3	0	+	?
Soort	euring	Plaats	2001	2002	2003	2013	2017	2018	2019	2020

Aantallen territoria op de terreinen van Staatsbosbeheer in de Braakman in de periode 2021-2022-2023 en opmerkingen en de Rode Lijst-status

2021	2022	2023	Soort	euring	Plaats	Opmerking	RL-status
26	28	40	Dodaars	70	N		
10	10	18	Dodaars	70	Z	>5 Isabellakanaal in 2020	
3	2	1	Fuut	90	N		
4	5	8	Fuut	90	Z	Isabellakanaal	
15	23	21	Aalscholver	722	N		
-	3	-	Koereiger	1110	N		
-	-	-	Kleine Zilverreiger	1190	N		Gevoelig
21	27	26	Blauwe Reiger	1220	N		
1	1	3	Knobbelzwaan	1520	N		
1	1	0	Knobbelzwaan	1520	Z		
40	38	31	Grauwe Gans	1610	N		
22	26	20	Grauwe Gans	1610	Z		
1	0	0	Soepgans	1610	Z		
19	19	25	Grote Canadese Gans	1661	N		
13	14	14	Grote Canadese Gans	1661	Z		
12	3	5	Brandgans	1670	N		
2	4	2	Brandgans	1670	Z		
3	3	3	Nijlgans	1700	N		
2	6	2	Nijlgans	1700	Z		
7	7	6	Bergeend	1730	N		
3	6	2	Bergeend	1730	Z		
-	-	-	Mandarijneend	1751	N		
-	-	-	Smient	1790	N		Gevoelig
-	-	-	Smient	1790	Z		Gevoelig
22	21	60	Krakeend	1820	N		
11	27	25	Krakeend	1820	Z		

0	2	5	Wintertaling	1840	N		Kwetsbaar
-	-	-	Wintertaling	1840	Z		Kwetsbaar
25	20	40	Wilde Eend	1860	N		
15	23	35	Wilde Eend	1860	Z		
1	0	0	Soepeend	1860	Z		
1	3	0	Zomertaling	1910	N		Bedreigd
0	0	1	Zomertaling	1910	Z		Bedreigd
8	5	6	Slobeend	1940	N		Kwetsbaar
3	3	0	Slobeend	1940	Z		Kwetsbaar
2021	2022	2023	Soort	eurig	Plaats	Opmerking	RL-status
0	0	3	Tafeleend	1980	N		
0	2	0	Tafeleend	1980	Z		
15	20	40	Kuifeend	2030	N		
65	41	55	Kuifeend	2030	Z		
0	1	1	Wespendief	2310	N		
1	1	1	Wespendief	2310	Z		
0	0	0	Bruine Kiekendief	2600	N		
1	1	1	Havik	2670	N		
1	3	2	Havik	2670	Z		
1	2	3	Sperwer	2690	N		
1	2	2	Sperwer	2690	Z		
6	4	3	Buizerd	2870	N		
4	6	5	Buizerd	2870	Z		
2	2	3	Torenvalk	3040	N		Kwetsbaar
2	2	2	Torenvalk	3040	Z		Kwetsbaar
1	1	1	Boomvalk	3100	N		Kwetsbaar
1	2	2	Boomvalk	3100	Z		Kwetsbaar
-	-	-	Patrijs	3670	N		Kwetsbaar
0	0	-	Patrijs	3670	Z		Kwetsbaar
-	-	2	Kwartel	3700	N		
0	1	?	Kwartel	3700	Z		
42	43	30	Fazant	3940	N		
8	16	19	Fazant	3940	Z		
24	14	11	Waterral	4070	N		
1	1	2	Waterral	4070	Z		
24	27	16	Waterhoen	4240	N		
6	35	26	Waterhoen	4240	Z		
43	56	60	Meerkoet	4290	N		
39	75	55	Meerkoet	4290	Z		
2	2	2	Scholekster	4500	N		
2	2	5	Scholekster	4500	Z		
1	5	1	Steltkluit	4550	N		Gevoelig
14	17	5	Kluit	4560	N		
16	8	1	Kluit	4560	Z		
2	1	2	Kleine Plevier	4690	N		
2021	2022	2023	Soort	eurig	Plaats	Opmerking	RL-status
2	1	-	Kleine Plevier	4690	Z		
-	-	-	Strandplevier	4770	N		Bedreigd
0	0	-	Strandplevier	4770	Z		Bedreigd
6	6	12	Kievit	4930	N		
8	3	2	Kievit	4930	Z		
4	3	1	Grutto	5321	N		Gevoelig

2	1	0	Grutto	5321	Z		Gevoelig
1	2	0	Tureluur	5460	N		Gevoelig
2	2	0	Tureluur	5460	Z		Gevoelig
82	0	-	Zwartkopmeeuw	5750	Z		
18	16	-	Kokmeeuw	5820	N		
250	2	-	Kokmeeuw	5820	Z		
1	0	-	Kleine Mantelmeeuw	5910	Z		
-	-	-	Visdief	6150	N		Gevoelig
1	1	2	Visdief	6150	Z		Gevoelig
13	10	10	Holenduif	6680	N		
7	20	14	Holenduif	6680	Z		
80	190	150	Houtduif	6700	N		
93	159	120	Houtduif	6700	Z		
3	3	0	Turkse Tortel	6840	N		
5	1	3	Zomertortel	6870	N		Kwetsbaar
0	0	0	Zomertortel	6870	Z		Kwetsbaar
5	6	10	Koekoek	7240	N		Kwetsbaar
4	5	3	Koekoek	7240	Z		Kwetsbaar
0		1	Bosuil	7610	N		
2	3	6	Bosuil	7610	Z		
?	?	2	Ransuil	7670	N		Kwetsbaar
?	?	1	Ransuil	7670	Z		Kwetsbaar
0	0	1	IJsvogel	8310	N		
-	-	1	IJsvogel	8310	Z		
10	5	10	Groene Specht	8560	N		
4	12	4	Groene Specht	8560	Z		
5	11	10	Grote Bonte Specht	8760	N		
11	18	8	Grote Bonte Specht	8760	Z		
7	5	6	Kleine Bonte Specht	8870	N		
2021	2022	2023	Soort	eurig	Plaats	Opmerking	RL-status
2	7	2	Kleine Bonte Specht	8870	Z		
0	0	-	Veldleeuwerik	9760	N		Gevoelig
2	3	-	Veldleeuwerik	9760	Z		Gevoelig
-	-	-	Oeverzwaluw	9810	N		
10	12	-	Oeverzwaluw	9810	Z		
0	1	-	Boompieper	10090	N		
-	-	-	Boompieper	10090	Z		
1	0	-	Graspieper	10110	N		Gevoelig
0	0	1	Graspieper	10110	Z		Gevoelig
0	0	-	Gele Kwikstaart	10171	N		Gevoelig
0	0	-	Gele Kwikstaart	10171	Z		Gevoelig
-	-	1	Witte Kwikstaart	10201	N		
3	0	-	Witte Kwikstaart	10201	Z		
121	164	143	Winterkoning	10660	N		
130	228	145	Winterkoning	10660	Z		
72	98	82	Heggemus	10840	N		
6	24	22	Heggemus	10840	Z		
55	80	82	Roodborst	10990	N		
57	124	98	Roodborst	10990	Z		
29	27	28	Nachtegaal	11040	N		Kwetsbaar
0	2	8	Nachtegaal	11040	Z		Kwetsbaar
9	12	10	Blauwborst	11060	N		

8	4	8	Blauwborst	11060	Z		
0	0	0	Zwarte Roodstaart	11212	Z		
7	4	4	Roodborsttapuit	11390	N		
4	6	8	Roodborsttapuit	11390	Z		
51	131	121	Merel	11870	N		
15	82	69	Merel	11870	Z		
-	-	-	Kramsvogel	11980	N		Gevoelig
-	-	-	Kramsvogel	11980	Z		Gevoelig
22	68	44	Zanglijster	12000	N		
7	35	16	Zanglijster	12000	Z		
1	1	3	Grote Lijster	12020	N		Kwetsbaar
0	1	1	Grote Lijster	12020	Z		Kwetsbaar
21	26	31	Cetti's Zanger	12200	N		
2021	2022	2023	Soort	euring	Plaats	Opmerking	RL-status
1	9	14	Cetti's Zanger	12200	Z		
6	8	7	Graszanger	12260	N		Gevoelig
-	-	2	Graszanger	12260	Z		
16	21	20	Sprinkhaanzanger	12360	N		
1	2	6	Sprinkhaanzanger	12360	Z		
0	0	5	Snor	12380	N		Kwetsbaar
-	-	4	Snor	12380	Z		Kwetsbaar
33	35	50	Rietzanger	12430	N		
30	51	63	Rietzanger	12430	Z		
>3	37	34	Bosrietzanger	12500	N		
15	12	12	Bosrietzanger	12500	Z		
>80	102	88	Kleine Karekiet	12510	N		
25	55	46	Kleine Karekiet	12510	Z		
-	-	-	Grote Karekiet	12530	N		Bedreigd
>10	28	18	Spotvogel	12590	N		Gevoelig
2	7	9	Spotvogel	12590	Z		Gevoelig
-	2	2	Orpheusspotvogel	12600	N		Zeer zeldzaam
14	14	15	Braamsluiper	12740	N		
0	0	2	Braamsluiper	12740	Z		
139	169	132	Grasmus	12750	N		
39	31	39	Grasmus	12750	Z		
>85	149	138	Tuinfluit	12760	N		
17	54	48	Tuinfluit	12760	Z		
176	299	219	Zwartkop	12770	N		
150	194	158	Zwartkop	12770	Z		
-	-	-	Fluiter	13080	N		
-	-	-	Fluiter	13080	Z		
205	321	318	Tijftjaf	13110	N		
120	184	182	Tijftjaf	13110	Z		
116	95	95	Fitis	13120	N		
18	35	38	Fitis	13120	Z		
-	-	-	Goudhaan	13140	N		
3	-	-	Goudhaan	13140	Z		
-	-	2	Vuurgoudhaan	13150	N		
-	-	1	Vuurgoudhaan	13150	Z		
2021	2022	2023	Soort	euring	Plaats	Opmerking	RL-status
-	1	0	Grauwe Vliegenvanger	13350	N		Gevoelig
1	4	3	Grauwe Vliegenvanger	13350	Z		Gevoelig

1	3	2	Baardman	13640	N		
24	32	20	Staartmees	14370	N		
4	20	12	Staartmees	14370	Z		
-	-	-	Matkop	14420	N		Gevoelig
-	-	-	Matkop	14420	Z		Gevoelig
-	-	-	Kuifmees	14540	N		
0	0	1	Kuifmees	14540	Z		
0	0	0	Zwarte Mees	14610	Z		Gevoelig
69	73	65	Pimpelmees	14620	N		
75	107	65	Pimpelmees	14620	Z		
>76	103	95	Koolmees	14640	N		
75	135	105	Koolmees	14640	Z		
-	-	-	Boomklever	14790	N		
2	2	1	Boomklever	14790	Z		
7	7	14	Boomkruiper	14870	N		
14	30	26	Boomkruiper	14870	Z		
6	4	2	Wielewaal	15080	N		Kwetsbaar
2	6	6	Wielewaal	15080	Z		Kwetsbaar
23	19	19	Gaai	15390	N		
6	14	11	Gaai	15390	Z		
26	38	35	Ekster	15490	N		
3	17	8	Ekster	15490	Z		
17	21	19	Kauw	15600	N		
0	2	1	Kauw	15600	Z		
14	18	13	Zwarte Kraai	15671	N		
6	14	10	Zwarte Kraai	15671	Z		
-	-	-	Spreeuw	15820	N		
-	-	-	Spreeuw	15820	Z		
-	-	-	Huismus	15910	N		Gevoelig
-	-	-	Ringmus	15980	N		Gevoelig
-	-	-	Ringmus	15980	Z		Gevoelig
>19	25	29	Vink	16360	N		
30	62	60	Vink	16360	Z		
2021	2022	2023	Soort	euring	Plaats	Opmerking	RL-status
-	-	-	Keep	16380	N		Gevoelig
4	0	2	Groenling	16490	N		
-	-	-	Groenling	16490	Z		
3	10	8	Putter	16530	N		
4	2	6	Putter	16530	Z		
-	-	-	Sijs	16540	N		
-	-	-	Sijs	16540	Z		
11	12	15	Kneu	16600	N		Gevoelig
3	9	8	Kneu	16600	Z		Gevoelig
-	-	-	Roodmus	16790	N		Gevoelig
8	28	22	Goudvink	17100	N		
-	-	-	Goudvink	17100	Z		
-	1	1	Appelvink	17170	N		
1	1	1	Appelvink	17170	Z		
>14	26	21	Rietgors	18770	N		
17	28	28	Rietgors	18770	Z		
2021	2022	2023	Soort	euring	Plaats	Opmerking	RL-status

Aantallen territoria van de gehele Braakman samengevat, zonder opsplitsing in Noord en Zuid in de jaren 2017-2023

Soort	Plaats	euring	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Dodaars	G	70	13	25	36	47	32	46	59
Fuut	G	90	12	13	8	8	16	15	15
Geoorde Fuut	N	120	-	-	1	0	1	1	1
Aalscholver	N	722	-	2	0	3	15	23	21
Koereiger	N	1110	-	-	0	0	0	3	0
Kleine Zilverreiger	N	1190	3	1	1	0	0	0	0
Soort	Plaats	euring	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Blauwe Reiger	G	1220	30	33	20	29	21	27	26
Lepelaar	N	1440	-	-	-	1	15	17	18
Knobbelzwaan	G	1520	2	3	2	2	2	3	4
Grauwe Gans	G	1610	+	+	+	37	47	73	90
Grote Canadese Gans	G	1661	+	+	+	26	56	49	52
Brandgans	G	1670	>1	6	+	8	49	21	14
Nijlgans	G	1700	+	+	7	6	11	12	8
Bergeend	G	1730	+	+	6	14	16	19	9
Krakeend	G	1820	+	11	> 49	35	37	50	95
Wintertaling	G	1840	-	-	1	1	0	2	5
Wilde Eend	G	1860	+	+	+	55	83	55	85
Zomertaling	G	1910	-	2	2	1	1	3	1
Slobeend	G	1940	+	+	2	8	10	8	6
Tafeleend	G	1980	4	3	4	2	7	3	4
Kuifeend	G	2030	+	+	+	118	100	145	132
Wespendief	G	2310	-	1	-	1	0	1	2
Bruine Kiekendief	G	2600	1	-	2	0	0	0	0
Havik	G	2670	2	2	2	2	3	4	3
Sperwer	G	2690	1	3	2	2	3	4	5
Buizerd	G	2870	15	14	14	17	20	17	16
Torenvalk	G	3040	4	3	6	3	4	4	5
Boomvalk	G	3100	-	2	2	2	2	3	3
Patrijs	G	3670	3	5	0	0	1	1	0
Kwartel	G	3700	>1	>1	0	0	0	2	2
Soort	Plaats	euring	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Fazant	G	3940	+	+	+	53	63	62	56
Waterral	G	4070	+	4	13	10	11	15	13
Waterhoen	G	4240	+	+	+	30	30	70	44
Meerkoet	G	4290	+	+	+	91	94	150	141
Scholekster	G	4500	+	+	+	4	13	6	8
Steltkluut	N	4550	-	-	0	0	1	5	1

Kluut	G	4560	18	5	4	27	20	20	7
Kleine Plevier	G	4690	8	3	0	3	6	2	2
Kievit	G	4930	+	11	10	14	15	9	15
Grutto	G	5321	1	2	4	4	4	4	1
Tureluur	G	5460	5	4	3	4	3	5	0
Zwartkopmeeuw	G	5750	16	24	81	156	33	52	2
Kleine Mantelmeeuw	N	5910	-	-	-	1	3	6	5
Zilvermeeuw	N	5920	-	-	-	-	-	1	0
Kokmeeuw	G	5820	570	647	678	512	278	265	21
Visdief	G	6150	15	40	103	89	43	34	25
Holenduif	G	6680	+	+	25	26	23	32	28
Houtduif	G	6700	+	+	+	262	140	385	292
Soort	Plaats	euring	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Turkse Tortel	G	6840	+	7	8	12	5	9	4
Zomertortel	N	6870	4	4	11	7	5	1	3
Koekoek	G	7240	+	+	+	12	9	11	13
Bosuil	G	7610	+	7	>2	3	3	3	7
Ransuil	G	7670	>2	?	?	?	?	?	3
IJsvogel	G	8310			1	1	0	0	2
Groene Specht	G	8560	18	16	17	19	18	18	17
Grote Bonte Specht	G	8760	+	+	28	26	13	31	24
Kleine Bonte Specht	G	8870	?	?	8	4	10	12	9
Veldleeuwerik	G	9760	+	10	3	5	3	8	0
Soort	Plaats	euring	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Oeverzwaluw	Z	9810	-	4	10	10	0	12	0
Boerenzwaluw	Z	9920	+	+	+	+	+	10	1
Boompieper	N	10090	-	-	-	-	-	1	0
Graspieper	G	10110	+	>2	1	?	0	4	5
Gele Kwikstaart	G	10171	+	+	+	0	1	2	0
Grote Gele Kwikstaart	Z	10190	-	-	-	1?	1	0	0
Witte Kwikstaart	G	10201	+	+	+	4	2	5	5
Winterkoning	G	10660	+	+	+	246	177	412	313
Heggenmus	G	10840	+	+	67	85	81	128	112
Roodborst	G	10990	+	+	61	110	100	215	190
Nachtegaal	G	11040	3	10	18	18	29	31	36
Blauwborst	G	11060	+	+	+	31	11	19	18
Zwarte Roodstaart	G	11212	?	1	?	3	1	4	2
Gekraagde Roodstaart	G	11220	0	0	0	0	1	0	1
Roodborsttapuit	G	11390	21	19	3	16	17	14	16
Merel	G	11870	+	+	131	95	72	225	210
Soort	Plaats	euring	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Zanglijster	G	12000	+	+	19	28	19	105	68
Grote Lijster	G	12020	5	3	1	1	1	3	4

Cetti's Zanger	G	12200	2	4	11	22	31	40	48
Graszanger	G	12260	-	2	2	3	6	8	9
Sprinkhaanzanger	G	12360	16	>25	21	16	17	24	29
Snor	G	12380	-	-	2	0	0	0	9
Rietzanger	G	12430	+	+	+	57	80	102	126
Bosrietzanger	G	12500	+	+	+	82	?	63	54
Kleine Karekiet	G	12510	+	+	>140	133	96	187	155
Spotvogel	G	12590	13	5	20	12	10	35	27
Orpheusspotvogel	N	12600	-	-	-	-	-	2	2
Braamsluiper	G	12740	7	19	11	25	14	14	17
Grasmus	G	12750	+	+	23	315	167	217	183
Tuinfluter	G	12760	+	+	134	196	89	208	195
Soort	Plaats	euring	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Zwartkop	G	12770	+	+	300	387	209	500	410
Tjiftjaf	G	13110	+	+	255	408	258	540	524
Fitis	G	13120	+	+	158	185	125	131	137
Goudhaan	Z	13140	+	+	0	3	0	0	0
Vuurgoudhaan	G	13150	-	0-1	0	0	0	0	3
Grauwe Vliegenvanger	G	13350	-	-	0	0	0	5	3
Baardman	N	13640	1	2	6	11	1	3	2
Staartmees	G	14370	21	+	15	18	31	53	40
Kuifmees	Z	14540	1	1	0	1?	0	0	1
Pimpelmees	G	14620	+	+	134	149	117	185	155
Koolmees	G	14640	+	+	167	187	145	250	225
Boomklever	G	14790	-	1	1	2	2	2	2
Boomkruiper	G	14870	18	7	23	22	21	39	46
Wielewaal	G	15080	4	2	+	5	7	10	9
Gaai	G	15390	+	+	22	20	30	33	30
Ekster	G	15490	+	+	21	21	39	58	52
Kauw	G	15600	+	+	34	57	34	34	27
Zwarte Kraai	G	15671	+	+	21	24	25	36	27
Spreeuw	G	15820	+	+	?	?	0	0	1?
Huismus	G	15910	+	+	?	2	?	1	1
Ringmus	G	15980	+	+	?	?	?	0	1
Vink	G	16360	+	+	65	57	37	97	109
Groenling	G	16490	+	+	13	>6	6	0	2
Putter	G	16530	+	+	+	+	6	14	15
Kneu	G	16600	+	+	17	23	15	22	25
Roodmus	N	16790	1	-	-	-	-	-	-
Goudvink	G	17100	2	>2	4	5	9	28	22
Appelvink	G	17170	4	+	?	?	1	2	2
Rietgors	G	18770	+	+	+	62	25	58	50
Soort	Plaats	euring	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023

Broedvogels Braakman Noord SBB-gebied begrenzing 2002 = BMP-proefvlak

Aantallen territoria via autoclustering bekomen in 2019, 2020, 2021, 2022 en 2023, en in 2018 door mijzelf geclusterde bekomen aantallen

Soort	2018	2019	2020	2021	2022	2023	euring	wetenschappelijke naam
Dodaars	5	20	22	19	15	19	70	<i>Tachybaptus ruficollis</i>
Fuut	2	1	2	1	1	1	90	<i>Podiceps cristatus</i>
Kleine Zilverreiger	1	1	0	0	0	0	1190	<i>Egretta garzetta</i>
Koereiger	0	0	0	0	3	0	1112	<i>Bubulcus ibis</i>
Blauwe Reiger	26	20	27	21	27	26	1220	<i>Ardea cinerea</i>
Knobbelzwaan	0	1	1	0	1	1	1520	<i>Cygnus olor</i>
Grauwe Gans	1	3	4	3	7	3	1610	<i>Anser anser</i>
Grote Canadese Gans	2	1	2	1	2	2	1661	<i>Branta canadensis</i>
Soort	2018	2019	2020	2021	2022	2023	euring	wetenschappelijke naam
Nijlgans	1	2	0	1	1	1	1700	<i>Alopochen aegyptiaca</i>
Bergeend	2	3	7	4	3	3	1730	<i>Tadorna tadorna</i>
Krakeend	3	36	5	4	8	15	1820	<i>Mareca strepera</i>
Wintertaling	0	1	1	0	2	5	1840	<i>Anas crecca</i>
Wilde Eend	>10	20	12	7	9	12	1860	<i>Anas platyrhynchos</i>
Zomertaling	0	1	0	0	0	0	1910	<i>Spatula querquedula</i>
Slobeend	1	1	2	2	1	1	1940	<i>Spatula clypeata</i>
Tafeleend	0	1	0	0	0	1	1980	<i>Aythya ferina</i>
Kuifeend	5	30	10	6	11	25	2030	<i>Aythya fuligula</i>
Wespendief	1	0	0	0	0	1	2310	<i>Pernis apivorus</i>
Bruine Kiekendief	0	1	0	0	0	0	2600	<i>Circus aeruginosus</i>
Havik	0	1	1	1	1	1	2670	<i>Accipiter gentilis</i>
Sperwer	0	1	1	1	1	2	2690	<i>Accipiter nisus</i>
Buizerd	2	2	2	3	4	2	2870	<i>Buteo buteo</i>
Torenvalk	0	3	0	1?	1	1	3040	<i>Falco tinnunculus</i>
Boomvalk	1	0	0	0	0	0	3100	<i>Falco subbuteo</i>
Fazant	2	13	8	7	8	3	3940	<i>Phasianus colchicus</i>
Waterral	4	12	8	9	12	10	4070	<i>Rallus aquaticus</i>
Waterhoen	>7	21	22	16	17	12	4240	<i>Gallinula chloropus</i>
Meerkoet	>15	20	21	19	24	20	4290	<i>Fulica atra</i>
Scholekster	1	0	0	0	0	0	4500	<i>Haematopus ostralegus</i>
Kluut	0	0	0	0	0	0	4560	<i>Recurvirostra avosetta</i>
Kievit	0	0	0	0	0	1	4930	<i>Vanellus vanellus</i>
Holenduif	8	13	11	7	7	4	6680	<i>Columba oenas</i>
Houtduif	15	32	32	18	34	36	6700	<i>Columba palumbus</i>
Turkse tortel	0	1	0	0	0	0	6840	<i>Streptopelia decaocto</i>
Zomertortel	0	1	0	1	0	1	6870	<i>Streptopelia turtur</i>
Koekoek	5	7	5	3	7	5	7240	<i>Cuculus canorus</i>
Bosuil	1	?	0	0	0	1	7610	<i>Strix aluco</i>
Ransuil	?	?	0		0	1	7670	<i>Asio otus</i>
IJsvogel	0	1	1	0	0	0	8310	<i>Alcedo atthis</i>
Groene Specht	7	9	9	7	4	5	8560	<i>Picus viridis</i>
Grote Bonte Specht	>3	8	9	6	11	8	8760	<i>Dendrocopos major</i>
Kleine Bonte Specht	0	5	2	7	5	5	8870	<i>Dryobates minor</i>
Soort	2018	2019	2020	2021	2022	2023	euring	wetenschappelijke naam
Winterkoning	>40	63	59	53	47	55	10660	<i>Troglodytes troglodytes</i>
Heggenmus	>10	20	18	17	12	18	10840	<i>Prunella modularis</i>

Roodborst	>8	23	24	13	23	23	10990	Erithacus rubecula
Nachtegaal	1	1	2	1	2	1	11040	Luscinia megarhynchos
Blauwborst	4	12	9	6	8	7	11060	Luscinia svecica
Roodborsttapuit	0	0	0	0	0	0	11390	Saxicola rubicola
Merel	>25	30	17	16	31	37	11870	Turdus merula
Zanglijster	3	3	6	6	10	6	12000	Turdus philomelos
Grote Lijster	0	1	0	1	1	2	12020	Turdus viscivorus
Cetti's Zanger	6	10	10	18	18	20	12200	Cettia cetti
Graszanger	0	0	1	3	2	1	12260	Cisticola juncidis
Sprinkhaanzanger	2	5	4	5	1	1	12360	Locustella naevia
Snor	0	2	0	0	0	5	12380	Locustella luscinioides
Rietzanger	14	22	24	27	28	35	12430	Acrocephalus schoenobaenus
Bosrietzanger	>8	22	35	1	20	20	12500	Acrocephalus palustris
Kleine Karekiet	ca. 60	122	83	71	83	74	12510	Acrocephalus scirpaceus
Soort	2018	2019	2020	2021	2022	2023	eur-ing	wetenschappelijke naam
Spotvogel	0	5	1	0	2	0	12590	Hippolais icterina
Braamsluiper	1	0	1	0	0	1	12740	Sylvia curruca
Grasmus	>24	32	49	38	27	24	12750	Sylvia communis
Tuinfluit	>14	32	31	18	31	26	12760	Sylvia borin
Zwartkop	46	110	63	50	69	65	12770	Sylvia atricapilla
Tjiftjaf	35	108	64	65	80	75	13110	Phylloscopus collybita
Fitis	>22	30	24	18	23	19	13120	Phylloscopus trochilus
Vuurgoudhaan	0	0	0	0	0	1	13150	Regulus ignicapilla
Baardmannetje	2	6	11	1	3	2	13640	Panurus biarmicus
Staartmees	ca. 4	8	8	10	11	9	14370	Aegithalos caudatus
Pimpelmees	22	48	37	34	29	32	14620	Cyanistes caeruleus
Koolmees	19	45	32	28	38	33	14640	Parus major
Boomklever	0	0	0	0	0	0	14790	Sitta europaea
Boomkruiper	6	6	5	7	7	13	14870	Certhia brachydactyla
Wielewaal	2	3	3	5	4	2	15080	Oriolus oriolus
Gaai	4	8	10	9	9	7	15390	Garrulus glandarius
Ekster	1	6	4	6	10	8	15490	Pica pica
Kauw	>10	21	33	16	17	15	15600	Corvus monedula
Zwarte Kraai	6	7	7	7	8	6	15671	Corvus corone
Vink	>11	32	19	13	14	21	16360	Fringilla coelebs
Groenling	1	3	1	0	0	0	16490	Chloris chloris
Putter	0	3	3	0	3	3	16530	Carduelis carduelis
Kneu	2	0	0	0	0	0	16600	Linaria cannabina
Goudvink	0	0	1	2	3	1	17102	Pyrrhula pyrrhula
Appelvink	0	0	0	0	0	1*	17170	Coccothraustes coccothraustes
Rietgors	25	45	29	13	16	16	18770	Emberiza schoeniclus
Soort	2018	2019	2020	2021	2022	2023	eur-ing	wetenschappelijke naam

Aantallen territoria in het proefvlak Braakman Noord-natuurontwikkeling zuid_speelweide en de hoogst bekomen broedcode in de jaren 2022 en 2023:

Jaar	2022	2023	Jaar	2022	2023
Soort	aantal autocluster territoria	aantal autocluster territoria	Soort	hoogste broedcode	hoogste broedcode
Dodaars	6	6	Dodaars	12	12
Knobbelzwaan	0	1	Knobbelzwaan	3	12
Grauwe Gans	0	2	Grauwe Gans	12	12
Grote Canadese Gans	0	0	Grote Canadese Gans	5	12
Nijlgans	0	0	Nijlgans	5	12
Bergeend	0	0	Bergeend	3	12
Krakeend	1	3	Krakeend	5	12
Wintertaling	0	0	Wintertaling	3	1
Wilde Eend	2	2	Wilde Eend	5	5
Kuifeend	4	2	Kuifeend	3	12
Bruine Kiekendief			Bruine Kiekendief	1	1
Sperwer	2	1	Sperwer	14	5
Buizerd	1	0	Buizerd	5	1
Torenavalk	1	1	Torenavalk	13	13
Fazant	19	13	Fazant	7	7
Waterral	1	1	Waterral	7	2
Waterhoen	6	3	Waterhoen	7	7
Meerkoet	5	4	Meerkoet	13	13
Grutto	0	0	Grutto	1	2
Holenduif	1	2	Holenduif	3	5
Houtduif	35	50	Houtduif	6	9
Turkse Tortel	2	0	Turkse Tortel	3	2
Zomertortel	0	2	Zomertortel	1	1
Koekoek	3	3	Koekoek	2	2
IJsvogel	0	0	IJsvogel	1	1
Groene Specht	1	4	Groene Specht	2	5
Soort	aantal autocluster territoria 2022	aantal autocluster territoria 2023	Soort	hoogste broedcode 2022	hoogste broedcode 2023
Witte Kwikstaart	0	0	Witte Kwikstaart	0	1
Winterkoning	24	41	Winterkoning	12	12
Heggenmus	24	27	Heggenmus	12	7
Roodborst	9	11	Roodborst	7	12
Nachtegaal	9	8	Nachtegaal	7	7
Blauwborst	4	2	Blauwborst	2	7
Merel	18	23	Merel	7	14
Zanglijster	9	15	Zanglijster	12	14
Cetti's Zanger	6	7	Cetti's Zanger	12	7
Sprinkhaanzanger	7	6	Sprinkhaanzanger	2	2
Rietzanger	0	1	Rietzanger	2	2
Bosrietzanger	5	5	Bosrietzanger	2	2
Kleine Karekiet	9	7	Kleine Karekiet	2	12
Spotvogel	11	10	Spotvogel	12	7

Orpheusspotvogel	0	2	Orpheusspotvogel	2	2
Braamsluiper	8	5	Braamsluiper	2	14
Grasmus	37	31	Grasmus	14	14
Tuinfluit	29	34	Tuinfluit	14	12
Zwartkop	56	48	Zwartkop	12	12
Tjiftjaf	67	66	Tjiftjaf	12	12
Fitis	31	32	Fitis	2	14
Vuurgoudhaan	0	0	Vuurgoudhaan	2	1
Staartmees	6	3	Staartmees	12	14
Pimpelmees	6	13	Pimpelmees	12	12
Koolmees	10	19	Koolmees	12	12
Gaai	6	6	Gaai	12	7
Ekster	21	15	Ekster	13	13
Kauw	3	3	Kauw	16	9
Zwarte Kraai	5	4	Zwarte Kraai	5	5
Vink	0	2	Vink	2	2
Groenling	0	1	Groenling	2	2
Putter	1	2	Putter	2	
Kneu	5	5	Kneu	12	14
Goudvink	12	10	Goudvink	14	12
Appelvink	1	0	Appelvink	3	
Rietgors	0	0	Rietgors	2	2
Soort	aantal autocluster territoria 2022	aantal autocluster territoria 2023	Soort	hoogste broedcode 2022	hoogste broedcode 2023

Aantallen territoria in het proefvlak Braakman_Nonnetjesvijver_bosje Middenweg_plas Spanjaardsweg Noord en de hoogst bekomen broedcode in de jaren 2022 en 2023:

Jaar	2022	2023	Jaar	2022	2023
Soort	aantal autocluster territoria	aantal autocluster territoria	Soort	hoogste broedcode	hoogste broedcode
Dodaars	5	6	Dodaars	5	3
Fuut	1	5	Fuut	5	13
Knobbelzwaan	0	0	Knobbelzwaan	3	3
Grauwe Gans	11	3	Grauwe Gans	7	7
Grote Canadese Gans	7	5	Grote Canadese Gans	12	12
Brandgans	3	2	Brandgans	12	12
Nijlgans	3	2	Nijlgans	5	12
Bergeend	5	1	Bergeend	12	12
Krakeend	10	9	Krakeend	12	12
Wilde Eend	13	8	Wilde Eend	12	12
Zomertaling	0	1	Zomertaling	3	2
Slobeend	2	0	Slobeend	3	

Tafeleend	0	0	Tafeleend	1	3
Kuifeend	30	30	Kuifeend	12	12
Wespendief			Wespendief	1	2
Bruine Kiekendief			Bruine Kiekendief	2	1
Havik	1	1	Havik	12	2
Buizerd	1	1	Buizerd	12	7
Torenavalk	1	0	Torenavalk	14	1
Boomvalk	0	0	Boomvalk	7	3
Fazant	8	9	Fazant	7	7
Waterral	1	2	Waterral	1	2
Waterhoen	1	2	Waterhoen	1	2
Meerkoet	19	19	Meerkoet	13	13
Scholekster	1	2	Scholekster	5	5
Kluut	3	1	Kluut	13	3
Grutto	0	0	Grutto	2	1
Kievit	0	1	Kievit		7
	aantal autocluster territoria 2022	aantal autocluster territoria 2023		hoogste broedcode 2022	hoogste broedcode 2023
Tureluur	1	0	Kleine Mantelmeeuw	3	1
Kokmeeuw	1	0	Zilvermeeuw	5	3
Visdief	1	2	Visdief	13	3
Holenduif	0	2	Holenduif	2	3
Houtduif	12	10	Houtduif	3	13
Koekoek	1	2	Koekoek	2	2
Groene Specht	1	0	Groene Specht	2	2
Grote Bonte Specht	3	3	Grote Bonte Specht	2	2
Kleine Bonte Specht	1	0	Kleine Bonte Specht	2	2
	aantal autocluster territoria 2022	aantal autocluster territoria 2023		hoogste broedcode 2022	hoogste broedcode 2023
Veldleeuwerik	3	0	Boomleeuwerik	2	2
Oeverzwaluw	1	0	Oeverzwaluw	13	1
Boompieper		0	Huiszwaluw	0	0
Graspieper	0	0	Graspieper	3	1
Witte Kwikstaart	0	0	Witte Kwikstaart	7	2
Winterkoning	16	14	Winterkoning	7	7
Heggenmus	1	4	Heggenmus	2	2
Roodborst	13	11	Roodborst	12	14
Blauwborst	4	8	Blauwborst	7	7
Roodborsttapuit	3	7	Roodborsttapuit	12	7
Merel	10	14	Merel	12	12
Zanglijster	3	5	Zanglijster	12	12
Cetti's Zanger	5	9	Cetti's Zanger	12	7

Graszanger	0	0	Graszanger	1	0
Sprinkhaanzanger	2	4	Snor	2	2
Rietzanger	36	43	Rietzanger	14	7
Bosrietzanger	7	11	Bosrietzanger	12	2
Kleine Karekiet	37	34	Kleine Karekiet	12	7
Spotvogel	0	2	Spotvogel	2	2
Grasmus	9	10	Grasmus	12	2
Tuinfluitier	7	3	Tuinfluitier	7	12
Zwartkop	24	20	Zwartkop	12	12
Tjiftjaf	21	29	Tjiftjaf	12	12
Fitis	11	10	Fitis	2	7
Goudhaan	0	0	Goudhaan	2	1
Vuurgoudhaan	0	0	Vuurgoudhaan	2	2
Grauwe Vliegenvanger	1	2	Grauwe Vliegenvanger	14	5
Staartmees	2	3	Staartmees	12	3
	aantal autocluster territoria 2022	aantal autocluster territoria 2023		hoogste broedcode 2022	hoogste broedcode 2023
Soort			Soort		
Pimpelmees	11	12	Pimpelmees	14	12
Koolmees	12	16	Koolmees	12	12
Boomkruiper	6	4	Boomkruiper	7	2
Wielewaal	0	1	Wielewaal	2	14
Gaai	3	3	Gaai	7	7
Ekster	3	2	Ekster	13	13
Zwarte Kraai	4	2	Zwarte Kraai	13	13
Vink	6	7	Vink	14	7
Putter	0	1	Putter	2	3
Kneu	1	2	Kneu	3	12
Rietgors	20	25	Rietgors	14	12